

ผลกระทบต่อการบวนการยุติธรรมในคดีอาญาที่มีต่อศาลและจำเลยอันเนื่องมาจาก
การแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหา : ศึกษาเฉพาะกรณีตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ที่แก้ไขใหม่

อิทธิพนธ์ ศิริบุตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2551

**Impact on Criminal Judicial Process, Court, and Defendants due to the
Amendment of Law for the Protection of Alleged Offender: A Case
Study of the newly amended Section 84 last paragraph of the
Criminal Procedure Code**

ITTINOND SIRIBUTRA

**A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law
Graduate School, Dhurakij Pundit University**

2008

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโยภาส ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและได้สละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษารวมทั้ง คำแนะนำเป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เขียนสามารถเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฉ นคร ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำในเชิงวิชาการ ช่วยให้ผู้เขียนมีมุมมองกฎหมายที่กว้างขึ้น ขอขอบ พระคุณเป็นอย่างสูงต่อ ท่านอาจารย์กุลพล พลวัน และท่านอาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวา ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิด และคำแนะนำในการค้นหาข้อมูล ส่วนเป็นสิ่งที่ประ โยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียบเรียง จัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ที่คอยเป็นกำลังใจและสนับสนุนผู้เขียนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีส่วนดีมีคุณค่า หรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อแนวทางในการ แก้ไขกฎหมายต่อไปในภายหน้า ผู้เขียนขอโน้มคารวะแด่บุพการี ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่กล่าวมา ข้างต้นตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องใด ๆ ย่อมเป็นความเขลาของผู้เขียนแต่เพียง ผู้เดียว

อิทธิพนธ์ ศิริบุตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	4
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีและการรับฟัง	
พยานหลักฐาน.....	7
2.1 ระบบการพิจารณาคดีโดยทั่วไป.....	7
2.1.1 ระบบกล่าวหา (Accusatorial System).....	8
2.1.2 ระบบไต่สวน (Inquisitorial System).....	9
2.2 ระบบการพิจารณาคดีของไทย.....	10
2.3 ความหมายและประเภทของพยานหลักฐาน.....	12
2.3.1 ความหมายของพยานหลักฐาน.....	12
2.3.1.1 สิ่งที่สามารถให้ข้อเท็จจริงแก่ศาลได้.....	12
2.3.1.2 พยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบ.....	13
2.3.1.3 พยานหลักฐานที่ศาลยอมรับ.....	13
2.3.2 ประเภทของพยานหลักฐาน.....	13
2.3.2.1 พยานบุคคล.....	14
2.3.2.2 พยานเอกสาร.....	15
2.3.2.3 พยานวัตถุ.....	15
2.4 การรับฟังพยานหลักฐาน.....	16
2.4.1 ความหมายของการรับฟังพยานหลักฐาน.....	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4.2 วัตถุประสงค์ของการรับฟังพยานหลักฐาน.....	16
2.4.3 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานโดยทั่วไป.....	17
2.4.3.1 การรับฟังพยานหลักฐานตามหลักความยุติธรรมในการ พิจารณา.....	17
2.4.3.2 การรับฟังพยานหลักฐานโดยพิเคราะห์ตามสภาพของ ข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบ.....	19
2.4.3.3 การรับฟังพยานหลักฐานโดยพิเคราะห์ถึงสภาพ ของพยาน.....	20
2.4.3.4 การรับฟังพยานหลักฐานโดยพิเคราะห์ถึงการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพของกลุ่มความ.....	20
2.4.4 ความสำคัญของการพิจารณาคดีโดยใช้พยานหลักฐาน.....	21
3. หลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาเป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาของ ไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ.....	22
3.1 หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของศาลไทย.....	22
3.2 หลักการรับฟังพยานบุคคลในกฎหมายไทย.....	26
3.2.1 การรับฟังพยานบุคคลตามหลักความยุติธรรมในการพิจารณา.....	26
3.2.2 การรับฟังพยานบุคคลโดยพิเคราะห์ตามสภาพของพยาน.....	27
3.3 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศไทย.....	30
3.3.1 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาก่อนประกาศใช้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	32
3.3.2 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา.....	34
3.3.3 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาตามพระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547.....	36
3.4 คุณพินิจอิสระของผู้พิพากษาในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา.....	44
3.5 หลักการรับฟังและห้ามรับฟังพยานบุคคลในต่างประเทศ.....	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5.1 หลักการรับฟังพยานบุคคลในกฎหมายต่างประเทศ.....	50
3.5.1.1 หลักการรับฟังพยานบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law).....	50
3.5.1.2 หลักการรับฟังพยานบุคคลในประเทศฝรั่งเศส ที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law).....	51
3.5.2 หลักการห้ามรับฟังพยานบุคคลในกฎหมายต่างประเทศ.....	52
3.5.2.1 หลักการห้ามรับฟังพยานบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law).....	52
3.5.2.2 หลักการห้ามรับฟังพยานบุคคลในประเทศฝรั่งเศส ที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law).....	53
3.6 การรับฟังและห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในต่างประเทศ.....	57
3.6.1 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในต่างประเทศ.....	59
3.6.1.1 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศ สหรัฐอเมริกาที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law).....	59
3.6.1.2 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศฝรั่งเศส ที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law).....	73
3.6.2 การห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในต่างประเทศ.....	77
3.6.2.1 การห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศ สหรัฐอเมริกาที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law).....	78
3.6.2.2 การห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศ ฝรั่งเศสที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร(Civil Law).....	88
4. วิเคราะห์ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญาที่มีต่อศาลและจำเลย อันเนื่องมาจากการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย.....	91
4.1 วิเคราะห์คำพิพากษาฎีกา.....	93

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.1.1 คำพิพากษาฎีกาที่จำเลยได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 78 จากการที่คำรับสารภาพชั้นจับกุมของผู้ต้องหา เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของศาลเป็นเหตุบรรเทาโทษ.....	94
4.1.2 คำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยการห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่.....	96
4.2 ผลกระทบจากการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย.....	102
4.2.1 ผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าพนักงานผู้จับกุม.....	103
4.2.2 ผลกระทบต่อพยานหลักฐานของโจทก์.....	104
4.2.3 ผลกระทบต่อศาลในการรับฟังพยานหลักฐานในคดี.....	105
4.2.4 ผลกระทบต่อผู้ถูกจับหรือจำเลยในการใช้ดุลพินิจในการลงโทษ ของศาล.....	107
4.2.5 ผลกระทบต่อสังคม.....	109
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	111
5.1 บทสรุป.....	111
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม.....	117
ภาคผนวก.....	123
ภาคผนวก ก รายงานการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 21 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันอังคารที่ 19 ตุลาคม พุทธศักราช 2547 ณ ตึกรัฐสภา.....	124
ภาคผนวก ข คำพิพากษาฎีกาที่จำเลยได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 78 ตามหลักการรับฟังคำรับสารภาพในชั้นจับกุม ตามกฎหมายเดิม และคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยการห้ามรับฟัง คำรับสารภาพของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาที่ แก้ไขใหม่.....	139
ประวัติผู้เขียน	157

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญาต่อศาลและจำเลยอันเนื่องมาจากการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหา ศึกษาเฉพาะกรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 84 วรรคท้าย ที่แก้ไขใหม่
ชื่อผู้เขียน	อิทธิพนธ์ ศิริบุตร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2550

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญาที่มีต่อศาลและจำเลย อันเนื่องมาจากการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 84 วรรคท้าย

เจตนารมณ์ของการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว ก็เพื่อจะคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา และแก้ไขปัญหาที่เจ้าพนักงานของรัฐมักจะใช้วิธีการที่ไม่ชอบบังคับให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ แล้วนำมาเป็นพยานหลักฐานให้ศาลรับฟังประกอบในการลงโทษจำเลย

ผลจากการศึกษาพบว่า การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเป็นการแก้ไขในหลักการของการรับฟังพยานหลักฐานตามหลักการเดิม ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของหลักทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐานตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226 และ 227 ที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลและไม่ว่าเป็นพยานหลักฐานที่มีอยู่ก่อนกระทำความผิด ขณะกระทำความผิด หรือหลังกระทำความผิด และไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานที่เกิดในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน หรือชั้นศาล ศาลนำมาใช้ดุลพินิจวินิจฉัยเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ได้ทั้งสิ้น แต่มีข้อระมัดระวัง ว่าต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดจากการจงใจมีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น

หลักกฎหมายทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลไทยดังกล่าวถือเป็นหลักสากลและประเทศไทยนำหลักการดังกล่าวมาใช้โดยตลอดนับแต่มีการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตั้งแต่ พ.ศ. 2478 ไม่เคยเปลี่ยนแปลงแก้ไขมาก่อน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาในชั้นจับกุม ศาลฎีกาได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานมาโดยตลอดว่าคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมนำมารับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ลงโทษจำเลยได้

นอกจากนี้ในส่วนของถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาซึ่งมีความสำคัญมาตั้งแต่ครั้งอดีตถือว่าเป็น Queen of Evidence ในปัจจุบันก็ยังมีสำคัญอยู่ถึงกับมีหลักกฎหมายเกี่ยวกับคำรับสารภาพที่เรียกว่า Law of Confession ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผู้สนใจในวงกว้าง ทั้งในวงการนักวิชาการ ตุลาการและบุคลากรในวงการยุติธรรม รวมทั้งสาธาณะชน ในทางทฤษฎีและจิตวิทยา รวมถึงวงการศาสนา เชื่อว่า หากบุคคลใดให้ถ้อยคำที่เป็นประปักษ์ต่อประโยชน์ของตนเองแล้วก็น่าเชื่อว่าถ้อยคำเหล่านั้นจะต้องเป็นความจริง ในทางประวัติศาสตร์ได้มีแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคำรับสารภาพย้อนหลังกลับไปถึงยุค Egypt และ Babylonian แนวคิดดังกล่าวเป็นพื้นฐานและถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นหลักกฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพสมัยใหม่ (Modern Confession Law) ในระบอบสองสามร้อยปีที่ผ่านมานี้เอง แต่หลักการสำคัญของคำรับสารภาพ คือ คำรับสารภาพต้องมาจากความสมัครใจ หลักการนี้ศาลอังกฤษได้รับไปใช้ในยุคต่อมาและแผ่ขยายไปยังประเทศอื่นๆ ที่ใช้ระบบ Common Laws ศาลของสหรัฐอเมริกาได้รับหลักการสมัครใจไปใช้ ทั้งยังได้วางหลักการที่สำคัญกำหนดวิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับการสอบปากคำผู้ต้องหาอย่างชัดเจนทั้งในระดับมลรัฐและระดับรัฐบาลกลางในคดี Miranda ในปี ค.ศ. 1966 โดยวางหลักการที่ผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะมีทนายความและสิทธิที่จะไม่พูด แต่หลักการดังกล่าวก็ยังยืนยันถึงหลักการพเจตนารมณ์ของผู้ถูกจับ กล่าวคือ หากผู้ถูกจับได้รับคำเตือนแล้วยังสมัครใจที่จะกล่าวถ้อยคำอันเป็นประปักษ์ต่อตนเอง กฎหมายย่อมเคารพเจตนารมณ์อันเป็นอิสระของเขาที่ตัดสินใจจะพูด โดยฟังถ้อยคำดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานได้

การแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 84 วรรคท้าย เป็นการแก้ไขใน หลักการของการรับฟังพยานหลักฐานของศาลไทยที่มีมาแต่เดิม ทั้งยังเป็นการสวนกับแนวความคิดของประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก การแก้ไขดังกล่าวไม่มีหลักประกันว่าจะสามารถคุ้มครองผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาจากการกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐที่แสวงหาคำรับสารภาพจากผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาโดยไม่ชอบ เช่น ข่มขู่หรือ ทำร้าย แต่กลับก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้าน ทั้งต่อดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานของศาล การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน ต่อดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งฟ้องคดี ต่อจำเลยในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของศาล แต่กฎหมายห้ามรับฟังคำให้การรับสารภาพของจำเลยก็ไม่อาจใช้คำให้การดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในคดี จึงเท่ากับไม่มีคำให้การของจำเลยที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของศาล จำเลยก็ไม่มีเหตุบรรเทาโทษและย่อมไม่ได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 เห็นได้ชัดเจนว่า กฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการแก้ไขกฎหมาย ทั้งยังเป็นการไม่เคารพต่อสิทธิและเจตนารมณ์ของจำเลยที่ประสงค์จะให้การรับสารภาพโดยสมัครใจ

ผู้เขียนเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้ายที่แก้ไขใหม่ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติที่ไม่ชอบของเจ้าพนักงานในการแสวงหาคำรับสารภาพจากผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหาในชั้นจับกุม และเห็นว่าสมควรที่จะมีการทบทวนกฎหมายดังกล่าวใหม่และหามาตรการคุ้มครองค่าให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา เพื่อให้ น่าเชื่อถือ ว่าผู้ต้องหาสมัครใจให้ถ้อยคำรับสารภาพว่าตนได้กระทำความผิด เช่น มีกฎหมายคุ้มครองในทำนองเดียวกับถ้อยคำอื่นของผู้ถูกจับที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ ต่อเมื่อมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่งแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 หรือตาม มาตรา 83 วรรคสอง แล้วแต่กรณี เป็นต้น

Thesis Title	Impact on Criminal Judicial Process, Court, and Defendants due to the Amendment of Law for the Protection of Alleged Offender: A Case Study of the newly amended Section 84 last paragraph of the Criminal Procedure Code
Author	Itthinond Siributra
Thesis Advisor	Professor Viraphong Boonyobhas
Department	Law
Academic Year	2007

ABSTRACT

The objective of this thesis is to study the impact on criminal judicial process of the amendment of law for the protection of alleged offender, a case study under the provisions of Section 84 last paragraph of the Criminal Procedure Code.

The spirit of the amendment of the abovementioned provision was to protect the rights of the alleged offender and to work out problems whereby undue ways and means have been used by government officials in forcing confession from the arrestee or the alleged defender and use it as evidence in court supporting the punishment of the defendant.

The study revealed that the said amendment amended the principle of taking of evidence in accordance with the original principle based on the general rules of evidence hearing as provided in Sections 226 and 227 of the Criminal Procedure Code. The said two Sections provide that, to prove the guilt or innocence of the defendant, the court shall exercise its discretion in considering and weighing all the evidence whether by witness, documentary, or material evidence; whether in existence prior to, during, or after the commission of offence; and whether established at the time of arrest, investigation, or in court, doing so with caution that witness testimony is not given under coercion, promise, duress, deception, or other undue practice.

The general rules of evidence taking in Thai court are deemed universal rules, which have been in effect in Thailand since the enforcement of the Criminal Procedure Code in B.E. 2478 (A.D. 1935) without any earlier amendments. With regard to the confession of the arrestee or the alleged offender, it has been set as precedent by the *Dika* (Supreme) Court all along that

confession at the time of arrest can be taken in connection with other evidence to punish the defendant.

In addition, being known as “Queen of Evidence”, the confession of alleged offender has always been regarded as significant thus giving rise to a rule of law on confession called “Law of Confession”. The rule widely interested people in academic world, justices, judicial personnel, and the public at large. Theoretically, it is believed in psychological and religious circles that a statement adversary to one’s own interest is likely to be truthful. Historically, practice relating to confession can be traced as far back as Egyptian and Babylonian times. Only during the past two or three hundred years, such concept had been used as grounds for development into law known as Modern Confession Law. The major rule of confession is that it must be voluntary which was adopted by British court and extended to countries with common law system. US court also adopted this principle and had clearly laid down major criteria in procedure and details concerning interrogation of alleged offender at individual state level and federal level. In *Miranda* case of 1966, a principle had been laid down that an alleged offender was entitled to have an attorney and to remain silent. Said principle, however, affirmatively respects the intent of the arrestee in that if after having been given warnings, the arrestee still voluntarily provided statement adversary to himself, the law would respect his free will to speak and the statement can be taken as evidence.

The amendment of Section 84 last paragraph of the Criminal Procedure Code is a change in the original rules of evidence taking of Thai court. Such change is in opposite direction to the concept of other countries almost worldwide. There is no guarantee by such amendment that the arrestees or the alleged offenders will be protected from the action of government officials seeking confession from them by undue means such as duress or act causing personal injuries. On the other hand, the amendment caused impact on various aspects such as on the discretion of the court in evidence taking, on the collection of evidence by investigating officers, on the discretion of public prosecutors in making prosecuting decision against the defendant. In the event the confession of the alleged offender at apprehension stage is beneficial to court hearing but the law prohibits the taking of such confession as evidence, then, in effect, there is no beneficial statement to be deemed as extenuating circumstance to reduce the punishment as provided in Section 78 of the Penal Code. It is clear that the amendment is not in accordance with

the spirit of the law amendment and does not respect the rights and intents of the defendant wishing to make voluntary confession.

It is the opinion of the writer that the newly amendment of Section 84 last paragraph of the Criminal Procedure Code is unable to resolve the problems caused by malpractice of government officials in seeking confession from arrestees or alleged defenders at apprehension stage. It is proposed that the said provision of law should be reviewed and that measures to protect confession statement of the arrestees or alleged defenders should be invented to establish as reliable proof that the alleged defender has voluntarily given confession statement that he/she had committed the offence, for instance, there should be a provision of law to protect the arrestee's confession statement in the manner similar to protection given to the arrestee's other statement, i.e., it can be taken as evidence proving the guilt of the arrestee only when the arrestee has been notified of the rights under Section 84 or Section 83 paragraph two of the Criminal Procedure Code, as the case may be.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นโลกที่เจริญก้าวหน้าทางการสื่อสาร การคมนาคม และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และดูเหมือนไม่มีวันสิ้นสุด ในขณะเดียวกัน โลกของอาชญากรรมก็พัฒนาควบคู่ไปด้วย จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐต้องมีมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะต้องมีกฎหมายที่ทันสมัยและบังคับใช้อย่างได้ผลทันทั่วถึง

เนื่องจากกฎหมายอาญาเป็นสิ่งที่บอกว่าการกระทำใดเป็นความผิด ผู้ฝ่าฝืนจะได้รับโทษอย่างไร แต่ลำพังเพียงกฎหมายอาญาอย่างเดียวย่อมไม่สามารถจะนำมาใช้ในการปราบปรามลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เพราะเมื่อมีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายอันมีโทษในทางอาญาเกิดขึ้นรัฐจะต้องมีวิธีการที่จะนำบุคคลผู้กระทำความผิดอาญามาพิจารณาตัดสินลงโทษ จึงต้องมีการกำหนดวิธีการว่า ผู้ใดจะเป็นผู้นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ กระบวนการหรือวิธีการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษย่อมเริ่มต้นตั้งแต่มีผู้กระทำความผิดเกิดขึ้นจนสุดกระบวนการเมื่อมีการจัดการให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่าผู้ถูกจับกุมเป็นผู้กระทำความผิด หรือจนผู้ถูกจับกุมถูกปล่อยตัวเป็นอิสระ ในกรณีที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด จากกระบวนการหรือขั้นตอนในการพิจารณาดังกล่าวมาแล้วจึงทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาขึ้นมา เพราะกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายที่กำหนดกระบวนการปฏิบัติว่าด้วยวิธีที่จะได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และกำหนดรูปแบบการลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดประกอบกันไปด้วย ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของระบบยุติธรรมทางอาญาเป็นกติกากลางในการดำเนินการของเจ้าพนักงานในระบบยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้การพิจารณาคัดสินความผิดและการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ยุติธรรม และไม่เป็นไปโดยพลการ กฎหมายดังกล่าวได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง เป็นต้น¹

¹ ประพจน์ ศรีทองคำ. (2542). สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาในกระบวนการสอบสวน : ศึกษาเฉพาะกรณีกระบวนการสอบสวนของกองบัญชาการตำรวจนครบาล. หน้า 53.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่เริ่มต้นเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น มีการจับกุมผู้กระทำความผิด การสอบสวน การพิจารณาพิพากษาจนกระทั่งจบกระบวนการด้วยการลงโทษผู้กระทำความผิด

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้บัญญัติและประกาศใช้โดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช 2477 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 10 มิถุนายน 2478 กฎหมายฉบับดังกล่าวได้ถูกแก้ไขหลายครั้งครั้งล่าสุดแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 (ร.ก.เล่ม 121 ตอนพิเศษ ลงวันที่ 23 ธันวาคม 2547)

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547 มีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ใน 6 ประเด็น คือ (1) การจับ (2) การค้น (3) การขัง (4) การปล่อยชั่วคราว (5) การสอบสวน (6) การพิจารณาคดีอาญาให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำตัวอาชญากรผู้กระทำความผิดมารับการพิจารณาและได้รับโทษตามความผิด

ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขปรับปรุงในวิธีปฏิบัติและบางส่วนเป็นการยกเลิกหลักเกณฑ์และมาตรฐานในกฎหมายเดิม²

แต่มีข้อสังเกตเป็นพิเศษอยู่ที่มาตรา 84 วรรคท้าย ที่บัญญัติเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานของศาลเกี่ยวกับคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานซึ่งเป็นเรื่องใหม่ไม่เคยปรากฏในหลักกฎหมายของประเทศไทย เพราะแต่เดิมมาการพิจารณาคดีอาญาของไทยไม่มีบทกฎหมายที่เป็นบทคัดพยานหลักฐานซึ่งเป็นคำรับสารภาพของผู้ต้องหาไว้ ทั้งศาลฎีกายังได้วางบรรทัดฐานไว้สอดคล้องกับหลักปฏิบัติที่ใช้ในนานาอารยประเทศว่าคำรับสารภาพของผู้ต้องหา เมื่อนำมาประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ให้มีน้ำหนักแน่นแฟ้นก็สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ ทั้งคำรับสารภาพของผู้ต้องหาย่อมเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด โดยเฉพาะคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ให้การโดยสมัครใจในทันทีทันใดที่ถูกจับกุมโดยยังไม่มีโอกาสหรือไม่ทันตั้งตัวไม่ทันคิดแต่งเสริมเติมเรื่องราวให้ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง ทั้งผู้ทู้เห็นเหตุการณ์ได้ดีที่สุดก็คือ ผู้กระทำความผิดเอง

² ยงยุทธ สุเรนทร์รังสีกุล. (2549). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่). หน้า 1-2.

การที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ศาลตัดสินคดีได้ถูกต้องเที่ยงธรรมที่สุดก็คือพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลนั่นเอง

กระบวนการก่อนพิจารณาคดีเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นจับกุมซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐในที่นี้จะเน้นเจ้าพนักงานตำรวจ ในชั้นสอบสวนเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) และพนักงานอัยการ ดังนั้นการสืบสวน การค้น การจับกุม การคุมขัง จึงเป็นหน้าที่หลักของพนักงานสอบสวน เพื่อพิจารณาสืบสวน สอบสวน หาพยานหลักฐานซึ่งเกิดจากการกระทำความผิดอาญา และหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ภายหลังจากที่พนักงานสอบสวนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานได้เพียงพอแล้วก็จะทำความเห็นพร้อมสรุปสำนวนเพื่อส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาตั้งคดีเพื่อฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา หากพนักงานสอบสวนไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานหรือพยานอื่นใดที่สามารถบ่งชี้ได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้ที่กระทำความผิดแล้ว พนักงานอัยการก็อาจมีคำสั่งไม่ฟ้อง หรือศาลอาจมีคำพิพากษายกฟ้องได้ ดังนั้นการรวบรวมพยานหลักฐานโดยพนักงานสอบสวนจึงถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด

การสอบสวนจึงเป็นขั้นตอนส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของระบบยุติธรรมทางอาญา (The Criminal Justice System)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11) ได้ให้ความหมายของการสอบสวนไว้ว่า การสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ซึ่งพนักงานสอบสวนได้กระทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

แม้การสอบสวนจะเป็นขั้นตอนที่สำคัญต่อการนำไปสู่การวินิจฉัยชี้ขาดของศาลว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม แต่กระบวนการก่อนสอบสวนคือการจับกุมคนร้ายก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งตอนหนึ่ง กล่าวคือ หากเจ้าพนักงานหรือตำรวจจับกุมบุคคลที่ไม่ได้กระทำความผิด หรือจับผิดคน ความยุติธรรมหรือกระบวนการยุติธรรมย่อมเกิดขึ้นโดยไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ทำให้การในเบื้องต้นของผู้ต้องหาโดยเฉพาะทำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมที่ให้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับกุมในโอกาสแรกโดยสมัครใจ ไม่ถูกข่มขู่หรือจู่ใจ ทั้งไม่ได้แต่งเติมเสริมเรื่องราวให้ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงน่าจะเป็นพยานหลักฐานส่วนหนึ่งที่ดีที่สุด อาจกล่าวได้ว่าเป็นเสมือนเข็มทิศที่ชี้ทางให้พนักงานตำรวจสามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่ถูกต้อง นั่นคืออาจเป็นการนำไปสู่การจับกุมคนร้ายที่ร่วมกระทำความผิด เป็นแนวทางให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถค้นหารวบรวมพยานหลักฐานอื่นๆ ต่อไป รวมทั้งอาจเป็นการขยายผลไปสู่การกระทำผิดของผู้ต้องหาในคดีอื่นๆ อีกด้วย

ดังนั้นในการศึกษาจึงมุ่งศึกษาเฉพาะบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) ที่บัญญัติเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานของศาลถึงคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด โดยห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานว่าการแก้ไขกฎหมายในส่วนนี้จะได้รับประโยชน์สมเจตนารมณ์ในการแก้ไข ที่ต้องการจะคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา และแก้ไขปัญหาที่เจ้าพนักงานของรัฐ มักจะใช้วิธีการที่ไม่ชอบบังคับให้ผู้ถูกจับ รับสารภาพได้หรือไม่ และศึกษาหลักการที่ห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมว่าตนได้กระทำความผิด ซึ่งเป็นหลักกฎหมายใหม่ เพื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายเดิมว่า มีผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในทางอาญาหรือไม่ มีผลกระทบต่อการใช้ดุลพินิจในการชี้ว่าพนักงานหลักฐานในคดีอาญาของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และ 227 หรือไม่ มีผลกระทบต่อจำเลยในกรณีที่ทำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาอันเป็นเหตุบรรเทาโทษที่จำเลยควรได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 หรือไม่เพียงใด

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงที่มาของการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่)

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักการรับฟังคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับตามกฎหมายเดิมและหลักการห้ามรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับที่รับว่าตนได้กระทำความผิดซึ่งห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่

1.2.3 เพื่อศึกษาผลกระทบจากหลักกฎหมายใหม่ที่ห้ามศาลรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานต่อดุลพินิจของศาลในการรับฟังหรือชี้ว่าพนักงานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และ 227 เพียงใด

1.2.4 เพื่อศึกษาผลกระทบต่อพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการในการรวบรวมพยานหลักฐานสั่งฟ้องคดี หรือสั่งไม่ฟ้องคดี กรณีห้ามรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด

1.2.5 เพื่อศึกษาผลกระทบต่อจำเลยในกรณีคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นถูกจับที่รับว่าตนได้กระทำความผิด ซึ่งคำรับดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา จำเลยควรได้รับประโยชน์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 หรือไม่เพียงใด

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ที่แก้ไขว่า ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองมิให้ผู้ต้องหาถูกเจ้าพนักงานตำรวจใช้วิธีการอันไม่ชอบ เช่น ทำร้ายร่างกายหรือข่มขู่ เพื่อให้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ การบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ไม่น่าจะเป็นวิธีการที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ที่แก้ไขใหม่น่าจะไม่ใช้การแก้ไขที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งกลับมีผลกระทบต่อหลักการรับฟังพยานหลักฐานของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 227 รวมทั้งไม่ปฏิบัติตามหลักการสากลของนานาอารยประเทศในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ควรจะได้รับ การลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ในกรณีที่คำให้การรับสารภาพของจำเลยหรือผู้ต้องหาในชั้นจับกุมเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา กฎหมายที่แก้ไขในส่วนนี้จึงน่าจะมีการพิจารณาทบทวนใหม่ ในเรื่องของการที่ห้ามศาลรับฟังคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดเป็นพยานหลักฐาน เพราะมีผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญาที่มีต่อศาล โจทก์ จำเลย และสังคม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) ว่ามีสาระและหลักการสำคัญอย่างไร หลักการตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่แตกต่างจากหลักการตามกฎหมายเดิมก่อนมีการแก้ไขอย่างไร กฎหมายที่แก้ไขใหม่จะเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการแก้ไขหรือไม่ จะสามารถคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาจากการกระทำอันไม่ชอบของเจ้าพนักงานตำรวจที่แสวงหาคำรับสารภาพจากผู้ต้องหา อาทิ ซ้อมผู้ต้องหาให้รับสารภาพได้หรือไม่ ในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมโดยสมัครใจไม่ถูกเจ้าพนักงานตำรวจข่มขู่หรือกระทำการโดยไม่ชอบ คำรับสารภาพของผู้ต้องหาสมควรรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีได้หรือไม่เพียงใด นอกจากนี้ยังศึกษาถึงผลกระทบต่อความเป็นอิสระของศาลในการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 227 ศึกษาผลกระทบต่อการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน ศึกษาผลกระทบต่อพนักงานอัยการในการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ศึกษาผลกระทบต่อจำเลยหรือผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ในกรณีที่คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา ศึกษาเปรียบเทียบกับหลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เช่น ประเทศฝรั่งเศสและประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยทางเอกสาร(Documentary Research) ศึกษาจากบทความ เอกสารทางวิชาการ คำพิพากษาศาลฎีกา คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และ 227 วิเคราะห์ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) และฎีกาที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะวิเคราะห์หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของศาลตามหลักกฎหมายเดิมเปรียบเทียบกับหลักการใหม่ที่ห้ามมิให้ศาลรับฟังคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อให้ทราบถึงที่มาของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่)

1.6.2 เพื่อให้ทราบถึงข้อแตกต่างระหว่างหลักการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับ ตามกฎหมายเดิม และหลักการใหม่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) ที่บัญญัติว่าคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐาน

1.6.3 เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบจากหลักกฎหมายใหม่ที่มีต่อการใช้ดุลพินิจของศาลในการรับฟังหรือการชี้แนะพยานหลักฐานในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 227

1.6.4 เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบต่อการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดี ในกรณีที่ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่า ตนได้กระทำความผิดถูกห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐาน

1.6.5 เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบต่อจำเลยในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมว่าตนได้กระทำความผิด ถ้อยคำรับสารภาพดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของศาล ซึ่งตามหลักกฎหมายเดิม จำเลยจะได้รับการลดโทษ แต่ตามหลักกฎหมายใหม่เมื่อห้ามศาลรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นที่ถูกจับกุมขณะที่ยังเป็นผู้ต้องหาอยู่ จึงเป็นผลให้ห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณา ผลจากหลักกฎหมายใหม่ย่อมกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของจำเลยที่จะได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

บทที่ 2

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาคดี และการรับฟังพยานหลักฐาน

เนื่องจากถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับแต่เดิมมาถือเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง ทำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุม ซึ่งเจ้าพนักงานผู้จับกุมได้บันทึกไว้เมื่อคดีมาสู่การพิจารณาคดีของศาล บันทึกดังกล่าวจึงเป็นพยานเอกสาร ศาลฎีกาฯ รับฟังพยานเอกสารดังกล่าวมา โดยตลอดตามหลักการรับฟังพยานหลักฐานทั่วไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 227 ในการศึกษาถึงผลกระทบของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงความหมายและแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพิจารณาคดีและการรับฟังพยานหลักฐาน เพื่อให้ทราบถึงระบบการพิจารณาคดี และหลักของการอ้างและการรับฟังพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาเกี่ยวกับการรับฟังหรือห้ามรับฟังพยานหลักฐาน

2.1 ระบบการพิจารณาคดีโดยทั่วไป

ระบบกฎหมายที่สำคัญของโลกอาจแบ่งได้เป็น 2 ระบบใหญ่ ๆ คือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) และระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law System)

ในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) นั้นถือหลักว่าคำพิพากษาของศาลมีสถานะเป็นกฎหมายซึ่งผู้พิพากษาที่วินิจฉัยคดีในภายหลังต้องยึดถือตาม ประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เป็นต้น

ส่วนระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law System) กฎหมายจะถูกบัญญัติขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตามจารีตประเพณีถือเป็นบ่อเกิดกฎหมายประเภทหนึ่ง แต่ไม่ใช่กฎหมายและไม่มีผลบังคับอย่างกฎหมาย จะบังคับได้อย่างกฎหมายก็ต่อเมื่อได้มีการนำจารีตประเพณีนั้นมาบัญญัติเป็นกฎหมาย เช่นเดียวกับคำพิพากษา ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรไม่ถือว่าเป็นกฎหมายเป็นเพียงแนวทางในการตีความของศาลเท่านั้น ประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น และไทย เป็นต้น

ระบบกฎหมายที่สำคัญของโลกมีหลายระบบ แต่ระบบสำหรับประเทศเสรีประชาธิปไตย มีอยู่ 2 ระบบตามที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งทั้งสองระบบกฎหมายมีระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานที่แตกต่างกัน ได้แก่

2.1.1 ระบบกล่าวหา (Accusatorial System)

ระบบการพิจารณาและสืบพยานแบบกล่าวหาเป็นระบบที่ใช้กันอยู่ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากประเทศอังกฤษ ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานแบบกล่าวหา ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น

ระบบกล่าวหา ถือกันว่าเป็นวิธีการที่พัฒนาขึ้นมาจากการแก้แค้นกันเป็นส่วนตัว¹ ซึ่งเป็นการพัฒนามาจากในยุคโบราณที่ว่าใครทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายหรือบาดเจ็บ ผู้เสียหายหรือผู้บาดเจ็บสามารถตอบโต้บุคคลนั้นได้ จึงถือเป็นการตัดสินชนิดตาต่อตาฟันต่อฟัน²

ระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานในระบบกล่าวหาข้างต้น มีหลักการและสาระสำคัญได้แก่ หลักความเป็นกลางของศาลซึ่งศาลจะต้องวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด การที่ศาลต้องเป็นกลางอย่างเคร่งครัดดังกล่าวทำให้ศาลมีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีน้อยมาก ศาลจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้ตัดสินคดีเท่านั้น ไม่มีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติมหรือช่วยคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแสวงหาพยานหลักฐาน ดังนั้นคู่ความทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ต้องแสวงหาพยานหลักฐานที่ดีที่สุดเข้ามาในคดีและตรวจสอบข้อเท็จจริงระหว่างกันเอง นักนิติศาสตร์บางท่านจึงเรียกระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานระบบนี้ว่า ระบบคู่กรณี (Adversary System) นอกจากนี้ความเป็นกลางของศาลโดยเคร่งครัดยังทำให้ศาลมีโอกาสใช้ดุลพินิจได้น้อย ดังนั้นในระบบนี้จึงต้องมีกฎเกณฑ์ในการพิจารณาและสืบพยานที่เคร่งครัด เพื่อมิให้ทั้งสองฝ่ายได้เปรียบเสียเปรียบแก่กัน³ อำนาจของศาลในการสืบพยานเพิ่มเติมหรือตัดพยานจึงมีอยู่จำกัด การดำเนินคดีต้องปล่อยให้คู่ความหาพยานหลักฐานได้อย่างเต็มที่ และหลักเกณฑ์ในการที่จะนำพยานอย่างไร มาพิสูจน์ได้หรือไม่ได้นั้นเป็นไปอย่างเคร่งครัด มีบทตัดพยาน (Exclusionary Rules) ที่เด็ดขาด เพื่อมิให้พยานที่ต้องห้ามเข้ามาสู่สำนวนความ เท่ากับมีผลเป็นการไม่สืบพยานนั้น⁴ ซึ่งทั้งศาลในฐานะผู้พิจารณาคดีและคู่ความทั้งสองฝ่ายต้องยึดถือและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ดังกล่าว

¹ โสภณ รัตนกร. (2545). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. หน้า 1.

² สมชาย รัตนชื่อสกุล. (2544). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. หน้า 5.

³ ประมุข สุวรรณสร. (2525). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. หน้า 2.

⁴ จรัญ ภักดีธนากุล. (2551). กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. หน้า 280.

ถึงแม้ว่าระบบพิจารณาคดีและสืบพยานในระบบกล่าวหาจะมีหลักที่สำคัญ คือ ความเป็นกลางของศาล แต่ในคดีอาญาศาลอาจเข้าไปซักถามพยานบ้าง เพื่อความเป็นธรรมแก่จำเลย หรือคอยให้ความดูแลให้ความคุ้มครองสิทธิของจำเลย แต่ศาลจะซักถามพยานเพื่อให้เกิดความชัดเจนหรือเพื่อความเป็นธรรมเท่านั้น ศาลจะไม่ซักถามพยานในเรื่องอื่นนอกเหนือจากเรื่องที่คู่ความนำเสนอ แต่ในคดีแพ่งศาลจะยึดหลักการวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัดจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินคดีของทั้งสองฝ่าย

2.1.2 ระบบไต่สวน (Inquisitorial System)

ระบบไต่สวนเป็นระบบวิธีพิจารณาคดีและสืบพยานที่เกิดขึ้นในประเทศภาคพื้นยุโรป โดยแต่เดิมประเทศในภาคพื้นยุโรป ก็ใช้ระบบวิธีการพิจารณาคดีและสืบพยานแบบกล่าวหา แต่ต่อมาประเทศในภาคพื้นยุโรปส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลศาสนาคริสต์ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งในเรื่องระบบวิธีพิจารณาคดีและสืบพยาน

วิธีพิจารณาคดีและสืบพยานในวงการศาสนาคริสต์ดังกล่าวทำให้รูปแบบการพิจารณาคดีของประเทศในภาคพื้นยุโรปส่วนใหญ่ที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคริสตจักรด้วยการรับรูปแบบวิธีการพิจารณาคดีและสืบพยานดังกล่าวไปใช้ โดยเฉพาะประเทศภาคพื้นยุโรปที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law System) หรือระบบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีและสืบพยาน ในระบบนี้ศาลมีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงเป็นหลักการที่สำคัญ และไม่มีหลักเกณฑ์การสืบพยานที่เคร่งครัด ถ้าพยานใดที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่งในคดีได้ก็ยอมให้นำสืบได้ และในระบบวิธีพิจารณาคดีและสืบพยานในระบบไต่สวนนี้ ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคดีและสืบพยานได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก หลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการเสนอพยานหลักฐานในระบบนี้จะไม่ละเอียดเข้มงวดนัก ถ้าเป็นพยานที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่งได้แล้วก็จะยอมให้นำสืบได้ ศาลมีอิสระในการวินิจฉัยว่าควรเชื่อพยานนั้นมากน้อยเพียงใดหรือไม่ วิธีการเช่นนี้ ศาสตราจารย์แอล คูปลาตร์ เรียกว่า “พยานโดยการวินิจฉัย” และท่านให้ความเห็นต่อไปอีกว่า “...ไม่น่าจะมีข้อบังคับของกฎหมายอันใดที่สามารถจะขังน้ำหนักพยานไว้ล่วงหน้าก่อนได้ เพราะการขังน้ำหนักพยานหลักฐานเป็นเรื่องยาก และไม่สามารถวางหลักตายตัวไว้ได้ จึงน่าจะปล่อยให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจตามที่เห็นสมควร ความผิดพลาดในการใช้ดุลพินิจซึ่งอาจเกิดขึ้นได้นั้นไม่ใช่สิ่งที่แก้ไขได้ทางกฎหมาย แต่เป็นปัญหาเรื่องคุณภาพของผู้พิพากษา และการที่ศาลไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลใดๆ”⁶

⁵ โสภณ รัตนกร. เล่มเดิม. หน้า 2.

⁶ สมชาย รัตนชื้อสกุล. เล่มเดิม. หน้า 9.

2.2 ระบบการพิจารณาคดีของไทย

จากการที่ได้ศึกษาถึงระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานซึ่งมี 2 ระบบ คือระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาว่าระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยเป็นระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานระบบใด เพื่อที่จะได้รู้ถึงหลักการที่สำคัญในการพิจารณาคดี รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของศาลไทยในการพิจารณาคดีและสืบพยาน

ปัจจุบันประเทศไทยมีประมวลกฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาคดีและสืบพยานอันได้แก่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนกฎหมายลักษณะพยานนั้นได้บัญญัติเป็นส่วนหนึ่งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และยังมีอยู่ในกฎหมายอื่นอีก เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายรัชฎากร กฎหมายล้มละลาย เป็นต้น

หากจะกล่าววาระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยเป็นระบบใด เป็นระบบกล่าวหาหรือระบบไต่สวนนั้นเป็นปัญหาที่ถกเถียงกันในวงการนิติศาสตร์ไทยมาเป็นเวลานาน ฝ่ายที่เห็นว่าระบบการพิจารณาคดีของไทยเป็นระบบกล่าวหาได้อ้างเหตุผลว่าระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยเป็นระบบกล่าวหาโดยตลอด ตั้งแต่มีการจัดระเบียบการศาลยุติธรรมตามอารยประเทศ และเนื่องจากนักกฎหมายไทยในช่วงแรก ๆ ได้รับการศึกษามาจากประเทศอังกฤษ โดยเฉพาะกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์จึงได้มีการนำหลักกฎหมายอังกฤษมาใช้ ถึงแม้จะมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วก็ตาม เช่น หลักในเรื่องการพิจารณาคดีอาญาต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย หรือหลักในคดีแพ่งที่ศาลจะต้องทำหน้าที่โดยวางตัวเป็นกลาง ต่อมาได้มีประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการประกาศใช้ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2529 บทบัญญัติในข้อ 9 กำหนดรับรองหลักการนี้ว่า “ผู้พิพากษาพึงระลึกเสมอว่าการนำพยานหลักฐานเข้าสืบและการซักถามพยานควรเป็นหน้าที่ของคู่ความและทนายความแต่ละฝ่ายที่จะกระทำ ผู้พิพากษาพึงเรียกหลักฐานหรือซักถามพยานด้วยตนเองก็ต่อเมื่อจำเป็น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมหรือมีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ศาลเป็นผู้กระทำเอง” นักนิติศาสตร์ที่มีความเห็นดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความและกฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นระบบกล่าวหาเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ

ส่วนนักกฎหมายอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าระบบพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยนั้นเป็นระบบไต่สวน โดยที่ฝ่ายนี้เห็นว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความและสืบพยานของไทยในปัจจุบันนั้นศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานได้โดยกว้างขวางอย่างเช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 116 ศาลมีอำนาจถามคู่ความได้เองและถามก่อนคู่ความผู้อ้างพยาน มาตรา 86 ให้ศาลมีอำนาจในการวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใดรับฟังได้หรือไม่ และมาตรา 119 ให้อำนาจศาลที่จะถามพยานในเวลาใดด้วยคำถามใดก็ได้ และศาลจะเรียกพยานที่เบิกความขัดกันใน

ข้อสำคัญมาสอบปากคำพร้อมกันก็ได้ ซึ่งการที่กฎหมายให้อำนาจศาลตามข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้น นักกฎหมายฝ่ายนี้เห็นว่าเป็นการให้อำนาจศาลในการค้นหาข้อเท็จจริงในคดีอย่างในระบบไต่สวน ดังนั้นการพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยจึงเป็นระบบไต่สวน⁷

นอกจากนี้ยังมีนักกฎหมายบางกลุ่มได้แสดงความเห็นว่า ระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยนั้นเป็นระบบที่ผสมผสานกันระหว่างระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน โดยเห็นว่าระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานของแทบทุกชาติจะเริ่มด้วยระบบกล่าวหา ก่อนแล้วต่อมาก็จะวิวัฒนาการสู่ระบบไต่สวน และเห็นว่าระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานทั้งสองระบบ คือ ระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนซึ่งต่างก็มีข้อดีและข้อเสีย ต่อมาจึงคลี่คลายเข้าหากันเป็นระบบผสม (Mixed System) โดยประเทศฝรั่งเศสได้ใช้เป็นประเทศแรกในปี ค.ศ.1808 และนักกฎหมายไทยที่เห็นว่าระบบวิธีพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยเป็นระบบผสมนี้ได้ให้ความเห็นว่า ระบบวิธีพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยนั้น ได้นำหลักพิจารณาคดีและสืบพยานที่สำคัญของทั้งสองระบบมาใช้ กล่าวคือ ระบบวิธีพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยได้นำเอาหลักการของระบบกล่าวหามาใช้ ได้แก่ หลักการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยต่อหน้าคู่ความตามที่ได้บัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 36 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 การให้สิทธิคู่ความเท่าเทียมกันในการเสนอพยานหลักฐานต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 85 ซึ่งหลักการพิจารณาคดีและสืบพยานของระบบกล่าวหาดังกล่าว มีพื้นฐานมาจากหลักการที่สำคัญของระบบกล่าวหาคือหลักการวางตัวเป็นกลางของศาลในการพิจารณาคดี⁸ นอกจากนี้ระบบการพิจารณาคดีของไทยยังใช้หลักการพิจารณาคดีที่สำคัญของระบบไต่สวนด้วย กล่าวคือหลักการที่ให้อำนาจศาลในการค้นหาความจริงได้อย่างกว้างขวาง เช่นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95 (2) ที่ให้ศาลมีอำนาจรับฟังพยานโดยกว้างขวางก็ดี มาตรา 99 ที่ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดการตรวจบุคคล วัตถุ สถานที่ หรือตั้งผู้เชี่ยวชาญที่ศาลเห็นเองว่าจำเป็นหรือสมควรก็ดี มาตรา 116 (1) ที่ให้ศาลเลือกใช้วิธีการถามพยานเองก็ดี มาตรา 119 การให้ศาลมีอำนาจที่จะถามพยานด้วยคำถามใด ๆ ในระหว่างการพิจารณาค้นหาความจริงก็ได้ หรือตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 การให้ศาลมีอำนาจในการเรียกสำนวนการสอบสวนจากอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยคดี มาตรา 228 การให้ศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติมโดยผลการที่เรียกว่าพยานศาลในระหว่างพิจารณา และมาตรา 235 การให้ศาลถามโจทก์

⁷ โสภณ รัตนากร. เล่มเดิม. หน้า 6-8.

⁸ อัครพงษ์ อินทวงศ์. (2547). การห้ามรับฟังถ้อยคำของพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ : ศึกษาเฉพาะกรณี การนำมาใช้ในคดีอื่นที่ไม่ใช่คดีอาญา. หน้า 13-14.

จำเลย หรือพยานคนใดก็ได้ในระหว่างพิจารณา เมื่อศาลเห็นสมควรซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น นั้นเป็นหลักการค้นหาความจริงโดยศาลของระบบไต่สวน

แต่อย่างไรก็ดีไม่ว่านักนิติศาสตร์แต่ละกลุ่มจะมีความเห็นว่าระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยจะเป็นระบบใด ผู้ที่มีบทบาทต่อกระบวนการยุติธรรมในทางอาญา ได้แก่ ตำรวจ อัยการ และศาล ต่างต้องมีหน้าที่ร่วมกันแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแห่งคดี เพื่อให้เกิดความถูกต้องและยุติธรรม ศาลควรจะมีบทบาทในการแสวงหาพยานหลักฐานอย่างกระตือรือร้น (active) เช่น การเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติม การซักถามพยาน เพื่อให้ได้ความจริงอันจะเป็นประโยชน์แก่คดีให้มากที่สุด ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 และ 229 ก็บัญญัติให้อำนาจศาลไว้อย่างกว้างขวางและชัดเจน และกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญาคควรจะเป็นการร่วมมือของทุก ๆ องค์กร ทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล⁹

2.3 ความหมายและประเภทของพยานหลักฐาน

2.3.1 ความหมายของพยานหลักฐาน

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่แสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏแก่ศาลได้¹⁰ ในการดำเนินคดีไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา ส่วนมากแล้วจะมีคู่ความสองฝ่าย คือ โจทก์และจำเลย ทั้งโจทก์และจำเลยต่างก็จะกล่าวอ้างข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาในคำฟ้องคำให้การเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวหาและข้อกล่าวแก้ของตน ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมตรงกันบ้างและขัดแย้งกันบ้าง แต่ถ้ากระบวนการพิจารณาจบสิ้นเพียงเท่านี้ ศาลย่อมไม่สามารถชี้ขาดได้ว่าฝ่ายใดถูกฝ่ายใดผิด เพราะศาลไม่มีทางจะทราบได้ว่าฝ่ายใดกล่าวอ้างเรื่องจริงฝ่ายใดกล่าวอ้างเรื่องเท็จ ฉะนั้นคู่ความแต่ละฝ่ายจึงมีความจำเป็นต้องหาข้อพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างของตนให้ศาลเชื่อ ซึ่งได้แก่ การนำพยานหลักฐานมาแสดงยืนยันข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้างนั่นเอง¹¹

ในทางวิชาการคำว่า “พยานหลักฐาน” มีความหมายกว้างหรือแคบไม่เท่ากันแล้วแต่จะใช้ในความหมายใด¹² ใน 3 ลักษณะดังต่อไปนี้

2.3.1.1 สิ่งที่สามารถให้ข้อเท็จจริงแก่ศาลได้

ในความหมายที่กว้าง พยานหลักฐานมีความหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อาจพิสูจน์เป็นข้อเท็จจริงต่อศาล หรืออาจนำข้อเท็จจริงเข้าสู่สำนวนได้ ไม่ได้หมายความเฉพาะคำเบิกความของ

⁹ คณิต ณ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. หน้า 42, 49.

¹⁰ โสภณ รัตนากร. เล่มเดิม. หน้า 19.

¹¹ เข็มชัย ชูติวงศ์. (2542). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. หน้า 1.

¹² โสภณ รัตนากร. หน้าเดิม.

พยานบุคคล พยานเอกสารที่นำมาสืบ วัตถุสิ่งของที่นำมาแสดงต่อศาลหรือสถานที่ที่ให้ศาลไปตรวจ หรือความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น แต่ย้งรวมถึงสิ่งอื่น ๆ ที่นำข้อเท็จจริงมาสู่ศาลโดยคู่ความไม่ต้องพิสูจน์ด้วย เช่น ในกรณีที่กฎหมายสันนิษฐานว่าข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งมีอยู่เป็นประโยชน์ของคู่ความฝ่ายใดหรือเป็นข้อเท็จจริงที่ศาลรู้เองโดยไม่ต้องนำสืบ คำรับสารภาพของจำเลยในคดีอาญา หรือคำรับของคู่ความในคดีแพ่ง เป็นต้น และรวมถึงพยานหลักฐานที่ศาลเรียกมาสืบเองด้วย

2.3.1.2 พยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบ

ในความหมายที่แคบเข้ามา พยานหลักฐานหมายถึงพยานหลักฐานที่นำสืบเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดี หรือเกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีเท่านั้น ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ต้องนำสืบ เช่น ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ข้อเท็จจริงที่ศาลรู้เอง คำรับสารภาพและคำรับของคู่ความนั้น แม้จะเป็นข้อเท็จจริงที่ศาลนำมาวินิจฉัยคดีได้เช่นเดียวกับพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบ แต่หาใช่พยานหลักฐานตามความหมายนี้ไม่ เพราะมิได้เกิดจากการนำสืบของคู่ความ ไม่ใช่พยานของฝ่ายใด

2.3.1.3 พยานหลักฐานที่ศาลยอมรับ

ในความหมายที่แคบเข้าไปอีกนั้น พยานหลักฐานจำกัดอยู่เฉพาะพยานหลักฐานที่ศาลยอมรับหรือยอมให้สืบเท่านั้น แม้เป็นสิ่งที่อาจจะพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้และคู่ความได้นำสืบแล้ว แต่ถ้ากฎหมายห้ามมิให้ศาลรับฟังสิ่งนั้นแม้แสดงข้อเท็จจริงบางอย่างและรวมอยู่ในสำนวนแล้วก็ไม่ได้ถือว่าเป็นพยานหลักฐานในความหมายนี้

2.3.2 ประเภทของพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานอาจจัดแบ่งออกเป็นประเภทได้หลายลักษณะตามแต่วัตถุประสงค์ของผู้แบ่งและกฎเกณฑ์ที่ใช้แบ่ง¹³ เช่น การแบ่งตามรูปลักษณะหรือตามเนื้อหาสาระก็ได้ การแบ่งตามรูปลักษณะอาจแบ่งเป็น พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ หรืออาจแบ่งเป็นสามัญพยานและวิจักษณ์พยาน หรือพยานเดี่ยว พยานคู่ก็ได้ ส่วนการแบ่งตามเนื้อหาสาระอาจแบ่งเป็นพยานโดยตรง พยานแวดล้อมกรณี ประจักษ์พยาน พยานบอกเล่า พยานชั้นที่ 1 หรือพยานชั้นที่ 2 เป็นต้น

เนื่องจากวิทยานิพนธ์นี้ส่วนหนึ่งศึกษาผลกระทบต่อการใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ซึ่งในบทมาตรานี้กล่าวถึง พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ในที่นี้จึงขอแบ่งพยานในรูปลักษณะพยานวัตถุ พยานเอกสาร และพยานบุคคล

¹³ เข็มชัย ชูดวงศ์. เล่มเดิม. หน้า 7.

2.3.2.1 พยานบุคคล

หมายถึง บุคคลที่เบิกความต่อศาลถึงข้อเท็จจริงที่ตนได้ประสบพบเห็นหรือทราบมา¹⁴ ศาลจะรับรู้ข้อเท็จจริงของพยานชนิดนี้โดยการที่พยานเล่าเรื่องหรือตอบคำถามของศาลหรือคู่ความ ดังนั้นสิ่งที่พยานหลักฐานก็คือ คำเบิกความหรือถ้อยคำของพยาน ไม่ใช่ตัวบุคคลที่มากเบิกความต่อศาล

เมื่อกล่าวถึงพยานชนิดนี้จึงหมายถึง คำเบิกความของพยาน (testimony) หรือบางทีก็เรียกว่าพยานถ้อยคำ (oral evidence or parol evidence) เพราะถ้าพยานอยู่เฉย ๆ ไม่เบิกความ ศาลก็จะไม่ได้ข้อเท็จจริงอะไร ต่างจากพยานเอกสารหรือพยานวัตถุซึ่งตัวอักษรหรือวัตถุ นั้นเองแสดงข้อเท็จจริงต่อศาล หรือศาลตรวจดูได้เอง และเนื่องจากศาลต้องบันทึกคำเบิกความของพยานเป็นลายลักษณ์อักษรเก็บรวบรวมไว้ในสำนวนเพื่อเป็นหลักฐานในการวินิจฉัยคดี พยานบุคคลจึงหมายถึง คำพยานที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรปรากฏอยู่ในสำนวน ซึ่งใช้ในการตัดสินใจคดีนั้นเองด้วย แต่ถ้าบันทึกคำพยานที่บันทึกไว้ดังกล่าวถูกนำไปใช้อีกคดีหนึ่งก็อาจกลายเป็นพยานเอกสารไป

พยานบุคคล คือ บุคคลที่มากเบิกความให้ข้อเท็จจริงในคดีต่อศาล ศาลรับรู้ข้อเท็จจริงจากพยานชนิดนี้ โดยพยานเล่าเรื่องหรือตอบคำถาม¹⁵ เป็นพยานหลักฐานที่อธิบายถึงข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุด สามารถที่จะอธิบายเรื่องราวข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบได้เป็นอย่างดี¹⁶ อย่างไรก็ตามการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีโดยพยานบุคคลต่างก็มีข้อดีและข้อเสียหลายประการ

ข้อดีของพยานบุคคลมีหลายประการ เช่น สามารถถ่ายทอดข้อเท็จจริงให้ศาลได้โดยตรงและทันที ซึ่งจะทำให้ไม่มีข้อผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนในการถ่ายทอด มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากการที่พยานต้องทำการสาบานก่อนเบิกความ ทำให้น่าเชื่อถือกว่าพยานจะกล่าวแต่ความจริง ศาลสามารถสังเกตกิริยาอาการของพยานในขณะที่ถ่ายทอดข้อเท็จจริงซึ่งจะเป็นส่วนประกอบในการที่ศาลจะนำมาพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของพยานบุคคล

ข้อเสียของพยานบุคคลมีหลายประการ เช่น การนำสืบข้อเท็จจริงด้วยพยานบุคคลเสียเวลามาก สำหรับประเด็นบางข้อจะต้องนำสืบด้วยพยานหลายปากประกอบกันจึงจะทราบเรื่อง พยานบุคคลอาจหลงลืมเบิกความผิดพลาดได้ง่าย นอกจากนั้นพยานยังอาจตัดทอน ต่อเติม

¹⁴ แหล่งเดิม, หน้า 8.

¹⁵ โสภณ รัตนกร, เล่มเดิม, หน้า 21-22.

¹⁶ สุพิศ ปราณีตพลกรัง, (2533), หลักการวินิจฉัยข้อเท็จจริง และชี้แจงนำพยานหลักฐาน, หน้า 30.

ข้อเท็จจริงให้ผิดไป และพยานบุคคลอาจเบิกความโดยทุจริตได้ง่าย เช่น รับสินบนจากฝ่ายหนึ่ง แล้วเบิกความลำเอียง เข้าข้าง หรืออาจเบิกความปิดบังข้อความข้อใดข้อหนึ่ง¹⁷

2.3.2.2 พยานเอกสาร

หมายถึง สิ่งที่มีการบันทึกตัวอักษร ตัวเลข รูปรอย หรือเครื่องหมายซึ่งแสดงข้อความหรือความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งให้ศาลตรวจดูได้ สิ่งนั้นจะเป็นอะไรก็ได้ และจะบันทึกไว้โดยวิธีเขียนด้วยมือ พิมพ์ พิมพ์ดีด แกะสลัก ถักร้อยหรือวิธีอื่นใดก็ได้ โดยอาศัยการสื่อความหมายของข้อความนั้นพิสูจน์ความจริง

แต่การอ้างเอกสารเป็นพยานมิใช่จะเป็นพยานเอกสารเสมอไป ถ้าเป็นการอ้างข้อความในเอกสารเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นการอ้างพยานเอกสาร เช่นการอ้างถ้อยคำของผู้ต้องหา หรือจำเลย ที่ให้การต่อพนักงานผู้จับกุม หรือต่อพนักงานสอบสวน และถ้อยคำเหล่านั้นได้ถูกบันทึกไว้ เมื่อคำให้การดังกล่าวถูกอ้างในชั้นพิจารณาคดีของศาล ถ้อยคำเหล่านั้นก็เป็นพยานเอกสาร แต่ถ้าเป็นการอ้างหนังสือทั้งเล่มเพื่อพิสูจน์ว่าเป็นการทำซ้ำซึ่งเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ การอ้างหนังสือเล่มนั้นถือว่าเป็นการอ้างในฐานะพยานวัตถุ¹⁸

โดยปกติแล้วการอ้างพยานเอกสาร โดยหลักแล้วจะต้องอ้างต้นฉบับของพยานเอกสาร แต่ก็มีข้อยกเว้นที่ให้อ้างสำเนาเอกสารดังกล่าวเป็นพยานได้ เช่น กรณีที่ต้นฉบับเอกสารอยู่ในการครอบครองหรือดูแลของหน่วยงานราชการ และเจ้าหน้าที่ทางราชการได้รับรองสำเนาถูกต้องแล้ว หรือในกรณีที่คู่ความทุกฝ่ายตกลงกันว่าสำเนาเอกสารนั้นถูกต้องแล้วเป็นต้น¹⁹

2.3.2.3 พยานวัตถุ

หมายถึง วัตถุสิ่งของใด ๆ ที่คู่ความอ้างอิงเป็นพยานเพื่อให้ศาลตรวจดู เพื่อประโยชน์ในด้านคดีของตน การตรวจดูดังกล่าวต้องมีใ้การอ่านหรือพิจารณาข้อความในวัตถุ นั้นๆ เพราะถ้าเป็นการอ่านหรือพิจารณาข้อความในวัตถุนั้นๆ ก็จะเป็นพยานเอกสารทันที ดังนั้นในการแยกพยานระหว่างพยานเอกสารและพยานวัตถุนั้น ต้องดูถึงวัตถุประสงค์ของการอ้างพยานนั้น เพราะถ้าเป็นการอ้างเพื่อให้ศาลตรวจดูข้อความหรืออ่านข้อความย่อมเป็นพยานเอกสาร แต่ถ้าเป็นการอ้างเพื่อให้ศาลดูรูปลักษณะก็เป็นพยานวัตถุ

การรับฟังพยานวัตถุไม่มีข้อจำกัดโดยกฎหมาย ดังนั้นถ้าพยานวัตถุมีการอ้างอิงพยานในบัญชีระบุพยานโดยถูกต้องตามระเบียบก็สามารถนำสืบได้เสมอ และไม่มีข้อบังคับว่า

¹⁷ จินดาภิรมย์ราชสภาพดี, พระยา. (2458). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพิจารณาคำพยานหลักฐาน. หน้า 159.

¹⁸ โสภณ รัตนกร. เล่มเดิม. หน้า 22.

¹⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93

ข้อเท็จจริงใดต้องพิสูจน์ด้วยพยานวัตถุ หรือห้ามพิสูจน์ด้วยพยานวัตถุ จึงอยู่ในดุลพินิจของกลุ่มความที่จะพิจารณาว่าควรนำสืบข้อเท็จจริงด้วยพยานวัตถุหรือไม่²⁰

2.4 การรับฟังพยานหลักฐาน

การที่ศาลจะตัดสินคดีว่าฝ่ายใดผิด ฝ่ายใดถูก และมีสิทธิและหน้าที่อย่างใดนั้น ศาลต้องชี้ขาดข้อเท็จจริงบางอย่างซึ่งเป็นพื้นฐานก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบหรือการต้องรับโทษเสียก่อน ซึ่งกลุ่มความต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้ออ้างและข้อเถียงของตน เพื่อแสดงให้ศาลเห็นว่าศาลควรเชื่อถือข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร หากกลุ่มความไม่นำสืบพยานหลักฐานหรือเมื่อการนำสืบทำไม่ถูกวิธีซึ่งตามกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง หรือพยานหลักฐานที่นำสืบนั้นกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง ศาลก็จะนำพยานหลักฐานนั้นมาตัดสินคดีไม่ได้ ดังนั้นเพื่อให้ชนะคดี โดยปกติกลุ่มความจึงต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามที่ตนกล่าวอ้าง เว้นแต่มีการยอมรับข้อเท็จจริงกันเป็นยุติแล้ว หรือกลุ่มความทำกันให้ศาลวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย โดยถือเอาเป็นข้อแพ้ชนะคดีกันโดยไม่ต้องอาศัยข้อเท็จจริง

ดังนั้นการรับฟังพยานหลักฐานหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานใดของศาลจึงเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาคดีที่สำคัญ เพราะอาจเป็นการรับฟังข้อเท็จจริงในคดีที่ก่อให้เกิดผลแพ้ชนะในคดีได้

2.4.1 ความหมายของการรับฟังพยานหลักฐาน

การรับฟังพยานหลักฐาน หมายถึง ขั้นตอนในการที่ศาลจะวินิจฉัยหรือคัดเลือกว่าพยานหลักฐานใดสามารถนำเข้าสู่สำนวนได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และสามารถนำสืบเป็นพยานหลักฐานให้ศาลใช้ดุลพินิจซึ่งนำหนักในการรับฟังได้ เพราะคำว่าพยานหลักฐานของศาลนั้นมีได้หมายความว่าหากพยานหลักฐานใดได้ถูกเสนอต่อศาลแล้ว ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานนั้นๆ ได้เสมอไป ทั้งนี้เพราะพยานหลักฐานที่ศาลจะรับฟังได้นั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายวางไว้²¹

2.4.2 วัตถุประสงค์ของการรับฟังพยานหลักฐาน

วัตถุประสงค์ของการรับฟังพยานหลักฐานก็คือ การรับฟังข้อเท็จจริงที่จะเป็นพยานหลักฐานเพื่อให้การวินิจฉัยและการพิจารณาคดีของศาลถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่งการค้นหาข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ ศาลของประเทศต่างๆ ย่อมดำเนินการตามกฎหมายวิธีพิจารณาความ

²⁰ เข็มชัย ชูติวงศ์. เล่มเดิม. หน้า 203.

²¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 226

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ว่าด้วยพยานหลักฐานตามระบบที่ประเทศนั้นๆ ใช้อยู่ โดยหลักการ ค้นหาความจริงในลักษณะของกฎหมายพยานมีที่มาเป็นสองระบบ ได้แก่ ระบบกล่าวหา และระบบ ไล่สวน ซึ่งต่อมาทั้งสองระบบได้คลี่คลายเข้าหากันทำให้เกิดระบบผสมดังได้กล่าวแล้วข้างต้น

2.4.3 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานโดยทั่วไป

หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐาน โดยทั่วไป คือ หลักเกณฑ์ที่กำหนดว่าพยานหลักฐาน ใดๆ รับฟังได้หรือรับฟังไม่ได้ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการกำหนดว่าพยานหลักฐานใดน่าสืบได้ พยานหลักฐานใดน่าสืบไม่ได้ โดยพยานหลักฐานที่ศาลจะรับเข้าสู่สำนวนของศาลเพื่อพิสูจน์ ข้อเท็จจริงในประเด็นของคดีนั้น หลักเกณฑ์สำคัญอย่างแรกที่ต้องพิจารณาก็คือ พยานหลักฐานนั้น เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงของคดีหรือไม่ ถ้าพยานใดเป็นพยานนอกประเด็นของคดีย่อมถือว่าเป็น พยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ แต่ถ้าพยานหลักฐานใดเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงของคดี หลักเกณฑ์ที่ ต้องพิจารณาต่อมาก็คือ พยานหลักฐานดังกล่าวอยู่ในบังคับของกฎเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐาน หรือไม่ ถ้าพยานหลักฐานดังกล่าวมิได้อยู่ในบังคับกฎเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานหรือขัดต่อ กฎเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐาน พยานหลักฐานเช่นว่านั้นก็ไม่สามารถรับฟังได้ ถึงแม้ว่าจะเป็น พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงของคดีก็ตาม ซึ่งหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐาน โดยทั่วไปสามารถจำแนกได้ดังนี้

2.4.3.1 การรับฟังพยานหลักฐานตามหลักความยุติธรรมในการพิจารณา²²

หลักเกณฑ์นี้เป็นหลักเกณฑ์ที่กฎหมายไม่ต้องการให้คู่ความเอาเปรียบกันในการ พิจารณาคดี และศาลจะได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม กฎหมายจึงได้บัญญัติ ข้อห้ามต่าง ๆ ไว้ หากคู่ความฝ่ายใดละเมิดกฎเกณฑ์ดังกล่าวศาลก็จะไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น ซึ่งพยานหลักฐานที่ศาลไม่รับฟังตามหลักเกณฑ์นี้มีดังนี้

ก. พยานหลักฐานที่สืบโดยฝ่าฝืนสิทธิหรือทำลายสิทธิการต่อสู้คดีของคู่ความอีก ฝ่ายหนึ่งในการนำพยานหลักฐานมาสืบเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในศาลนั้นกฎหมายได้วางระเบียบ วิธีการบางอย่างให้คู่ความทั้งสองฝ่ายปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินคดี ไม่ให้ คู่ความทั้งสองฝ่ายเอาเปรียบกัน โดยการนำเอาพยานหลักฐานเข้ามาสืบแบบจู่โจมโดยอีกฝ่าย หนึ่งไม่ทันรู้ตัว ทำให้ไม่มีโอกาสสืบหักล้าง หรืออธิบายความจริงให้ปรากฏต่อศาลได้²³ ซึ่งระเบียบ วิธีการเหล่านี้กฎหมายจะวางสภาพบังคับไว้ ถ้าไม่ปฏิบัติตามศาลอาจไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น ถึงแม้ว่าพยานหลักฐานนั้นจะเป็นพยานที่น่าเชื่อถือก็ตาม ระเบียบวิธีการของวิธีพิจารณาที่สำคัญที่มี

²² รุจิรัตน์ ชุมวรเดช. (2536). พยานผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญา. หน้า 28.

²³ เข็มชัย ชูดวงศ์. เล่มเดิม. หน้า 265.

ผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานตามหลักเกณฑ์ในข้อนี้ได้แก่ ระเบียบวิธีการในเรื่องการยื่นบัญชี
ระบุพยาน และการส่งสำเนาพยานเอกสาร เป็นต้น

การยื่นบัญชีระบุพยานเป็นระเบียบวิธีการที่ใช้กับการอ้างพยานหลักฐาน
ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ และเป็น
กระบวนการพิจารณาที่สำคัญมาก การที่กฎหมายบังคับให้ต้องมีกรยื่นบัญชีระบุพยานก็เพื่อให้คู่ความ
ทั้งสองฝ่ายมีโอกาสทราบล่วงหน้าว่าฝ่ายตรงข้ามจะอ้างพยานบุคคลใดหรือเอกสารอะไรมาเป็น
พยานในคดี เป็นการป้องกันการเอาเปรียบระหว่างคู่ความโดยการนำสืบพยานแบบจู่โจมโดย
ที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ทันรู้ตัว ทำให้เขาเสียเปรียบเชิงคดีและทำให้ข้อเท็จจริงบางประการอาจผิดเพี้ยนไป
จากความเป็นจริงหรือไม่กระจ่างชัดเท่าที่ควร²⁴ ดังนั้นการที่คู่ความจะอ้างพยานหลักฐานใด
คู่ความต้องยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลก่อนการสืบพยาน หากคู่ความฝ่ายใดมิได้ยื่นบัญชีระบุพยาน
หรือไม่ได้ระบุพยานที่จะนำสืบไว้ในบัญชีระบุพยาน คู่ความฝ่ายนั้นจะนำพยานที่ไม่ได้ยื่นบัญชี
ระบุพยานหรือไม่ได้ระบุพยานไว้ในบัญชีระบุพยานเข้าสืบไม่ได้ แต่บางกรณีโดยเฉพาะใน
คดีอาญาดำศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและพยานหลักฐานดังกล่าวเกี่ยวกับประเด็น
ข้อสำคัญของคดี ศาลอาจอนุญาตให้ยื่นบัญชีระบุพยานเข้ามาได้ และคู่ความก็นำพยานที่ระบุไว้มา
สืบได้²⁵

ส่วนการส่งสำเนาพยานเอกสารนั้น เป็นระเบียบวิธีการพิจารณาที่สำคัญของ
การรับฟังพยานหลักฐานตามหลักเกณฑ์ในข้อนี้ อีกหลักเกณฑ์หนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากพยานเอกสารเป็น
การอ้างข้อความที่ปรากฏในเอกสาร ดังนั้นการที่คู่ความฝ่ายใดอ้างพยานเอกสาร คู่ความอีกฝ่าย
หนึ่งต้องมีโอกาสได้ตรวจเอกสารนั้นก่อนวันสืบพยาน ดังนั้นคู่ความฝ่ายที่อ้างพยานเอกสารนั้น
จะต้องคัดสำเนาเอกสารที่ต้องการอ้างเป็นพยานติดท้ายฟ้องหรือท้ายคำให้การไปด้วย แต่ถ้ามิได้
กล่าวอ้างไว้ในคำฟ้องหรือคำให้การและคู่ความมีความประสงค์จะนำสืบภายหลัง คู่ความฝ่ายนั้น
จะต้องคัดสำเนาเอกสารนั้นส่งให้คู่ความอีกฝ่ายทราบล่วงหน้าก่อนการพิจารณาด้วย มิฉะนั้นศาล
จะไม่รับฟังพยานเอกสารนั้น ทั้งนี้เพราะการไม่ส่งสำเนานั้นย่อมทำให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง
เสียเปรียบ²⁶ อย่างไรก็ตามในเรื่องการส่งสำเนาเอกสารนี้ไม่เป็นบทบังคับเด็ดขาด ศาลอาจรับฟัง
พยานเอกสารดังกล่าวได้ถ้าหากเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม²⁷ ทั้งนี้เพราะศาลเห็นว่า
การเสียเปรียบของคู่ความฝ่ายที่ไม่ได้รับสำเนาเอกสารเป็นความเสียเปรียบที่แก้ไขได้ ทั้งนี้โดยอาจ

²⁴ แหล่งเดิม.

²⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86

²⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 90

²⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 90

ให้คู่ความมีโอกาสตรวจเอกสารและมีโอกาสตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของเอกสารนั้น โดยอาจให้เลื่อนคดีหรือโดยวิธีการอื่นๆ

ข. พยานหลักฐานที่นำมาสืบโดยฟุ่มเฟือยหรือประวิงคดี

พยานหลักฐานฟุ่มเฟือย หมายถึง พยานหลักฐานที่ไม่จำเป็นต้องนำมาสืบในคดีนั้น อาจเป็นเพราะคู่ความได้นำสืบพยานหลักฐานอื่นในประเด็นนั้นแล้ว หากจะให้นำสืบพยานหลักฐานนี้อีก ก็จะซ้ำกันไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ เพิ่มขึ้น หรืออาจเป็นเพราะข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบพยานหลักฐานนั้นรับฟังได้ยุติเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว หากจะขอมให้นำสืบพยานหลักฐานนี้อีกก็ไม่ทำให้การรับฟังข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป เช่น ประเด็นในคดีมีว่าจำเลยทำสัญญาคู่หรือไม่ โจทก์นำพยานที่ลงชื่อในสัญญามาเบิกความยืนยันแล้ว ไม่จำเป็นต้องนำพยานอื่นที่อยู่ในเหตุการณ์ขณะจำเลยลงชื่อในสัญญามาเบิกความอีก เพราะพยานเหล่านี้จะเบิกความในข้อเท็จจริงเดียวกัน และซ้ำกันในข้อเท็จจริงที่ฟังได้แล้ว พยานหลักฐานที่ฟุ่มเฟือยหากนำมาสืบอาจเป็นพยานหลักฐานที่ประวิงคดีได้ ดังนั้นศาลจึงตัดสิทธิไม่ให้นำสืบพยานนั้นได้²⁸

2.4.3.2 การรับฟังพยานหลักฐานโดยพิเคราะห์ตามสภาพของข้อเท็จจริงที่ต้องนำสืบ

ตามปกติเมื่อเกิดประเด็นข้อพิพาทที่ต้องมีการนำพยานหลักฐานมาสืบ คู่ความแต่ละฝ่ายย่อมมีสิทธิโดยอิสระที่จะอ้างพยานประเภทใดมาสืบก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ สุดแต่ว่าพยานชนิดใดจะเป็นพยานที่ดีที่สุดที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีนั้น โดยเฉพาะในคดีแพ่งซึ่งพยานหลักฐานนั้นมักจะเป็นพยานบุคคลหรือพยานเอกสาร กล่าวโดยทั่วไปข้อเท็จจริงอันหนึ่งอาจจะพิสูจน์โดยพยานบุคคลก็ได้ หรือพยานเอกสารก็ได้ พยานทั้งสองประเภทนี้มีลักษณะการพิสูจน์ข้อเท็จจริงคล้ายกันเพราะมีกำเนิดจากต้นตอเดียวกันกล่าวคือ พยานเอกสารมีที่มาจากพยานบุคคลนั่นเอง เพราะเอกสารเกิดเองไม่ได้และเอกสารเป็นสื่อในการติดต่อกันของมนุษย์ ดังนั้นเมื่อบุคคลหนึ่งได้พบข้อเท็จจริงอันหนึ่ง ถ้าขามาเบิกความในศาลถึงข้อเท็จจริงนั้นหรือเล่าให้อีกคนหนึ่งฟัง และผู้รับฟังมาเบิกความเป็นพยานในศาล ดังนี้สื่อในการถ่ายทอดข้อเท็จจริงสู่ศาลก็คือ พยานบุคคล แต่ถ้าบุคคลผู้พบข้อเท็จจริงจดบันทึกสิ่งที่เขาพบเห็นลงไว้ในเอกสารและมีการอ้างเอกสารนั้นเป็นพยานหลักฐาน ดังนี้สื่อในการถ่ายทอดข้อเท็จจริงเดียวกันสู่ศาลก็คือ พยานเอกสาร พยานบุคคล และพยานเอกสารต่างมีจุดเด่นจุดด้อยต่างกันไป กล่าวคือ พยานบุคคลนั้นโดยปกติจะเป็นผู้ที่รู้เห็นข้อเท็จจริงใกล้ชิดที่สุด (ประจักษ์พยาน) ไม่มีการถ่ายทอดข้อเท็จจริงผ่านไปยังผู้อื่นและการมาเบิกความในศาลก็ตกอยู่ภายใต้ความศักดิ์สิทธิ์ของการสาบาน การถูกสังเกตอาภักดิ์จากผู้พิพากษาและคู่ความฝ่ายตรงข้าม และการถูกถามค้านโดยฝ่ายตรงข้าม เหล่านี้เป็นหลักประกันความน่าเชื่อถือของพยานบุคคล แต่จุดด้อยของพยานบุคคลก็คือ เวลาที่พยานพบเห็น

²⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 วรรคสอง

ข้อเท็จจริงกับเวลาที่มาเบิกความต่อศาลมักจะนานมาก จนความจำของพยานอาจไม่แม่นยำเหมือนเดิม ทำให้เกิดปัญหาพยานจำข้อเท็จจริงไม่ได้หรือจำผิด นอกจากนี้อาจมีความบกพร่องในการรับรู้ข้อเท็จจริง หรือการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจ ส่วนพยานเอกสารนั้นมีจุดเด่นตรงที่ว่าไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเพียงใดข้อความในเอกสารก็จะยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะถ้าได้ต้นฉบับของเอกสารมาสืบ แต่จุดด้อยก็คือ เอกสารเกิดขึ้นเองไม่ได้จะต้องมีบุคคลทำเอกสารนั้นขึ้นซึ่งไม่มีหลักประกันว่าบุคคลนั้นจะทำเอกสารนั้นตามความจริงหรือทำเอกสารเท็จ ถ้าไม่มีการนำบุคคลที่ทำเอกสารมาสืบประกอบแล้วยิ่งทำให้ความน่าเชื่อถือของเอกสารลดลงไปอีก นอกจากนี้พยานเอกสารยังมีปัญหาเรื่องการปลอมหรือความไม่ถูกต้องแท้จริงอีกด้วย

จากจุดเด่นและจุดด้อยของพยานแต่ละประเภทที่กล่าวมา จะเห็นว่าจุดด้อยของพยานเอกสารเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ หรือความถูกต้องของข้อเท็จจริงนั้น อาจแก้ไขได้ถ้าเอกสารนั้นเป็นเอกสารที่ทำขึ้นระหว่างคู่ความหรือคู่กรณีตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป เพราะกรณีเช่นนี้คู่ความฝ่ายหนึ่งย่อมต้องระวังผลประโยชน์ของตนและไม่ยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งทำเอกสารมีข้อความเท็จ เช่น ในการทำสัญญาซื้อขายซึ่งผู้ซื้อและผู้ขายต่างลงชื่อในสัญญา ย่อมน่าเชื่อว่าข้อความถูกต้อง เพราะอยู่ในความรู้เห็นของทั้งสองฝ่ายจะเป็นการแก้ไขจุดด้อยของพยานเอกสารข้อนี้ได้ พยานเอกสารเช่นนี้ย่อมมีคุณลักษณะเหนือพยานบุคคล ดังนั้นในคดีที่สภาพแห่งข้อเท็จจริงเกี่ยวข้องกับนิติกรรมสัญญาประเภทสำคัญที่กฎหมายบังคับให้ต้องทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสือจึงสมควรที่จะให้มีการสืบพยานเอกสารเพื่อพิสูจน์เนื้อความในสัญญานั้นเพียงอย่างเดียว เพื่อป้องกันไม่ให้มีการโต้เถียงไม่รู้จบโดยการนำพยานบุคคลมาสืบ ช่วยให้การคดีดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและประหยัดขึ้น ทำให้เกิดหลักการห้ามรับฟังพยานบุคคลสืบแทนหรือเพิ่มเติมแก้ไขข้อความในเอกสาร²⁹

2.4.3.3 การรับฟังพยานหลักฐานโดยพิเคราะห์ถึงสภาพของพยาน

การรับฟังพยานหลักฐานนั้น ต้องพิจารณาถึงสภาพพยานด้วย เนื่องจากสภาพพยานที่ต่างกันจะมีโอกาสในการนำสืบพยานหลักฐานที่แตกต่างกัน ซึ่งการรับฟังพยานหลักฐานตามสภาพของพยาน ได้แก่ พยานบุคคล พยานเอกสารและพยานวัตถุ

2.4.3.4 การรับฟังพยานหลักฐานโดยพิเคราะห์ถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มความ

หมายถึง การรับฟังพยานหลักฐานนั้นต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลด้วย เนื่องจากปัจจุบันแนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลนั้นได้รับการยอมรับในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นในการรับฟังพยานหลักฐานใด ๆ จึงต้องพิจารณาว่า

²⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94

การรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวนี้จะสามารถรับฟังได้หรือไม่ เพราะพยานหลักฐานอาจรับฟังไม่ได้เนื่องจากขัดต่อบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ

2.4.4 ความสำคัญของการพิจารณาคดีโดยใช้พยานหลักฐาน

ก่อนที่ศาลจะตัดสินคดีว่าคู่ความฝ่ายใดผิดหรือฝ่ายใดถูก ใครมีสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบหรือต้องรับโทษหรือไม่เพียงใด ศาลจะต้องชี้ขาดข้อเท็จจริงบางอย่าง อันเป็นพื้นฐานก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ หรือต้องรับโทษเสียก่อน ถ้าหากศาลไม่อาจฟังข้อเท็จจริงให้เป็นยุติอย่างใดอย่างหนึ่ง ศาลก็ไม่อาจยกข้อกฎหมายขึ้นปรับว่าฝ่ายใดมีสิทธิหรือความรับผิดชอบอย่างไรได้ แต่ก่อนที่ศาลจะชี้ขาดข้อเท็จจริง คู่ความจะต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้ออ้างข้อเถียงของตน เพื่อแสดงให้ศาลเห็นว่าควรจะเชื่อว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร หากคู่ความไม่นำสืบพยานหลักฐาน หรือการนำสืบทำไม่ถูกวิธีซึ่งตามกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง หรือพยานหลักฐานที่นำสืบนั้นกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง ศาลย่อมนำพยานหลักฐานนั้นมาตัดสินคดีไม่ได้³⁰

³⁰ โสภณ รัตนกร. เล่มเดิม. หน้า 34.

บทที่ 3

หลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาเป็นพยานหลักฐาน ในคดีอาญาของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

3.1 หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของศาลไทย

หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของศาลไทย มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และ 227

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน” และ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 227 บัญญัติว่า “ให้ศาลใช้ดุลพินิจ ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย”

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และมาตรา 227 ประกอบกันแล้ว จะเห็นได้ว่า การรับฟังพยานหลักฐานแต่เดิมมีหลักทั่วไปว่า ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล และไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานที่มีอยู่ก่อนกระทำความผิด ขณะกระทำความผิด หรือหลังกระทำความผิด และไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน หรือชั้นพิจารณา ของศาล ศาลนำมาวินิจฉัยได้ทั้งสิ้นเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่มีข้อระมัดระวังเพียงว่าต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่นเท่านั้น โดยเหตุนี้จากหลักการดังกล่าวศาลฎีกาจึงวินิจฉัยตลอดมาว่า คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมนำมารับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ลงโทษจำเลย

ได้¹ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตยที่สุดยังได้รับรองหลักกฎหมายทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวโดยนำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ในมาตรา 243 ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา” และ “ถ้อยคำของบุคคลซึ่งเกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ถูกทรมาน ใช้กำลัง บังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใด ๆ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้” ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ตอนท้าย ได้บัญญัติรับกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังกล่าว ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ก็บัญญัติ “ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง หรือชูเชิญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหาเพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่เขาต้องหา” หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของไทยที่มีมาแต่เดิมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2478 จึงสอดคล้องกันมาโดยตลอด แม้ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 40 ก็มีได้บัญญัติขัดแย้งกับหลักกฎหมายเดิมแต่อย่างใด

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า พยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้นที่ศาลจะนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิด หรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ก่อนที่ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานใด ศาลจะต้องทำการวินิจฉัยก่อนว่าพยานหลักฐานนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายจะต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น² เมื่อศาลวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใดได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือพยานหลักฐานใดได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ศาลจึงวินิจฉัยต่อไปว่าพยานหลักฐานใดน่าเชื่อยิ่งกว่าพยานหลักฐานใด ถ้าหากมีพยานหลักฐานตั้งแต่สองพยานหลักฐานขึ้นไปขัดกันหรือแย้งกันอยู่³

หลักกฎหมายทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว ถือเป็นหลักกฎหมายสากลและประเทศไทยนำหลักกฎหมายเช่นนี้มาใช้โดยตลอด ตั้งแต่มีการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือตั้งแต่พุทธศักราช 2477 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2478 โดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช 2478 ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งจนครั้งสุดท้าย เมื่อปลายปี 2547 โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547 ซึ่งมี

¹ คำพิพากษาลูกที่ 1281/2508, 980/2519, 1604/2531, 184/2537, 4183/2540, 7329/2543

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227

ข้อนำสังเกตว่าตั้งแต่มีการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นต้นมา ไม่เคยมีการแก้ไขในเรื่องการห้ามรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐาน ซึ่งเดิมถ้อยคำของผู้ถูกจับในชั้นจับกุม ไม่ว่าจะให้การต่อเจ้าพนักงานผู้จับหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับไว้ สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 243 วรรคสอง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 แต่ในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 ได้มีการกำหนดหลักการใหม่ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ที่ว่า “ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ในชั้นจับกุม หรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน” ข้อความดังกล่าวของบทบัญญัตินี้จึงเป็นบทตัดพยานห้ามรับฟังข้อความดังกล่าวโดยเด็ดขาดทุกกรณี ทั้งนี้ไม่ว่าถ้อยคำรับสารภาพนั้นจะได้ออกมาโดยชอบหรือไม่ หรือได้ออกมาโดยผู้ถูกจับสมัครใจหรือไม่ก็ตาม หลักการใหม่นี้จึงมิได้อาศัยอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐาน ส่วนข้อความต่อไปที่ว่า “แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้แจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับ แล้วแต่กรณี” ยังคงถือหลักการในการรับฟังพยานหลักฐานโดยทั่วไปอยู่

การบัญญัติกฎหมายตามหลักการใหม่นี้ เนื่องจากผู้บัญญัติกฎหมายเกรงปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐโดยมิชอบ เช่น อาจใช้คำสั่งบังคับให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม

ข้อความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมว่าตนได้กระทำความผิด ถ้อยคำนั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่มีข้อโต้เถียงกันมากในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และร่างกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาก็มีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยสภาผู้แทนราษฎรเห็นควรกำหนดให้ถ้อยคำที่เป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดนั้นรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ ในขณะที่วุฒิสภามีความเห็นในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ให้รับฟังถ้อยคำดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานได้ ซึ่งพอสรุปเหตุผลของแต่ละฝ่ายได้ดังนี้

ฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร ให้เหตุผลว่าถึงแม้ว่าจะกำหนดให้มีการแจ้งสิทธิต่างๆ ให้แก่ผู้ถูกจับทราบตั้งแต่ชั้นจับกุม แต่ในขณะนั้นผู้ถูกจับก็ไม่สามารถที่จะรักษาสิทธิของตนเองได้ เนื่องจากยังไม่มีทนายความให้ความช่วยเหลือ การที่ผู้ถูกจับให้การรับสารภาพไปนั้น จะถือว่าเป็นการรับสารภาพด้วยความเข้าใจถึงผลที่จะตามมาอย่างแท้จริงย่อมไม่ได้ และหากไม่กำหนดข้อห้าม

ในลักษณะเช่นนี้ จะยากแก่การแก้ปัญหาที่เจ้าพนักงานของรัฐมักจะใช้วิธีการที่ไม่ชอบบังคับให้ผู้ถูกจับรับสารภาพตั้งแต่ชั้นจับกุม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและการยอมรับกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ทั้งในทางปฏิบัติของหลายประเทศ เจ้าพนักงานผู้จับกุมจะไม่สอบถามเกี่ยวกับคำรับสารภาพของผู้ต้องหา และหากผู้ต้องหาประสงค์จะให้การรับสารภาพ ก็ยังสามารถให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนได้ ภายหลังจากที่พนักงานสอบสวนได้แจ้งสิทธิต่าง ๆ ให้ผู้ต้องหาทราบและจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหานั้นแล้ว

ฝ่ายวุฒิสภา ให้เหตุผลว่าตามหลักกฎหมายพยานหลักฐานถ้าไม่มีกฎหมายห้ามรับฟังพยานหลักฐานใด สิ่งใดๆ ที่อาจใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้ ศาลมีอำนาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ทั้งสิ้น ส่วนจะมีน้ำหนักหรือความน่าเชื่อถือเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะและที่มาของพยาน หลักฐานนั้นเป็นกรณีๆ ไป คำรับสารภาพของผู้ถูกจับที่ให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานในชั้นจับกุมหรือชั้นรับมอบตัวผู้ถูกจับ แม้จะเป็นพยานบอกเล่าแต่ก็รับฟังได้และน่าเชื่อถือ เนื่องจากเป็นคำกล่าวที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง แต่ทั้งนี้ต้องเป็นถ้อยคำที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย การแก้ปัญหาที่เจ้าพนักงานของรัฐมักใช้วิธีข่มขู่ บังคับผู้ถูกจับเพื่อให้รับสารภาพนั้นสมควรแก้ไขโดยวิธีอื่นทั้งมาตรา 83 วรรคสอง และมาตรา 84 (2) ก็ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานต้องแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบว่าเขามีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ตั้งแต่ชั้นจับกุมซึ่งน่าจะช่วยแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่งแล้ว

ในที่สุดในการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการร่วมของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ได้มีมติเห็นชอบกับความเห็นของฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร⁴

อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานของรัฐที่มีมักใช้วิธีการที่ไม่ชอบ บังคับให้ผู้ถูกจับรับสารภาพตั้งแต่ชั้นจับกุม โดยบัญญัติเป็นข้อกำหนดว่า “ถ้อยคำที่เป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด รับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้” จะสามารถแก้ปัญหาในทางปฏิบัติที่ไม่ชอบของเจ้าพนักงานของรัฐได้จริงหรือไม่ ทั้งหลักกฎหมายใหม่ที่บัญญัติไม่ให้ศาลรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมว่าตนได้กระทำความผิด ไม่ว่าจะได้มาโดยชอบหรือไม่ เช่นนี้น่าจะมีปัญหาในทางปฏิบัติและมีผลกระทบต่อดุลพินิจของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการในการรวบรวมพยานหลักฐาน ดุลพินิจของศาลในการรับฟังพยานหลักฐาน ดุลพินิจในการลดโทษให้จำเลย และสิทธิที่จำเลยจะได้รับการลดโทษดังจะได้กล่าวต่อไป

⁴ ยงยุทธ สุเรนทร์รังสิกุล. (2549). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่). หน้า 14-15.

3.2 หลักการรับฟังพยานบุคคลในกฎหมายไทย

การรับฟังพยานบุคคลในกฎหมายไทยนั้นได้รับอิทธิพลมาจากทั้งระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) สามารถแยกหลักเกณฑ์ การรับฟังพยานบุคคลได้ 2 ประการ ประการแรก การรับฟังพยานบุคคลตามหลักความยุติธรรมในการพิจารณา ประการที่สอง การรับฟังพยานบุคคลโดยพิเคราะห์ถึงสภาพของพยาน

3.2.1 การรับฟังพยานบุคคลตามหลักความยุติธรรมในการพิจารณา

การรับฟังพยานบุคคลตามหลักความยุติธรรมนั้นก็มีจุดประสงค์ในการรับฟังเช่นเดียวกับหลักความยุติธรรมของการรับฟังพยาน โดยทั่วไป คือการที่ต้องการไม่ให้คู่ความเอาเปรียบกันในทางคดี ต้องการให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม โดยกฎหมายจะกำหนดบทบัญญัติข้อห้ามของการรับฟังพยานบุคคลไว้ว่า พยานบุคคลประเภทใดที่ศาลไม่ควรรับฟัง เพราะไม่สมควรแก่ความยุติธรรม อย่างเช่น ในคดีแพ่งจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับฟังพยานบุคคลตามหลักความยุติธรรมในการพิจารณา ได้แก่

ก. ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 87 (2) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับพยานบุคคลที่คู่ความไม่ได้อ้างเป็นพยานในบัญชีระบุพยาน ทั้งนี้เพราะหากยอมให้มีการรับฟังพยานบุคคลเช่นว่านั้นย่อมเป็นการให้คู่ความนำพยานบุคคลมานำสืบโดยฝ่าฝืนหรือทำลายสิทธิการต่อสู้คดีของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งขัดต่อการรับฟังพยานบุคคลตามหลักความยุติธรรม

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวได้ให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานบุคคลที่ห้ามรับฟังโดยบัญญัติไว้ในมาตรา 87 (2) ตอนท้าย ถ้าศาลเห็นว่าการรับฟังนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข. ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 วรรค 2 ซึ่งเป็นเรื่องการห้ามนำพยานที่ฟุ่มเฟือยหรือเพื่อประวิงคดีเข้ามาสืบ ย่อมนำมาใช้เกี่ยวกับการห้ามนำสืบพยานบุคคลที่ฟุ่มเฟือยหรือประวิงคดีด้วยถึงแม้ว่าพยานบุคคลดังกล่าวจะเกี่ยวกับประเด็นข้อเท็จจริงในคดีก็ตาม เพราะหากมีการปล่อยให้มีการนำสืบพยานบุคคลที่ฟุ่มเฟือยหรือประวิงคดีให้ล่าช้าก็อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น ซึ่งขัดต่อวัตถุประสงค์การดำเนินกระบวนการทางแพ่ง ทั้งกระบวนการพิจารณาในคดีอาญาที่ล่าช้าก็เป็นการปฏิเสธความยุติธรรมเช่นกันเพราะจำเลยอาจถูกคุมขังอยู่นาน เนื่องจากไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว แต่ถึงแม้ว่าบทบัญญัติในมาตรา 86 วรรค 2 ไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนแจ้งว่าพยานที่ฟุ่มเฟือยหรือประวิงคดีให้ชักช้าซึ่งรวมถึงพยานบุคคลที่ฟุ่มเฟือยหรือประวิงคดีให้ชักช้านั้น จะรับฟังไม่ได้ แต่การที่บทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจศาลที่จะสืบพยานเช่นนั้นก็เท่ากับเป็นการให้ศาลใช้ดุลพินิจในการไม่รับฟัง

พยานหลักฐานหรือพยานบุคคลในลักษณะดังกล่าวนั่นเอง แต่หากศาลไม่ได้สืบพยานลักษณะดังกล่าว เมื่อมีการนำสืบพยานดังกล่าวศาลสามารถยกพยานดังกล่าวขึ้นวินิจฉัยคดีได้ ดังนั้นพยานหลักฐานหรือพยานบุคคลที่มีลักษณะฟุ่มเฟือยหรือประวิงคดีให้ชักช้าจึงมิใช่พยานหลักฐานที่ต้องห้ามรับฟังโดยเด็ดขาดแต่อย่างใด

ก. ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 87 (1) ซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานใดเว้นแต่ (1) พยานหลักฐานนั้นเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในคดีจะต้องนำสืบ...” และมาตรา 104 ซึ่งบัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจเต็มที่ในอันที่จะวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานที่คู่ความนำมาสืบนั้นจะเกี่ยวกับประเด็นและเป็นอันเพียงพอให้เชื่อฟังเป็นอันยุติได้หรือไม่ แล้วพิพากษาคดีไปตามนั้น” บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวเป็นการให้อำนาจศาลที่จะไม่ยอมรับการเสนอพยานหลักฐานหรือพยานบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องข้อเท็จจริงในคดีทำให้พยานบุคคลนั้นต้องห้ามมิให้รับฟัง หลักการดังกล่าวข้างต้นแม้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 มีบัญญัติไว้ว่า “วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้” ในการพิจารณาคดีอาญาศาลจึงนำบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาใช้บังคับเท่าที่จะใช้ได้ถ้าไม่ขัดต่อความยุติธรรม

3.2.2 การรับฟังพยานบุคคลโดยพิเคราะห์ตามสภาพของพยาน

การรับฟังพยานบุคคลตามสภาพของพยาน ได้แก่ การพิจารณาว่าพยานบุคคลนั้น จะสามารถรับฟังเป็นพยานได้หรือไม่ โดยพิจารณาจากคุณลักษณะของพยานบุคคล และระเบียบวิธีการนำสืบพยานบุคคล ซึ่งในคดีแพ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการรับฟังพยานบุคคลโดยพิเคราะห์ถึงสภาพของพยานและระเบียบวิธีการนำสืบของพยานดังนี้

ก. ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95 (1) ซึ่งกำหนดว่าพยานบุคคลที่จะรับฟังได้นั้นต้องเป็นพยานบุคคลซึ่งสามารถเข้าใจและตอบคำถามได้ ดังนั้นถ้าพยานบุคคลไม่สามารถเข้าใจและตอบคำถามได้ ศาลจะไม่รับฟังพยานดังกล่าวเข้ามาในสำนวนการพิจารณาคดี การที่บุคคลไม่สามารถเข้าใจและตอบคำถามได้นั้น อาจเป็นเพราะเหตุทางด้านสภาพของร่างกายหรือจิตใจของบุคคลก็ได้ และบางครั้งอาจขึ้นอยู่กับโรคภัยไข้เจ็บด้วย เช่น คนชราซึ่งมีอายุมากจนหลงลืม เด็กเล็กซึ่งยังพูดจาไม่รู้เรื่อง หรือคนป่วยที่สติไม่สมประกอบ เป็นต้น ส่วนปัญหาว่าบุคคลสามารถเข้าใจและตอบคำถามได้หรือไม่นั้นเป็นเรื่องของข้อเท็จจริงและขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล

ข. ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95 (2) คือ พยานบุคคลที่จะรับฟังได้นั้นต้องเป็นพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์นั้นโดยตรง

บทบัญญัติในมาตราดังกล่าวเป็นเรื่องที่กำหนดว่าพยานบุคคลที่จะรับฟังได้นั้นต้องเป็นพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์โดยตรง ดังนั้นพยานบุคคลที่ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง หรือพยานบอกเล่าจะรับฟังเป็นพยานบุคคลได้หรือไม่นั้น เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติใน มาตรา 95 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแล้วจะเห็นได้ว่า มาตรา 95 ได้บัญญัติห้ามมิให้รับฟัง พยานบอกเล่าไว้โดยชัดแจ้ง แต่ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ใน อนุมาตรา 2 ว่า “แต่ข้อความนี้ให้ใช้บังคับต่อเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายโดยชัดแจ้ง หรือคำสั่งของศาลว่าให้เป็นอย่างอื่น” ดังนั้นข้อยกเว้นของการรับฟังพยานบอกเล่าตามกฎหมายไทยจึงมีอยู่เพียง 2 ประการ คือ ประการแรก กรณีที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอนุญาตให้รับฟังโดยชัดแจ้ง ซึ่งไม่ปรากฏในกฎหมายลักษณะพยานของไทย และ ประการที่สองศาลมีคำสั่งให้รับฟังได้ ซึ่งโดยส่วนมากศาลฎีกาจะตัดสินวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับพยานบอกเล่าที่สามารถรับฟังได้ตามแนวกฎหมายของประเทศอังกฤษ

ค. ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 112 ซึ่งเป็นระเบียบวิธีการนำสืบอย่างหนึ่งของพยานบุคคล คือ พยานบุคคลที่จะรับฟังได้จะต้องสาบานก่อน พยานที่มีได้สาบานยอมรับฟังเป็นพยานบุคคลไม่ได้ ยกเว้นบุคคลที่อายุต่ำกว่าสิบสี่ปี หรือหย่อนความรู้สึกผิดชอบ พระภิกษุหรือสามเณรในพระพุทธศาสนา และบุคคลที่คู่ความทั้งสองฝ่ายตกลงกันว่าไม่ต้องสาบาน

ง. ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 113 ซึ่งเป็นระเบียบวิธีการสืบพยานบุคคลอีกอย่างหนึ่ง คือพยานบุคคลที่จะรับฟังได้นั้น จะต้องเบิกความด้วยวาจาและห้ามเบิกความโดยวิธีการอ่านข้อความที่เตรียมมา เว้นแต่ศาลอนุญาตหรือเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญ

แต่ก็มีพยานบุคคลบางประเภทที่ไม่ต้องเบิกความโดยวาจา เช่น กรณีที่อ้างคนไข้หรือคนหูหนวกเป็นพยาน ได้มีบทบัญญัติในมาตรา 96 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติไว้ที่จะให้เบิกความโดยวิธีการเขียนหนังสือหรือวิธีการอื่น ๆ ที่เห็นสมควร

จ. ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 114 ซึ่งเป็นระเบียบวิธีการนำสืบพยานอย่างหนึ่ง คือ พยานบุคคลที่จะรับฟังได้นั้นจะต้องไม่ถูกคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้างต่อศาลว่าเป็นพยานบุคคลที่เบิกความโดยได้ฟังพยานคนก่อนเบิกความต่อหน้า เพราะการที่พยานบุคคลได้เบิกความโดยได้ฟังพยานบุคคลคนก่อนเบิกความต่อหน้านั้นเป็นการเบิกความที่ผิดระเบียบ อย่างไรก็ตามถ้าศาลเห็นว่าการเบิกความเช่นนั้นเป็นที่น่าเชื่อถือ หรือมิได้เปลี่ยนแปลงไปโดยได้ฟังคำเบิกความของพยานคนก่อน ศาลย่อมรับฟังโดยถือว่าคำเบิกความดังกล่าวเป็นคำเบิกความที่ไม่ผิดระเบียบก็ได้ แสดงให้เห็นว่าศาลมีดุลพินิจที่จะรับฟังพยานบุคคลดังกล่าวได้

ฉ. ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 116 ถึง มาตรา 118 พยานบุคคลที่จะรับฟังได้จะต้องเป็นพยานบุคคลที่เบิกความโดยถูกต้องตามบทบัญญัติว่าด้วย

การชักถามพยานที่ระบุไว้ในมาตราดังกล่าวข้างต้น ซึ่งถือว่าเป็นระเบียบวิธีการนำสืบพยานอย่างหนึ่ง

ข. ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 จะบังคับใช้ในกรณีที่กฎหมายบังคับว่า การนำสืบจะต้องใช้พยานเอกสาร หรือเป็นกรณีที่กำหนดว่านิติกรรมหรือสัญญาใดต้องทำเป็นหนังสือ ไม่รวมถึงกรณีที่ทำนิติกรรมเป็นหนังสือกันเองโดยกฎหมายมิได้บังคับ เมื่อกฎหมายบังคับว่ากรณีใดต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือแล้ว หากยอมให้นำพยานบุคคลมาสืบเป็นอย่างอื่นได้อีก ก็เท่ากับเป็นการทำลายการบังคับของกฎหมายนั้น⁵ ลักษณะของข้อห้ามการรับฟังพยานบุคคลนำสืบแทนพยานเอกสารนั้น มีลักษณะดังนี้ ประการแรก ข้อห้ามดังกล่าวมีลักษณะเด็ดขาด คือ คู่กรณีจะตกลงกันเป็นอย่างอื่นไม่ได้ ประการที่สอง คือ ห้ามเฉพาะการสืบพยานบุคคล ไม่ได้ห้ามการสืบพยานเอกสาร ประการที่สาม คือ ห้ามเฉพาะคดีแพ่งไม่อาจนำไปใช้กับคดีอาญา

จากแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพยานหลักฐานและการรับฟังพยาน หลักฐานรวมทั้งหลักการรับฟังพยานบุคคล สรุปได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการที่จะรับฟังพยานบุคคล หรือการที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานบุคคลมีเหตุผลที่เป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดบทบัญญัติกฎหมายหรือการใช้ดุลพินิจของศาลดังกล่าว ที่สำคัญได้แก่ ความน่าเชื่อถือของพยานบุคคล และหลักความยุติธรรมในการพิจารณาคดี

ความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลนั้นถือว่าเป็นเหตุผลที่สำคัญเกี่ยวกับการรับฟังและห้ามรับฟังพยานบุคคล และเป็นเหตุผลที่มีตั้งแต่แรกเริ่มที่เกิดขึ้นพร้อมกับวิธีพิจารณาคดี และสืบพยานบุคคล การพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลย่อมมีวิวัฒนาการไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างเช่นในอดีตมีการพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลจากการพิสูจน์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือพิจารณาเปรียบเทียบจากสถานะภาพทางสังคม เป็นต้น ขณะที่ปัจจุบันวิธีพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลจะมีการใช้เหตุผลในการพิจารณามากกว่าในอดีต

ในเรื่องหลักความยุติธรรมในการพิจารณาคดี ที่เป็นเหตุผลพื้นฐานอีกหนึ่งประการในการบัญญัติกฎหมายในเรื่องการรับฟังหรือห้ามรับฟังพยานหลักฐานนั้น เป็นหลักเหตุผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนากฎหมายวิธีการพิจารณาคดีและสืบพยานให้คู่ความได้รับความเป็นธรรม ดังนั้นในการพิจารณาว่าพยานบุคคลรับฟังได้หรือไม่นอกจากจะพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือแล้วจะต้องพิจารณาถึงบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมในการพิจารณาคดีด้วย ในบางครั้งพยานบุคคลมีความน่าเชื่อถือ แต่อาจถูกห้ามรับฟังได้เพราะไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีและสืบพยานที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมในการพิจารณาคดี เช่น ไม่ได้อ้างบุคคลดังกล่าวไว้ในบัญชีระบุพยาน เป็นต้น ดังนั้นในการพิจารณาว่าพยานบุคคลได้รับฟังหรือห้ามรับฟัง

⁵ โสภณ รัตนากร. (2545). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. หน้า 222.

นั่นสิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่กันคือความน่าเชื่อถือของพยานบุคคล และบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมในการพิจารณาคดี

3.3 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศไทย

คำรับสารภาพเป็นถ้อยคำที่มักจะใช้ในคดีอาญาเป็นส่วนมาก หมายถึง การที่บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ได้กระทำไปปรากฏข้อเท็จจริงต่อบุคคลอื่น ด้วยการยอมรับข้อเท็จจริงอันเป็นปฏิปักษ์ต่อผลประโยชน์ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับข้อเท็จจริงโดยตรงว่าเป็นผู้กระทำความผิด หรือยอมรับข้อเท็จจริงซึ่งนำไปสู่การวินิจฉัยว่า ได้กระทำความผิดทางอาญาก็ตาม

เนื่องจากคำรับสารภาพนั้นมีความสำคัญมาตั้งแต่อดีตกาล และมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำรับสารภาพเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารกระบวนการยุติธรรม ในอดีตถือว่าคำรับสารภาพเป็น Queen of Evidence หรือเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย ทั้งระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน แต่คำรับสารภาพเองก็มีข้อจำกัดประเทศต่าง ๆ จึงได้สร้างหลักประกันความผิดพลาดในการรับฟังคำรับสารภาพเพื่อลดโทษขึ้น บางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ได้สร้างหลักการที่ตั้งข้อรังเกียจการรับฟังคำสารภาพไว้ แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า สหรัฐอเมริกาได้สร้างข้อยกเว้นจำนวนมาก และปรับตัวรับข้อเท็จจริงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าคำรับสารภาพเป็นสิ่งจำเป็น

นอกจากนี้ในทางทฤษฎีและจิตวิทยารวมถึงวงการศาสนาเชื่อว่า หากผู้ใดให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์ของตนเองแล้ว ก็น่าเชื่อว่าถ้อยคำเหล่านั้นจะต้องเป็นจริง ซึ่งจากปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะจากการสอบถามนักโทษทั้งหลาย มักพบว่านักโทษทั้งหลายต่างปฏิเสธว่า ตนไม่ได้กระทำความผิดทั้งสิ้น ดังนั้น จึงน่าเชื่อว่าหากบุคคลที่รับสารภาพไม่ได้กระทำความผิดเขา ย่อมจะไม่รับสารภาพ คำรับสารภาพเองกลับมีคุณค่าที่น่าเชื่อถือ ในทางจิตวิทยาและศาสนาเชื่อว่า ถ้อยคำเหล่านี้เป็นเสียงสะท้อนแห่งจิตใต้สำนึกของจริยธรรมของพวกเขา ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีเหตุผลใดที่คำรับสารภาพซึ่งไม่ได้มาจากการถูกข่มขู่จะมีข้อรังเกียจห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน หลักการสำคัญก็คือ คำรับสารภาพต้องมาจากความสมัครใจ (Voluntariness of the confession) หลักการนี้ได้ถูกย้ายโดยศาลอังกฤษในยุคต่อมา และได้แผ่ขยายไปยังประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (common law) อื่น ๆ ด้วย ศาลของสหรัฐอเมริกาได้นำหลักสมัครใจดังกล่าวไปใช้ตัดสิน และศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้ยืนยันหลักการนี้ในหลายคดีต่อมา⁶

⁶ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ. (2550, มีนาคม). “กฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพ : บทนำและความสำคัญของคำรับสารภาพ”. *บทบัญญัติ, เล่มที่ 63, ตอน 1*. หน้า 131-133

การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศไทย มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ก่อนใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จนกระทั่งมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547 ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติเกี่ยวกับการรับฟังถ้อยคำซึ่งเป็นคำรับสารภาพของผู้ต้องหา ทั้งนี้โดยที่ประเทศไทยใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Code Law System) คล้ายกับประเทศแถบภาคพื้นยุโรปหรือประเทศที่ใช้ระบบการค้นหาความจริงแบบไต่สวน (Inquisitorial) แต่ในทางปฏิบัติศาลไทยได้รับอิทธิพลการจัดระบบศาลยุติธรรมแบบประเทศอังกฤษ นอกจากนี้ที่ปรึกษากฎหมายส่วนใหญ่ก็มาจากประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) อิทธิพลนี้จึงมีผลกระทบต่อการศึกษาของศาลไทย แต่ประเทศไทยไม่มีระบบลูกขุน (Jury) เข้ามาช่วยศาลในการพิจารณาคดี ทั้งกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้พิพากษาต้องเป็นกรรมการตัดสินโดยเคร่งครัด แต่ให้ศาลมีอำนาจร่วมค้นหาความจริงในคดีได้ด้วย เช่น การให้ศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัย⁷ การให้ศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติมจะสืบเองหรือส่งประเด็นก็ได้โดยผลการ⁸ หรือการที่ให้ศาลมีอำนาจถามโจทก์จำเลย หรือ พยานคนใดก็ได้ระหว่างพิจารณา เมื่อศาลเห็นควร⁹ ซึ่งเป็นหลักการค้นหาความจริงโดยศาลของระบบไต่สวน ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 แล้วว่า การค้นหาความจริงเกี่ยวกับพยานหลักฐานของไทยใช้หลักการของทั้งสองระบบ ได้แก่ การพิจารณาโดยเปิดเผยต่อหน้าคู่ความ¹⁰ การให้สิทธิคู่ความเท่าเทียมกันในการเสนอพยานหลักฐานของตนต่อศาล¹¹ และหลักการของระบบไต่สวน โดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงได้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ไม่เฉพาะแต่พยานหลักฐานเท่าที่คู่ความในคดีนำมาสืบเท่านั้น แต่ก็เป็นหน้าที่อันสำคัญของศาลที่จะช่วยค้นหาความจริงด้วย¹²

ในคดีอาญา คำรับสารภาพของผู้กระทำความผิดในคดีอาญาถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด คือ Confessions Were Thought of in General as “The Highest Evidence of Guilt” คำรับสารภาพอาจกระทำโดยวาจา (Verbal) หรือเขียน (Written) ก็ได้ หากกระทำในศาลเรียกว่า คำรับสารภาพในศาล (Judicial Confessions, Formal, Coroner’s Inquest or Plea of Guilty) แต่ถ้ากระทำ

⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 235

¹⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 103 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 85

¹² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 มาตรา 229 และมาตรา 235

นอกศาลเรียกว่า คำรับสารภาพนอกศาล (Extrajudicial Confessions or Informal Confessions) และข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำรับสารภาพนั้นจะต้องปรากฏรายละเอียดของการกระทำในแต่ละขั้นตอนตามองค์ประกอบความผิด ซึ่งเป็นการยอมรับว่าได้กระทำตามที่ถูกกล่าวหา

โดยทั่วไปคำรับสารภาพ จะเป็นถ้อยคำที่แสดงให้เห็นว่า ผู้กระทำผิดได้กล่าวถ้อยคำแสดงความรับรู้ถึงการกระทำของตนเอง ซึ่งโดยปกติจะรวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการกระทำผิดต่างๆ ตามความผิดที่กล่าวหา¹³

เดิมประเทศไทยไม่มีแนวความคิดในเรื่องของการห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาเป็นพยานหลักฐานในคดีอาญา การรับฟังพยานหลักฐานทั้งปวงคงอยู่ภายใต้หลักทั่วไปที่ว่า พยานหลักฐานทั้งปวงที่อาจพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ ย่อมอ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องไม่ได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่นๆ¹⁴ ตามหลักการที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และการรับฟังพยานหลักฐาน ให้ศาลใช้ดุลพินิจซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง ไม่พิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดและจำเลยเป็นผู้กระทำผิด เมื่อมีความสงสัยว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย¹⁵ แต่ในปัจจุบันกระแสความคิดในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญามีมากขึ้น จึงได้มีการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เกี่ยวกับการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาว่าตนได้กระทำผิดไว้อย่างเคร่งครัด ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้ายที่แก้ไขใหม่ ซึ่งมีหลักการที่ขัดกับหลักการรับฟังพยานหลักฐานตามกฎหมายเดิม ทั้งแตกต่างจากแนวความคิดของประเทศอื่นทั่วโลกที่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของคำรับสารภาพที่ได้มาโดยชอบ ซึ่งศาลควรมีดุลพินิจในการรับฟัง

3.3.1 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แต่เดิมกฎหมายลักษณะพยานของไทย ก่อนที่จะมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ ช่วงระยะเวลาก่อนวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2478 นั้น หลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่ามีกำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในขณะนั้นทั้งตำรากฎหมายลักษณะพยานและคำพิพากษาศาลฎีกา ก็ยืนยันในหลักเรื่องนี้ ดังเช่น ตำรากฎหมายของพระยานเรนดิบัญญัติ ซึ่งใช้อยู่ในสมัย ร.ศ.128 (พ.ศ. 2452) ได้กล่าวไว้ว่า “คำพยานที่เบี่ยงความกระทำให้ปรากฏว่าข้อความใน

¹³ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ. เล่มเดิม. หน้า 139.

¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

¹⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227

ประเด็นหรือที่เกี่ยวข้องแก่ประเด็นนั้นพยานไม่รู้ ไม่ได้เห็นโดยตนเอง แต่มีคนผู้อื่นได้รู้ได้เห็น และได้กล่าวให้พยานฟังอีกต่อหนึ่งว่า ข้อความเท็จจริงเป็นดั่งนั้น ดังนี้ ประการหนึ่งและการที่ข้อความในประเด็นหรือที่เกี่ยวข้องแก่ประเด็นได้ปรากฏอยู่ในสรรพหนังสือใดๆ ซึ่งไม่ได้เป็นพยานหลักฐานที่ฟังได้ตามกฎหมายประการหนึ่ง เรียกว่า เป็นพยานบอกเล่า หรือข้อความบอกเล่า ศาลจะฟังข้อความเช่นนี้เป็นพยานสำหรับการพิจารณาคดีไม่ได้” หรือคำรากฎหมายของ พระยามานวราชเสวีที่กล่าวว่า “คำพยานบอกเล่าอันคือ ถ้อยคำใดๆ ที่พยานได้ยินการบอกเล่ามาอีกต่อหนึ่ง ศาลไม่รับฟังคำพยานชนิดนี้” ส่วนคำพิพากษาฎีกาขณะนั้นก็ตัดสินเป็นแนวเดียวกันว่า พยานบอกเล่ารับฟังไม่ได้ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 608/2474 ตัดสินว่า “ส่วนคำนายเจริญ ที่เบิกความในชั้นไต่สวนนั้น ถึงจะปรากฏว่านายเจริญตายเสียก่อนมาเบิกความต่อศาลก็เป็นเสมอพยานบอกเล่าและไม่ต้องด้วยข้อยกเว้นประการใด ฟังเป็นพยานไม่ได้ตามกฎหมาย” และคำพิพากษาฎีกาที่ 484/2473 ตัดสินว่า “ผู้ตายเขียนจดหมายถึงบิดา มารดา และสามี เล่าเหตุการณ์ที่ตนถูกกักขังและประสบเหตุให้ฟัง ท่านว่าจดหมายนั้นเป็นพยานบอกเล่าศาลจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้” หรือคำพิพากษาฎีกาที่ 678/2469 ศาลตัดสินว่า “คำพยานชั้นอำเภอไต่สวนซึ่งไม่ได้ตัวมาเบิกความในศาลนั้น จะฟังลงโทษจำเลยไม่ได้เพราะจำเลยไม่มีโอกาสซักค้าน”

สำหรับประเทศไทยตามกฎหมายเก่ามีการตรวจสอบค้นหาความจริงจากผู้ถูกกล่าวหา โดยการทรมานร่างกายได้ด้วย เช่น การพิจารณาจารีตนครบาล กล่าวคือ กฎหมายเก่าอนุญาตให้ผู้พิพากษาใช้อำนาจด้วยเครื่องเขียนเพื่อให้ผู้ต้องหารับสารภาพได้ ดังนั้นตามกฎหมายเก่าผู้ถูกกล่าวหาจึงเป็น “กรรมในคดี” (Prozess-objekt) มีสภาพไม่ต่างอะไรกับวัตถุชิ้นหนึ่ง เพราะผู้ถูกกล่าวหาแทบจะไม่มีสิทธิใด ๆ เลย แต่ในปัจจุบันกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของนานาอารยประเทศรวมทั้งของไทยเราด้วยได้ให้สิทธิต่าง ๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหาในอันที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และในขณะเดียวกันก็มีบทบัญญัติห้ามการตรวจสอบค้นหาความจริงในลักษณะที่มิชอบ ดังนั้น ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปัจจุบัน “ผู้ถูกกล่าวหา” เป็น “ประธานในคดี” (Prozees-subjekt) ที่มีสิทธิต่าง ๆ ในอันที่จะสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่¹⁶

หลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศไทยมีมาช้านานมาก มีความคิดตั้งแต่เริ่มร่างประมวลกฎหมายก็ว่าได้ ซึ่งได้มีการบันทึกไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์กฎหมายไทยของพระยานิติศาสตราภิศว่า เดิมมีแนวความคิดว่า คำรับสารภาพที่ได้มาถือเป็นเหตุบรรเทาโทษอย่างหนึ่ง แต่ไม่จำกัดวิธีการในการให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพ

¹⁶ กณิต ฌ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. หน้า 47.

ต่อมาในกฎหมายลักษณะอาญา 127 จึงบัญญัติเพียงให้คำรับสารภาพเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดีให้ดุลพินิจศาลในการลงโทษเท่านั้นไม่ให้ถือเป็นเงื่อนไขให้จำเลยต้องรับสารภาพ

เมื่อกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 แล้วบทบัญญัติกฎหมายเรื่องเหตุบรรเทาโทษจึงถูกนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2500¹⁷ เป็นต้นมา โดยมีคำว่า “เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ไ้

เหตุบรรเทาโทษ ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้โศกเศร้าบาปบุญตาตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงาน หรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาหรือเหตุอื่น ที่ศาลเห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน” โดยถือว่าเป็นดุลพินิจของศาลเท่านั้น ไม่ใช่เงื่อนไขในการกำหนดโทษแต่อย่างใด ดังนั้น คำรับสารภาพในอดีตได้วิวัฒนาการเหลือเพียงให้เป็นดุลพินิจ ในการลดโทษให้โดยไม่มุ่งเน้นให้คำรับสารภาพเป็นเงื่อนไขมุ่งให้คดีเสร็จเร็วอย่างเดียว แต่พัฒนามาให้ความสำคัญมากขึ้นในการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในฐานะพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง

3.3.2 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การรับฟังคำรับของของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก่อนมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547

เมื่อมีการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว หลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าเริ่มเปลี่ยนแปลงไปไม่เคร่งครัดและหนักแน่นเหมือนเดิม เพราะเหตุแห่งความไม่ชัดเจนของกฎหมายซึ่งทำให้นักกฎหมายเกิดความเห็นแตกต่างกันออกไป อันเนื่องมาจากแต่เดิมนั้นไทยมีหลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่ามาโดยตลอดประการหนึ่ง แต่เมื่อประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติว่า “ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประมวลกฎหมายนี้” จึงน่าจะถือว่าหลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าแต่เดิมนั้นถูกยกเลิกไป กลับมีหลักในมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้...” และมาตรา 134 บัญญัติถึงถ้อยคำรับ

¹⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

สารภาพของผู้ต้องหาไว้ว่า “เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว นามสกุล ชาติ บังคับ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งข้อหาให้ทราบและต้องบอกให้ทราบก่อนว่า ถ้อยคำ ที่ผู้ต้องหากล่าวนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาในการพิจารณาได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การ อย่างไรก็ดีให้จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้”

คำรับสารภาพจึงเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง แต่จะรับฟังได้ต่อเมื่อเป็นคำรับสารภาพ โดยสมัครใจมิได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือได้มาโดยมิชอบประการอื่น ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ทั้งมาตรา 135 ก็บัญญัติ สอดคล้องกันว่า “ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง หรือ ชูเชิญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหาเพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหา” การนำสืบ ว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนจึงมักจะมีการนำเจ้าพนักงานสอบสวนมาสืบประกอบว่า ได้มีการรับสารภาพโดยสมัครใจ หากไม่มีการนำสืบประกอบดังกล่าวและจำเลยโต้แย้งว่าจำเลยให้ การรับสารภาพโดยไม่สมัครใจอาจเป็นเหตุให้ศาล ไม่รับฟังคำรับสารภาพนั้นก็ได้

เหตุที่ห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพที่เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หรือ หลอกลวงนั้น คงเป็นเพราะการกระทำต่าง ๆ นั้นอาจทำให้จำเลยรับสารภาพโดยไม่เป็นความจริง อาจเป็นการรับสารภาพโดยความที่เป็นคนใจอ่อน หลงผิด เกรงกลัว หรือหวังจะได้ผลประโยชน์ หรือสิ่งตอบแทนก็ได้

การกระทำต่างๆ อันเป็นเหตุให้คำรับสารภาพเสียไปนั้นน่าจะมีผลชั่วร้ายหรือรุนแรง ไม่เท่าเทียมกัน หากการจงใจนั้นโดยสภาพมิได้มีความชั่วร้ายอยู่ในตัวเอง และหากการจงใจนั้นไม่ น่าจะมีผลให้จำเลยรับสารภาพโดยไม่เป็นความจริงแล้ว คำรับสารภาพนั้นก็ไม่น่าจะเสียไป เช่น การชักจูงใจให้พูดความจริงโดยอ้างหลักศีลธรรมหรือบาปบุญคุณโทษนั้น หากจำเลยไม่ได้กระทำ ผิดจำเลยก็คงไม่รับสารภาพ การรับสารภาพโดยการจงใจดังกล่าวนี้จึงไม่น่าจะทำให้คำรับสารภาพ เสียไป แต่การจงใจให้รับสารภาพโดยชี้ให้เห็นว่าจำเลยจะได้รับอภัยโทษนั้นจำเลยอาจรับสารภาพ โดยไม่ป็นความจริงก็ได้ แม้การจงใจนั้นจะไม่เป็นการชั่วร้ายในตัวเอง เมื่อคำรับสารภาพไม่ เป็นความจริงก็ย่อมใช้ไม่ได้เช่นกัน การให้คำมั่นสัญญาถ้าไม่เป็นการหลอกลวง แม้จะไม่เป็นการ ชั่วร้ายในตัวเอง ก็อาจชักจูงให้จำเลยรับสารภาพโดยไม่เป็นความจริงเพราะเห็นแก่สัญญาที่ได้ จึง ไม่ควรจะรับฟังเช่นกัน โดยเหตุผลธรรมดาน่าจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบดูว่าประโยชน์หรือ ผลตอบแทนตามคำมั่นสัญญาเพียงพอ หรือคุ้มกับโทษที่จำเลยอาจต้องรับสำหรับความผิดที่รับ สารภาพ อันจะมีผลให้จำเลยรับสารภาพโดยไม่เป็นความจริงหรือไม่ แต่เรื่องนี้คงวางหลักแน่นอน ลงไปไม่ได้ เพราะจำเลยบางคนอาจรับสารภาพโดยไม่ได้คำนึงถึงโทษที่จะได้รับ อาจรับด้วยความ โง่เขลา หรือเข้าใจผิด หรือจำเลยรับสารภาพเพื่อหาช่องโอกาสหลบหนีก็ได้

สำหรับการหลอกลวงและขู่เข็ญนั้นเป็นสิ่งชั่วร้ายอยู่ในตัวและเป็นเรื่องรุนแรงไม่ควรจะยอมให้นำมาใช้ในการสอบสวนคดี หากมีการหลอกลวง ขู่เข็ญ ซึ่งน่าจะมีผลให้จำเลยรับสารภาพแล้ว คำรับสารภาพนั้นก็สมควรรับฟังโดยไม่ต้องคำนึงว่าคำรับสารภาพนั้นจะเป็นความจริงหรือไม่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าถ้ามีการหลอกลวง ขู่เข็ญ ซึ่งเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่อาจชักจูงให้จำเลยรับสารภาพได้ก็จะทำให้คำรับสารภาพเสียไปด้วยเสมอไป กรณีเช่นนี้น่าจะต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงแต่ละรายว่าการหลอกลวง ขู่เข็ญนั้นมีผลกระทบถึงคำรับสารภาพหรือไม่ด้วย การหลอกลวงซึ่งมักจะกระทำกันเสมอและน่าพิจารณาว่าจะมีผลทำให้คำรับสารภาพของผู้ต้องหาเสียไปหรือไม่ก็คือ กรณีที่พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาคนหนึ่งโดยหลอกว่าผู้ต้องหาคนอื่น ๆ รับสารภาพหมดแล้ว¹⁸

การขู่เข็ญไม่จำเป็นจะต้องเป็นการใช้ถ้อยคำรุนแรง อาจข่มขู่ด้วยวาจาอันสุภาพก็ได้ การกระทำใดจะเป็นการขู่เข็ญหรือไม่ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์แวดล้อม ถ้อยคำกิริยาอาการ และท่าทางของผู้ขู่เข็ญด้วย ตามกฎหมายอังกฤษคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน ถ้ามีการจงใจให้สัญญา หรือขู่เข็ญในทางใดๆ ศาลจะไม่รับฟังเลย ทั้งนี้เพราะในสมัยก่อนมีการปฏิบัติต่อจำเลยรุนแรงมาก ผู้พิพากษาบางคนมีความสงสารจำเลยจึงไม่รับฟังพยานหลักฐานเช่นนี้ถึงกับมีผู้พิพากษาบางท่านกล่าวว่าบางทีความยุติธรรม และสามัญสำนึกถูกละทิ้งไปเพราะสงสารจำเลย

ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนซึ่งมิได้เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ แต่เพราะมีการขู่เข็ญ หลอกลวง หรือให้สัญญา จึงใช้ชั้นจำเลยไม่ได้ เช่น พนักงานสอบสวนกล่าวกับจำเลยว่ารับเสียศาลจะได้กรุณาให้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 218/2475) เจ้าพนักงานกล่าวแก่ผู้ต้องหาว่าถ้ารับสารภาพจะได้ลดหย่อนผ่อนโทษและจะได้ทำงานเบา (คำพิพากษาฎีกา ที่ 1567-1568/2479) หรือกล่าวว่าจะรับเสียจะไม่ฟ้องคดี (คำพิพากษาฎีกาที่ 1039/2482) หรือบอกให้จำเลยรับแล้วจะกันไว้เป็นพยาน (คำพิพากษาฎีกาที่ 500/2474, 1039/2482) หรือมีการให้สัญญา กับจำเลยว่าถ้ารับว่าได้กระทำผิดจะให้ออกรับบำนาญโดยไม่จับกุมดำเนินคดี (คำพิพากษาฎีกาที่ 1758/2523)

3.3.3 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาเรื่องของการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหา ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานโดยมีการเพิ่มเติมบทตัดพยานหลักฐานจึงขอนำบทมาตราที่เกี่ยวข้องกับคำรับสารภาพของผู้ต้องหา มาศึกษาประกอบดังต่อไปนี้

¹⁸ โสภณ รัตนากร. เล่มเดิม. หน้า 185 - 187.

มาตรา 83 “ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับ นั้นว่าเขาต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับ พร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้ นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับ ให้ แสดงต่อผู้ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษา ทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจ ทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับ หรือการ ควบคุมผู้ถูกจับ หรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในการนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าว ไว้ด้วย

ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนี หรือพยายามจะ หลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์ แห่งเรื่อง ในการจับนั้น”

บทบัญญัติมาตรานี้มีหลักเกณฑ์เพิ่มเติมจากเดิมรวม 2 ประการ¹⁹ คือ

1. เดิมเมื่อมีการจับ ไม่ว่าจะเจ้าพนักงานหรือราษฎรเป็นผู้จับ คงมีหน้าที่เพียงแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับว่าเขาต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พร้อมด้วยผู้จับ แต่บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่นี้ ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับต้องดำเนินการ เพิ่มเติมดังนี้

(1) แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ

(2) แจ้งสิทธิของผู้ถูกจับให้ทราบว่า

- ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

- ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ

2. ในกรณีที่เจ้าพนักงานหรือราษฎรเป็นผู้จับ เดิมจะต้องนำผู้ถูกจับไปส่งยังที่ทำการของ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่หลักการใหม่กำหนดที่ทำการที่ผู้จับจะต้องนำผู้ถูกจับไปส่งไว้

¹⁹ สำนักประธานศาลฎีกา. (2548). ข้อพิจารณาประกอบพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548. หน้า 59-61.

ชัดเจนว่า โดยหลักต้องนำผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับ และเพิ่มข้อยกเว้นว่า หากสามารถนำผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ก็ให้นำไปยังที่ทำการนั้นก็ได้

มาตรา 84 “เจ้าพนักงานหรือราษฎรผู้ทำการจับต้องเอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 83 โดยทันทีและเมื่อถึงที่นั้นแล้ว ให้ส่งตัวผู้ถูกจับแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจของที่ทำการของพนักงานสอบสวนดังกล่าว เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นแจ้งข้อกล่าวหา และรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ ถ้ามีหมายจับให้แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบและอ่านให้ฟัง และมอบสำเนาบันทึกการจับแก่ผู้ถูกจับนั้น

(2) ในกรณีที่ราษฎรเป็นผู้จับ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวบันทึกชื่อ อาชีพ ที่อยู่ของผู้จับ อีกทั้งข้อความและพฤติการณ์แห่งการจับนั้นไว้ และให้ผู้จับลงลายมือชื่อกำกับไว้เป็นสำคัญ เพื่อดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบและแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้วให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่ง แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบถึงสิทธิตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 7/1 รวมทั้งจัดให้ผู้ถูกจับสามารถติดต่อกับญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจเพื่อแจ้งให้ทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมได้ในโอกาสแรกเมื่อผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่ง หรือถ้ากรณีผู้ถูกจับร้องขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้แจ้ง ก็ให้จัดการตามคำร้องขอ นั้นโดยเร็ว และให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจบันทึกไว้ ในการนี้มีให้เรียกค่าใช้จ่ายใดๆ จากผู้ถูกจับ

ในกรณีที่จำเป็น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับจะจัดการพยาบาลผู้ถูกจับเสียก่อนนำตัวไปส่งตามมาตรา นี้ก็ได้

ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อพนักงานผู้ถูกจับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับ แล้วแต่กรณี”

บทบัญญัติมาตรานี้ มีหลักการเพิ่มเติมจากเดิมรวม 2 ประการ²⁰ คือ

²⁰ แหล่งเดิม. หน้า 54-55.

1. เดิมเมื่อมีการจับและนำตัวผู้ถูกจับไปถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแล้ว ถ้ามีหมายจับเจ้าพนักงานผู้จับต้องเอาออกอ่านให้ผู้ถูกจับฟัง และแจ้งเหตุที่จับให้ทราบ แต่ถ้าราษฎรเป็นผู้จับ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับตัวผู้ถูกจับมีหน้าที่บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับผู้จับและพฤติการณ์แห่งการจับไว้เท่านั้น แต่บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ได้กำหนดหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้จับและพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับตัวผู้ถูกจับใหม่ดังนี้

(1) กรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ เจ้าพนักงานผู้จับมีหน้าที่ต้อง

- แจ้งข้อกล่าวหา (ซึ่งได้แจ้งครั้งหนึ่งแล้วขณะจับกุม ตามมาตรา 83 วรรคสอง) และรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ

- อ่านหมายจับให้ผู้ถูกจับฟัง (ในกรณีที่มีหมายจับ)

- มอบสำเนาบันทึกการจับแก่ผู้ถูกจับ

(2) กรณีราษฎรเป็นผู้จับ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวมีหน้าที่ต้อง

- บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับผู้จับและพฤติการณ์แห่งการจับแล้วให้ผู้จับลงลายมือชื่อกำกับไว้

- แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ

- แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และ

ถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

2. กำหนดบทตัดมิให้รับฟังพยานหลักฐานเกี่ยวกับถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ แต่หากเป็นถ้อยคำอื่นนอกเหนือไปจากคำให้การรับสารภาพ จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อมีการแจ้งสิทธิตาม มาตรา 84 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี

การแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง (ในกรณีที่ราษฎรเป็นผู้จับ) ประกอบด้วย²¹

(1) ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การ

(2) ถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี

ส่วนการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับตามมาตรา 83 วรรคสอง (ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ) ประกอบด้วย

(1) ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การ

²¹ แหล่งเดิม.

(2) ถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี

(3) ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษานายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับถ้อยคำของผู้ถูกจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) จะเห็นได้ว่ามีบัญญัติไว้เป็นสองตอน คือ

ตอนแรกเป็นเรื่องห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดเป็นพยานหลักฐาน โดยถ้อยคำที่ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานนั้นจะต้องประกอบไปด้วยลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

เป็นถ้อยคำของผู้ถูกจับ ไม่ว่าจะถูกจับโดยเจ้าพนักงานของรัฐ หรือราษฎรเป็นผู้จับ

เป็นถ้อยคำรับสารภาพว่าตนได้กระทำความผิด หมายถึง เฉพาะถ้อยคำของผู้ถูกจับที่มักจะปรากฏในบันทึกการจับกุมในทำนองว่า “ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา” โดยไม่รวมไปถึงถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นการรับข้อเท็จจริง ซึ่งแม้จะมั่นใจว่า ผู้ถูกจับเป็นผู้กระทำความผิดก็ตาม เช่น ถ้อยคำของผู้ถูกจับที่ว่าได้นำอาวุธที่ใช้ทำร้ายไปซ่อนไว้ ที่หนึ่งที่ใด เป็นต้น เช่นนี้ไม่ใช่ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหว่าตนได้กระทำความผิด

เป็นถ้อยคำที่ให้ไว้กับเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หมายถึง ให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งเป็นผู้จับกุม หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามบทนิยามศัพท์มาตรา 2 (16) “หมายความถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม

เป็นถ้อยคำในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ อันไม่รวมถึงชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณาคดี

ฉะนั้นถ้อยคำที่ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบทั้งสี่ประการข้างต้น ถ้าขาดองค์ประกอบข้อหนึ่งข้อใดไป ก็จะไม่เข้าหลักเกณฑ์เป็นถ้อยคำที่ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามบทบัญญัติข้างต้น

ตอนท้ายเป็นเรื่องของถ้อยคำอื่น ซึ่งไม่ใช่ถ้อยคำรับสารภาพว่าตนได้กระทำความผิด อันได้แก่ คำให้การปฏิเสธ คำให้การภาคเสธ คำให้การต่อสู้ว่าเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ คำให้การต่อสู้ว่ากระทำไปโดยสำคัญผิด คำขัดทอบุคคลอื่น หรือถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นการรับข้อเท็จจริง เป็นต้น ซึ่งถ้าหากเป็นถ้อยคำอื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิให้แก่ผู้ถูกจับทราบตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งของมาตรา 84 หรือตาม

มาตรา 83 วรรคสอง แล้วแต่กรณี และก่อนที่ผู้ถูกจับจะให้ถ้อยคำนั้น หากไม่มีการแจ้งสิทธิ ถ้อยคำที่ได้มานั้นเท่ากับเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ซึ่งไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีได้

การแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับตามวรรคหนึ่งของมาตรา 84 ใช้ในกรณีที่ราษฎรเป็นผู้จับประกอบด้วย

1. ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้
2. ถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี

ส่วนการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับตามมาตรา 83 วรรคสอง ใช้ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับประกอบด้วย

1. ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้
2. ถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี
3. ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ

ดังนั้นในกรณีที่ราษฎรเป็นผู้จับตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ ต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบทั้งสองประการ จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งใน 2 ประการไม่ได้ เช่นเดียวกับกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ตามมาตรา 83 วรรคสอง ส่วนการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับต้องแจ้งสามประการ ฉะนั้น หากกรณีเจ้าพนักงานผู้จับไม่แจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับว่ามีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การ หรือมิได้แจ้งเตือนให้ทราบว่าถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ หรือไม่แจ้งสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประการนี้ ถ้อยคำอื่นซึ่งมิใช่คำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ก็จะไม่รับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับไม่ได้²²

สิทธิของผู้ถูกจับ

ตามมาตรา 84 วรรคสอง ได้กล่าวถึงสิทธิของผู้ถูกจับ ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่ง จะต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบอีกครั้งหนึ่ง

สิทธิของผู้ถูกจับ กำหนดไว้ในมาตรา 7/1 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือยังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ควบคุมในโอกาสแรก...”

มาตรา 134/1 “ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้

²² ชงยุทธ สุเรนทร์รังสีกุล. เล่มเดิม. หน้า 15 – 17.

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้

การจัดหาทนายความตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้ทนายความที่รัฐจัดหาให้ได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

เมื่อได้จัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสามแล้ว ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากทนายความไม่อาจมาพบผู้ต้องหาได้ โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้พนักงานสอบสวนทราบ หรือแจ้งแต่ไม่มาพบผู้ต้องหาภายในเวลาอันสมควร ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาไปได้โดยไม่ต้องรอทนายความ แต่พนักงานสอบสวนต้องบันทึกเหตุอันจำเป็นในสำนวนการสอบสวนด้วย”

บทบัญญัติมาตรานี้มีหลักเกณฑ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิในการมีทนายความในชั้นสอบสวนจากเดิมรวม 3 ประการ²³ คือ

1. ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ผู้ต้องหาไม่มีทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้ เช่นเดียวกับคดีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

2. ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ถ้าผู้ต้องหาไม่มีและต้องการทนายความให้รัฐจัดหาทนายความให้

3. เมื่อจัดหาทนายความแก่ผู้ต้องหาแล้ว ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากทนายความไม่อาจมาพบผู้ต้องหา โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้พนักงานสอบสวนทราบ หรือแจ้งแต่ไม่มาพบภายในเวลาอันสมควร ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาโดยไม่ต้องรอทนายความ แต่ต้องบันทึกเหตุอันจำเป็นในสำนวนการสอบสวน

มาตรา 134/2 “ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิ และมาตรา 133 ตริ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาอายุไม่เกินสิบแปดปี”

บทบัญญัติมาตรานี้มีหลักการเพิ่มเติมประการเดียว²⁴ คือ เดิมกำหนดให้มีเฉพาะนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบปากคำผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่นี้ ยังให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ตริ มาใช้บังคับ

²³ สำนักประธานศาลฎีกา. เล่มเดิม. หน้า 101.

²⁴ แหล่งเดิม. หน้า 103.

โดยอนุโลมด้วย กล่าวคือ ต้องมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และ พนักงานอัยการเข้าร่วมในการชี้ตัวผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปีด้วย

มาตรา 134/3 “ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการ สอบปากคำตนได้”

บทบัญญัติมาตรานี้มีหลักการสำคัญประการเดียว²⁵ คือ กำหนดให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิ ให้ ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำของตนได้สอดคล้องกับ มาตรา 7/1 วรรค หนึ่ง (2)

มาตรา 134/4 “ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหา ทราบก่อนว่า

(1) ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหา ให้ การนั้น อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

(2) ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างไร ก็ให้จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลย ก็ให้บันทึกไว้

ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/1 มาตรา 134/2 และมาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยาน หลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้”

บทบัญญัติมาตรานี้มีหลักการที่บัญญัติขึ้นใหม่ 2 ประการ²⁶

1. กำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องแจ้งสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการแก่ผู้ต้องหา คือ ในชั้นสอบสวนผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้

2. ห้ามรับฟังถ้อยคำของผู้ต้องหาเป็นพยานหลักฐานในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่ ปฏิบัติตามมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 134/1 ถึง มาตรา 134/4

มาตรา 135 “ในการถามคำให้การของผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวน ทำหรือ จัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือ กระทำโดยมิชอบประการใดๆ เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างไรๆ ในเรื่องที่ต้องหา”

บทบัญญัติมาตรานี้มีรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอบถามคำให้การของผู้ต้องหา จากเดิมห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือชูเชิญ หรือให้

²⁵ แหล่งเดิม. หน้า 104.

²⁶ แหล่งเดิม. หน้า 123.

สัญญาผู้ต้องหา โดยเพิ่มเติมให้รวมถึงการทรมาน ใช้กำลังบังคับหรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้ต้องหาให้การอย่างไร ๆ ในเรื่องที่ต้องหา²⁷

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กฎหมายได้บัญญัติเพิ่มเติมบทตัดพยานหลักฐานประเภทคำรับสารภาพของผู้ต้องหาไว้ ในมาตรา 84 วรรคท้าย ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในชั้นจับกุม หรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่งหรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี” ส่วนมาตรา 134/4 วรรคท้าย ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่งหรือก่อนที่จะมีการดำเนินการตามมาตรา 134/1 หรือมาตรา 134/2 134/3 จะรับฟัง เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาไม่ได้” ซึ่งเป็นบทตัดพยานหลักฐานที่เกิดขึ้น หรือได้มาโดยมิชอบเป็นการเฉพาะอีกบทหนึ่ง ใช้กับคำให้การของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นคำให้การรับสารภาพหรือเป็นคำให้การที่เป็นผลร้ายต่อรูปคดีของผู้ต้องหานั้นเอง จะนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานยื่นเขาในชั้นศาลได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวน ต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนทราบตามมาตรา 134/4 วรรคหนึ่ง แล้วจึงจะถือว่าพนักงานสอบสวนกระทำโดยชอบ คำให้การรับสารภาพหรือคำให้การที่เป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหานั้นจึงจะถูกนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของเขาได้

3.4 คุณพินิจอิสระของผู้พิพากษาในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา

ผู้พิพากษามีคุณพินิจอิสระในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาอย่างกว้างขวาง ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ในคดีอาญาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้ผู้พิพากษา มีคุณพินิจอิสระที่จะรับฟังพยานหลักฐานใดก็ได้ถ้าพยานหลักฐานนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ มีข้อยกเว้นมิให้รับฟังก็ต่อเมื่อเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการกระทำที่ไม่ชอบ เช่น มีการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยไม่ชอบประการอื่น นอกจากนี้แม้มีการนำสืบพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบเข้ามาในคดี ซึ่งศาลมีอำนาจรับฟังได้ แต่ผู้พิพากษาและตุลาการก็ยังมีอิสระอย่างเต็มที่ ในการที่จะใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานทั้งปวงว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อพยานหลักฐานใด ทั้งหากมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบ ก็ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย คือ พิพากษายกฟ้องนั่นเอง

²⁷ แหล่งเดิม. หน้า 126.

ดุลพินิจอิสระของผู้พิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และ 227

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน”

มาตรานี้เป็นหลักหรือหัวใจในการอ้างและการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา

โดยมาตรา 226 เป็นการกล่าวถึงพยานหลักฐานที่อ้างเข้าสู่สำนวนคดี หรือเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลได้ ส่วนความตอนท้ายเป็นการกล่าวถึงพยานหลักฐานที่ไม่อาจอ้างเป็นพยานหลักฐาน คือไม่มีสิทธิเข้าสู่สำนวนคดี หรือไม่สามารรถเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลได้

จากความตอนต้นของมาตรา 226 การรับฟังพยานหลักฐานแต่เดิมมาก่อนที่จะมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย มีหลักว่า พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ไม่ว่าจะเป็พยานหลักฐานที่มีอยู่ก่อนกระทำความผิดก็ดี ขณะกระทำความผิดหรือหลังกระทำความผิดก็ดี ถ้าน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด หรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ทั้งสิ้น เว้นเสียแต่ว่า พยานหลักฐานดังกล่าวเป็นพยานที่เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา หลอกลวง หรือโดยมิชอบโดยประการอื่น ตามความตอนท้ายของมาตรา 226

เนื่องจากการดำเนินคดีอาญา คือ การตรวจสอบความจริงของเรื่องที่กล่าวหาเพื่อจักได้ชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหานั้น ฉะนั้น เป้าหมายของการดำเนินคดีอาญาก็คือ “การชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหา”

การชี้ขาดคดีอาญาต้องอาศัยความจริง และความจริงที่จะนำมาชี้ขาดคดีอาญาได้นั้นต้องเป็นความจริงแท้ของเรื่อง และต้องเป็นความจริงที่ได้มาโดยชอบด้วยกระบวนการความ

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสมัยใหม่แยกการดำเนินคดีอาญาของเจ้าพนักงานและการดำเนินคดีของศาลออกจากกัน ฉะนั้น การชี้ขาดคดีอาญา จึงแบ่งออกเป็นสองขั้นตอน คือการชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหาในชั้นเจ้าพนักงานชั้นตอนหนึ่ง และการชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหาในชั้นศาลอีกชั้นตอนหนึ่ง

การชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหาในชั้นเจ้าพนักงาน คือ การตั้งคดีของพนักงานอัยการ²⁸ นั่นคือตั้งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ซึ่งก่อนจะถึงขั้นตอนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบหรือเจ้าพนักงานตำรวจต้องทำการสอบสวนและสรุปสำนวนคดีทำความเข้าใจว่าควรตั้งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ส่งไปพร้อมกับสำนวนยังพนักงานอัยการ ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าควรตั้งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง และต่อมามีคำสั่งเด็ดขาดตั้งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ผลของการมี

²⁸ คณิต ฌ นคร. เล่มเดิม. หน้า 46.

คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี คำสั่งดังกล่าวย่อมเป็นที่สุด และกฎหมายห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาได้²⁹

การชี้ขาดคดีอาญาของพนักงานอัยการในทางบวกหรือการสั่งฟ้องนั้นไม่เป็นที่สุด³⁰ แต่จะต้องมีการดำเนินคดีในทางศาลต่อไปอีก กล่าวคือ แม้มีคำสั่งให้ฟ้องคดีซึ่งเป็นคดีและมีผลเป็นคำสั่งเด็ดขาดให้ฟ้องคดี แต่ศาลจะเป็นผู้ชี้ขาดคดีหรือชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหา

การชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหาในชั้นศาลก็คือการพิพากษาคดี³¹

ศาลจะเป็นผู้พิพากษาคดีว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ หากรับฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้องศาลก็จะพิพากษาลงโทษจำเลย หากรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้อง ศาลก็จะพิพากษายกฟ้องและปล่อยตัวจำเลยไป

ในการชี้ขาดคดีอาญาต้องอาศัยความจริง และความจริงแห่งคดี จำเป็นต้องอาศัยพยานหลักฐานเป็นเครื่องช่วยพิสูจน์

ก่อนที่พนักงานอัยการจะสรุปสำนวน เพื่อชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหา คือ มีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง พนักงานอัยการต้องตรวจสอบสำนวนตลอดจนพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมเข้าสู่สำนวน พร้อมความเห็นที่ส่งมาให้พนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีอำนาจในการถ่วงดุลว่าพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาเป็นพยานหลักฐานที่ชอบที่จะอ้างได้หรือไม่ กล่าวคือเป็นพยานหลักฐานที่น่าจะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ และเมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและนำคดีเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาล³² พนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ก็มีสิทธิอ้างและนำพยานหลักฐานดังกล่าว มาสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย³³ แต่ในทางตรงกันข้ามหากพนักงานอัยการเห็นว่า พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ และไม่มีพยานหลักฐานอื่นที่จะอ้างเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย พนักงานอัยการก็อาจมีคำสั่งไม่ฟ้อง หรือพนักงานอัยการอาจมีคำสั่งฟ้องในกรณีที่ยังมีพยานหลักฐานอื่นที่ได้มาโดยชอบ และสามารถอ้างเป็นพยานหลักฐานแห่งคดีได้ โดยไม่ต้องอ้างพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบ การชี้ของพนักงานอัยการจึงน่าจะมีสองกรณี คือ การชี้พยานหลักฐานที่เห็นว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบตามมาตรา 226 ตอนท้าย ซึ่งไม่สามารถอ้างเป็นพยานหลักฐานในคดี แล้วชี้ขาด

²⁹ คณิง ภาไชย. (2544). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเล่ม 1. หน้า 349-354.

³⁰ คณิต ฌ นคร. หน้าเดิม.

³¹ แหล่งเดิม. หน้า 47.

³² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143

³³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 174

สำนวนแห่งคดีโดยมีคำสั่งไม่ฟ้อง หรือมีคำสั่งฟ้องในกรณีที่ยังมีพยานหลักฐานอื่นที่สอดคล้องตาม มาตรา 226 ตอนต้น ที่น่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด กล่าวคือ สั่งฟ้องในคดีที่มี หลักฐานเพียงพอที่จะฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้องในคดีที่มีหลักฐานไม่เพียงพอที่จะสั่งฟ้อง

ในส่วนที่เป็นอำนาจของศาลตามมาตรา 226 ก็เช่นกัน จากบทบัญญัติมาตรา 226 ตอนต้น พยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ที่สามารถอ้างเป็นพยานหลักฐานได้ ส่วนตอนที่ข้อยกเว้นของมาตรานี้ ได้บัญญัติห้ามมิให้อ้างพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบ ซึ่งอาจจะเกิดจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชื้อ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น

ดังนั้น ก่อนที่ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานในคดีเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดหรือ เป็นผู้บริสุทธิ์ ตามมาตรา 227 ศาลจะต้องวินิจฉัยเสียก่อนว่า พยานหลักฐานดังกล่าวชอบด้วย กฎหมายหรือไม่ หากเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ไม่อาจอ้างเป็น พยานหลักฐานได้ และศาลจะไม่รับฟังประหนึ่งไม่มีพยานหลักฐานที่ไม่ชอบ³⁴

สำหรับกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานชอบด้วยกฎหมาย อ้างเป็นพยานหลักฐาน ได้ ศาลก็จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดี แล้วใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง แล้วจึงมีคำพิพากษาตามรูปคดี³⁵

ในทางปฏิบัติแม้ศาลจะใช้ดุลพินิจวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานใดชอบหรือไม่ชอบ เป็น พยานหลักฐานที่อ้างได้หรือไม่ได้ตามมาตรา 226 อันเป็นขั้นตอนแรกก่อน แล้วจึงค่อยใช้ ดุลพินิจตามมาตรา 227 คือ ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงเพื่อวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำความผิด หรือไม่ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติการพิพากษาคดีของศาลก็ดูประหนึ่งว่า ศาลใช้ดุลพินิจในการรับฟัง พยานหลักฐานตามมาตรา 226 และมาตรา 227 ไปพร้อมกัน โดยศาลจะเขียนเหตุผลแห่งการไม่รับ ฟังพยานหลักฐานเพราะพยานหลักฐานไม่ชอบ และเหตุผลแห่งการไม่ลงโทษจำเลย เพราะ พยานหลักฐานรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้เคลื่อนกลิ้งกันไปในคำพิพากษาบับเดียวกัน เช่น คำ พิพากษาศาลฎีกาที่ 473/2539 ที่ว่าคำรับสารภาพที่ได้ความว่า หากจำเลยไม่ให้การรับสารภาพ เจ้าพนักงานตำรวจก็ต้องจับกุมกรรยาจำเลยและคนในบ้านทั้งหมดด้วย เป็นคำรับสารภาพที่มีเหตุ จูงใจ และบังคับให้กลัว ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ คำพิพากษา ฎีกา ที่ 6281/2533 ในคดีอาญามีกฎหมายห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน³⁶ เมื่อจะเอาจำเลยเป็น ผู้ต้องหา ก็ต้องสอบสวนในฐานะผู้ต้องหา เพราะจะต้องบอกให้จำเลยทราบก่อนว่า ถ้อยคำที่จำเลย กล่าว อาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันจำเลยในการพิจารณาได้ การที่พนักงานสอบสวนกันจำเลยเป็น

³⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1803/2532

³⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227

³⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 232

พยาน แล้วโจทก์จะอ้างคำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยในฐานะพยานเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยมีความผิดตามที่โจทก์ฟ้องเป็นการมิชอบ แม้ว่าคำให้การของจำเลยเป็นคำรับซึ่งปรักปรำและเป็นผลร้ายแก่ตนเองก็รับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ เพราะขัดต่อมาตรา 226 ตอนท้าย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 “ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย”

มาตรา 227 วรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่กฎหมายให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจชี้ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงในคดี แล้วจึงพิพากษารูปคดี คือพิพากษาลงโทษจำเลย หรือพิพากษายกฟ้อง ส่วนในวรรคสองของมาตรานี้ เป็นกรณีที่พยานหลักฐานโจทก์ที่นำเข้าสู่เพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย ยังมีความสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ก็ให้ศาลยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย โดยพิพากษายกฟ้อง

เมื่อพิจารณามาตรา 227 โดยถ่องแท้แล้ว จะเห็นว่า มาตรานี้เป็นขั้นตอนที่ศาลใช้ดุลพินิจชี้ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงในคดีแล้ววินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ คือ เลยขั้นตอนของการอ้างพยานหลักฐานตามมาตรา 226 มาแล้ว กล่าวคือ ศาลมีดุลพินิจอิสระอย่างกว้างขวางที่จะชี้ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงที่เข้าสู่สำนวน แล้ววินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใดควรเชื่อหรือมีน้ำหนักรับฟังได้ พยานหลักฐานใดไม่ควรเชื่อหรือไม่มีน้ำหนักรับฟังไม่ได้ แล้วจึงค่อยพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่ได้กระทำผิด

การชี้ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานตามมาตรา 227 แบ่งระดับของความน่าเชื่อถือ หรือน้ำหนักของพยานหลักฐานเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่หนึ่ง เป็นกรณีที่โจทก์นำพยานเข้าสู่เพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย และพยานหลักฐานที่นำมาสืบ สามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยกระทำผิดโดยไม่มีข้อสงสัย ศาลก็จะพิพากษาลงโทษจำเลยตามความผิดที่รับฟังได้ ศาลฎีกามักจะใช้ถ้อยคำวินิจฉัยพยานหลักฐาน โจทก์ที่มีน้ำหนักในระดับนี้ว่า พยานหลักฐานโจทก์ที่นำสืบมารับฟังได้แน่ชัดโดยปราศจากสงสัยว่า จำเลยร่วมกับพวกกระทำความผิดจริง³⁷

ระดับที่สอง เป็นกรณีที่พยานหลักฐานโจทก์ที่นำสืบมาไม่สามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลย หรือรับฟังไม่ได้แน่ชัดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ศาลก็จะพิพากษายกฟ้อง ศาลฎีกา

³⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 582/2539

มักจะใช้ถ้อยคำวินิจฉัยพยานหลักฐานโจทก์ที่มีน้ำหนักในระดับนี้ว่า พยานหลักฐานโจทก์ไม่มีน้ำหนักมั่นคงที่จะรับฟังลงโทษจำเลยได้³⁸

ระดับที่สาม ในกรณีที่โจทก์นำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลย แต่พยานหลักฐานของโจทก์ยังมีความเคลือบแคลง หรือยังมีเหตุอันควรสงสัยว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ ศาลจะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย และพิพากษายกฟ้องตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในมาตรา 227 วรรคสอง ศาลฎีกามักจะใช้ถ้อยคำในการวินิจฉัยพยานหลักฐานโจทก์ที่มีน้ำหนักในระดับนี้ว่า พยานหลักฐานโจทก์มีความสงสัยตามสมควรว่า จำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย³⁹

3.5 หลักการรับฟังและห้ามรับฟังพยานบุคคลในต่างประเทศ

การรับฟังข้อเท็จจริงใจของศาลเพื่อมาประกอบการวินิจฉัยตัดสินคดี ศาลต้องรับฟังภายใต้กฎเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้นในการรับฟังพยานบุคคลเพื่อประกอบการวินิจฉัยตัดสินคดีก็เช่นเดียวกัน ศาลจะต้องรับฟังพยานบุคคลภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งหลักเกณฑ์การรับฟังพยานบุคคลของแต่ละประเทศย่อมแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ เช่นระบบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศนั้น ๆ ประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังพยานบุคคล เป็นต้น

หลักการรับฟังและห้ามรับฟังพยานบุคคลของประเทศในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) นั้นมีลักษณะแตกต่างกันเนื่องจากประเทศในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) นั้นจะวางกฎเกณฑ์การห้ามรับฟังพยานหลักฐานจำนวนมาก และมีระบบการพิจารณาคดีโดยคณะลูกขุนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งต่างจากประเทศในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ที่รับฟังพยานได้อย่างกว้างขวาง เนื่องจากมีการพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษาอาชีพ อย่างไรก็ตามประเทศในระบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ก็มีหลักการห้ามรับฟังพยานเช่นกัน แต่มีความแตกต่างกับระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

³⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 93/2534

³⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 70/2538

3.5.1 หลักการรับฟังพยานบุคคลในกฎหมายต่างประเทศ

3.5.1.1 หลักการรับฟังพยานบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดหลักทั่วไปในการรับฟังพยานบุคคล ดังนี้

ก. หลักการรับฟังพยานหลักฐานโดยทั่วไปที่ว่าพยานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดีรับฟังได้ และพยานที่ไม่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดีรับฟังไม่ได้ เป็นหลักการรับฟังพยานโดยทั่วไปซึ่งได้บัญญัติไว้ใน Federal Rules of Evidence for United State Courts and Magistrates, Rule 402 มีสาระสำคัญ คือ พยานหลักฐานทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดียอมรับฟังได้ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นตามรัฐธรรมนูญ รัฐบัญญัติของรัฐสภา ข้อบังคับของศาลสูงสุดที่ออกโดยอาศัยอำนาจของกฎหมาย ส่วนพยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดียอมรับฟังไม่ได้

หลักการรับฟังพยานหลักฐานโดยทั่วไปข้างต้น ย้อนนำมาใช้บังคับกับพยานบุคคลด้วย พยานบุคคลที่จะรับฟังได้นั้นจะต้องเป็นพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงของคดี หากไม่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงของคดีย่อมเป็นพยานบุคคลที่รับฟังไม่ได้

กฎทั่วไปเรื่องความสามารถของพยานบุคคลที่บัญญัติไว้ใน Federal Rules of Evidence for United State Courts and Magistrates, Rule 601 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า บุคคลทุกคนมีความสามารถที่จะเป็นพยานบุคคลได้ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในข้อบังคับนี้ อย่างไรก็ตามในคดีแพ่งหากเป็นกรณีที่ต้องนำกฎหมายของมลรัฐมาใช้บังคับในการวินิจฉัยสาระและข้อเรียกร้องหรือข้อต่อสู้ ความสามารถที่จะเป็นพยานบุคคลจะต้องเป็นไปตามกฎหมายของมลรัฐนั้น

จากบทบัญญัติดังกล่าวนี้จึงสรุปได้ว่าบุคคลทั่วไปสามารถเป็นพยานบุคคลได้ เว้นแต่มีข้อจำกัดโดยบทบัญญัติของกฎหมาย Federal Rules of Evidence for United State Courts and Magistrates เช่น ผู้พิพากษาซึ่งนั่งพิจารณาคดีไม่อาจถูกเรียกมาเบิกความในฐานะพยานในคดีนั้นได้ (Rule 605) หรือ ในขณะที่พิจารณาคดีสมาชิกในคณะลูกขุนไม่อาจถูกเรียกให้มาเบิกความในฐานะพยานในคดีที่ลูกขุนพิจารณาอยู่ แต่ถ้าหากมีการเรียกลูกขุนมาเป็นพยานต้องให้โอกาสคู่ความฝ่ายตรงข้ามในการคัดค้านการเป็นพยานนั้นลับหลังคณะลูกขุน (Rule 606 (a)) เป็นต้น

ข. พยานบุคคลที่จะเบิกความในเรื่องใด ๆ นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ที่จะเบิกความนั้นด้วยตนเอง ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของ Federal Rules of Evidence for United State Courts and Magistrates, Rule 602 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า พยานบุคคลจะเบิกความในเรื่องใดๆ ไม่ได้ เว้นแต่จะมีพยานหลักฐานเพียงพอสนับสนุนว่า พยานบุคคลนั้นมีความรู้จะเบิกความนั้นด้วยตนเอง

นอกจากหลักทั่วไปในการรับฟังพยานบุคคลที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ปัจจัยสำคัญในการประเมินคุณค่าและน้ำหนักของคำเบิกความของพยานบุคคลก็คือ ความสามารถในการรับรู้เหตุการณ์ ความทรงจำ และลักษณะการบรรยายถ่ายทอดของพยาน การที่จะพิจารณาว่าพยานบุคคลมีคุณสมบัติครบถ้วน มีน้ำหนักและน่าเชื่อถือ กฎหมายอเมริกาจึงได้กำหนดแบบแผนของการสืบพยานบุคคลไว้โดยกำหนดว่าพยานบุคคลต้องเบิกความภายใต้เงื่อนไข 3 ประการ คือ⁴⁰

1. พยานต้องสาบานหรือปฏิญาณตนก่อนเบิกความ เหตุผลก็คือ เพื่อให้พยานเกิดความรู้สึกผิด ละอายต่อบาปที่ได้ให้สัจย์สาบานไว้ ทำให้พยานรู้สึกว่าจะต้องพูดความจริง ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของ Federal Rules of Evidence for United State Courts and Magistrates, Rule 603 ซึ่งบัญญัติไว้มีใจความสำคัญว่า ก่อนที่จะทำการเบิกความ พยานบุคคลต้องแถลงว่าจะให้การตามความสัจย์จริงโดยการสาบานหรือปฏิญาณตนในรูปแบบที่จะเตือนความรู้สึกผิดชอบของพยานและให้พยานสำนึกด้วยจิตใจที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว

2. พยานต้องมาปรากฏตัวต่อศาล ซึ่งเป็นการกระทำที่เปิดเผยในการพิจารณาคดี การให้พยานให้การต่อศาลโดยเปิดเผยนั้น ย่อมทำให้พยานรู้สึกว่าจะต้องเบิกความตามความเป็นจริง

3. ต้องให้โอกาสคู่ความฝ่ายตรงข้ามถามค้าน เพราะการถามค้านเป็นเครื่องตรวจสอบการให้การของพยานบุคคล และเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นความน่าเชื่อถือหรือความบกพร่องในเรื่องการรับรู้และความทรงจำของพยาน

3.5.1.2 หลักการรับฟังพยานบุคคลในประเทศฝรั่งเศสที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law)

ประเทศฝรั่งเศสมีหลักการรับฟังพยานบุคคลดังนี้

ก. ประเทศฝรั่งเศส เป็นประเทศที่ได้รับอิทธิพลของระบบการพิจารณาคดีแบบไต่สวนทำให้ศาลมีอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงได้อย่างกว้างขวางด้วยเหตุนี้ การพิสูจน์พยานหลักฐานของฝรั่งเศสจึงไม่เคร่งครัดเท่ากับประเทศที่ได้รับอิทธิพลของระบบการพิจารณาคดีแบบกล่าวหา อย่างเช่น ประเทศอังกฤษ แต่หลักการประการสำคัญเกี่ยวกับการรับฟังพยานบุคคลของศาลฝรั่งเศสกำหนดว่า บุคคลที่จะมาเบิกความต่อศาลได้ต้องมีความรู้โดยตรงต่อข้อเท็จจริงนั้น การที่พยานมาเบิกความต่อศาลโดยรับทราบข้อเท็จจริงจากผู้อื่น มีค่าเท่ากับข้อสันนิษฐานอย่างหนึ่งเท่านั้น

ดังนั้น โดยทั่วไปศาลฝรั่งเศสจึงรับฟังพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้รู้เห็นหรือทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่จะมาเบิกความโดยตรงเท่านั้น พยานบอกเล่าถือว่าไม่ควรที่จะรับฟังเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง แต่เนื่องจากการพิจารณาคดีของศาลฝรั่งเศสให้อำนาจศาลอย่างกว้างขวางในการ

⁴⁰ W. Cleary Edward. (1972). *Mc Cormick's Handbook of the Law of Evidence* (2nd ed.). p. 581.

แสวงหาพยานหลักฐาน ศาลฝรั่งเศสจึงอาจรับฟังพยานบอกเล่าได้ หากศาลพิจารณาว่าพยานบอกเล่า นั้นน่าเชื่อถือ หรือรับฟังเพื่อประกอบพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของคดี

ข. หลักการรับฟังพยานบุคคลของประเทศฝรั่งเศสนั้น ตามหลักแล้วทุกคนที่รู้ เห็นเหตุการณ์มีสิทธิเป็นพยานได้ แต่ก็มีบุคคลบางประเภทที่ต้องห้ามเป็นพยานตามหลักการห้าม รับฟังพยานบุคคลของประเทศฝรั่งเศส⁴¹

3.5.2 หลักการห้ามรับฟังพยานบุคคลในกฎหมายต่างประเทศ

3.5.2.1 หลักการห้ามรับฟังพยานบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้ระบบกฎหมาย จารีตประเพณี (Common Law)

พยานบุคคลที่ห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานจะต้องพิจารณาจากความสามารถ ในการรับรู้เหตุการณ์ ความทรงจำ และลักษณะการบรรยายถ่ายทอดของพยาน และแบบแผนของ การสืบพยานซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. การพิจารณาจากความสามารถในการรับรู้เหตุการณ์ ความทรงจำ และ ลักษณะการบรรยายถ่ายทอดของพยาน ย่อมมีผลต่อความน่าเชื่อถือของพยาน ซึ่งอาจทำให้ศาลไม่ รับฟังพยานบุคคลดังกล่าวได้

ข. หากพยานบุคคลไม่ได้สาบานตนก่อนเบิกความ หรือไม่ได้เบิกความต่อ หน้าศาล หรือคู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่มีโอกาสถามค้าน พยานบุคคลดังกล่าวไม่อาจรับฟังได้

ค. หากพยานบุคคลดังกล่าวเป็นพยานบอกเล่าจึงต้องห้ามรับฟัง เนื่องจาก พยานบุคคลที่เป็นพยานบอกเล่าย่อมได้รับรู้จากผู้อื่น ซึ่งศาลไม่สามารถรู้ถึงการรับรู้เหตุการณ์ของ บุคคลนั้นได้ และจากการที่บุคคลภายนอกไม่ได้ปรากฏตัวต่อหน้าศาล ทำให้ศาลและคู่ความไม่ สามารถตรวจสอบกริยาท่าทางของบุคคลนั้นว่าน่าเชื่อถือเพียงใด ประเด็นสำคัญก็คือ พยานบอกเล่า ไม่สามารถตอบคำถาม อธิบายความสงสัยในข้อเท็จจริงแก่ศาล หรือตอบข้อสงสัยของคู่ความได้ นอกจากเบิกความตามที่ได้รับทราบบอกเล่ามา

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรับฟัง พยานหลักฐานไว้ใน Federal Rules of Evidence ซึ่งใน Rule 802 บัญญัติว่า “พยานบอกเล่าจะรับ ฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เว้นแต่จะได้บัญญัติไว้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ หรือข้อกำหนด อย่างอื่น หรือโดยรัฐบัญญัติของรัฐสภา” อย่างไรก็ตามใน Federal Rules of Evidence นั้น ก็มี ข้อยกเว้นให้รับฟังพยานบอกเล่าบัญญัติอยู่ได้แก่ คำกล่าวครั้งก่อนของพยาน คำรับของคู่ความฝ่าย

⁴¹ อัครพงษ์ อินทวงศ์. (2547). การห้ามรับฟังถ้อยคำของพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ : ศึกษา เฉพาะกรณีการนำมาใช้ในคดีอื่นซึ่งมีชัคติอาญา. หน้า 36-37.

ตรงข้าม คำบอกเล่าที่น่าเชื่อถือซึ่งรับฟังได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้กล่าวยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ คำบอกเล่าของบุคคลซึ่งไม่อาจไปเบิกความเป็นพยานในศาลได้

3.5.2.2 หลักการห้ามรับฟังพยานบุคคลในประเทศฝรั่งเศสที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law)

ประเทศฝรั่งเศสมีหลักในการรับฟังพยานบุคคลว่าทุกคนที่รู้เห็นเหตุการณ์ย่อมเป็นพยานได้ ข้อยกเว้น คือ

ก. คู่ความในคดีไม่สามารถให้การเป็นพยานในศาลได้ ถ้าศาลเห็นว่าเป็นต้องให้คู่ความมาเบิกความในศาล ศาลสามารถที่จะให้คู่ความมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงในคดีแก่ศาลได้ (la comparution personnelle des parties) ซึ่งถือเป็นหนึ่งในมาตรการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดี (les mesures d'instruction) ที่ศาลฝรั่งเศสมีบทบาทและอำนาจในเชิง active ในการค้นหาความจริงในคดี อันทำให้ระบบวิธีพิจารณาความแพ่งของประเทศฝรั่งเศสในปัจจุบันมีแนวโน้มไปในทางระบบไต่สวนจากเดิมที่เป็นระบบกล่าวหา แต่ทั้งนี้การมาเบิกความในคดีต่อศาลของคู่ความไม่ใช่เป็นการกระทำในฐานะพยาน อย่างไรก็ตาม ศาลสามารถที่จะรับฟังคำเบิกความของคู่ความมาประกอบการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดีได้ (le juge peut tirer toute conséquence de droit des déclarations des parties et en faire état comme équivalence à un commencement de preuve par écrit) ดังนั้นในกฎหมายฝรั่งเศสเฉพาะแต่บุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นคู่ความในคดีเท่านั้นที่สามารถจะให้การในฐานะเป็นพยานต่อศาลได้

บุคคลที่สามารถจะมาให้การเป็นพยานต่อศาลได้นั้นนอกจากจะต้องเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่คู่ความในคดีแล้ว บุคคลภายนอกนั้นจะต้องรู้ข้อเท็จจริงในคดี ซึ่งในเรื่องนี้มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาอยู่หลายกรณีและบุคคลภายนอกนั้นต้องไม่ใช่ผู้ที่ตามกฎหมายไม่สามารถให้การเป็นพยานได้

ตามมาตรา 199 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฝรั่งเศสกำหนดว่าพยานบุคคลหมายถึงบุคคลภายนอกที่รู้ข้อเท็จจริงในคดีมาด้วยตนเอง

ในกรณีที่เป็นพยานบอกเล่า (le témoignage indirect) ซึ่งพยานบุคคลนั้นไม่ได้ยินหรือไม่ได้เห็นในเรื่องที่ให้การเป็นพยานนั้นด้วยตนเอง แต่ว่าได้รับทราบเรื่องดังกล่าวมาจากบุคคลอื่นที่สามารถระบุตัวตนได้ ซึ่งเป็นผู้ที่บอกเล่าเรื่องที่เขาได้เห็นหรือได้รับรู้มาให้พยานได้ทราบอีกทีนั้น การรับฟังพยานบอกเล่านี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้พิพากษา ซึ่งจะพิจารณาถึงความ เป็นจริงและความน่าเชื่อถือของคำเบิกความของพยานซึ่งได้รับทราบเรื่องราวที่เบิกความมาจากบุคคลอื่นอีกทอดหนึ่ง

พยานบอกเล่าแตกต่างจากพยานคำร่ำลือ (la preuve par commune renommée) ที่ว่า พยานบอกเล่านี้เป็นกรณีที่เรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ได้

เห็นหรือได้รับรู้มาจากบุคคลอื่นที่ระบุตัวตนได้ ส่วนพยานคำร่ำลือนั้นเรื่องที่จะมาให้การเป็นพยานเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข่าวเล่าลือในที่สาธารณะซึ่งไม่สามารถระบุได้แน่นอนว่ามาจากผู้ใด ดังนั้น ในกฎหมายฝรั่งเศสพยานคำร่ำลือจึงเป็นพยานที่ไม่สามารถรับฟังได้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ถือเป็นการลงโทษด้วยการให้ถือว่าการพิสูจน์ข้อเท็จจริงสามารถกระทำได้ทุกวิธีแม้จะด้วยพยานคำร่ำลือก็ตาม ซึ่งในเรื่องนี้มีกำหนดอยู่ในมาตรา 451 วรรคสาม ของประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสซึ่งกำหนดว่าในกรณีที่ผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ (le tuteur) ไม่จัดทำบัญชีทรัพย์สินของผู้เยาว์ (le pupille) ผู้เยาว์สามารถที่จะพิสูจน์ถึงมูลค่าและความมีอยู่ของทรัพย์สินของตนได้ทุกวิธีแม้ด้วยพยานคำร่ำลือ

ความแตกต่างประการที่สำคัญของระบบประมวลกฎหมาย (Civil law) และระบบ Common law ประการหนึ่งก็คือ กฎเกณฑ์การห้ามรับฟังพยาน ในระบบคอมมอนลอว์ คดีแพ่งจะมีกฎเกณฑ์ในการห้ามรับฟังพยานที่หลากหลายที่กำหนดว่ากรณีใดที่รับฟังพยานได้และกรณีใดที่ห้ามรับฟังพยานเพื่อป้องกันไม่ให้คณะลูกขุนหลงเชื่อพยานที่มีความน่าเชื่อถือน้อย ส่วนคดีแพ่งในระบบประมวลกฎหมายจะไม่มีกฎเกณฑ์การห้ามรับฟังพยานเช่นเดียวกับในระบบ common law เนื่องจากระบบประมวลกฎหมายไม่มีคณะลูกขุนในคดีแพ่ง แต่ระบบประมวลกฎหมายจะมีกฎเกณฑ์กำหนดประเภทต่าง ๆ ของพยานหลักฐาน (les différents modes de preuve) ซึ่งกฎหมายจะกำหนดความน่าเชื่อถือของพยานไว้เป็นการเฉพาะไปตามแต่ละประเภทของพยาน ส่วนประเภทของพยานที่ไม่มีกฎหมายกำหนดเรื่องน้ำหนักพยานไว้ น้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานจะขึ้นอยู่กับอำนาจในการใช้ดุลพินิจโดยอิสระของศาล

Professor JOLOWICZ ได้กล่าวว่า กฎหมายพยานในระบบคอมมอนลอว์ ประกอบไปด้วยกฎเกณฑ์การห้ามรับฟังพยานและข้อยกเว้นกฎเกณฑ์การห้ามรับฟังพยาน (exclusionary rules and exceptions) เป็นเรื่องหลัก อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตแล้ว กฎเกณฑ์การห้ามรับฟังพยานในคดีแพ่งของระบบคอมมอนลอว์ในปัจจุบันได้ผ่อนคลายความเข้มงวดลงไปมาก สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจากการแทบจะไม่มีคณะลูกขุนคดีแพ่ง (civil jury) เหลืออยู่

Professor CROSS ได้ให้คำนิยามของพยานบอกเล่า (hearsay) ว่า คือถ้อยคำที่เบิกความที่ไม่ใช่ถ้อยคำที่เป็นของบุคคลที่ให้การเป็นพยานด้วยวาจาในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้างในคดีได้ และได้ขยายความหมายของพยานบอกเล่าว่า คือพยานที่ได้รับรู้ข้อความที่จะเบิกความมาจากคำกล่าวของบุคคลอื่น ซึ่งคำกล่าวนี้อาจจะกระทำด้วยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือกระทำด้วยวิธีอื่นใดที่เป็นการยืนยันได้แก่ กิริยาท่าทาง ดังนั้นหลักเกณฑ์การไม่รับฟังพยานบอกเล่าจึงเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับกับทั้ง

คำบอกเล่าที่กระทำด้วยวาจาและที่เป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งกิริยาท่าทาง เช่น การชี้นิ้ว การแสดงอารมณ์เป็นต้น

มีข้อที่น่าสังเกตว่าแม้กฎเกณฑ์การห้ามรับฟังพยานบอกเล่าจะเป็นหลักเกณฑ์ที่มีความสำคัญในประเทศอังกฤษมาประมาณเกือบสองศตวรรษแล้ว แต่ไม่มีกฎหมายที่กำหนดคำจำกัดความของพยานบอกเล่าไว้ โดยเพิ่งจะได้มีการกำหนดคำนิยามของพยานบอกเล่าไว้ในมาตรา 1(2) ของพระราชบัญญัติพยานหลักฐานในคดีแพ่ง ค.ศ.1995 (the Civil Evidence Act 1995) ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1997 ซึ่งกำหนดคำจำกัดความของพยานบอกเล่าว่า ประการแรกหมายถึง ถ้อยคำที่เบิกความที่ไม่ใช่ถ้อยคำที่เป็นของบุคคลที่ให้การด้วยวาจาในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล โดยมุ่งที่จะใช้คำเบิกความนี้เป็นพยานหลักฐานพิสูจน์เรื่องที่กล่าวอ้างในคดี และประการที่สอง หมายถึง สิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับพยานบอกเล่า โดยให้หมายความรวมถึง พยานบอกเล่าในทุกระดับ

ด้วยเหตุผลที่พยานบอกเล่าจำนวนมากมีความน่าเชื่อถือ และความจำเป็นที่ต้องรับฟังพยานบอกเล่าในบางกรณี กฎหมายอังกฤษในปัจจุบันจึงได้ยอมรับให้มีข้อยกเว้นจำนวนมากที่ให้การรับฟังพยานบอกเล่าได้จนกลายเป็นหลักการรับฟังพยานบอกเล่า โดยเฉพาะคำนิยามของพยานบอกเล่า (hearsay) ในมาตรา 1(2) ของ the Civil Evidence Act 1995 ได้เป็นการยกเลิกกฎเกณฑ์การห้ามรับฟังพยานบอกเล่าในคดีแพ่ง ในปัจจุบันนี้พยานบอกเล่าในคดีแพ่งตามกฎหมายอังกฤษจึงสามารถรับฟังได้ ภายใต้วิธีพิจารณาความแบบป้องกัน (procedural safeguards) ที่กำหนดไว้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่คู่ความที่ถูกสืบหักล้างโดยใช้พยานบอกเล่า แม้ว่า the Civil Evidence Act 1995 นี้ใช้บังคับเฉพาะกับคดีแพ่งเท่านั้นไม่ได้ใช้บังคับกับคดีอาญาด้วย ในคดีอาญาจึงยังคงมีกฎเกณฑ์การห้ามรับฟังพยานบอกเล่าใช้บังคับอยู่และจึงยังจำเป็นต้องมีข้อยกเว้นที่ให้การรับฟังพยานบอกเล่าได้ใช้บังคับอยู่เช่นเดียวกัน

ข. บุคคลที่อยู่ระหว่างต้องโทษในคดีอาญา ตามกฎหมายฝรั่งเศส ผู้อยู่ระหว่างต้องโทษในคดีอาญาถือเป็นผู้ที่ไม่สมควรที่จะมาให้การเป็นพยานต่อศาล ผู้อยู่ระหว่างต้องโทษในคดีอาญานี้จะถูกลดสิทธิในทางแพ่ง สิทธิเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง สิทธิในครอบครัวบางประการ ทั้งที่เป็นกรณีบังคับเด็ดขาด และที่ให้อ่อนน้อมกับดุลพินิจของศาล อย่างไรก็ตามศาลสามารถรับฟังคำเบิกความของผู้ที่ไม่สามารถให้การเป็นพยานได้ตามกฎหมายในฐานะที่เป็นการให้ข้อเท็จจริงในคดี (à titre de simple renseignement) เพียงแต่ว่าบุคคลนั้นไม่ต้องสาบานต่อหน้าศาล

ค. พยานเป็นเด็ก ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฝรั่งเศสไม่ได้กำหนดเรื่องความสามารถในการให้การเป็นพยานของพยานเด็กไว้ แต่ก็มีหลักอยู่ว่าในกรณีที่เด็กยังไม่มีความสามารถจำแนกแยกแยะได้ดีเพียงพอ เด็กนั้นย่อมไม่สามารถให้การเป็นพยานได้ ส่วนเรื่องที่ว่าเด็กจะต้องสาบานตนเมื่อให้การเป็นพยานหรือไม่นั้น เป็นเรื่องที่คุณพิพากษาจะต้องใช้ดุลพินิจ

พิจารณาเป็นกรณีๆ ไปถึงอายุ บุคลิกภาพ สภาพครอบครัวของเด็ก ว่าจะต้องให้เด็กสาบานตนหรือไม่

ง. ผู้สืบสันดานในคดีฟ้องหย่าหรือคู่สมรสฟ้องร้องขอแยกกันอยู่

ตามมาตรา 205 วรรคสอง ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฝรั่งเศสในกรณีที่มีข้อพิพาทระหว่างคู่สมรสในเรื่องคดีฟ้องหย่าหรือคดีฟ้องร้องขอแยกกันอยู่ (demande en divorce ou en séparation de corps) ห้ามมิให้ผู้สืบสันดาน (les descendants) ของคู่ความมาให้การในคดีโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็กรณีที่มาให้การในฐานะเป็นพยาน หรือการมาให้การที่เป็นการให้ข้อเท็จจริงในคดีที่มีใช้กระทำในฐานะพยาน ข้อห้ามในเรื่องนี้เป็นข้อห้ามโดยเด็ดขาดและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลในเรื่องของความเหมาะสมและการให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ในเครือญาติ

ความหมายของคำว่าผู้สืบสันดานนี้มีความหมายที่กว้างโดยไม่ใช้หมายความเฉพาะถึงผู้สืบสันดานตามกฎหมายของคู่สมรสแต่ละฝ่ายเท่านั้น (เช่น บุตร หลาน หลาน ที่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น) แต่ยังหมายความรวมถึงบุตรหลานนอกกฎหมายที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งให้การรับรองตามกฎหมายแล้ว และคู่สมรสของผู้สืบสันดานแต่ละคนด้วย (หมายความถึงลูกเขยและลูกสะใภ้ของคู่สมรสในคดีฟ้องหย่าหรือฟ้องร้องขอแยกกันอยู่)

อย่างไรก็ตาม ตามมาตรา 205 วรรคสอง ของ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฝรั่งเศส ได้กำหนดไว้ว่าการที่ไม่สามารถมาให้การต่อศาลได้นั้นเฉพาะแต่ที่เป็นกรณีการให้การในข้อพิพาทเรื่องการหย่าหรือการฟ้องร้องขอแยกกันอยู่ระหว่างคู่สมรสเท่านั้น ส่วนการมาให้การในข้อพิพาทที่เป็นข้อพิพาทประกอบในคดีอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการฟ้องร้องขอแยกกันอยู่ (contestations accessoires consécutives à la séparation des époux) ได้แก่ ข้อพิพาทเกี่ยวกับการจัดการผลประโยชน์ในทรัพย์สิน หรือการใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ เป็นต้น นั้นเป็นเรื่องที่สามารถกระทำได้

ข้อห้ามมิให้ผู้สืบสันดานมาให้การเป็นพยานตามมาตรา 205 วรรคสอง ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฝรั่งเศสนี้เป็นข้อห้ามการมาให้การเป็นพยานในทุก รูปแบบ ดังนั้นคำพูดของผู้สืบสันดานจึงไม่สามารถที่จะนำมาใช้อ้างอิงเป็นพยานบอกเล่าในคดีฟ้องหย่าหรือในคดีฟ้องร้องขอแยกกันอยู่ของคู่สมรสได้

มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าสามารถที่จะนำจดหมายที่ผู้สืบสันดานได้รับมาซึ่งถือว่าเป็นคำให้การเป็นหนังสือ (les attestations) มาใช้อ้างอิงเป็นพยานในคดีได้หรือไม่ ในกรณีนี้คำพิพากษาศาลฝรั่งเศสยอมรับให้มีการอ้างจดหมายที่ผู้สืบสันดานเป็นแต่เพียงผู้รับจดหมายมาใช้อ้างเป็นพยานในคดีได้ อย่างไรก็ตามมีข้อจำกัดพิจารณาว่าจดหมายที่ผู้สืบสันดานได้รับนั้นมี

ลักษณะเป็นคำให้การเป็นหนังสือโดยทางอ้อม ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องรู้ให้แน่ชัดว่าผู้สืบสันดาน ได้จดหมายซึ่งมีเนื้อความที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในคดีมาได้หรือไม่

ส่วนในกรณีที่ผู้สืบสันดานเป็นผู้ทำจดหมายนั้นด้วยตนเองนั้น ในอดีตมีคำพิพากษาศาลฝรั่งเศสจำนวนมากที่วินิจฉัยว่าคู่ความไม่สามารถที่จะนำจดหมายนั้นมาใช้อ้างเป็นพยานในคดีได้ ซึ่งในปัจจุบันในเรื่องนี้ได้มีกฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา 201 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฝรั่งเศสแล้วว่าคำให้การเป็นหนังสือที่จะใช้อ้างเป็นพยานได้จะต้องทำขึ้นโดยบุคคลที่สามารถให้การเป็นพยานได้เท่านั้น⁴²

3.6 การรับฟังและห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในต่างประเทศ

คำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาได้นั้น โดยหลักทั่วไปจะต้องเป็นคำรับสารภาพที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หากเป็นคำรับสารภาพที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบแล้ว จะรับฟังได้เพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าประเทศนั้นตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดใด ระหว่างแนวคิดในการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) ที่มุ่งที่จะป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศก็จะให้อำนาจเจ้าพนักงานในการสืบสวน สอบสวน ป้องกันอาชญากรรมได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งรวมทั้งการรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานก็รับฟังได้อย่างกว้างขวางเช่นกัน ส่วนประเทศใดตกอยู่ภายใต้แนวคิดอีกประการคือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due Process of Law Model) ที่วางหลักให้ตัดพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบหรือที่เรียกว่าบทตัดพยานหลักฐาน (Exclusionary Rules) เพื่อที่จะมุ่งรักษาระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศให้เป็นระบบที่ได้มาตรฐาน เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ การรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานก็จะถูกจำกัดขอบเขตของการรับฟังไว้อย่างเคร่งครัด

การห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบในแต่ละประเทศมีความเคร่งครัดและวัตถุประสงค์ของการบังคับใช้แตกต่างกัน บางประเทศจำกัดการไม่รับฟังไว้เพียงคำรับสารภาพของจำเลยที่ได้มาโดยการบังคับ ขู่เข็ญ ล่อลวง หรือให้สัญญาด้วยประการต่างๆ บางประเทศ ขยายความครอบคลุมถึงพยานหลักฐานอื่นที่ได้มาโดยเจ้าพนักงานล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่น การจับ ค้น โดยไม่มีหมาย และบางประเทศก้าวหน้าไปถึงกับไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยเจ้าพนักงาน

⁴² ธนกร วรปรัชญากุล. (2548, มกราคม-เมษายน). "การรับฟังพยานหลักฐานประเภทต่างๆ." *ตุลพาห*, 52,1. หน้า 137-143.

มิได้แจ้งสิทธิต่างๆ แก่ผู้ต้องหาก่อนการสอบสวน⁴³ สำหรับด้านวัตถุประสงค์นั้นแต่ละประเทศจะเน้นเหตุผลต่างกัน เช่น ความไม่น่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน เพื่อยับยั้งไม่ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อป้องกันสิทธิส่วนบุคคลไม่ให้ถูกละเมิด หรือเพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของศาลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

หลักที่ห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ มักจะเป็นกรณีที่ดำเนินคดีอาญาโดยภาครัฐ ซึ่งต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการพิจารณาคดี ซึ่งในการรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าวนี้เจ้าหน้าที่รัฐอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ซึ่งล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือบุคคลอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานในคดี จึงทำให้เกิดปัญหาว่า ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานนั้นได้หรือไม่⁴⁴ หลักการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนี้อาจแยกพิจารณาได้ 2 ประเภท คือ หลักการห้ามรับฟังถ้อยคำของพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ และหลักการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

หลักการห้ามรับฟังถ้อยคำของบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ ตัวอย่างเช่น การห้ามรับฟังคำให้การของพยานบุคคลในชั้นสอบสวนซึ่งเกิดจากการจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ เป็นต้น ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่มีได้เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ และเหตุผลของการห้ามรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวก็เนื่องจากความไม่น่าเชื่อถือในตัวของผู้ให้การบอกถ้อยคำของพยานนั่นเอง และหลักการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งวิธีการได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เช่น การจับ คั่น ยึด โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือการเปิดจดหมาย โทรเลขหรือไปรษณีย์ภัณฑ์ของบุคคลใดโดยพลการ⁴⁵ เป็นต้น ซึ่งส่วนมากพยานหลักฐานดังกล่าว ได้แก่พยานเอกสารและพยานวัตถุ ส่วนเหตุผลของการห้ามรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวนี้ไม่ใช่เรื่องความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานอย่างหลักการห้ามรับฟังถ้อยคำของพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ เพราะว่าพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น คุณค่าการพิสูจน์ความจริงของพยานดังกล่าวก็ไม่ได้ลดลง แต่ประเทศที่มีหลักห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการไม่ชอบนี้ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาให้เหตุผลว่าพยานหลักฐานนั้นไม่สามารถรับฟังได้ เนื่องจากขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ส่วนเหตุผลที่ทำให้มีการบัญญัติเช่นนั้นก็เพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

⁴³ จิรนิติ หะวานนท์. (2527, พฤษภาคม-มิถุนายน). “หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน.” *ตุลพาท*, 31, 3. หน้า 34.

⁴⁴ เข็มชัย ชูติวงศ์. (2542). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน*. หน้า 249.

⁴⁵ แหล่งเดิม. หน้า 249-251.

3.6.1 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในต่างประเทศ

การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา โดยหลักแล้วพยานหลักฐานทุกชนิดที่มีคุณสมบัติบ่งชี้ถึงข้อเท็จจริงที่พิพาทกันในคดี ย่อมรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีนั้นได้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Admissible Evidence ไม่ใช่พยานหลักฐานที่เชื่อได้ แต่เป็นพยานหลักฐานที่รับเข้ามาในคดีนั้นได้ ซึ่งตรงกับที่ภาษาไทยใช้คำว่า พยานหลักฐานที่รับฟังได้ ซึ่งหลักดังกล่าวนี้มีข้อยกเว้นอยู่ว่า ถ้ามีกฎหมายบทหนึ่งบัญญัติหรือวางหลักเกณฑ์ห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานชนิดใดประเภทใดไว้ พยานหลักฐานชนิดนั้นประเภทนั้นก็จะเข้าลักษณะเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ (Inadmissible Evidence) โดยในทางปฏิบัติเรียกชื่อบทกฎหมายนี้ว่า บทตัดพยานหลักฐานหรือ Exclusionary Rules ซึ่งบทตัดพยานหลักฐานในกฎหมายพยานหลักฐานของแต่ละประเทศไม่จำเป็น ต้องเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับระบบกฎหมาย แนวความคิดของแต่ละประเทศที่เห็นสมควรว่ากรณีใดควรจะวางหลักเกณฑ์ห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานชนิดใด ประเภทใด หรือไม่อย่างไร

3.6.1.1 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

การพิจารณาคดีอาญาในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) นั้น มีลักษณะเป็นการต่อสู้ระหว่างคู่ความทั้งสองฝ่ายที่มีฐานะเท่าเทียมกัน โดยคู่ความแต่ละฝ่ายจะต้องเสนอข้อเท็จจริงและตรวจสอบข้อเท็จจริงกันเอง ซึ่งมีการเรียกการดำเนินคดีระบบนี้ว่าเป็นระบบคู่กรณี (Adversary System)⁴⁶ ส่วนศาลซึ่งเป็นผู้ชี้ขาดจะวางตัวเป็นกลาง (Passive) อันเป็นการค้นหาความจริงตามทฤษฎีการต่อสู้คดีหรือ Fight Theory โดยหน้าที่ของศาล คือ การควบคุมการต่อสู้ให้ผิดกติกา ซึ่งบทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของศาลก็คือ การวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องพยานหลักฐาน เพื่อมิให้มีการเอาเปรียบกันและกันในการต่อสู้คดี ดังนั้น กฎหมายลักษณะพยานจึงมีบทบาทสำคัญเป็นพิเศษ กฎหมายลักษณะพยานจะเป็นตัวกำหนดว่า ข้อเท็จจริงอย่างไรที่ศาลจะรับฟัง ข้อเท็จจริงอย่างไรที่ศาลจะไม่รับฟัง และกำหนดถึงวิธีการที่จะนำพยานหลักฐานเข้ามาสืบด้วย หลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานจึงค่อนข้างซับซ้อนและเข้มงวด

ในสหรัฐอเมริกาเองก็ยอมรับหลักเกณฑ์การรับฟังตามระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ของประเทศอังกฤษ กล่าวคือ ในระยะแรกสามารถรับฟังได้โดยไม่มีข้อจำกัด จนกระทั่งราวศตวรรษที่ 17 ศาลก็ได้เริ่มวางหลักข้อจำกัดในการรับฟังว่า จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ต้องกระทำโดยสมัครใจ ต่อมาศาลได้เห็นว่า คำรับสารภาพที่รับฟังได้จะต้องกระทำโดยสมัครใจ มิได้มีผลมาจากการบังคับหรือการชักชวนใด ๆ กล่าวคือ ความสมัครใจเป็นสิ่งสำคัญใน

⁴⁶ โสภณ รัตนกร. เล่มเดิม. หน้า 1 - 2.

การกำหนด การรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐาน การรับฟังคำรับสารภาพจึงต้องพิจารณาว่า ได้มาโดยอิสระปราศจากการถูกบังคับในการให้การที่เป็นปฏิกิริยาต่อตนเอง⁴⁷ หรือไม่

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกายังมีเหตุผลในการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงาน ได้มาเกินจากขอบเขตของการแสวงหาพยานหลักฐาน ซึ่งนอกจากเหตุผลในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนแล้ว ยังประกอบด้วยเหตุผลของการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งมีลักษณะของการพิจารณาคดีแตกต่างไปจากกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ดังกล่าวแล้ว คือ คู่ความในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) อยู่ในฐานะเท่าเทียมกัน การที่ฝ่ายรัฐนำพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบเข้ามาสู่กระบวนการพิจารณาเพื่อเอาผิดกับจำเลยนั้น ศาลถือว่าเป็นการเอาเปรียบฝ่ายจำเลยอย่างยิ่ง อีกกรณีหนึ่ง คือ ศาลไม่ต้องการให้ลูกขุน (Jury) ซึ่งเป็นประชาชนคนธรรมดาได้รับรู้พยานหลักฐานเหล่านั้น เพราะอาจมีผลกระทบต่อความรู้สึกของคณะลูกขุนได้⁴⁸

เหตุผลที่ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาห้ามมิให้รับฟังพยานที่ได้มาโดยต้องห้ามเหล่านี้ ทั้งที่ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของพยานนั้น มิได้แปรเปลี่ยนไปเพราะการจับ การค้น หรือการยึดที่มีชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด ซึ่งอาจแยกวัตถุประสงค์ที่ไม่ยอมรับฟังได้ 3 ประการคือ⁴⁹

ประการที่หนึ่ง เหตุผลในแง่ของการยับยั้ง (Deterrent) มิให้เจ้าพนักงานกระทำเช่นนั้นอีกทั้งนี้เพื่อเป็นการยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานปฏิบัติการ โดยมิชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน กรณีเช่นนี้อาจเป็นการยับยั้งเจ้าพนักงานโดยเจาะจง (Specific Deterrent) หรือยับยั้งเจ้าพนักงานอื่นๆ โดยทั่วไป (General Deterrent) ซึ่งในสหรัฐอเมริกาเป็นที่ยอมรับกันว่าการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นเป็นวิธีเดียวที่อาจมีผลเป็นการยับยั้งเจ้าพนักงานได้

ประการที่สอง เหตุผลในแง่ของความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาล (Judicial Integrity) ซึ่งศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้อ้างอยู่เสมอว่า ความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาลจะเสื่อมเสียไปถ้ายอมให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ ถ้าศาลยอมรับฟังและใช้พยานหลักฐานดังกล่าวลงโทษจำเลยเท่ากับว่า ศาลไร้ซึ่งความบริสุทธิ์ยุติธรรม และเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำอันมิชอบหรือล่วงละเมิดกฎหมายของเจ้าพนักงานเพื่อให้ได้พยานหลักฐานขึ้นมา

⁴⁷ Bran v. United States. 443 U.S. 51 (1897).

⁴⁸ จิรนิติ หะวานนท์. เล่มเดิม. หน้า 35.

⁴⁹ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์ ก (2521). “หลักการไม่ยอมรับฟังพยานวัตถุ พยานเอกสารซึ่งได้มาโดยการจับ การค้น การยึดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในสหรัฐอเมริกา.” วารสารนิติศาสตร์, 9, 3. หน้า 120-136.

ประการที่สาม เหตุผลในแง่ของสิทธิส่วนบุคคล (Personal Rights) ของผู้ที่ถูกเจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบ โดยศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาให้เหตุผลว่าที่ไม่ให้รับฟังพยานหลักฐานหรือพยานที่ได้มาโดยมิชอบเพราะเป็นสิทธิของจำเลยที่จะขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น ๆ และการที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานตามที่จำเลยร้องขอ ก็เสมือนหนึ่งว่า ศาลได้ให้ค่าสินไหมทดแทนแก่จำเลยในการที่มีการจับ ค้น หรือยึด โดยมิชอบต่อจำเลยนั้น ต่อมาระยะหลังศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา ได้วินิจฉัยใหม่ว่า สิทธิส่วนบุคคลนี้มีใช่เหตุผลแห่งการที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้มาโดยมิชอบ แต่เหตุผลที่แท้จริงในการไม่รับฟังก็คือ ต้องการที่จะให้มีผลเป็นการยับยั้งนั่นเอง

ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้วางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบในคดี *Weeks v. United State*, 232 U.S. 383 (1914) ซึ่งเจ้าพนักงานได้พยานหลักฐานมาโดยการค้นที่มิชอบ ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยว่า พยานหลักฐานที่ได้มาโดยฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) ที่ได้บัญญัติว่า สิทธิของประชาชนที่จะมีความปลอดภัยในร่างกาย เคหะสถาน เอกสาร และทรัพย์สินของ จากการตรวจยึดค้นหรือยึดโดยไม่มีสาเหตุอันควรจะละเมิดไม่ได้และจะออกหมายเพื่อจะกระทำการดังกล่าวไม่ได้ เว้นแต่จะมีเหตุอันควรเชื่อถือซึ่งได้รับการยืนยันด้วยคำสาบานหรือคำปฏิญาณ และโดยเฉพาะต้องระบุสถานที่ที่จะค้นหรือบุคคลที่จะจับกุมหรือสิ่งที่ยึดไว้ในหมายนั้น พยานเอกสารดังกล่าวจึงรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ ในสหรัฐอเมริกาเรียกหลักนี้ว่า การตัดพยาน (Exclusionary of Evidence)⁵⁰

แม้ประเทศสหรัฐอเมริกามีหลักการในเรื่องของการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบอย่างเคร่งครัดในตอนแรกก็ตาม แต่ต่อมาในภายหลังได้ลดความเคร่งครัดลงมีการผ่อนคลายเป็นที่ยอมรับข้อยกเว้นในเรื่องหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ ซึ่งมีหลักต่างๆ ดังนี้

(1) หลักสิทธิที่จะคัดค้าน เมื่อเสรีภาพของตนถูกล่วงละเมิด (หลัก Standing) จำเลยที่จะอ้างหลักนี้ได้ จะต้องมีส่วนได้เสียในการละเมิดกฎหมายของเจ้าพนักงานนั้น หลักนี้เกิดขึ้นจากคำวินิจฉัยของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาในคดี *Alderman v. United State*, 394 U.S. 165 (1969) โดยศาลได้กำหนดข้อยกเว้นที่เกี่ยวกับบุคคลผู้ถูกระทำโดยตรง กล่าวคือ ผู้ต้องหาหรือจำเลย จะมีสิทธิการกระทำอันฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญขึ้นกล่าวอ้างเฉพาะกรณีที่เขาได้รับความเสียหายจากการกระทำที่ฝ่าฝืนนั้น ซึ่งสอดคล้องกับหลัก “สิทธิส่วนบุคคล” (Personal Rights) กล่าวคือ เฉพาะจำเลยที่ถูกจับหรือค้นโดยมิชอบเท่านั้นที่จะร้องขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานหรือพยานวัตถุที่ได้มา หากจำเลยไม่ถูกล่วงละเมิดสิทธิก็ไม่มีอำนาจที่จะขอให้ศาลไม่รับฟัง

⁵⁰ เข็มชัย ชูดวงศ์. เล่มเดิม. หน้า 253.

พยานหลักฐานที่ได้มาจากการล่วงละเมิดสิทธิของบุคคลที่สาม หลักนี้แทบจะทำลายหลักการที่จะปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบที่ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาสร้างขึ้นมา เพราะเท่ากับเป็นการปฏิเสธเหตุผลที่สำคัญที่สุด คือ เรื่องการยับยั้ง (Deter) เพราะการที่ศาลจะเอาเรื่องส่วนนี้ได้เสียของจำเลยมาเป็นตัวแบ่งแยกว่าจะใช้เรื่องนี้หรือไม่ นั่น ทำให้เห็นได้ว่า เรื่องยับยั้งไม่ได้เป็นรากฐานของแนวคิดนี้อีกต่อไป

(2) หลักที่ว่าความผิดพลาดที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย (หลัก Harmless Error) หลักนี้เกิดจากคำตัดสินของศาลสูงสุดของศาลสหรัฐอเมริกาในคดี *Chapman v. California*, 386 U.S. 18 (1967) และคดี *Arizona v. Fulminate*, 499 U.S. 279 (1991) เป็นการป้องกันคดีมิให้ถูกระทบ กระเทือนไป โดยความผิดพลาดที่มีใช้ประเด็นสำคัญในคดี เนื่องจากเจ้าพนักงานได้พยานหลักฐานโดยละเมิดกฎหมายในข้อที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งมีใช้เป็นสิทธิหลักที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การที่ตำรวจได้พยานหลักฐานมาโดยละเมิดกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิหลักตามรัฐธรรมนูญ พยานหลักฐานที่ได้มาจึงรับฟังได้

(3) หลักว่าด้วยการพิสูจน์ต่อพยาน (หลัก Impeachment) เป็นกรณีที่โจทก์เห็นว่า จำเลยกล่าวหรือเบิกความเท็จ เอาหลักฐานเท็จมาพิสูจน์ โจทก์ก็มีสิทธิที่จะนำเอาพยานที่ได้มาโดยมิชอบมาสืบหักล้างพยานเท็จของจำเลยได้ หลักการดังกล่าวมาจากคำวินิจฉัยของศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา ในคดี *Harris v. New York*, 461 U.S. 222 (1971) โดยศาลวินิจฉัยว่า การที่จำเลยมีสิทธิจะให้การในคดีที่ตนถูกฟ้องว่ากระทำความผิดนั้น ไม่ได้หมายความว่าจำเลยจะมีสิทธิกล่าวหรือเบิกความเท็จ ดังนั้นพยานหลักฐานแม้จะรับฟังไม่ได้เพราะได้มาโดยมิชอบ แต่หากเสนอเข้ามาเพื่อหักล้างน้ำหนักคำเบิกความของพยานบุคคลย่อมรับฟังได้

(4) หลักสุจริต (หลัก Good Faith) หรือทฤษฎีความบริสุทธิ์ใจ คือ พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้น หากเจ้าหน้าที่ได้กระทำโดยเข้าใจอย่างสุจริตว่ามีอำนาจทำได้ พยานหลักฐานนั้นสามารถใช้ในคดีนั้นได้ หลักนี้เกิดจากคำตัดสินของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ในคดี *U.S. v. Leon*, 468 U.S. 897 (1984) คดีดังกล่าวนี้ศาลได้ตัดสินว่าหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อมิให้หลักนี้เป็นอุปสรรคต่อการรับฟังพยานหลักฐานของพนักงานอัยการ เนื่องจากการที่เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างถูกต้องทุกประการและเชื่อว่าตนได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง

(5) หลักการชั่งน้ำหนักผลได้เสียว่าสมควรตัดพยานหลักฐานชิ้นนั้นออกไปจากการพิจารณาหรือไม่ (หลัก Balancing Test) ศาลจะชั่งน้ำหนักดูว่า ผลประโยชน์ในแง่ของการยับยั้งเจ้าหน้าที่เมื่อเทียบกับผลประโยชน์สาธารณะในการลงโทษจำเลยแล้ว วิธีใดเหมาะสมกว่ากัน

ข้อยกเว้นที่กล่าวมานี้ทำให้กฎอันเป็นข้อจำกัดอำนาจศาลมิให้รับฟังพยาน (Exclusionary Rules) เจือจางลงอย่างมาก ซึ่งจะเหลือแต่เฉพาะกรณีที่เจ้าพนักงานกระทำผิดอย่างชัดเจนหรือร้ายแรงเท่านั้น เพราะถ้าผิดเล็กน้อยก็เข้าหลักความผิดพลาดไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย (หลัก Harmless Error) ถ้าผิดร้ายแรงแต่ไม่ชัดเจน ไม่ประจักษ์แน่ชัด ถือเป็นเงื่อนงำของกฎหมาย ประชาชนทั่วไปมองไม่ออกก็เข้าหลักสุจริต (หลัก Good Faith) ส่วนหลักสิทธิที่จะคัดค้าน (หลัก Standing) กับหลักว่าด้วยการพิสูจน์ต่อพยาน (หลัก Impeachment) ติความที่แคบลงไปว่า จำเลยที่จะยกเรื่องนี้ขึ้นมาอ้างได้นั้นจำเลยต้องบริสุทธิ์ ส่วนหลักการชั่งน้ำหนักผลได้เสียว่าสมควรตัดพยานหลักฐานขึ้นนั้นออกไปจากการพิจารณาหรือไม่ (หลัก Balancing Test) นั้นอยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะชั่งน้ำหนักส่วนได้เสียของสังคม

นอกจากหลักข้อยกเว้นของกฎอันเป็นข้อจำกัดอำนาจศาลมิให้รับฟังพยาน (Exclusionary Rules) ดังกล่าวแล้ว ศาลสหรัฐอเมริกาเห็นว่าการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบดังกล่าวย่อมครอบคลุมถึงพยานหลักฐานอื่นๆ ที่เป็นผลพลอยได้จากพยานหลักฐานชิ้นแรกด้วย เรียกว่าต้นไม้พิษย่อมออกผลเป็นพิษ (Fruit Of The Poisonous Tree) ตัวอย่างเช่นคดี Brewer v. Williams พนักงานสอบสวนปฏิเสธไม่ให้ผู้ต้องหาพบทนายความ ต่อมาผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ คำรับสารภาพนั้นนำไปสู่การค้นพบศพของผู้ตาย ทั้งคำรับสารภาพและศพผู้ตายล้วนเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ในคดี และคดี Wong Sun v. United States, 371 U.S. 471 เจ้าพนักงานจับกุมผู้ต้องหาโดยละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพขึ้นจับกุม คำสารภาพนำไปสู่การค้นพบยาเสพติดให้โทษ ทั้งคำสารภาพและยาเสพติดให้โทษไม่เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ในคดี⁵¹

อย่างไรก็ตาม หลักต้นไม้พิษย่อมออกผลเป็นพิษ (Fruit Of The Poisonous Tree) มีข้อยกเว้นดังต่อไปนี้

1. กรณีที่ต้องมีการค้นพบพยานขึ้นหลังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Inevitable Disc Overt) คือ ในกรณีที่พยานชิ้นแรกถูกต้องห้ามมิให้รับฟังเนื่องจากการได้มาเป็น การฝ่าฝืนตามหลักการห้ามรับฟังพยานหลักฐาน แต่การได้มาของพยานชิ้นแรกทำให้ค้นพบพยานขึ้นหลัง โดยปกติพยานขึ้นหลังก็ไม่สามารถรับฟังได้ตามหลักผลไม้มะพร้าวของต้นไม้พิษ แต่พยานขึ้นหลังก็อาจจะรับฟังได้ ถ้าศาลเห็นว่าถึงอย่างไรก็ตามพยานขึ้นหลังต้องถูกค้นพบอย่างแน่นอนจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ ซึ่งข้อยกเว้นดังกล่าวศาลสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ในคดี Nix v. Williams, 467 U.S. 431 (1984)

⁵¹จรินติ หะวานนท์. เล่มเดิม. หน้า 40.

2. กรณีที่ต้องมีการค้นพบพยานหลักฐานขึ้นนั้นจากแหล่งอิสระ (Independence Source) คือ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพยานหลักฐานขึ้นหลังที่ได้มานี้เป็นพยานหลักฐานที่มีการค้นพบจากแหล่งหรือวิธีการอื่น ๆ อันไม่เกี่ยวกับพยานขึ้นแรกที่ได้อ้อมมิชอบ

การที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้น ก็อาจมีผลกระตุ้นให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบบางอย่างขึ้นได้ เช่นกรณีการให้การเท็จ (Perjure) เพื่อให้ศาลเห็นว่าวิธีการที่ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นถูกต้องชอบด้วยกฎหมายแล้ว ซึ่งในสหรัฐอเมริกาเจ้าพนักงานตำรวจจะให้การเท็จอยู่เป็นประจำ เช่น กรณี “ของกลางตก” (Dropsy Case) โดยเจ้าพนักงานตำรวจจะให้การว่า จำเลยทิ้งพยานหลักฐานของกลาง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นยาเสพติดให้โทษในที่สาธารณะทันทีที่จำเลยเห็นตำรวจ การที่ให้การไปเช่นนั้นก็เพื่อที่จะให้ศาลเห็นว่าเจ้าพนักงานมิได้กระทำการอันมิชอบ เพราะของกลางที่ได้มานั้นได้จากการเก็บตก มิได้เกิดจากการค้น หรือยึดมาแต่อย่างใด

สำหรับคำรับสารภาพ (Confession) และคำให้การ (Statements) ของผู้ต้องหาที่ให้ในชั้นสอบสวนนั้น พนักงานสอบสวนจะต้องจัดทำให้ถูกต้องตามกฎหมายที่ศาลได้วางบรรทัดฐานไว้ มิเช่นนั้นถือถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิที่จะให้การปริกปราตนเอง (Privilege Against Self-Incrimination) ของผู้ต้องหาและจำเลยในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) รับรองไว้ รวมทั้งพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบประการอื่น ก็อาจถือว่าเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายหรือกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมายอันจะมีผลทำให้พยานหลักฐานนั้นต้องถูกตัดออกไปตามหลักการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาจากการกระทำที่ไม่ชอบของเจ้าพนักงาน หรือถูกอันเป็นข้อจำกัดอำนาจศาลมิให้รับฟังพยาน (Exclusionary Rule) ตัวอย่างเช่น พยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบปากคำผู้ต้องหาโดยมิได้มีการตั้งทนายให้แก่ผู้ต้องหานั้น หรือโดยมิได้แจ้งให้ผู้ต้องหาได้รับรู้รับทราบถึงสิทธิที่จะไม่ให้การ (Right To Remain Silent) หรือสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย (Right To Counsel) ในลักษณะต่าง ๆ เสียก่อน ก็จะตกอยู่ในฐานะของพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้เช่นกัน (Miranda v. Arizona, 1966)

สหรัฐอเมริกาได้พัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานซึ่งอาจแยกพิจารณาเป็น 3 กลุ่ม⁵² คือ The Mc Nabb-Mallory Rule กฎเกณฑ์เกี่ยวกับ Due Process และ The Escobedo-Miranda doctrine

The Mc Nabb-Mallory Rule ซึ่งวางหลักว่า คำรับสารภาพที่ได้มาในระหว่างเวลาของการหน่วงเหนี่ยวไม่นำตัวมายังเจ้าหน้าที่ของศาล หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาคดี

⁵²J.D. Heydon. (1975). *Cases and Materials of Evidence*. p. 210.

ภายหลัง การจับกุม โดยปราศจากเหตุอันสมควรหรือไม่จำเป็น แม้ว่าคำรับสารภาพนั้นจะเกิดขึ้นโดยสมัครใจ ก็รับฟังไม่ได้⁵³

และเพื่อป้องกันไม่ให้ Due Process ตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 14 (The Fourteenth Amendment) ถูกละเมิด คำรับสารภาพจะรับฟังไม่ได้ ถ้าเกิดขึ้นจากการบังคับหรือการใช้ความรุนแรงทางกาย⁵⁴ (Physical Violence) ซึ่งรวมถึงกรณีที่ไม่ใช่เป็นการบังคับโดยธรรมชาติ⁵⁵ (Inherent coercion) เช่น การถามคำถามอย่างยืดยาวเกินไป การปล่อยให้หิว เป็นต้น

คดี Escobedo v. Illinois, 378 U.S. 478 (1964) ศาลได้แสดงให้เห็นถึงการคุ้มครองผู้ต้องสงสัยในระหว่างการควบคุมของตำรวจ ซึ่งอาจสรุปได้ว่า ศาลได้เปลี่ยนแปลงความหมายจากการสอบสวนข้อเท็จจริงทั่วไป แต่เดิมมาเป็นการสอบสวนที่มีใช้เพื่อพิสูจน์ความผิด ซึ่งในช่วงนี้ตำรวจสามารถกระทำตามวิธีการต่าง ๆ ได้มากมาย แต่เมื่อใดก็ตามที่ตำรวจเริ่มทำการสอบสวน ที่กำหนดลงมาที่ผู้ต้องหาด้วยความมุ่งหมายเพื่อสลับเอาถ้อยคำที่เป็นการปรักปรำตนเอง แล้วจะอยู่ในความคุ้มครองตาม Escobedo ทันทีจนกว่าการสอบสวนจะเสร็จสิ้น คือ ผู้ต้องสงสัยจะต้องได้รับแจ้งถึงสิทธิที่จะไม่ให้การตามรัฐธรรมนูญ และผู้ต้องสงสัยที่ต้องการพบและปรึกษากับทนายจะถูกละเมิดได้⁵⁶

การละเมิดสิทธิดังกล่าวจะมีผลทำให้คำรับสารภาพไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิจารณาพิพากษาลงโทษได้

แต่อย่างไรก็ตาม คดี Escobedo ก็ยังมีข้อจำกัดที่ปรากฏในภายหลังดังนี้⁵⁷

1. Escobedo ไม่นำมาใช้เมื่อผู้ต้องสงสัยถูกควบคุมในคดีอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการสอบสวนในคดีนี้ (People v. Morse, 1969)
2. Escobedo ไม่นำมาใช้เมื่อผู้ต้องสงสัยไม่อยู่ในความควบคุมของตำรวจ (State v. Kelter, 1967) แม้ว่าการควบคุมจะกระทำต่อหน้าตำรวจ โดยตำรวจมิได้เป็นผู้จับกุมเอง (Commonwealth v. Brown, 1968)
3. Escobedo ไม่นำมาใช้กับคำกล่าวโดยไม่สมัครใจ (People v. Taylor, 1966; People v. Modesto, 1965)

⁵³Mc Nabb v. United States. 318 U.S. 332 (1943), Mallory v. United States. 354 U.S. 449 (1957).

⁵⁴Brown v. Mississippi. 297 U.S. 278 (1936).

⁵⁵Stein v. New York. 346 U.S. 156. (1953).

⁵⁶Arthus S.Aubry, Rudolph R. Caputo and Robert R.J. Gallati. (1980). **Criminal Interrogation.** pp. 136-137., Jerold H. Israel and Wayne R. LaFave. (1975). **Criminal Procedure in a Nutshell.** p. 198.

⁵⁷Yale Kamisar, Wayne R. LaFave and Jerold H. Israel. (1977). **Modern Criminal Procedure.** p. 106.

4. Escobedo ไม่ได้กำหนดว่าตำรวจมีหน้าที่จะต้องเตือนถึงสิทธิที่จะพบและปรึกษากับทนาย (State v. Outten, 1968) แต่นำมาใช้เพียงกรณีที่ต้องสงสัยได้ทำการเรียกร้องที่จะพบและปรึกษากับทนายอย่างกระฉับกระเฉงและมีเคลือบคลุม (Frazier v. Cupp, 1969)

5. Escobedo ไม่นำมาใช้เมื่อตำรวจได้เตือนผู้ต้องสงสัยถึงสิทธิที่จะไม่ให้การแล้ว (Ward v. Commonwealth, 1964) แม้ต่อมาจะมีการสอบสวนอีกก็ตาม

6. หลักการของ Escobedo ที่คุ้มครองผู้ต้องสงสัยเมื่อมีการสอบสวนที่กำหนดลงมายังผู้ต้องสงสัยนั้นแล้ว เพื่อจะล้วงเอาคำให้การปรักปรำตนเอง ไม่ได้รับการถือตามในคดีต่อมา (Beckwith v. United States, 1976)⁵⁸

จนกระทั่งในปี 1996 (June 13, 1966) ศาลได้มีคำพิพากษาในคดี Miranda v. Arizona, 384 U.S. 436 (1966) ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงหลักการเก่า ๆ จากการทดสอบความสมัครใจจากพฤติการณ์แวดล้อมทั้งหมด (Totality of Circumstance) มาเป็นการทดสอบในตัวเอง (Per Se Test) และดูเหมือนจะเป็นการละทิ้งการทดสอบจากการสอบสวนที่กำหนดมายังผู้ต้องสงสัยเพื่อล้วงเอาคำให้การปรักปรำตนเอง (Focus of Investigation) ของคดี Escobedo อันเป็นครั้งแรกที่ศาลได้กำหนดให้นำเอาสิทธิที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเองตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) มาใช้กับการสอบสวนทั้งในสหรัฐและมลรัฐ (โดยเอาสิทธิที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเองตาม The Fifth Amendment ที่นำมาใช้กับสหรัฐได้ยุติแล้วในคดี Bram v. United States, 1897) คดี Miranda ถือว่าเป็นคดีที่สำคัญมากต่อการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเก่าทั้งหมดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและระเบียบวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายในเรื่องการสอบสวนในสหรัฐอเมริกา⁵⁹

เนื่องจากหลักการแจ้งเตือนสิทธิที่ศาลสูงสุดวางบรรทัดฐานไว้ในคดี Miranda ซึ่งในปัจจุบันรู้จักกันแพร่หลายในชื่อของ Miranda Warning นี้ มิได้มีบทบัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาโดยตรง คงเป็นเพียงการตีความรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 และครั้งที่ 14 (The Fifth and Fourteenth Amendments) ให้ชัดเจนขึ้นเท่านั้น ดังนั้นผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลสูงสุดจึงได้หาทางลบล้างหลักการดังกล่าว โดยการเสนอร่างกฎหมายต่อสภา Congress ให้บัญญัติหลักเกณฑ์ใหม่ขึ้นมาแทน โดยมีหลักการว่าในการสอบคำให้การผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนนั้น หากผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาได้ให้การรับสารภาพไปโดยสมัครใจแล้ว ก็ให้รับฟังคำให้การรับสารภาพนั้นเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของเขาได้ ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะ

⁵⁸James Vorenber. (1975). **Criminal Law and Procedure Case and Materials**. p. 690.; Paul B. Weston and Kenneth M. Wells. (1971). **Elements of Criminal Investigation**. pp. 62-65.

⁵⁹Arthus S. Aubry Rudolph R. Caputo and Robert R.J. Gallati. Op.cit. p. 139.

มิได้ให้คำเตือนตามที่ศาลสูงสุดกำหนดไว้ในคดี Miranda ก็ตาม บทกฎหมายดังกล่าวนี้ได้รับการยืนยันจากศาลอุทธรณ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1999 ว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และมีผลบังคับเป็นการลงคำพิพากษาในคดี Miranda แต่เมื่อคดีขึ้นไปสู่การพิจารณาของศาลสูงสุด ในปี ค.ศ.2000 ศาลสูงสุดก็พิพากษากลับคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ว่า รัฐบัญญัติดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ (Unconstitutional) โดยตรง ไม่มีผลบังคับเป็นกฎหมาย (Dickerson v. United States) ดังนั้นหลักกฎหมายในคดี Miranda จึงยังคงใช้บังคับอยู่ต่อมาจนปัจจุบัน

หลัก Miranda Rules นั้น ได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ในการใช้คำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานมาฟ้องคดี และใช้ขึ้นเป็นปฏิปักษ์ต่อผู้ต้องหาในศาล กรณีจึงเป็นการปกป้องคุ้มครองสิทธิของบุคคลโดยจะต้องมีการเตือนผู้ต้องหาก่อนทำการถามคำให้การเสมอ เพื่อให้มีการบังคับใช้สิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพนักงานสอบสวนต้องเตือนสิทธิดังกล่าวให้ผู้ต้องหาได้รับทราบดังนี้⁶⁰

1. ผู้ต้องหาสิทธิที่จะไม่ให้การ
2. คำให้การของผู้ต้องหาจะถูกนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันผู้ต้องหาในศาลได้
3. ผู้ต้องหาสิทธิที่จะพูดคุยกับทนายความและมีสิทธิในการมีทนายความในขณะที่ทำการสอบสวน
4. ถ้าผู้ต้องหาไม่สามารถจ่ายค่าจ้างทนายความได้ ก่อนที่จะถามคำให้การ ถ้าผู้ต้องหาต้องการทนายความ ตำรวจจะจัดหาทนายความให้โดยผู้ต้องหาไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ สิทธิของผู้ต้องหาที่จะไม่ให้การ เริ่มต้นเมื่อบุคคลถูกนำตัวมาควบคุมเพื่อทำการสอบสวนเขาจะต้องได้รับการเตือนอย่างกระชับและไม่เคลือบคลุมว่า เขามีสิทธิที่จะไม่ให้การอันเป็นการแนะนำถึงเอกสิทธิ์ที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเองตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) และต้องอธิบายเพิ่มเติมว่า คำพูดใด ๆ ที่เขาได้ให้การอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาในศาลที่มีอำนาจได้ เพื่อให้เขาจะได้ระวังว่าเขากำลังเผชิญหน้ากับกระบวนการที่เป็นปฏิปักษ์ต่อเขา⁶¹

สิทธิของผู้ต้องหาที่จะพบและปรึกษากับทนายและมิทนายมาอยู่ด้วยในระหว่างการสอบสวนนั้น เป็นเอกสิทธิ์ที่ขาดไม่ได้ต่อเอกสิทธิ์ที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเองตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) การช่วยเหลือจากทนายสามารถบรรเทาอันตรายจากความไม่แน่ใจของการสอบสวนในกรณีที่เขาประสงค์ที่จะให้ปากคำแก่ผู้สอบ

⁶⁰Rolando V.del Carmen. (1995). **Criminal Procedure Law and Practice**(3th ed.). p. 300.

⁶¹David A. Jones. (1981). **The Law of Criminal Procedure**. p. 197.

สวน ซึ่งหากมีการบังคับ ทนายก็สามารถนำมาพิสูจน์ในศาลได้ พร้อมกับเป็นการช่วยรับรองความถูกต้องแน่นอนของคำให้การที่นำมาสู่การพิจารณาคดี และถ้าหากเขาอาจจนไม่สามารถว่าจ้างทนายได้ เขาจะได้รับการแจ้งว่าเขามีสิทธิที่จะได้รับทนายที่ถูกแต่งตั้งโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย⁶²

คำเตือนตามคดี Miranda นี้ เป็นข้อกำหนดใหม่ของศาลเพื่อเป็นหลักประกันคำรับสารภาพให้ถูกกระทำด้วยความสมัครใจอย่างสมบูรณ์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่าเป็น “กฎ Miranda” (The Miranda Rules) หรือ “คำเตือน Miranda” (The Miranda Warning) โดยจะต้องมีการให้คำเตือนอย่างชัดเจน ไม่เคลือบคลุมและจะคงอยู่ตลอดไปจนกว่าการสอบสวนในระหว่างการควบคุมจะเสร็จสิ้นไป⁶³

Miranda Rules อาศัยหลักเบื้องต้นของรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) ที่วางหลักไว้ว่า ไม่มีบุคคลใดจะถูกบังคับให้เป็นพยานปรักปรำตนเอง มากกว่ารัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 6 (The Sixth Amendment) ที่วางหลักว่า ผู้ต้องหาในคดีอาญามีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือจากทนาย คดี Miranda จึงยังคงเป็นหลักในการคุ้มครองถ้อยคำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ถูกฟ้องคดีอาญาที่ได้ใช้อยู่มาจนถึงปัจจุบันเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการถูกควบคุมตัวเพื่อถามคำให้การโดยประกอบด้วยสิทธิของผู้ต้องหาที่จะไม่ให้การ และสิทธิในการมีทนายความอยู่ร่วมด้วยในการสอบปากคำ หรือระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน⁶⁴ อันเป็นข้อจำกัดในทางตรงข้ามกับคดี Escobedo ซึ่งหลักตาม Miranda Rules พอสรุปได้ดังนี้⁶⁵

1. ตามหลัก Miranda Rules นี้เป็นการปกป้องพิทักษ์สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา และนำมาใช้ในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาทั้งหมด เว้นแต่การให้การต่อคณะลูกขุนใหญ่ (Grand Jury)⁶⁶ หรือมีกฎหมายเฉพาะไม่ต้องให้คำเตือนในการอ้างสิทธิที่จะไม่ให้การของผู้ต้องหา

2. หลักนี้นำมาปรับใช้ เมื่อบุคคลถูกสอบคำให้การโดยพนักงานสอบสวนในขณะที่ถูกควบคุมตัว หรือถูกจำกัดอิสรภาพ ไม่นำมาใช้กับคำถามทั่ว ๆ ไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวบุคคล คือ ถามชื่อ ที่อยู่ เป็นต้น หรือว่าเป็นกรณีที่เขาจะสมัครใจให้การเอง

⁶² Ibid.

⁶³ Arthur S. Aubry, Rudolph R. Caputo and Robert R.J. Gallati. Op.cit. p. 139.

⁶⁴ Richard A. Leo. (1996 Spring). “Criminal Law : The Impact of Miranda Revisited.” **The Journal of Criminal Law & Criminology**, 86, 3. p. 679.

⁶⁵ Jerold H. Israel and Wayne R. LaFave. (1988). **Criminal Procedure in a Nutshell**. pp. 195-197.

⁶⁶ Steven Emanuel and Steven Knowles. (1991). **Criminal Procedure**. p. 192.

3. ผู้ต้องหาต้องได้รับการเตือนสิทธิที่จะไม่ให้การ เนื่องจากก่อนมีการถาม คำให้การของผู้ต้องหาจะไม่รู้ถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญของเขาเลย และจะต้องไม่เป็นการเตือนที่คลุมเครือ ต้องอธิบายให้เขาเข้าใจ เพื่อให้ผู้ต้องหาได้ใช้สิทธิของเขา อันเป็นการลดแรงกดดันในสภาพแวดล้อมของการสอบสวนให้ลดน้อยลงไปด้วย

4. การเตือนจะต้องเตือนอีกด้วยว่า สิ่งใดที่ผู้ต้องหาให้การจะถูกนำไปเป็นพยานหลักฐาน อันเป็นปฏิปักษ์ยื่นต่อเขาในการพิจารณาชั้นศาล เพื่อให้ผู้ต้องหาเข้าใจถึงผลของการให้ถ้อยคำของเขาด้วย

5. เอกสิทธิ์นี้จำเป็นจะต้องมีการปกป้องด้วย ดังนั้นต้องเตือนให้ชัดเจนในสิทธิที่จะปรึกษากับทนายความ และมีทนายความในระหว่างการสอบปากคำ โดยตำรวจไม่ต้องพิจารณาว่า ผู้ต้องหาพร้อมจะใช้สิทธิของเขาหรือไม่ด้วย

6. ผู้ต้องหาจะต้องได้รับการเตือนเสมอว่า ถ้าเขาไม่สามารถจ้างทนายความ และต้องการทนายความ จะมีการจัดหาทนายความให้เขาโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ถ้าไม่เตือนเช่นนี้แล้วอาจทำให้ผู้ต้องหาเข้าใจว่า ถ้าต้องการจะปรึกษากับทนายความแล้ว เขาจะต้องเป็นผู้หาทนายความมาเอง

7. ผู้ต้องหาเมื่อมีอิสระในการใช้สิทธิเสมอ ถ้าเขาแสดงให้เห็นว่าเขาต้องการจะไม่ให้การไม่ว่าก่อนหรือขณะทำการถามคำให้การ การถามจะต้องหยุดลงทันที และในทำนองเดียวกันถ้าเขาต้องการทนายความ การสอบถามคำให้การจะต้องหยุดทันทีเช่นกัน จนกระทั่งมีทนายความให้เขาแล้ว จึงเริ่มถามต่อไปได้

8. ถ้าคำให้การนั้นได้มาโดยไม่มีทนายความอยู่ด้วย พนักงานอัยการมีภาระการพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า จำเลยได้รู้และมีความเข้าใจในการสละเอกสิทธิ์ที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา และการสละสิทธิในการมีทนายความหรือจัดหาทนายความให้แล้ว และการสละสิทธินั้นจะไม่สันนิษฐานจากการที่บุคคลไม่ยอมให้การภายหลังการเตือน หรือเมื่อมีคำรับสารภาพในที่สุด

9. คำให้การใดๆ ที่ได้เกิดขึ้นและนำมาจากการฝ่าฝืนหลัก Miranda Rules จะไม่นำมาเป็นพยานหลักฐานที่ใช้ในการรับฟังของศาล ไม่ว่าจะเป็นคำรับสารภาพ คำรับในคดีอาญา หรือ คำให้การใดๆ ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของความคิดที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา หรือจะเป็นส่วนที่ทำให้หลุดพ้นความผิดก็ตาม

10. การบังคับใช้เอกสิทธิ์นี้ พยานหลักฐานที่ได้มาจะไม่นำมาลงโทษและฟ้องคดี เมื่อมีข้อเท็จจริงอันเป็นปฏิปักษ์นั้นถูกนำมาฟ้องคดี จำเลยก็ไม่ให้การได้ หรือผู้ต้องหาเรียกร้องเอกสิทธิ์ของเขาได้เมื่อมีการนำข้อเท็จจริงที่ได้รับเอกสิทธิ์นั้นไปกล่าวหาเขา

Miranda Rules ต่อมาได้รับการจำกัดขอบเขตและได้รับการคล้อยตามในหลักการที่สำคัญหลายประการ

ข้อจำกัดขอบเขตของ Miranda Rules ที่สำคัญซึ่งปรากฏภายหลังได้แก่

1. คดี Harris v. New York, 1971 ซึ่ง Warren E. Burger ได้กล่าวไว้ในคำพิพากษาโดยสรุปว่า คดีนี้ศาลได้พิจารณาคำรับสารภาพที่ผู้ต้องสงสัยให้แก่ตำรวจโดยไม่มีการแนะนำสิทธิที่จะไม่ให้การ ศาลเห็นว่า Miranda Rules ไม่ได้ห้ามพนักงานอัยการที่จะใช้คำรับสารภาพที่ได้มาโดยมิชอบเพื่อนำสืบทำลายความน่าเชื่อถือของคำให้การของจำเลย โดย Burger เห็นว่า เมื่อจำเลยได้ให้การต่อศาลซึ่งขัดแย้งกับที่ให้การไว้กับตำรวจ พนักงานอัยการก็สามารถนำเอาคำให้การ ที่รับฟังไม่ได้นั้นมาถามค้าน เพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของคำให้การของจำเลยได้ แต่บางมลรัฐ เช่น California เป็นต้นไม่เห็นด้วย โดยไม่ยอมรับหลักการใน Harris Rule ซึ่งเห็นว่าจำเลย ไม่สามารถถูกฟ้องต่อศาลได้ด้วยคำให้การที่ขัดกันก่อนการพิจารณา นอกจากนี้จะมีการเตือนตาม Miranda Rules แล้ว (People v. Disbrow)

2. คำรับสารภาพที่กระทำโดยความสมัครใจและการยอมรับในทันทีทันใด (Spontaneous admissions) ของบุคคลที่ไม่อยู่ในที่ควบคุมของตำรวจหรือถูกจำกัดขอบเขตแห่งเสรีภาพในการกระทำในทางอื่น คำรับสารภาพนั้นยอมรับฟังได้ โดยไม่อยู่ในบังคับของ Miranda Rules และ The Fifth Amendment⁶⁷

3. Miranda Rules ไม่นำมาใช้กับการซักถามของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมประพฤติ และไม่นำมาใช้กับกระบวนการในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน นอกจากนี้ Miranda Rules ยังมิได้นำมาใช้ในคดีแพ่งไม่ว่ากรณีใด ๆ แต่บางมลรัฐก็นำมาใช้บ้างบางส่วนหรือทั้งหมด เช่น California Welfare and Institutions Code Section 625 ซึ่งเรียกร้องให้เจ้าพนักงานแนะนำสิทธิตามรัฐธรรมนูญแก่วัยรุ่น (Juvenile) ก่อนการถาม

ต่อมาได้มีการออกกฎหมายสนับสนุนหลักการของ Miranda Rules หลายฉบับ เช่น Crime Control Act 1968 ซึ่งกำหนดว่า พยานหลักฐานที่ได้รับมาจากการให้การโดยสมัครใจเท่านั้น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

The Federal Omnibus Crime Control and Safe Streets Act 1968 Title III Section 3501 ซึ่งได้วางหลักเบื้องต้นไว้ดังนี้

1. ในการดำเนินคดีทางอาญาใน United States และ The District of Columbia คำรับสารภาพจะถูกละเว้นเป็นพยานหลักฐานได้จะต้องกระทำด้วยความสมัครใจ โดยก่อนที่คำรับสารภาพจะถูกละเว้นเป็นพยานหลักฐาน ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีจะต้องพิจารณาก่อนว่า คำรับสารภาพนั้นถูกทำโดยความสมัครใจหรือไม่ก่อนที่จะนำมาแสดงต่อลูกขุน (Jury) ถ้าผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีเห็นว่า คำรับสารภาพกระทำโดยความสมัครใจแล้ว จะยอมรับฟังเป็นพยานหลักฐาน

⁶⁷ Arthur S. Aubry, Rudolph R. Caputo and Robert R.J. Gallati. Op.cit p. 140.

ในคดีและส่งให้ลูกขุนพิจารณาพยานที่เกี่ยวข้องที่แสดงความสมัครใจพร้อมกับแนะนำลูกขุนที่จะใช้ดุลพินิจให้น้ำหนักแก่พยานหลักฐานจากคำรับสารภาพนั้น โดยให้พิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อมทั้งหมดของคดี

2. การพิจารณาความสมัครใจในคำรับสารภาพ ผู้พิพากษาจะพิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อมทั้งหมดที่นำมาสู่คำรับสารภาพ อันประกอบด้วย

2.1 เวลาที่ผ่านไประหว่างการจับและการนำตัวมาฟ้องศาล ถ้าหากคำรับสารภาพ ใต้ให้ภายหลังการถูกจับและก่อนฟ้อง

2.2 จำเลยได้รู้ถึงลักษณะของความผิดตามที่ถูกกล่าวหา หรือที่เขาต้องสงสัยในเวลาที่ทำให้คำรับสารภาพหรือไม่

2.3 จำเลยถูกแนะนำหรือรู้ว่าเขาไม่ถูกกำหนดให้ต้องพูดใดๆ และรู้ว่าคำพูดใดๆ ที่เขาพูดสามารถได้ยินเขาได้หรือไม่

2.4 จำเลยถูกแนะนำก่อนการถามถึงสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากทนายหรือไม่และ

2.5 จำเลยไม่ได้รับการช่วยเหลือจากทนายเมื่อถูกถาม และเมื่อให้คำรับสารภาพหรือไม่

3. ในการดำเนินคดีทางอาญาใน United States หรือ The District of Columbia คำรับสารภาพจากจำเลยในขณะที่อยู่ภายใต้การจับกุมหรือการควบคุมของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายหรือตัวแทน จะไม่เป็นสิ่งที่รับฟังไม่ได้เพียงเพราะว่ามีกรหน่วงเหนี่ยว การนำจำเลยมาพบ Magistrate หรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจของ United States หรือ The District of Columbia เมื่อผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีพบว่าคำรับสารภาพถูกทำด้วยความสมัครใจ แต่ลูกขุนมิได้ให้น้ำหนักแก่พยานหลักฐานจากคำรับสารภาพนี้ และคำรับสารภาพถูกทำหรือได้รับมาภายในหกชั่วโมงนับแต่เวลาที่จับกุมหรือเวลาที่ควบคุมนั้น แต่ไม่รวมถึงระยะเวลาในการเดินทางไปยังที่ทำการของ Magistrate หรือเจ้าพนักงานอื่นที่ใกล้ที่สุด

4. หลัก Miranda Rules ไม่เป็นอุปสรรคต่อการรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานเมื่อผู้ต้องสงสัยให้คำรับสารภาพโดยสมัครใจต่อบุคคลอื่น ซึ่งไม่ใช่เจ้าพนักงานและคำรับสารภาพนั้นมีได้อยู่ภายใต้การสอบสวน การจับกุม หรือการควบคุมใดๆ

5. คำรับสารภาพในที่นี้หมายถึง คำรับสารภาพในความผิดทางอาญา หรือถ้อยคำที่เป็นการปรักปรำตนเอง ซึ่งอาจกระทำโดยปากเปล่าหรือการเขียนก็ได้

จากคำพิพากษาของศาลในคดี Escobedo v. Illinois, 378 U.S. 478 (1964) และในคดี Miranda v. Arizona, 384 U.S. 436 (1966) มีข้อแตกต่างกันในประการสำคัญดังนี้

1. Escobedo ให้ความสำคัญแก่การสอบสวนที่กำหนดลงมาให้ผู้ต้องสงสัย โดยเฉพาะในลักษณะที่จะล้วงเอาคำให้การรับสารภาพที่ปรักปรำตนเอง ในขณะที่ผู้ต้องสงสัยอยู่ในควบคุมของตำรวจ แต่ Miranda ให้ความสำคัญบนพื้นฐานของการสอบสวนในระหว่างการควบคุม (Custodial Interrogation) ซึ่งเป็นกรณีที่คำถามถูกเริ่มโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย ภายหลังจากที่บุคคลถูกนำตัวมาควบคุม หรือถูกตัดเสรีภาพจากการกระทำโดยอิสระในทางอื่นๆ ในวิธีทางที่สำคัญ

2. Escobedo เพียงกำหนดให้แนะนำสิทธิของผู้ต้องสงสัยที่จะปรึกษากับทนายเท่านั้น แต่ Miranda เป็นการกำหนดสิทธิของผู้ต้องสงสัยนอกจากจะมีสิทธิปรึกษากับทนายได้แล้ว ยังมีสิทธิที่จะมีทนายมาอยู่ร่วมด้วยในระหว่างการสอบสวนอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็้นทนายที่จ้างมา หรือแต่งตั้งก็ตาม

3. Escobedo ยืนยันเอกสิทธิ์ที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเอง อยู่บนพื้นฐานของสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากทนายตาม The Sixth Amendment แต่ Miranda ได้ยืนยันเอกสิทธิ์ที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเอง อยู่บนพื้นฐานของ The Fifth Amendment

นอกจากนี้ในคดี Miranda ศาลยังได้วางหลักเกี่ยวกับการสละสิทธิตามคำเตือน Miranda ว่า การสละสิทธิตามรัฐธรรมนูญจะต้องกระทำด้วยความรู้และมีความรู้สึกลึกซึ้งชอบที่จะสละสิทธิดังกล่าว แต่จะต้องกระทำภายหลังการเตือน

การสละสิทธิตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะ The Fifth Amendment ซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเองก็เหมือนกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ ที่อาจสละได้ (Counselmen v. Hitctcock, 1972 ; Molloy v. Hogan, 1964)⁶⁸

Escobedo-Miranda Doctrine วางหลักเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องสงสัยจะได้รับการเตือนถึงสิทธิที่จะไม่ให้การ (Right to Silence) ซึ่งหากเขาได้ให้การอย่างใดคำให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานยันเขาได้ในการพิจารณาคดี สิทธิที่จะพบและปรึกษากับทนาย⁶⁹ (Right to Counsel) ซึ่งหากเขาอาจจนไม่สามารถว่าจ้างทนายได้เขาจะต้องได้รับแจ้งว่าเขามีสิทธิที่จะได้รับทนายที่ถูกตั้งโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย⁷⁰ การรับฟังคำรับสารภาพภายใต้สิทธิต่างๆ เหล่านี้มีพื้นฐานมาจากรัฐธรรมนูญ

⁶⁸ อัญชนา สุขสาคร. (2549). การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาเป็นพยานหลักฐานในคดีอาญา : ศึกษาตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547. หน้า 64-66.

⁶⁹ Escobedo v. Illinois. 378 U.S. 478 (1964).

⁷⁰ Geideon v. Waineright. 372 U.S. 335 (1963).

แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 และครั้งที่ 6 (The Fifth and Sixth Amendment)นั่นเอง ซึ่งหลักการทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จักกันว่า The Miranda Rules⁷¹

3.6.1.2 การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศฝรั่งเศสที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law)

ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) นั้น จะใช้ทฤษฎีการค้นหาคำความจริง หรือ Truth Theory⁷² โดยศาลมีอำนาจค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดของจำเลยได้ด้วยตนเอง (Active)

การค้นหาข้อเท็จจริงในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) นี้ องค์กรทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะเป็นศาล พนักงานอัยการ และทนายจำเลยต่างมีหน้าที่ต้องร่วมกันและช่วยกันค้นหาคำความจริง⁷³ โดยศาลจะมีบทบาทในการดำเนินการค้นหาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง (Active) กำหนดประเด็นในคดีในฐานะเป็นผู้ดำเนินการสืบพยาน เป็นผู้ควบคุมการดำเนินคดีทุกขั้นตอน และอยู่ในฐานะที่สามารถให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้โดยตรง⁷⁴ การเสนอพยานหลักฐานของโจทก์และจำเลยจะมีสิทธิเท่าเทียมกัน แต่พนักงานอัยการและทนายจำเลยจะถามคู่ความฝ่ายตรงข้าม หรือถามพยานโดยตรงไม่ได้ต้องถามผ่านศาลและถามได้เท่าที่ศาลจะอนุญาตเท่านั้น⁷⁵

การดำเนินคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศสเป็นระบบไต่สวน ในระบบนี้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสังคมได้ดีกว่าการดำเนินคดีในระบบกล่าวหา เนื่องจากสังคมได้มีตัวแทนทำหน้าที่ฟ้องร้องดำเนินคดีในศาล การพิจารณาคดีเป็นแบบไม่เปิดเผย ศาลฟังข้อเท็จจริงโดยพิจารณาจากพยานเอกสารเป็นหลัก โดยไม่จำเป็นต้องฟังข้อโต้แย้งของผู้ถูกกล่าวหา ผู้พิพากษาทำหน้าที่เป็นผู้แสวงหาพยานหลักฐานด้วยตนเอง การพิจารณาไม่จำกัดอยู่เฉพาะพยานหลักฐานที่ใช้ในสำนวนฟ้องร้องเท่านั้น ระบบไต่สวนจึงเป็นระบบที่สังคมมีการปราบปรามการกระทำความผิดอย่างรวดเร็วและเอาจริงเอาจัง⁷⁶

เนื่องจากศาลเป็นผู้มีบทบาทในการสืบพยานโดยตลอด มีอำนาจที่จะค้นหาข้อเท็จจริงได้ทุกวิถีทาง รวมทั้งจะให้สอบสวนพยานหลักฐานอื่นๆ ที่คู่ความไม่ได้นำเสนอ บทบาท

⁷¹J.D. Heydon. Op.cit. p. 211-213.

⁷²John H. Langbein. (1997). *Comparative Criminal Procedure : Germany*. p. 83.

⁷³คณิศ ฌ นคร. เล่มเดิม. หน้า 49-50.

⁷⁴John H. Langbein. Op.cit. p. 1.

⁷⁵K. Neumann. (1952). *Manual of German Law Volume II*. p. 150.

⁷⁶ศานิจ บุญศิริ. (2543). ความชอบด้วยกฎหมายของการแสวงหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดโดยเจ้าพนักงานตำรวจ. หน้า 59.

ของพนักงานอัยการและจำเลยจะถูกจำกัดให้อยู่ในฐานะเป็นเพียงผู้ร่วมการพิจารณาคดี (Passive)⁷⁷ ดังนั้น การซักถามพยานของศาลจึงไม่ถูกจำกัดในเรื่องกฎเกณฑ์เกี่ยวกับพยานหลักฐานที่ซับซ้อนอย่างในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เช่น ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งในปัจจุบันกฎหมายและวิธีพิจารณาความอาญาของนานาอารยประเทศได้ให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ถูกกล่าวหาในอันที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และในขณะที่เดียวกันก็มีบทบัญญัติห้ามการตรวจสอบค้นหาความจริงในลักษณะที่มีขอบ⁷⁸

AUBRY และ RAU ได้ให้คำจำกัดความของคำรับสารภาพ (l'aveu) ว่า คือการที่บุคคลหนึ่งกล่าวยอมรับความจริงของข้อเท็จจริงเรื่องหนึ่งเรื่องใดอันมีผลตามกฎหมายต่อผู้กล่าวคำรับสารภาพ คำรับสารภาพที่จะใช้อ้างยันบุคคลผู้กล่าวได้นั้นจะต้องเป็นคำรับสารภาพในประเด็นข้อเท็จจริงไม่ใช่ประเด็นข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 1354 ได้แบ่งแยกคำรับสารภาพออกเป็นคำรับสารภาพในศาล (l'aveu judiciaire) และคำรับสารภาพนอกศาล (l'aveu extrajudiciaire)

คำรับสารภาพในศาล (l'aveu judiciaire) คือถ้อยแถลงเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือผู้รับมอบอำนาจเพื่อการนี้กล่าวในศาลระหว่างการพิจารณาคดีอันเกี่ยวข้องกับคดีพิพาทต่อหน้าผู้พิพากษาที่มีอำนาจ ประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา 1356 วรรคหนึ่งได้ให้คำจำกัดความของคำรับสารภาพในศาลว่า คือ ถ้อยแถลงของคู่ความหรือผู้แทนในศาล ตามความหมายนี้ ถือว่ากฎหมายมีความเชื่อว่าคู่ความได้กล่าวอ้างด้วยความจริง

ตามประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 1356 คำรับสารภาพก่อให้เกิดพยานหลักฐานที่มีประสิทธิภาพขึ้นมาเป็นการเฉพาะซึ่งมีน้ำหนักความน่าเชื่อถืออย่างสมบูรณ์ที่จะใช้อ้างยันต่อผู้กล่าวและทำให้ผู้พิพากษาต้องเชื่อถือตามได้ ไม่ว่าผู้พิพากษาจะมีความเชื่อเป็นส่วนตัวอย่างไรผู้พิพากษาจะต้องถือว่าข้อความที่คู่ความกล่าวรับสารภาพเป็นความจริง

ประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา 1356 วรรคสาม กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพในศาล (le principe de l'indivisibilité) ไว้ว่าจะต้องถือเอาคำรับสารภาพรวมกันทั้งหมดโดยไม่สามารถจะเลือกเอาเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดที่เป็นประโยชน์แก่ข้อกล่าวอ้างของโจทก์

มีข้อพึงสังเกตว่าหลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพในศาลนี้ไม่ใช่บังคับกับคำรับสารภาพโดยแท้และโดยไม่มีข้อยุ่งยาก (un aveu judiciaire pur et simple) ซึ่งไม่ถือว่ามีข้อจำกัดอันใด เฉพาะแต่คำรับสารภาพเฉพาะกรณี (l'aveu qualifié) และคำรับสารภาพที่มีข้อ

⁷⁷John H. Langbein. Op.cit. p. 64.

⁷⁸คณิต ฒ นคร เล่มเดิม. หน้า 47.

ยุ่งยาก (l'aveu complexe) เท่านั้นที่จะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพในศาล ในทางปฏิบัติแล้ว คำรับสารภาพที่ได้มาจากคู่ความฝ่ายตรงข้ามจะไม่ใช่คำรับสารภาพโดยแท้และโดยไม่มีข้อยุ่งยาก คู่ความมักจะยอมรับข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามอ้าง แต่ก็ยืนยันข้อเท็จจริงใหม่ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ไปด้วยซึ่งเป็นการทำลายและเป็นการลดน้ำหนักผลทางกฎหมายของคำรับสารภาพในตอนต้น

คำรับสารภาพจะเป็นคำรับสารภาพเฉพาะกรณี (l'aveu qualifié) เมื่อเป็นการยอมรับข้อเท็จจริงโดยมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะและผลของคำรับสารภาพ ตัวอย่างเช่น การยอมรับว่าได้กู้ยืมเงินไปจริงแต่ว่าเป็นการกู้ยืมโดยปราศจากดอกเบี้ย คำรับสารภาพจะเป็นคำรับสารภาพที่มีข้อยุ่งยาก (l'aveu complexe) เมื่อผู้รับสารภาพยอมรับข้อเท็จจริงที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามกล่าวอ้าง แต่ได้กล่าวอ้างข้อเท็จจริงใหม่ขึ้นมา ซึ่งมีผลเป็นการสร้างข้อยกเว้นที่เป็นประโยชน์แก่ตน ตัวอย่างเช่น ลูกหนี้ยอมรับว่าได้กู้ยืมเงินไปจริงแต่ว่าได้ใช้หนี้ที่กู้ยืมไปแล้ว มีข้อพึงสังเกตว่าในกรณีที่เป็นการรับสารภาพเฉพาะกรณี ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจะเป็นเรื่องมูลหนี้ (l'obligation juridique) ขณะที่คำรับสารภาพที่มีข้อยุ่งยาก ข้อจำกัดที่มีจะเกี่ยวกับการชำระหนี้ (l'exécution de l'obligation)

ในส่วนของบทบาทผู้พิพากษา หลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพในศาลใช้บังคับกับคำรับสารภาพเฉพาะกรณีในลักษณะบังคับ (caractère obligatoire) ผู้พิพากษาไม่สามารถเลือกระหว่างถ้อยแถลงที่เป็นส่วนหลักและถ้อยแถลงที่เป็นส่วนประกอบที่คู่ความเสนอ โดยผู้พิพากษาจะต้องถือเอาคำรับสารภาพทั้งหมด ตัวอย่างเช่น กรรมการสมาคมแห่งหนึ่งได้ยอมรับว่าได้รับเช็คสั่งจ่ายเงินจำนวนหนึ่งจากการกู้ยืมเงิน แต่เช็คดังกล่าวเป็นการสั่งจ่ายเพื่อประโยชน์ของสมาคมไม่ใช่ประโยชน์ส่วนตัวของกรรมการ หรือคำรับสารภาพว่ามีการทำสัญญาซื้อขายจริงแต่ราคาซื้อขายไม่เป็นไปตามสัญญา ขณะที่หลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพในศาลกรณีคำรับสารภาพที่มีข้อยุ่งยากใช้กับผู้พิพากษาทั้งในลักษณะบังคับ (obligatoire) และลักษณะที่ให้เลือกได้ (facultative)

แนวคำพิพากษาศาลได้กำหนดลักษณะบังคับของหลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพที่มีข้อยุ่งยาก โดยผู้พิพากษาจะมีอำนาจที่จะสามารถหยิบยกหลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพขึ้นมาพิจารณาเองได้ หลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพนี้มีลักษณะบังคับเมื่อคำรับสารภาพที่มีข้อยุ่งยากประกอบไปด้วยข้อเท็จจริงลำดับรอง (un fait secondaire) ซึ่งเกี่ยวพันกับข้อเท็จจริงหลัก (un fait principal) ที่ให้การยอมรับ กล่าวคือข้อเท็จจริงลำดับรองเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากข้อเท็จจริงหลัก ตัวอย่างเช่น การที่ผู้รับฝากยอมรับว่าได้มีการฝากของจริง แต่ได้กล่าวว่าได้คืนของที่รับฝากไปแล้ว

แต่หลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพนี้จะมีลักษณะที่ทำให้เลือกได้ (caractère facultative) เมื่อคำรับสารภาพที่มีข้อยุ่งยากประกอบไปด้วยข้อเท็จจริงลำดับรองที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่ทำให้การยอมรับ ข้อเท็จจริงลำดับรองจะไม่ถือว่าเป็นข้อเท็จจริงหลัก ถ้าข้อเท็จจริงลำดับรองนั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากข้อเท็จจริงหลัก ตัวอย่างเช่น คำรับสารภาพว่าเป็นหนี้จริง แต่ได้กล่าวเรียกร้องให้ชดเชยความเสียหายด้วย กรณีนี้เป็นการเรียกร้องว่ามีหนี้ต่างหากอีกอันหนึ่ง ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่แยกต่างหากไป ไม่ได้เป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากข้อเท็จจริงหลักที่มีการยอมรับ ในกรณีนี้ คำรับสารภาพที่มีข้อยุ่งยากสามารถแบ่งแยกได้ไม่อยู่ภายใต้บังคับหลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพ

ดังนั้น ในกรณีของคำรับสารภาพที่มีข้อยุ่งยากหลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพจึงมีลักษณะที่เลือกได้สำหรับผู้พิพากษาเมื่อไม่มีความเกี่ยวพันกันระหว่างข้อเท็จจริงลำดับรองและข้อเท็จจริงหลัก ผู้พิพากษามีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจโดยอิสระคือ อาจจะยอมรับเอาคำรับสารภาพที่มีข้อยุ่งยากนี้ทั้งหมดคือ ถือว่ารับสารภาพทั้งในส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงหลักและข้อเท็จจริงลำดับรองโดยไม่มีการแบ่งแยกหรืออาจจะยอมรับเอาคำรับสารภาพในลักษณะที่แบ่งแยก คือ ถือว่ารับสารภาพเฉพาะข้อเท็จจริงหลักที่ยอมรับเท่านั้น คำพิพากษาศาลเก่าและแนวความคิดทางวิชาการส่วนหนึ่งถือว่าไม่มีความเกี่ยวพันกันระหว่างการยอมรับว่าเป็นหนี้และการกล่าวอ้างว่าได้มีการชำระหนี้คืนไปแล้วหรือมีการก่อหนี้ใหม่เกิดขึ้น

ประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา 1356 วรรคสี่ ได้กำหนดว่า คำรับสารภาพในศาลไม่สามารถยกเลิกได้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามีความหลงผิดในข้อเท็จจริง (erreur de fait) คำรับสารภาพในศาลไม่สามารถยกเลิกได้โดยอ้างความหลงผิดในข้อกฎหมาย (erreur de droit) ซึ่งเป็นความหลงผิดในผลของกฎหมายอันนำมาซึ่งการรับสารภาพ ดังนั้น ผู้กล่าวคำรับสารภาพสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเข้าใจผิดในความเป็นจริงของข้อเท็จจริงที่รับสารภาพไป กล่าวคือ ตนไม่รู้สถานการณ์ที่แท้จริงขณะที่ตนได้ยอมรับข้อเท็จจริงนั้นไป เช่น ผู้รับมรดกซึ่งยอมรับสภาพหนี้ว่าผู้ตายได้ทำสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้แต่ต่อมาตนได้มาพบใบเสร็จรับเงินที่เป็นหลักฐานว่าได้มีการชำระหนี้คืนไปแล้ว กรณีนี้ทายาทผู้รับสารภาพสามารถถอนคำรับสารภาพของตนได้ โดยภาระการพิสูจน์ในเรื่องนี้ตกอยู่กับทายาท แนวคิดทางวิชาการ และแนวคำพิพากษาศาล สมัยใหม่ได้วางหลักไว้ว่า ทันททีที่ได้กล่าวคำรับสารภาพ ผู้กล่าวไม่สามารถที่จะกลับคำรับสารภาพของตน แม้ว่าคู่ความฝ่ายตรงข้ามจะยังไม่ได้อยอมรับคำรับสารภาพนั้น

คำรับสารภาพนอกศาล (l'aveu extrajudiciaire) คือ ถ้อยแถลงด้วยวาจาหรือด้วยลายลักษณ์อักษรที่ไม่ได้กระทำต่อหน้าผู้พิพากษาที่มีอำนาจในระหว่างการพิจารณาคดี ในประเทศฝรั่งเศส คำรับสารภาพนอกศาลถือเป็นพยานหลักฐานประเภทหนึ่งที่จัดอยู่ในพยานหลักฐาน

ประเภทข้อสันนิษฐานที่ผู้พิพากษาเป็นผู้กำหนด (présomptions du fait de l'homme) คำรับสารภาพนอกศาลประกอบไปด้วยคำรับสารภาพด้วยวาจาและคำรับสารภาพเป็นลายลักษณ์อักษร

ประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา 1355 กำหนดให้การกล่าวอ้างคำรับสารภาพด้วยวาจาไม่มีประโยชน์เมื่อคำฟ้องในคดีนั้นไม่สามารถรับฟังพยานบุคคลมาสืบพิสูจน์ได้ และบทบัญญัติในมาตรา 1355 นี้เป็นผลตามมาจากผู้พิพากษาสามารถรับฟังคำรับสารภาพนอกศาลเมื่อคำฟ้องในคดีนั้นสามารถรับฟังพยานบุคคลมาสืบพิสูจน์ได้ และเมื่อคำรับสารภาพนอกศาลเป็นลายลักษณ์อักษร การรับฟังคำรับสารภาพนอกศาลต้องอ้างอิงหลักเกณฑ์การรับฟังพยานเอกสาร

น้ำหนักความน่าเชื่อถือ (la force probante) ของคำรับสารภาพนอกศาลขึ้นอยู่กับการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษา คำรับสารภาพนอกศาลจึงไม่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การแบ่งแยกไม่ได้ของคำรับสารภาพ ผู้พิพากษามีอำนาจที่จะถือเอาคำรับสารภาพนอกศาลทั้งหมดหรือว่าบางส่วนได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้พิพากษามีอำนาจใช้ดุลพินิจโดยอิสระ (l'appréciation souveraine) ในเรื่องของคำรับสารภาพนอกศาล

ข้อพึงพิจารณาในเรื่องความแตกต่างระหว่างคำรับสารภาพนอกศาล (l'aveu extrajudiciaire) ที่เป็นลายลักษณ์อักษร และเอกสารนิติกรรม (l'acte instrumentaire) ตามกฎหมายฝรั่งเศสคำรับสารภาพนอกศาลที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นพยานหลักฐานประเภทหนึ่งที่ตั้งอยู่ในประเภทข้อสันนิษฐานที่กำหนดโดยผู้พิพากษา (présomptions du fait de l'homme) ขณะที่เอกสารนิติกรรมจัดอยู่ในประเภทพยานเอกสาร (la preuve littérale) เอกสารนิติกรรมจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบันทึกความมีอยู่ของข้อเท็จจริงหรือหนี้ ขณะที่คำรับสารภาพนอกศาลที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นเพียงการยอมรับโดยปริยายซึ่งข้อเท็จจริงหรือหนี้

บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา 1356 วรรคสี่ ที่กำหนดว่าคำรับสารภาพนอกศาลสามารถบอกเลิกได้โดยอ้างความหลงผิดในข้อเท็จจริง เว้นแต่กรณีที่เป็นความหลงผิดในข้อกฎหมายนั้น ทำให้เป็นผลว่าคำรับสารภาพนอกศาลที่กระทำไปด้วยความหลงผิดในข้อเท็จจริงสามารถบอกเลิกได้เช่นเดียวกัน⁷⁹

3.6.2 การห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในต่างประเทศ

การห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือถ้อยคำของพยานบุคคลชนิดที่เกิดจากการงูใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น มีเหตุผลว่า ถ้อยคำพยานนั้นเกิดขึ้นด้วยความไม่สมัครใจเพราะถูกบังคับไม่ว่าโดยวิธีการไม่ชอบอย่างหนึ่งอย่างใด ส่งผลให้พยานหลักฐานเหล่านี้มีความไม่น่าเชื่อถืออย่างเต็มที่ที่ไม่ควรรับฟัง ซึ่งในแต่ละประเทศนั้นย่อมมี

⁷⁹ ธนกร วรปรัชญากุล. เล่มเดิม. หน้า 153-158.

หลักการห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือถ้อยคำของพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบที่แตกต่างกัน

ในการศึกษาถึงหลักการห้ามรับฟังถ้อยคำของพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบนี้ ผู้เขียนจะพิจารณาถึงในด้านความสมัครใจเท่านั้น

3.6.2.1 การห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) ในปี ค.ศ. 1791 ไว้ว่า “การดำเนินคดีอาญาร้ายแรงนั้นจะทำได้หากไม่ผ่านกระบวนการกล่าวโทษจากคณะลูกขุนใหญ่ ยกเว้นกรณีที่เกิดขึ้นในกองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองกำลังอาสาสมัครในขณะสงครามหรือในขณะที่มีภัยอันตรายต่อสาธารณะ บุคคลจะต้องไม่ถูกพิจารณาโทษเรื่องเดียวกัน 2 ครั้ง บุคคลจะต้องไม่เป็นพยานกล่าวโทษตนเองในคดีอาญา บุคคลจักไม่ถูกกีดกันหรือยึดเอาไปซึ่งชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สิน โดยปราศจากวิถีทางที่ถูกต้องแห่งกฎหมาย ทรัพย์สินส่วนตัวของบุคคล เมื่อถูกนำไปใช้ประโยชน์แก่สาธารณะแล้ว เจ้าของจะต้องได้รับการชดเชยที่เป็นธรรม”

ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 ดังกล่าวนั้น ได้บัญญัติหลักกฎหมายไว้ในมาตราเดียวกันหลายเรื่อง ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้⁸⁰

ส่วนแรกของบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ 5 นี้ คือ การที่จะดำเนินคดีร้ายแรงกับผู้ใดก็ตามจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะลูกขุนใหญ่ (Grand Jury) เสียก่อน จึงดำเนินการฟ้องร้องอย่างเป็นทางการได้ คณะลูกขุนใหญ่ก็คล้ายกับคณะลูกขุนธรรมดา แต่ต่างกันตรงที่ว่าคณะลูกขุนใหญ่จะฟังพยานหลักฐาน เหตุผลจากอัยการแล้วตัดสินใจว่าจะให้ดำเนินคดีหรือไม่ ถ้าคณะลูกขุนใหญ่ลงความเห็น ไม่ให้ฟ้องเรื่องก็ตกไป หากคณะลูกขุนใหญ่ออุมัติให้ดำเนินคดีได้จึงสามารถดำเนินคดีได้ เมื่อมีการฟ้องร้องแล้ว จึงตั้งคณะลูกขุนธรรมดาขึ้นมาเพื่อพิจารณาว่าถูกหรือผิดอีกทีหนึ่ง มีกรณียกเว้นเป็นเรื่องศาลทหารยามสงคราม

ส่วนที่สอง Double Jeopardy เป็นเรื่องบุคคลจะต้องไม่ถูกพิจารณาโทษเรื่องเดียวกัน 2 ครั้ง เรื่องใดที่ตัดสินลงโทษไปแล้วจะนำมาฟ้องร้องคดีอีกไม่ได้

ส่วนที่สาม เป็นเรื่องว่าบุคคลจะต้องไม่พยานกล่าวโทษตนเองในคดีอาญา หรืออาจจะแปลได้ว่าไม่มีบุคคลใดจะถูกบังคับในคดีอาญา เพื่อให้เป็นพยานปรักปรำตนเอง ซึ่งเป็น

⁸⁰ โกวิท วงศ์สุวรรณ. (2544). รัฐธรรมนูญและการเมืองการปกครองสหรัฐอเมริกา. หน้า 80.

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักการห้ามรับฟังถ้อยคำของบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ ดังนั้นผู้ต้องหาจึงมีสิทธิที่จะไม่ให้การ

ส่วนที่สี่ เป็นเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (Due Process) คือเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับชีวิตและทรัพย์สินในทุกเรื่องทุกอย่างอันจะต้องดำเนินไปตามวิถีทางที่ถูกต้องแห่งกฎหมาย กล่าวคือ เป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความนั่นเอง

ส่วนที่ห้า เป็นเรื่องทรัพย์สินส่วนบุคคล เช่น บ้านและที่ดินที่ถูกริเวนคืนไปสร้างถนน ก็จะได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม คือ ควรได้ตามราคาของตลาด ไม่ใช่ได้รับตามที่รัฐกำหนด ให้ตามอำเภอใจ

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) ของสหรัฐอเมริกา นั้น ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ามีสาระหลายเรื่องในบทบัญญัติเดียวกัน แต่เรื่องที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ คือ ในส่วนที่สามซึ่งเป็นเรื่องบุคคลจะต้องไม่เป็นพยานกล่าวโทษตนเอง ในคดีอาญา หรือไม่มีบุคคลใดจะถูกบังคับในคดีอาญาเพื่อให้เป็นพยานปรักปรำตนเอง ซึ่งศาลสหรัฐอเมริกาได้ใช้หลักดังกล่าวในหลายเรื่อง การห้ามรับฟังถ้อยคำของพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบนั้นเป็นส่วนหนึ่งของหลักดังกล่าว

ในช่วงแรกคำรับสารภาพของผู้ต้องหาสามารถรับฟังได้โดยไม่มีข้อจำกัดแม้จะได้อำนาจโดยวิธีการธรรมดาตาม จนกระทั่งในศตวรรษที่ 17 ศาลได้เริ่มวางหลักข้อจำกัดในการรับฟังคำสารภาพว่า คำสารภาพจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้จะต้องกระทำโดยสมัครใจ ต่อมาศาลได้วางหลักว่า ความสมัครใจเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดการรับฟังคำสารภาพเป็นพยานหลักฐาน (Reg v. Baldry, 1852) และคำรับสารภาพโดยการบังคับหรือการให้สัญญาขอมรับฟังไม่ได้⁸¹

คำรับสารภาพโดยไม่สมัครใจนี้จะถูกปฏิเสธโดยศาลในการที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานแม้ว่าข้อเท็จจริงของคำรับสารภาพนั้นจะเพียงพอต่อการลงโทษก็ตาม โดยศาลถือว่าคำรับสารภาพโดยไม่สมัครใจนั้นจะไม่ได้รับการเชื่อถือทั้งหมดแม้ว่าเป็นความจริงก็ตาม⁸² หลักคำรับสารภาพจะต้องกระทำโดยความสมัครใจนี้ ศาลสหรัฐอเมริกาได้วางหลักไว้ว่า ในการพิจารณาคดีอาญาของศาลสหรัฐอเมริกา เมื่อใดก็ตามที่มีปัญหาว่าคำรับสารภาพรับฟังไม่ได้เพราะกระทำโดยไม่สมัครใจแล้ว กรณีจะตกอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) ซึ่งกำหนดว่า “ไม่มีบุคคลใดจะถูกบังคับในคดีอาญาให้เป็นพยานปรักปรำตนเอง” (Bram v. United States, 1897)

⁸¹ ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลพ. (2527). หลักการรับฟังคำสารภาพของผู้ต้องหา. หน้า 62.

⁸² แหล่งเดิม. หน้า 63.

ก่อนปี ค.ศ.1936 ความสมัครใจภายใต้การบังคับของรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 ใช้ในศาลสหรัฐเท่านั้นยังไม่ได้นำมาใช้ในศาลมลรัฐ ส่วนการพิจารณาว่าคำรับสารภาพดังกล่าวสามารถรับฟังได้หรือไม่นั้น ก็จะพิจารณาถึงความสมัครใจเท่านั้น ซึ่งหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่มีข้อจำกัดที่แสดงถึงความไม่สมัครใจ ดังนั้นการใช้ความรุนแรงทางกาย การข่มขู่ทางจิตวิทยา สัญญาที่หลอกลวง การให้รางวัลที่หลอกลวงเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้เพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพ⁸³ หลักการในเรื่องความสมัครใจได้วิวัฒนาการมาเป็นหลักสำคัญที่สุดประการหนึ่งของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในนานาประเทศที่ป้องกันผู้ถูกกล่าวหาจากการถูกบังคับ หรือโดยการชักชวนที่ไม่สมควรไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพ

เอกสิทธิ์ต่อการไม่ให้เกิดการปรักปรำตนเองนี้ ได้รับอิทธิพลมาจากคนอังกฤษที่อพยพ มาอยู่ในสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งกลายเป็นหลักการเบื้องต้นของการดำเนินคดีทางอาญาของสหรัฐอเมริกาทั้งในสหรัฐและมลรัฐดังกล่าว

ในปี ค.ศ.1936 การรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐาน ศาลไม่ยึดถือหลักรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) คือ สิทธิที่บุคคลจะไม่ถูกบังคับให้ปรักปรำตนเอง (การรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ) มาพิจารณาถึงการรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพียงอย่างเดียว แต่ยึดถือหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due Process) ตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 14 (The Fourteenth Amendment) เข้ามาด้วยว่า แม้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพโดยไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพ แต่ขบวนการได้มาซึ่งคำรับสารภาพต้องอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่ชอบธรรมด้วย⁸⁴ ถือว่าความสมัครใจเป็นข้อเรียกร้องของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due Process) เพื่อป้องกันการละเมิดรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 14 (The Fourteenth Amendment) ในมาตรา 1 ที่บัญญัติว่า

“บุคคลทุกคนที่เกิดหรือแปลงสัญชาติในสหรัฐและอยู่ในบังคับของกฎหมายสหรัฐย่อมเป็นพลเมืองของสหรัฐและมลรัฐที่มีภูมิลำเนาอยู่ มลรัฐใดจะตราหรือบังคับใช้กฎหมายอันเป็นการตัดทอนเอกสิทธิ์หรือความคุ้มกันที่พลเมืองของสหรัฐจะพึงได้รับไม่ได้ หรือ มลรัฐใดจะตัดรอนสิทธิในชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของบุคคล โดยไม่ชอบด้วยวิถีทางที่ถูกต้องแห่งกฎหมายหรือจะปฏิเสธบุคคลในเขตอำนาจไม่ให้ได้รับความคุ้มครองแห่งกฎหมายโดยเท่าเทียมกันไม่ได้”⁸⁵

⁸³ อัครพงษ์ อินทวงศ์. เล่มเดิม. หน้า 69.

⁸⁴ อัญชญา สุขสาคร. เล่มเดิม. หน้า 48-49.

⁸⁵ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. เล่มเดิม. หน้า 91.

บทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 14 ดังกล่าว ถือเป็นบทที่สำคัญบทหนึ่งของรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา เพราะเป็นบทที่มีความสำคัญในการรับรองสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนชาวอเมริกันทุกคนไว้อย่างชัดเจน เพราะชาวอเมริกันทุกคนจะได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายเท่าเทียมกันตามวิถีทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Due Process of Law)

คำว่าคุ้มครองโดยกฎหมายเท่าเทียมกันตามวิถีทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Due Process of Law) ถือเป็นประโยชน์ที่สำคัญที่สุดของบทบัญญัติข้างต้น หมายถึงกระบวนการและวิถีทางตามกฎหมาย กล่าวคือ รัฐจะบังคับหรือปฏิบัติต่อพลเมืองเรื่องใด ๆ ก็ตามจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เป็นบรรทัดฐานไว้อย่างเคร่งครัด

ในปี ค.ศ.1936 ศาลจึงถือว่าความสมัครใจอยู่บนเอกสิทธิ์ที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเอง ดังนั้นคำรับสารภาพด้วยความไม่สมัครใจย่อมรับฟังไม่ได้ การทดสอบความสมัครใจ จึงเป็นการกระทำที่รักษาความสมดุลระหว่างสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะต้องตอบคำถามกับสิทธิของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายในการสอบสวนการกระทำผิดทางอาญา⁸⁶

คำพิพากษาในคดี *Brown v. Mississippi*, 1936 ซึ่งมีข้อเท็จจริงว่าตำรวจมาที่บ้านจำเลยและบังคับให้จำเลยติดตามไปที่บ้านของผู้ตายเพื่อทำการสอบสวน จำเลยปฏิเสธ ตำรวจจึงจับจำเลยและเอาเชือกแขวนคอจำเลยกับกิ่งไม้ หลังจากนั้นจึงปล่อยให้จำเลยลงและแขวนคอจำเลยอีกครั้งหนึ่ง เมื่อปล่อยจำเลยลงมาเป็นครั้งที่สอง จำเลยยังยืนยันกรานปฏิเสธว่า ไม่รู้ไม่เห็นการกระทำผิด จำเลยจึงถูกมัดกับต้นไม้และถูกเขียนเป็นอย่างมาก แต่จำเลยก็ยังปฏิเสธความผิดเช่นเดิม ในที่สุดจำเลยถูกปล่อยให้กลับไปบ้าน ทั้ง ๆ ที่ได้รับบาดเจ็บจากบาดแผล อันเป็นผลจากการถูกแขวนคอและเขียนอย่างมาก สองวันต่อมาตำรวจอีกสองคนมาที่บ้านจำเลยอีกและจับจำเลยในระหว่างที่เดินทางไปคุมขังที่เรือนจำ ตำรวจหยุดพักกลางทางและเขียนดีจำเลยอย่างแรงอีกหลายครั้ง บอกให้จำเลยทราบดีว่าจะไม่หยุดดีจนกว่าจำเลยจะยอมรับสารภาพ ในที่สุดจำเลยจึงยอมรับสารภาพ ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาตัดสินว่าคำรับสารภาพรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้⁸⁷

จากคดี *Brown v. Mississippi*, 1936 นั้นศาลได้กำหนดการรับฟังเพิ่มเติม ดังนี้⁸⁸

⁸⁶ ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลบ. เล่มเดิม. หน้า 64.

⁸⁷ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ข (2521, มีนาคม). “การควบคุมอำนาจพนักงานสอบสวน ตัวอย่างของสหรัฐอเมริกา.” วารสารนิติศาสตร์, 9, 4. หน้า 74.

⁸⁸ W. Cleary Edward. Op.cit. pp. 313-315.

1. วางมาตรการป้องกันการใช้อำนาจที่ไม่น่าเชื่อถือ แม้ว่าจะได้มาโดยอิสระก็ตาม
2. ยืนยันคุณค่าของเอกสิทธิ์ที่ไม่ให้การปรักปรำตนเอง
3. ปราบปรามการปฏิบัติกรของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สมควร โดยการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากวิธีการอันไม่สมควรนั้น

ในปี ค.ศ. 1936 ศาลจึงใช้หลักความสมัครใจ (Voluntary) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthy) เพื่อทดสอบคำรับสารภาพว่าควรจะรับฟังได้หรือไม่ ซึ่งอาจเรียกรวมๆ กันว่า “Voluntary-Trustworth Test” โดยคำรับสารภาพที่ได้รับโดยความสมัครใจ หมายถึง ได้มาโดยปราศจากการถูกบังคับ (Force) และคำรับสารภาพที่ไม่น่าไว้วางใจ หมายถึง คำรับสารภาพที่ได้รับมาภายใต้พฤติการณ์แวดล้อมซึ่งมีลักษณะเป็นการชักชวนที่ไม่สมควร⁸⁹ ทำให้คำรับสารภาพที่ไม่สมัครใจหรือไม่น่าไว้วางใจรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ ดังนั้นตั้งแต่ ค.ศ.1936 เป็นต้นมา ศาลได้เริ่มยอมรับหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due Process) ตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 14 ในการทดสอบความสมัครใจในการให้ถ้อยคำ โดยจะพิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อมทั้งหมด เช่น ในเรื่องอายุ การศึกษา ประวัติอาชญากร สภาวะทางร่างกายและทางใจ และระยะเวลาการสอบสวน เป็นต้น มาเป็นหลักการตามรัฐธรรมนูญเพื่อตัดคำรับสารภาพ ที่ได้จากพฤติการณ์ที่แสดงว่าไม่สมัครใจออกจากกรรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดี

ในปี ค.ศ.1943 ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้วางหลักที่ว่า “Civilized Standards” ซึ่งหมายถึง หลักที่ศาลมองถึงระยะเวลาที่ผู้ต้องสงสัยถูกควบคุมจากเจ้าพนักงานตำรวจ จนมาถึงศาล จะต้องมึระยะเวลาที่เหมาะสม การที่ผู้ต้องสงสัยอยู่ในความควบคุมนานและเจ้าพนักงานได้รับคำรับสารภาพมา ศาลถือว่าเป็นคำรับสารภาพที่ไม่สมัครใจเพราะถือว่าไม่น่าไว้วางใจ เพื่อใช้กำหนดการรับฟังคำรับสารภาพ โดยคำรับสารภาพที่ได้มาในระหว่างเวลาที่ผู้ต้องสงสัยถูกควบคุมและถูกหน่วงเหนี่ยวการนำตัวมาต่อหน้าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาคดีในทันที โดยการหน่วงเหนี่ยวที่ไม่จำเป็น (Unnecessary Delay, Immediately of Forth With) จะนำไปสู่คำรับสารภาพที่รับฟังไม่ได้ ไม่ว่าคำรับสารภาพนั้นจะได้มาด้วยความอิสระหรือสมัครใจหรือไม่ หลักการใหม่นี้ไม่เกี่ยวกับความอิสระหรือความสมัครใจ แต่เกี่ยวกับระยะเวลาการควบคุมผู้ต้องหา โดยศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกาได้ตัดสินในคดี McNabb v. United State, 1943 และคดี Mallory v. United Stated, 1957 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า คำสารภาพที่ได้มาหลังจากผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจนานเกินควร โดยที่ตำรวจมิได้ปฏิบัติ

⁸⁹ ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลบ. เล่มเดิม. หน้า 23.

ตามหลักเกณฑ์ของ Rule 5(a) of the Federal Rule of Criminal Procedure ที่ให้นำตัวผู้ต้องหาไปยังศาล โดยไม่ชักช้านั้น จะใช้เป็นพยานหลักฐานไม่ได้⁹⁰

จากคดี McNabb และ Mallory ซึ่งต่อมาเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในชื่อหลัก McNabb-Mallory Rule ตามชื่อคดีทั้งสอง เป็นหลักที่ศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกาตัดสินตาม Rule 5 (a) of Federal Rule of Criminal Procedure ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติในศาลของสหรัฐเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา ศาลฎีกาไม่ได้ตัดสินคดีทั้งสองโดยอาศัยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเป็นบรรทัดฐาน เพราะฉะนั้นหลักการไม่ยอมรับฟังคำรับสารภาพที่ได้กล่าวมาแล้วจึงไม่ผูกพันต่อศาลมลรัฐต่าง ๆ นอกจากนี้รัฐสภาของสหรัฐอเมริกายังสามารถออกกฎหมายฉบับหลักดังกล่าวได้ ซึ่งรัฐสภาของสหรัฐอเมริกาก็ได้ออกกฎหมายฉบับหนึ่งในภายหลัง คือ Title of The Omnibus Crime Control Act of 1968, Section 50 (c) ซึ่งบัญญัติว่าให้รับฟังคำรับสารภาพที่ได้มา แม้ว่าจะเป็นภายหลังระยะเวลาที่ผู้ต้องหาควรถูกนำตัวมายังศาลแล้วก็ตามหากว่าคำรับสารภาพนั้นได้มาโดย “สมัครใจ” อย่างแท้จริง กฎหมายฉบับนี้เป็นการลบหลักการของ McNabb-Mallory Rule ไปในตัว⁹¹ จนกระทั่งต่อมาในปี ค.ศ.1964 ศาลจึงได้มีการวินิจฉัยในคดี Escobedo v. Illinois, 378 U.S. 478 (1964) วางหลักการว่าคำรับสารภาพต้องอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ โดยศาลใช้การทดสอบความสมัครใจในการรับฟังคำสารภาพโดยพิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อม โดยมีการคัดค้านคำรับสารภาพที่ได้รับจากพฤติการณ์แวดล้อมที่จะนำไปสู่ความสมัครใจมากขึ้น ซึ่งคดีมีข้อเท็จจริงว่า Escobedo ถูกจับโดยไม่มีหมายในตอนเช้าตรู่วันหนึ่ง ฐานมีส่วนเกี่ยวข้องกับการยักยอกของเขาก่อนที่เขาได้ช่วยให้เขาได้รับการปลดปล่อย 11 วัน ต่อมาหลังจากที่ผู้ต้องสงสัยอีกคนหนึ่งแถลงให้ร้าย Escobedo เขาถูกจับอีกและถูกนำไปยังสถานีตำรวจในระหว่างการสอบสวนเขาได้ขอร้องที่จะพบทนายของเขาหลายครั้งแต่ไม่ได้รับอนุญาต ในขณะที่เดียวกันนี้ทนายของเขาก็ไปถึงสถานีตำรวจและขอเข้าพบ Escobedo ซ้ำแล้วซ้ำอีก แต่ก็ไม่ได้รับอนุญาต ทนายจึงอยู่ที่สถานีตำรวจเป็นเวลา 3 ชั่วโมง แต่ก็ไม่ได้รับอนุญาตให้พบกับลูกความของเขา หลังจากที่ถูกพนักงานสอบสวนสอบถามกันอย่างเต็มที่แล้ว Escobedo ได้กล่าวถ้อยคำบางอย่างอันเป็นการให้ร้ายตัวเอง ซึ่งถูกนำมาใช้กล่าวโทษเขาระหว่างการพิจารณา ศาลสูงสุดได้พิพากษากลับคำพิพากษาที่ลงโทษ และชี้ว่าสิทธิที่จะมีทนายเป็นสิทธิมูลฐานที่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 6 (The Sixth Amendment) และรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 14 (The Fourteenth Amendment) ศาลได้ให้ข้อสังเกตว่า สิทธินี้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการพิจารณาเท่านั้น และกล่าวว่าในกรณีเช่นนี้ การสอบสวนไม่ใช่เป็นการสืบหาอย่างธรรมดาเกี่ยวกับอาชญากรรมที่ยังสืบไม่ออก แต่ได้เริ่มมุ่งไปที่

⁹⁰ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ข เล่มเดิม. หน้า 76.

⁹¹ แหล่งเดิม.

ผู้ต้องสงสัยคนใดคนหนึ่งแล้ว ได้มีการนำผู้ต้องสงสัยมาคุมตัวไว้แล้ว ตำรวจได้ทำการสอบสวน จนทำให้มีการกล่าวถ้อยคำอันเป็นการให้ร้ายตัวเอง ผู้ต้องหาได้ร้องขอแต่ไม่ได้รับโอกาสให้พบทนายของเขา และตำรวจก็ไม่เตือนให้เขารู้ถึงสิทธิเด็ดขาดตามรัฐธรรมนูญของเขาที่จะไม่พูด ผู้ต้องหาไม่ได้รับ “การช่วยเหลือจากทนาย” อันเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 6 (The Sixth Amendment) ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า คำรับสารภาพต้องอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ โดยถือว่าการสอบสวนเป็นการบังคับโดยธรรมชาติ และสิทธิของผู้ต้องสงสัยที่จะต้องได้รับแจ้งสิทธิที่จะไม่ให้การ และสิทธิที่จะพบและปรึกษากับทนายจะเกิดขึ้นเมื่อเป็นการสอบสวนที่พิสูจน์ความผิดซึ่งกำหนดลงมายังผู้ต้องสงสัย เพื่อจะล้วงเอาคำรับสารภาพหรือคำให้การที่ปรักปรำตนเอง สิทธิดังกล่าวนี้จะมีอยู่ตลอดการสอบสวนจนกว่าจะเสร็จสิ้น ดังนั้นการสอบสวนระหว่างการควบคุมที่มีการละเลยมิได้แจ้งแก่ผู้ต้องหาถึงสิทธิที่จะไม่ให้การ (Silent) เป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) คือ สิทธิที่จะไม่ให้การที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง และการปฏิเสธมิให้ผู้ต้องสงสัยพบและปรึกษากับทนาย เป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 6 (The Sixth Amendment) ซึ่งเป็นสิทธิในการมีทนายความของผู้ต้องหาและจำเลยซึ่งเป็นสิทธิข้อหนึ่งในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาที่แก้ไขเพิ่มเติมในศาลของสหรัฐอเมริกา และเป็นการละเมิดหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (The Due Process) ตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 14 (The Fourteenth Amendment) ในศาลของมลรัฐอันเป็นผลทำให้คำรับสารภาพที่ได้รับมาในระหว่างเวลาดังกล่าวรับฟังเป็นพยานหลักฐานมิได้⁹²

สำหรับพฤติกรรมแวดล้อมที่จะนำไปสู่คำรับสารภาพที่ถือว่าเป็นคำรับสารภาพที่ไม่สมัครใจ อาจจำแนกได้ดังนี้คือ

พฤติกรรมแวดล้อมที่อยู่ในลักษณะบังคับ เช่น การทรมานทางกาย การไม่ให้อาหาร การให้อยู่ในขอบเขตอันจำกัดเพียงคนเดียว การไม่ให้หลับนอน การไม่ให้สวมเสื้อผ้า เป็นต้น

พฤติกรรมแวดล้อมทางด้านความอ่อนแอของผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น อายุน้อยหรือมากเกินไป ระดับการศึกษา ระดับสติปัญญา สภาวะทางกายและความเจ็บป่วย การเสพยาเสพติดหรือของมีเมา เป็นต้น

พฤติกรรมแวดล้อมทางด้านเจ้าพนักงานผู้สอบสวน เช่น มีการหน่วงเหนี่ยว มีการนำตัวผู้ต้องหามาต่อหน้า Magistrate ภายในเวลาอันสมควรหรือไม่ มีการยึดหน่วงบุคคลไม่ให้พบปะบุคคลอื่น มีการให้คำมั่นสัญญาผู้ต้องหาหรือไม่ มีการขู่บังคับหรือไม่ เป็นต้น

⁹² อัญญา สุขสาคร. เล่มเดิม. หน้า 50-51.

พฤติการณ์แวดล้อมด้านการถาม เช่น กระทำโดยมีการหน่วงเหนี่ยวกักขังหรือไม่ กระทำต่อจิตใจของผู้ต้องหาหรือไม่ มีการใช้กระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบด้วยวิธีการอันไม่ปกติหรือไม่

จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี ค.ศ.1936-ค.ศ.1964 ศาลจะยึดหลักการกำหนดความสมัครใจโดยพิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อมของแต่ละคดี

ต่อมาในปี ค.ศ.1966 ศาลจึงได้มีคำพิพากษาในคดี *Miranda v. Arizona*, 384 U.S. 436 (1966) ซึ่งคดีนี้มีข้อเท็จจริงว่า Ernesto Miranda ชาว Arizona อายุ 23 ปี ถูกจับที่บ้านตนเองในข้อหาข่มขืนกระทำชำเราและลักพาตัวเรียกค่าไถ่ ในเบื้องต้น Miranda ให้การปฏิเสธ แต่หลังจากถูกสอบสวน 2 ชั่วโมงเขาก็สารภาพและลงนามในหนังสือสารภาพว่าได้กระทำผิดจริง โดยไม่มีการเตือนถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) ด้วยว่าจากก่อน เขาถูกตัดสินลงโทษจำคุก คดีนี้ไปถึงศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1966 ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาพิพากษาว่า ตำรวจทำผิดละเมิดในบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) โดยไม่ได้แจ้งให้ Miranda ทราบถึงสิทธิที่จะไม่พูดและสิทธิที่จะมีทนายในระหว่างทำการสอบสวน ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาพิพากษาให้ปล่อยตัว Miranda และได้วางหลักในคดีนี้ว่า เมื่อมีการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อถามคำให้การ ต้องมีการเตือนสิทธิตามรัฐธรรมนูญของผู้ต้องหาให้ทราบก่อน กล่าวคือ ผู้ต้องหาจะต้องได้รับการเตือนว่ามีสิทธิที่จะไม่ให้การและมีสิทธิในการมีทนายความ

ดังได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 3.6.1.1 ว่าคดี *Miranda* ได้เปลี่ยนแปลงแนวความคิดเก่าทั้งหมดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและระเบียบวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายในเรื่องการสอบสวนในสหรัฐอเมริกา⁹³ โดยได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการรับฟังคำรับสารภาพจากการทดสอบความสมัครใจจากพฤติการณ์แวดล้อมทั้งหมด (Totality of Circumstance) มาเป็นการทดสอบในตัวเอง (Per Se Test) ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ศาลได้กำหนดให้เอกลิทธิที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเองตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) มาใช้ในการสอบสวนทั้งในสหรัฐอเมริกาและมลรัฐ และใช้จนถึงปัจจุบัน

แต่เดิมสิทธิไม่ให้การเนื่องจากคำให้การนั้นอาจจะทำให้ต้องรับผิดทางอาญานั้น ตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 (The Fifth Amendment) สิทธิดังกล่าวจะใช้อยู่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องและชั้นพิจารณาคดีเท่านั้น แต่ในปี ค.ศ.1966 ศาลสหรัฐได้สร้างบรรทัดฐานใหม่คดี *Miranda v. Arizona* ว่าคำรับสารภาพที่จะถือเป็นการสมัครใจได้ต้องผ่านกระบวนการแจ้งสิทธิแก่

⁹³ Arthus S. Aubry, Rudolph R. Caputo and Robert R.J. Gallati. Op. cit. p. 139.

ผู้ต้องหาตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดคุ้มครองก่อน และได้แปลบทบัญญัติดังกล่าวให้หมายความรวมถึงการห้ามพนักงานสอบสวนกระทำการอันมิชอบอย่างใดๆ ต่อผู้ต้องหา⁹⁴

Chief Justice Warren (หัวหน้าผู้พิพากษา Warren) ได้เขียนคำพิพากษาในคดี Miranda ซึ่งมีใจความสรุปว่า ในการดำเนินคดีทางอาญาคำพูดของผู้ต้องหาไม่ว่าจะเป็นคำพูดที่ปรักปรำตนเองหรือคำกล่าวแก้ก็ตาม อันได้มาจากการสอบสวนในระหว่างการควบคุมไม่อาจรับฟังได้นอกจากแสดงให้เห็นว่าได้มีการคุ้มครองต่อเอกสิทธิ์ที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเองแล้ว การสอบสวนในระหว่างการควบคุม หมายถึง คำถามที่เริ่มถามโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย ภายหลังจากที่บุคคลถูกนำตัวมาควบคุมหรือถูกตัดเสรีภาพจากการกระทำโดยอิสระของเขา ในทางอื่นๆ ในวิถีทางที่สำคัญ สำหรับกระบวนการป้องกันที่นำมาใช้ หมายถึง ก่อนการถามคำถามใด ๆ บุคคลต้องถูกเตือนว่า เขามีสิทธิที่จะไม่ให้การ คำพูดใดๆ ที่เขาพูดอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาได้ และเขามีสิทธิที่จะปรึกษากับทนายไม่ว่าจะว่าจ้างมาหรือได้รับการแต่งตั้งก็ตาม สิทธิที่จะได้รับแจ้ง สิทธิที่จะไม่ให้การและสิทธิที่จะปรึกษาทนายนี้ จะมีอยู่ตลอดการสอบสวน คำรับสารภาพที่ได้รับโดยละเมิดหลักการดังกล่าวจะมีผลทำให้ไม่สามารถนำคำรับสารภาพนั้นมาเป็นพยานหลักฐาน ในการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้⁹⁵

ดังนั้นก่อนการถามคำถามใดเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องให้คำเตือน หรือที่เรียกว่า คำเตือน Miranda ให้ผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมฟังทุกครั้งเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ต้องสงสัยให้การที่เสียประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งมีใจความสำคัญ 3 ประการได้แก่

1. ผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะไม่พูดอะไรเลย
2. หากผู้ต้องสงสัยพูดหรือให้การอะไรไป อาจถูกนำไปใช้กล่าวโทษในการฟ้องร้องตนเองได้

3. ผู้ต้องหาสิทธิที่จะมีทนายความในระหว่างถูกสอบสวน

คำเตือนตามคดี Miranda นี้ เป็นข้อกำหนดใหม่ของศาลเพื่อเป็นหลักประกันว่า คำรับสารภาพได้ถูกกระทำด้วยความสมัครใจอย่างสมบูรณ์ โดยจะต้องมีการให้คำเตือนอย่างชัดเจนไม่เคลือบคลุม และจะคงอยู่ตลอดไปจนกว่าการสอบสวนในระหว่างการควบคุมจะเสร็จสิ้นไป

หลักเกณฑ์ Miranda นี้ ได้รับการสนับสนุน และได้แย้งเป็นอย่างมาก โดยผู้ที่สนับสนุนนั้น ยืนยันว่าการแสวงหาข้อเท็จจริงใด ไม่อาจล่วงละเมิดสิทธิของผู้ต้องสงสัยได้

⁹⁴ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ข เล่มเดิม. หน้า 68.

⁹⁵ Hazel B. Kerper and Jerold H. Israel. (1979). **Introduction to the Criminal Justice systems.** pp. 259-260., Greshman M. Sykes and Thomas E. Drabek. (1969). **Law and Lawless.** p. 304.

และการยอมรับพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบ ย่อมนำมาซึ่งความเสียหายของการบริหารงาน ยุติธรรมโดยรวม⁹⁶

ต่อมาได้มีการออกกฎหมายสนับสนุนหลักการของ Miranda หลายฉบับ เช่น Crime Control Act 1968 ซึ่งกำหนดว่าพยานหลักฐานที่ได้รับมาจากการให้การโดยสมัครใจ เท่านั้น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เป็นต้น

ส่วนฝ่ายที่ไม่สนับสนุน มีการโต้แย้ง เป็นต้นว่าหลักนี้เป็นการกระทบต่อประสิทธิภาพการปราบปรามอาชญากรรม อันเป็นประโยชน์ส่วนรวมของสังคมอย่างร้ายแรงและ แท้จริงแล้ว กฎหมายควรคำนึงถึงความยุติธรรมอันเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนรวมมากกว่าผู้ต้องหา เฉพาะราย⁹⁷ ดังนั้นผู้ที่ไม่เห็นด้วยได้พยายามเสนอหลักเกณฑ์ใหม่ขึ้นมาแทน ว่าในการสอบ คำให้การผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา แล้วผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาให้การรับสารภาพโดยสมัครใจแล้ว ก็ให้ รับฟังคำให้การรับสารภาพนั้นเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของเขาได้ ถึงแม้เจ้าหน้าที่ จะไม่ได้ให้คำเตือน Miranda ก็ตาม

ฝ่ายซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลสูงในคดี Miranda จึงได้พยายามลบ ล้างหลักการนี้ โดยการเสนอร่างกฎหมายต่อสภา Congress ให้บัญญัติหลักเกณฑ์ใหม่ขึ้นมาแทน โดยมีหลักการว่าในการสอบถามคำให้การผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนนั้น หากผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาได้ให้การรับสารภาพโดยสมัครใจแล้วก็ให้รับฟังคำรับสารภาพนั้น เป็น พยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของเขาได้ ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะมีไม่ได้ให้คำเตือนตามที่ศาลสูงสุด กำหนดไว้ในคดี Miranda ก็ตาม⁹⁸ ดังเช่นคดี Dickerson v. United States (1999) ศาลได้เคยพิพากษา ว่า ไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่ต่อมาเมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลสูงสุด ศาลสูงสุด ก็พิพากษากลับว่าเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ⁹⁹

ดังนั้นหลัก Miranda จึงยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ แต่มีการพัฒนาให้มีข้อยกเว้น มากขึ้น เป็นต้นว่า ในกรณีที่เป็นเรื่องความปลอดภัยของสาธารณะ (Public Safety) ที่เจ้าหน้าที่ ตำรวจได้สอบสวนปากคำของผู้ถูกจับ โดยมิได้แจ้งสิทธิตามหลัก Miranda ศาลสูงของ สหรัฐอเมริกาได้มีการวางหลักไว้เป็นข้อยกเว้น ตัวอย่างเช่น ในคดี New York v. Quarles (1984)¹⁰⁰ ที่ศาลสูงของสหรัฐอเมริกา ได้วางหลักไว้เป็นข้อยกเว้นว่ากรณีที่เป็นความปลอดภัยสาธารณะ

⁹⁶ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ. เล่มเดิม. หน้า 134.

⁹⁷ แหล่งเดิม.

⁹⁸ John N. Ferdico. (2005). **Criminal Procedure for the Criminal Justice Professional**. p. 521.

⁹⁹ Dickerson v. United States. 530 U.S. 428, 432 (2000).

¹⁰⁰ New York v. Quarles. 467 U.S. 649 (1984).

(Public Safety exception) นั้น เจ้าพนักงานแม้มิได้แจ้งสิทธิตามหลัก Miranda แก่ผู้ต้องสงสัย ไม่ถือเป็นการละเมิดทั้งหลักเกณฑ์ Miranda และรัฐธรรมนูญ โดยศาลได้ให้ความเห็นว่า ในสถานการณ์ที่เป็นภัยคุกคามต่อความปลอดภัยสาธารณะ หรือต่อตัวเจ้าหน้าที่ขณะปฏิบัติหน้าที่นั้นแล้ว ย่อมมีคุณค่าความสำคัญยิ่งกว่าที่จะมุ่งคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญที่แก้ไข เพิ่มเติมมาตรา 5 เรื่องเอกสิทธิ์ในการคุ้มครองสิทธิที่จะไม่ให้การอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

แต่อย่างไรก็ตามการที่จะอ้างข้อยกเว้นเรื่องหลักความปลอดภัยสาธารณะนี้ มิได้วัดจากความเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ (ในที่นี้หมายถึงเฉพาะแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้นนั่นเอง) เพราะศาลเล็งเห็นแล้วว่า กรณีผู้ต้องหาให้การยอมรับในทันทีทันใด (spontaneous) หรือในกรณีที่เป็นสถานการณ์ฉุกเฉิน (emergency situation) แล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจย่อมใช้วิจารณญาณในสถานการณ์นั้นอย่างเหมาะสม¹⁰¹

ทั้งคำรับสารภาพที่กระทำโดยความสมัครใจและยอมรับในทันทีทันใด (spontaneous admissions/ spontaneous statement) ของบุคคลที่ไม่อยู่ในที่ควบคุมของตำรวจ คำรับสารภาพนั้น ยอมรับฟังได้โดยไม่อยู่ในบังคับของ Miranda Rules เรื่องการเตือน และ The Fifth Amendment¹⁰² กล่าวคือ คำให้การที่ยอมรับในทันทีทันใด แม้บุคคลจะได้ให้การโดยไม่ได้รับการเตือนตามหลัก Miranda ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีได้ ดังเช่นในคดี Rhode Island v. Innis (1980)¹⁰³ เป็นต้น

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าหลักการห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหา หรือ ถ้อยคำของพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นจะพิจารณาจากความสมัครใจในการให้การหรือสารภาพ เพราะเหตุผลในความน่าเชื่อถือของพยาน และยืนยันคุณค่าของเอกสิทธิ์ที่ไม่ให้การปรักปรำตนเอง รวมทั้งเป็นการปราบปรามการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายที่มิชอบ

หลักเกณฑ์ตามหลัก Miranda Rules จึงยังคงเป็นหลักในการคุ้มครองถ้อยคำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ถูกฟ้องในคดีอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

3.6.2.2 การห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศฝรั่งเศสที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law)

ในประเทศฝรั่งเศสในส่วนของการรับฟังพยานหลักฐานจะมีแนวความคิดอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบพยานตามกฎหมาย และระบบพยานตามดุลพินิจของศาล

¹⁰¹ John N. Ferdico. Op. cit. p. 534.

¹⁰² ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลบ. เล่มเดิม. หน้า 34.

¹⁰³ Rhode Island v. Innis. 446 U.S. 291 (1980).

ระบบพยานตามกฎหมาย จะเป็นระบบที่กำหนดรูปแบบของพยานหลักฐานที่เสนอต่อศาล โดยกำหนดเงื่อนไขในการรับฟัง รวมทั้งยังได้กำหนดเรื่องความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานที่ศาลจะต้องปฏิบัติตามไว้ด้วย ซึ่งจะใช้กับคดีแพ่ง

ระบบพยานตามคุณพินิจของศาล ตามระบบนี้ศาลจะสามารถรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภทอันเป็นหลักใหญ่ของเรื่อง “อิสระในการสืบพยาน” และมีอิสระในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานตามความเชื่อมั่นส่วนตัวของศาล ซึ่งระบบนี้จะใช้กับคดีอาญาและคดีปกครอง

แต่คำสารภาพในคดีอาญาก่อให้เกิดปัญหาพิเศษซึ่งแตกต่างจากคดีแพ่งและคดีปกครอง โดยในคดีแพ่งและคดีปกครองนั้น จะไม่มีปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือของคำรับสารภาพ ในขณะที่คดีอาญาอาจก่อให้เกิดความสงสัยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของคำรับสารภาพ ทั้งนี้เนื่องจากจำเลยตกอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกกดดันทางจิตใจเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือการไต่สวนของศาล

หลักอิสระในการสืบพยานนั้นไม่ใช่หลักเด็ดขาด ทั้งนี้เนื่องจากการค้นหาและเสนอพยานหลักฐานจะต้องปฏิบัติตามรูปแบบขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดและต้องให้โอกาสคู่ความได้โต้แย้งคัดค้าน นอกจากนี้การสืบพยานหลักฐานยังต้องสอดคล้องกับหลักทั่วไปของกฎหมายและไม่เป็นการละเมิดหรือรุกรานสิทธิส่วนบุคคล และสิทธิในการต่อสู้คดี จากหลักดังกล่าวจึงมีผลทำให้ไม่สามารถรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการที่ไม่ชอบ ลักษณะนี้จึงถือได้ว่าเป็นไปตามหลักเรื่องพยานตามกฎหมายทำนองเดียวกับที่ใช้บังคับอยู่ในคดีแพ่งนั่นเอง

หลักอิสระในการสืบพยานหลักฐานจะถูกจำกัด โดยผู้พิพากษาไม่อาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้รับมาโดยใช้ความรุนแรง หรือได้รับมาโดยการหลอกลวงละเมิดสิทธิในการต่อสู้คดี ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับหลักการห้ามรับฟังถ้อยคำของพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ

1. ศาลไม่อาจรับฟังถ้อยคำของพยานบุคคลที่ได้มาจากการใช้ความรุนแรง เช่น คำรับสารภาพที่ได้จากการทรมานหรือใช้กำลัง โดยเจ้าหน้าที่หรือการใช้กำลังตำรวจ เพราะหลักความอิสระในการรับสารภาพถือเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้สอดคล้องกับมาตรา 3 ของอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่กำหนดห้ามมิให้มีการปฏิบัติอันป่าเถื่อนไร้มนุษยธรรม

2. ศาลไม่อาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการที่ผิดกฎหมายหรือโดยไม่สุจริต เช่น รูปถ่ายที่ได้จากการละเมิดที่อยู่อาศัย จดหมายที่ยึดมาโดยมิชอบ การบันทึกเสียงทางโทรศัพท์ที่ตำรวจใช้บุคคลเลียนเสียงบุคคลอื่นเพื่อล่อลวงผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน หรือคำรับ

สารภาพที่ได้มาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มีขอบ เช่น เครื่องจับเท็จ การสะกดจิต การใช้ยาโดยแพทย์ เป็นต้น¹⁰⁴

หลักการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบได้ปรากฏขึ้นในประเทศฝรั่งเศสเมื่อประมาณ ปี ค.ศ. 1672 (judgment of Feb. 12, 1672) การพัฒนาหลักการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานได้ดำเนินเรื่อยมา จนกระทั่งหลังการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส ปี ค.ศ. 1789 ศาลฝรั่งเศสมุ่งเน้นในประเด็นการคุ้มครองและป้องกันสิทธิของประชาชนในที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นเคสดาน คือกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจเข้าไปค้นบ้านโดยไม่มีอำนาจนั้น จะนำมาซึ่งพยานหลักฐานที่ไร้ผล คือ ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานเหล่านั้น (judgment of April. 30, 1857) และปี ค.ศ. 1882 ศาลได้ประกาศว่า หลักการไม่ยอมรับฟังพยานเช่นนี้ เป็นนโยบายสาธารณะ (judgment of Nov. 25, 1882) ซึ่งมีลักษณะของข้อเท็จจริงคล้ายกับคดี *Weeks v. U.S.* และ *Mapp. v. Ohio* ของสหรัฐอเมริกา

ผลของหลักการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากการค้นยึดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเกือบจะไม่ปรากฏเป็นคดีให้เห็นอีก จนกระทั่งปี ค.ศ. 1980 ปัญหาเช่นนี้ได้ถูกยกขึ้นพิจารณาอีกครั้งและถูกสรุปลงในคดีนี้คือเจ้าพนักงานตำรวจปารีสเข้าไปค้นในห้องพักของผู้ต้องสงสัยว่าครอบครองยาเสพติดให้โทษ ในระหว่างที่ค้นนั้น ตำรวจพบนาฬิกาที่ถูกขโมยมาแทนและผู้ต้องสงสัยได้ยอมรับเมื่อมีการฟ้องฐานเสพโคเคน ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากการค้นนั้นและคำรับสารภาพของผู้ต้องหาจึงไม่มีมูลเพียงพอที่จะน่าเชื่อได้ว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้นจริง (judgment of May. 30, 1980)¹⁰⁵

¹⁰⁴ อัครพงษ์ อินทวงศ์. เล่มเดิม. หน้า 78-79.

¹⁰⁵ ศานิจ บุญศิริ. เล่มเดิม. หน้า 69.

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญา ที่มีต่อศาลและจำเลยอันเนื่องมาจากการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย

ดังได้กล่าวมาแล้วในบทก่อนว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และ 227 บัญญัติถึงหลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา แต่เดิมมีหลักทั่วไปว่า ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลและไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานที่มีอยู่ก่อนกระทำความผิด ขณะกระทำความผิด หรือหลังกระทำความผิด และไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวนหรือชั้นพิจารณาของศาล ศาลนำมาวินิจฉัยได้ทั้งสิ้นเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่มีข้อระมัดระวังเพียงว่าต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเจี๊ญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่นเท่านั้น

เนื่องจากการดำเนินคดีอาญา คือการตรวจสอบความจริงของเรื่องที่กำลังหา เพื่อจักได้ชี้ขาดเรื่องที่กำลังหาหานั้น ฉะนั้น เป้าหมายของการดำเนินคดีอาญาก็คือ “การชี้ขาดเรื่องที่กำลังหา”

การชี้ขาดคดีอาญาต้องอาศัยความจริง¹ และการแสวงหาความจริงจำเป็นต้องมีพยานหลักฐานช่วยพิสูจน์

เนื่องจากคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง แต่เดิมมาศาลฎีกาวินิจฉัยมาโดยตลอดว่า คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมนำมาประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ รับฟังลงโทษจำเลยได้ตามหลักการรับฟังพยานหลักฐาน ซึ่งมีมาตรา 226 และ 227 รองรับอยู่ ซึ่งแต่เดิมมาพยานหลักฐานทุกชนิดที่ได้มาโดยชอบอ้างเป็นพยานหลักฐานและรับฟังได้ ส่วนจะรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวได้เพียงใด ย่อมเป็นดุลพินิจของศาลที่จะชี้ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงในคดี แล้วจึงพิพากษาไปตามรูปคดี ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยมาโดยตลอด ว่าคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมนำมารับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ลงโทษจำเลยได้ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 184/2537 แม้โจทก์ไม่ได้ตัวผู้เสียหายและประจักษ์พยานมาเบิกความต่อศาล แต่เมื่อพิจารณาคำเบิกความของพยานแวดล้อมพฤติเหตุโดยตระหนักแล้ว พยานแวดล้อมเบิกความ

¹ คณิต ณ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. หน้า 46.

สอดคล้องต่อเนื่องกันสมด้วยเหตุผล ประกอบกับจำเลยให้คำรับสารภาพในชั้นจับกุม ดังนี้ พยานหลักฐานของโจทก์ยอมรับฟังลงโทษจำเลยได้”

หลักกฎหมายทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวเป็นหลักสากลที่นานาอารยประเทศถือปฏิบัติ และประเทศไทยนำหลักกฎหมายเช่นนี้มาใช้โดยตลอด ตั้งแต่มีการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ ตั้งแต่พุทธศักราช 2548 เป็นต้นมา ไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขแต่ประการใด มาก่อน

บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ตามมาตรา 84 วรรคท้าย ที่ห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดเป็นพยานหลักฐาน เป็นประเด็นที่มีข้อโต้เถียงกันมากในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ร่างกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาก็มีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยสภาผู้แทนราษฎรเห็นควรกำหนดให้ถ้อยคำที่เป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดนั้น รับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ ในขณะที่วุฒิสภามีความเห็นในทางตรงกันข้าม คือรับฟังถ้อยคำดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานได้ ในที่สุดข้อพิจารณาของคณะกรรมการร่วมของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาได้มีมติเห็นชอบกับความเห็นของสภาผู้แทนราษฎร³ และต่อมาวุฒิสภาได้มีมติผ่านร่างกฎหมายดังกล่าว⁴

แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะผ่านความเห็นชอบเป็นกฎหมายที่บังคับใช้แล้วแต่ก็มีประเด็นปัญหาที่น่าศึกษาว่า ข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นระเบียบวิธีพิจารณาหรือเป็นบทบัญญัติที่บังคับหรือห้ามโดยเด็ดขาด

เนื่องจากพยานหลักฐานที่แม้จะมีคุณค่าในการพิสูจน์ความจริงและเป็นพยานที่น่าเชื่อถือ แต่ถ้านำมาสู่ศาลโดยมิได้ปฏิบัติตามระเบียบวิธีพิจารณาแล้ว พยานเหล่านั้นก็จะรับฟังไม่ได้ ระเบียบวิธีพิจารณาอันมีผลต่อการรับฟังพยานหลักฐาน เช่น การต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการยื่นบัญชีระบุพยาน การส่งสำเนาพยานเอกสาร การปิดอากรแสตมป์ การเสียค่าอ้างเอกสาร⁵ ในทางกลับกันหากมีการนำพยานหลักฐานสู่ศาลโดยปฏิบัติตามระเบียบวิธีพิจารณาแล้ว พยานหลักฐานดังกล่าวก็เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้

² คำพิพากษาฎีกาที่ 1281/2508, 980/2519, 1604/2531, 184/2537, 4183/2540, 7329/2543

³ ชาญฤทธิ์ สุเรนทร์รังสิกุล. (2549). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่). หน้า 14-15.

⁴ รายงานการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 21 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) 19 ตุลาคม 2547.

⁵ เข็มชัย ชุตินวงศ์. (2542). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. หน้า 265.

สำหรับข้อความในมาตรา 84 วรรคท้ายที่ว่า “ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน” ผู้เขียนมีความเห็นว่าเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่บังคับห้ามโดยเด็ดขาด ไม่ใช่ระเบียบวิธีพิจารณาที่จะกระทำด้วยการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้สามารถนำ “ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด” มารับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการต้องห้ามรับฟังถ้อยคำรับสารภาพดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานอย่างเด็ดขาดทุกกรณี ไม่ว่าผู้ถูกจับจะให้การโดยสมัครใจหรือได้มาโดยชอบ ก็เป็นอันต้องห้ามรับฟัง หลักการดังกล่าวจึงมิได้อยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมายทั่วไปและยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญาหลายด้าน ดังจะได้กล่าวต่อไป

4.1 วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกา

จากหลักกฎหมายการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และ 227 คำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายเดิมและกฎหมายใหม่ที่แก้ไขตามมาตรา 84 วรรคท้าย มีผลแตกต่างกัน จึงขอเสนอตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่มีคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุม และคำให้การนั้นเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา ศาลใช้ดุลพินิจลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 กับตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่มีคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่มาศึกษาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เห็นถึงผลเสียที่เกิดแก่จำเลยโดยตรง ในการบัญญัติประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) แทนที่จะเกิดผลดีแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามความมุ่งหมายของการบัญญัติกฎหมายในส่วนนี้ที่ต้องการคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในกรณีที่ถูกเจ้าพนักงานของรัฐ ใช้วิธีการที่ไม่ชอบบังคับให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาในขณะนั้นรับสารภาพ

เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) ไม่มีผลกระทบต่อคำให้การรับสารภาพชั้นจับกุมของผู้ต้องหาที่ได้มาโดยไม่ชอบเพราะตามหลักการทั่วไปของการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเดิม (ก่อนมีการแก้ไข) คำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมที่ได้มาโดยไม่ชอบเป็นพยานหลักฐานที่ต้องห้ามอยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ตอนท้าย จึงไม่มีประเด็นที่ศาลจะวินิจฉัยต่อไปว่าคำให้การรับสารภาพเช่นนั้นเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาที่ศาลจะลดโทษให้หรือไม่ ตามนัยแห่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1803/2532 ที่วินิจฉัยว่า แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมว่าได้ฆ่าผู้ตาย แต่ในชั้นพิจารณาจำเลยให้การปฏิเสธและนำสืบรับว่าคำให้การรับสารภาพดังกล่าวเนื่องจากถูกเจ้าพนักงานตำรวจข่มขู่ กรณีจึงถือว่าไม่มีคำรับของจำเลยในชั้นจับกุม อันจะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาที่จะเป็นเหตุบรรเทาโทษ ดังนั้นในกรณีที่คำให้การรับสารภาพ

ชั้นจับกุมของจำเลยได้มาโดยไม่ชอบ เช่น คดีนี้ เมื่อถือว่าไม่มีคำรับสารภาพชั้นจับกุมจึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษให้จำเลย ศาลยอมไม่เอาใจใช้ดุลพินิจลดโทษให้จำเลยไปในตัว

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) จึงมีผลกระทบต่อคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับหรือจำเลยเฉพาะกรณีคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ได้มาโดยชอบเท่านั้น ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่จะนำมากล่าวในที่นี้จึงเป็นที่เข้าใจว่าหมายความว่า คำพิพากษาศาลฎีกาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมโดยชอบเท่านั้น

4.1.1 คำพิพากษาศาลฎีกาที่จำเลยได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 จากกรณีที่คำรับสารภาพชั้นจับกุมของผู้ต้องหาเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของศาลเป็นเหตุบรรเทาโทษ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่จำเลยได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 จากกรณีที่คำรับสารภาพชั้นจับกุมของผู้ต้องหา (หรือจำเลย) เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาของศาลเป็นเหตุบรรเทาโทษ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7329/2543 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32, 33, 58, 91 และขอให้ริบเมทแอมเฟตามีน เงินสดจำนวน 860 บาท ของกลาง เพิ่มโทษจำเลยกึ่งหนึ่ง และบวกโทษจำคุกของจำเลยที่รอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 3207/2540 ของศาลแขวงพระนครใต้เข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้กับขอให้คืนธนบัตรจำนวน 120 บาท ที่ใช้ล่อซื้อของกลางแก่เจ้าของจำเลยให้การปฏิเสธ แต่รับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษและบวกโทษศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 66 วรรคหนึ่ง การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จำคุก 5 ปี ฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน จำคุก 5 ปี รวมจำคุก 10 ปี เพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 97 กึ่งหนึ่ง เป็นจำคุก 5 ปี บวกโทษจำคุกของจำเลยที่รอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 3207/2540 ของศาลแขวงพระนครใต้เข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้รวมจำคุก 15 ปี 1 เดือน ริบเมทแอมเฟตามีนและเงินสดจำนวน 860 บาท ของกลาง จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้คืนธนบัตรจำนวน 120 บาท ที่ใช้ล่อซื้อของกลางแก่เจ้าของ นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่ศาลล่างทั้งสองฟังว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดตามฟ้องมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยและวินิจฉัยตามฎีกาจำเลยข้อสุดท้ายที่ว่า การที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมตามบันทึกการจับกุมเอกสารหมาย จ.4 ศาลต้องลดโทษให้จำเลยหรือไม่ว่า เมื่อปรากฏว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและศาลได้นำคำให้การรับสารภาพดังกล่าวมาใช้ประกอบการวินิจฉัยลงโทษจำเลย ดังนั้น

คำให้การของจำเลยในชั้นจับกุมจึงเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ที่ศาลล่างทั้งสองไม่ลดโทษให้จำเลยนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย เห็นสมควรแก้ไขโดยลดโทษให้จำเลยหนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 และการที่ศาลล่างทั้งสองเพิ่มโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 97 กิ่งหนึ่งนั้นกรณีต้องถือว่าส่วนของการเพิ่มคือกิ่งหนึ่ง ส่วนของการลดคือหนึ่งในสาม ดังนั้นส่วนของการเพิ่มจึงมากกว่าส่วนของการลด ศาลฎีกาเห็นสมควรไม่เพิ่มไม่ลดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 54 และพิพากษาแก้เป็นว่า ให้ลดโทษแก่จำเลยหนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 และส่วนของการเพิ่มโทษมากกว่าส่วนของการลดโทษเห็นสมควรไม่เพิ่มไม่ลดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 54 รวมจำคุก 10 ปี 1 เดือน ไม่ริบเงินสดจำนวน 860 บาท ของกลาง โดยให้คืนแก่จำเลย นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7329/2543 คดีนี้เป็นกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม และศาลได้นำคำให้การรับสารภาพดังกล่าวมาใช้ประกอบการวินิจฉัยลงโทษจำเลย คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมจึงเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษศาลลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 แต่เนื่องจากคดีนี้มีการเพิ่มโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 97 กิ่งหนึ่งเมื่อส่วนของการเพิ่มมากกว่าส่วนของการลด ศาลฎีกาจึงใช้ดุลพินิจไม่เพิ่มและไม่ลด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 54 ตอนท้ายที่ว่า ถ้าส่วนของการเพิ่มเท่ากับหรือมากกว่าส่วนของการลด และศาลเห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้

อย่างไรก็ตามแม้ศาลฎีกาจะไม่ลดโทษให้เพราะเป็นกรณีไม่เพิ่มโทษและไม่ลดโทษให้จำเลย แต่จำเลยก็ยังได้ประโยชน์ เพราะในกรณีนี้ถ้าจำเลยไม่ได้รับประโยชน์จากเหตุบรรเทาโทษอันเนื่องจากการรับสารภาพในชั้นจับกุมเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาแล้ว จำเลยต้องถูกเพิ่มโทษอย่างเดียวตามมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ดังนั้นถ้าหากจำเลย ไม่ได้รับการลดโทษเพราะเหตุคำให้การรับสารภาพชั้นจับกุมเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา จำเลยก็จะต้องรับโทษจำคุกเฉพาะคดีนี้ (ก่อนนำโทษจำคุก 1 เดือนที่รอไว้ในคดีอื่นมาบวก) จำคุก 15 ปี

คดีนี้ถ้าเป็นกรณีที่เหตุเกิดภายหลังประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) มีผลบังคับใช้ได้โดยสมบูรณ์แล้ว จำเลยย่อมเสียสิทธิหรือประโยชน์จากการได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) เพราะกฎหมายห้ามนำถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามารับฟังเป็นพยานหลักฐาน เมื่อต้องห้ามรับฟัง ก็ไม่มีคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมที่จะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา จึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษ จำเลยจะไม่ได้รับการลดโทษ ก่อผลกระทบเป็นลูกโซ่ จำเลยต้องรับโทษจำคุก 15 ปี ผู้ที่ได้รับผลร้ายหรือเสียสิทธิประโยชน์โดยตรงก็คือตัวจำเลยนั่นเอง

4.1.2 คำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยการห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่) คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4, 7, 8, 15, 66, 67, 102 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 रिमเมทแอมเฟตามีนของกลาง จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง (ที่ถูกลดโทษ 15 วรรคสอง), 66 วรรคสอง ประกอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 ให้ประหารชีวิตจำเลยทั้งสอง ริบของกลาง จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยทั้งสองฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยฎีกาของจำเลยทั้งสองว่า คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองประกอบพยานหลักฐาน โจทก์รับฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามคำพิพากษาศาลล่างทั้งสองและวินิจฉัยถึงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ที่แก้ไข ใหม่ว่า “...แม้จะปรากฏในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547 มาตรา 19 ให้ยกเลิกความในมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ข้อความใหม่แทน โดยวรรคสุดท้ายของมาตรา 84 ที่แก้ไขใหม่ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2547 เป็นต้นไป บัญญัติไว้ว่า “ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับหรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับ แล้วแต่กรณี” ตามบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ดังกล่าวในความตอนท้าย ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของความตอนแรกที่ว่า ถ้าเป็นถ้อยคำอื่นของคำให้การในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับเมื่อมีการแจ้งสิทธิของผู้ถูกจับตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสองที่แก้ไขใหม่โดยพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนี้แก่ผู้ถูกจับแล้ว ก็สามารถนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ แสดงให้เห็นว่ากฎหมายที่แก้ไขใหม่ วรรคนี้มุ่งประสงค์ที่จะห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังเป็นพยานหลักฐานต่อเมื่อบทบัญญัติเรื่องการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับ ตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสองที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว หากมีความหมายว่า ขณะที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาคดีนี้ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว ต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุม มารับฟังประกอบการพิจารณาลงโทษจำเลยทั้งสองด้วยไม่ เพราะบันทึกการตรวจค้นและจับกุมฉบับดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานผู้จับจัดทำขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับและโจทก์ได้ส่ง

อย่างเป็นพยานหลักฐานตามมาตรา 226 ในสำนวนคดีนี้โดยชอบก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ หากจะแปลความบทบัญญัติดังกล่าวว่า ขณะที่ศาลมีคำพิพากษา ต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังทุกกรณี ไม่ว่าจะรับสารภาพดังกล่าวจะมีอยู่ก่อนหรือหลังวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ ก็อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิของจำเลยทั้งสองที่จะได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 เพราะเหตุที่คำรับสารภาพ ในชั้นจับกุมของจำเลยผู้ถูกจับเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา อาจทำให้ศาลไม่อาจลดโทษให้แก่จำเลยได้อีกยิ่งกว่านั้นในคดีที่ศาลล่างมีคำพิพากษาก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ ให้ลดโทษแก่จำเลย เพราะเหตุที่คำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 แต่คดีดังกล่าวได้ขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลสูงภายหลังจากกฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว หากศาลสูงต้องห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยผู้ถูกจับในขณะที่มีคำพิพากษา คำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยย่อมไม่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอันจะนำมาเป็นเหตุบรรเทาโทษเพื่อลดโทษให้แก่จำเลยได้อีก นอกจากนี้ยังอาจกระทบกระเทือนต่อสิทธิของโจทก์เสมือนหนึ่งว่าพยานหลักฐานดังกล่าวของโจทก์ถูกตัดออกไปจากสำนวน โดยที่โจทก์ไม่มีโอกาสได้แก้ไข อันอาจทำให้ความยุติธรรมต้องเสียไปได้ กฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่น่าจะมีเจตนารมณ์ให้เกิดผลอันไม่พึงปรารถนาเช่นนั้น ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาระดับที่แก้ไขใหม่ดังกล่าวก็ไม่มีบทบัญญัติให้นำมาตรา 84 วรรคสุดท้ายที่แก้ไขใหม่มาใช้บังคับแก่คดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลยุติธรรมก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่ดังกล่าวมีผลใช้บังคับ จึงต้องใช้หลักทั่วไปว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่จึงเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 84 วรรคสุดท้ายที่แก้ไขใหม่ดังกล่าวไม่มีผลย้อนหลังไปกระทบกระเทือนถึงคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองที่เจ้าพนักงานผู้จับได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและโจทก์ได้ส่งอย่างเป็นพยานหลักฐาน ตามมาตรา 226 โดยชอบด้วยกฎหมายในสำนวนคดีนี้ก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ ศาลฎีกาจึงนำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมมารับฟังเป็นพยานหลักฐานประกอบการลงโทษจำเลยทั้งสองได้ตามกฎหมายเดิมและวินิจฉัยต่อไปว่าคำให้การรับสารภาพชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของจำเลยทั้งสองเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีอยู่บ้าง อันเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 แต่ศาลฎีกาก็ใช้ดุลพินิจไม่ลดโทษให้จำเลยทั้งสองตามกฎหมายดังกล่าว

วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่) คดีมีประเด็นปัญหามุ่งสนใจเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) สองประการคือ

ประการแรก ศาลฎีกาวินิจฉัยถึงบันทึกคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองว่า ที่จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมก็มีเหตุผลน่าเชื่อว่า เป็นเพราะจำเลยทั้งสอง

ถูกจับโดยกะทันหันพร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนเป็นของกลางยื่นยันความผิดของจำเลยทั้งสอง จำเลยทั้งสองยังไม่มีโอกาสหาข้อแก้ตัวได้ทันในขณะนั้น จึงต้องให้การรับสารภาพไปตามความสัจจริง ในประเด็นนี้ศาลวินิจฉัยว่า คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบ ด้วยกฎหมายก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลบังคับใช้ และโจทก์ได้ส่งอ้างเป็นพยานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ในสำนวนคดีนี้ก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไข ใหม่มีผลบังคับใช้

ประการที่สอง ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) ไม่มีผลย้อนหลัง ศาลฎีกาจึงนำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสอง มารับฟังเป็นพยานหลักฐานประกอบการลงโทษได้ตามกฎหมายเดิม

ศาลฎีกาให้เหตุผลไว้ตอนหนึ่งว่า แสดงให้เห็นว่ากฎหมายที่แก้ไขใหม่วรรคนี้ มุ่งประสงค์ที่จะห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังเป็นพยานหลักฐาน ต่อเมื่อบทบัญญัติเรื่องการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว หากได้มีความหมายว่าขณะที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาคดีนี้ซึ่งเป็นเวลา ภายหลังจากที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว ต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุม ของจำเลยทั้งสองตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมมารับฟังประกอบการพิจารณาลงโทษจำเลย ทั้งสองด้วยไม่ เพราะบันทึกการตรวจค้นและจับกุมดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานผู้จับ จัดทำขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับและ โจทก์ได้ส่งอ้างเป็น พยานหลักฐาน ตามมาตรา 226 ในสำนวนคดีนี้โดยชอบก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้ บังคับ

ศาลฎีกายังกล่าวถึงการแปลกฎหมายว่าอาจมีผลกระทบต่อสิทธิของจำเลยทั้งสองที่ จะได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 เพราะเหตุที่คำให้การรับสารภาพใน ชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองที่เจ้าพนักงานผู้จับได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและ โจทก์ได้ส่งอ้างเป็น พยานหลักฐานตามมาตรา 226 ในสำนวนโดยชอบก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ หาก จะแปลตามบทบัญญัติดังกล่าว ขณะที่ศาลมีคำพิพากษาต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุม ของผู้ถูกจับมารับฟังทุกกรณี ไม่ว่าจะคำรับสารภาพดังกล่าวจะมีอยู่ก่อนหรือหลังวันที่กฎหมายที่ แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ ก็อาจมีผลกระทบต่อสิทธิของจำเลยทั้งสองที่จะได้รับการลดโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 เพราะเหตุที่คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลย ผู้ถูกจับเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา อาจทำให้ศาล ไม่อาจลดโทษให้แก่จำเลยได้ ทั้งหากเป็นคดี ที่ศาลล่างได้มีคำพิพากษาก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผล ใช้บังคับ และลดโทษให้แก่จำเลย เพราะเหตุที่คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 แต่คดีดังกล่าวได้ขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลสูง ภายหลังจาก

กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว หากศาลสูงต้องห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยผู้ถูกจับในขณะที่มีคำพิพากษา คำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยย่อมไม่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา อันจะนำมาเป็นเหตุบรรเทาโทษเพื่อลดโทษให้แก่จำเลยได้อีก ทั้งยังอาจกระทบกระทั่งต่อสิทธิของโจทก์ เสมือนหนึ่งว่าพยานหลักฐานดังกล่าวของโจทก์ถูกตัดออกไปจากสำนวน โดยที่โจทก์ไม่มีโอกาสได้แก้ไขอันอาจทำให้ความยุติธรรมต้องเสียไปได้ ศาลฎีกาจึงเห็นว่ากฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่น่าจะมีเจตนารมณ์เช่นนั้น กล่าวโดยสรุป ศาลฎีกาวินิจฉัยว่ากฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่มีผลย้อนหลัง ทั้งนี้ก็น่าจะเพราะเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เพราะหากแปลว่ากฎหมายมีผลย้อนหลังก็จะมีผลกระทบต่อพยานหลักฐานของโจทก์คือขาดคำให้การรับสารภาพชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสอง ซึ่งอาจมีผลให้พยานหลักฐานโจทก์บกพร่อง ถ้าถึงขนาดทำให้คดีรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิด ศาลก็ต้องยกฟ้อง ทั้งกระทบต่อการใช้ดุลพินิจของศาลล่างทั้งสองที่ได้ใช้ดุลพินิจรับฟังคำให้การรับสารภาพชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ไปแล้ว และเชื่อว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิด ประการสุดท้ายอาจกระทบต่อสิทธิของจำเลยทั้งสองโดยตรงที่จะไม่ได้รับการลดโทษในกรณีที่ศาลอาจใช้ดุลพินิจลดโทษให้เพราะไม่มีคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมที่จะเป็นประโยชน์แก่คดี จำเลยก็ไม่มีเหตุบรรเทาโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ศาลก็ไม่มีเหตุที่จะลดโทษให้จำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2215/2548 คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4, 7, 8, 15, 66 จำเลยให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษากลับเป็นว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง (เดิม) 66 วรรคหนึ่ง (ที่แก้ไขใหม่) ความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดอกฎหมายหลายบท แต่ระวางโทษเท่ากันจึงให้ลงโทษฐานจำหน่าย จำคุก 4 ปี คำรับชั้นจับกุม และชั้นสอบสวนเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุก 2 ปี 8 เดือน จำเลยฎีกา ศาลฎีกาพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ภาค 3 และวินิจฉัยว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมโดยความสัตย์จริง ทั้งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2549 มาตรา 19 ให้ยกเลิกความในมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ข้อความใหม่แทนไม่มีผลบังคับย้อนหลัง และไม่กระทบต่อกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้ คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุม ซึ่งให้ด้วยคำแก่เจ้าพนักงานก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้ จึงไม่ต้องห้ามใช้เป็นพยานหลักฐานตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ แล้ววินิจฉัยต่อไปว่าพยานหลักฐานโจทก์ประกอบกันมั่นคง รับฟังได้โดยไม่มีข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค 3

วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2215/2548 คดีนี้มีประเด็นปัญหที่น่าสนใจเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ที่แก้ไขใหม่สองประการคือ

ประการแรก ศาลฎีกาวินิจฉัยถึงขั้นที่คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุม ตามเอกสารหมาย จ.3 ว่าเป็นพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยให้เหตุผลว่าเหตุเกิดในเวลา กลางวันและบ้านที่เกิดเหตุอยู่ติดถนนใหญ่ ตำแหน่งที่สืบตำรวจเอกไพฑูรย์ชุ่มอยู่ตรงข้ามกับ บ้านที่เกิดเหตุ ไม่มีสิ่งใดปิดบังสายตาและใช้กล้องส่องทางไกลส่องดูเหตุการณ์ จึงมีเหตุผลให้ นำเชื่อว่าสืบตำรวจเอกไพฑูรย์มองเห็นจำเลยพูดคุยกับสายลับและส่งมอบสิ่งของให้แก่กันจริง ที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม นำเชื่อว่าเป็นเพราะเจ้าพนักงานตรวจค้นพบธนบัตรของกลาง ได้ที่ตัวจำเลยเป็นของกลางยืนยันความผิดของจำเลย โดยจำเลยยังไม่มีโอกาสหาข้อแก้ตัวได้ทัน จึงยอมรับสารภาพไปตามความสัตย์จริง การวินิจฉัยพยานหลักฐานขั้นที่คำให้การเอกสารหมาย จ.3 เป็นการวินิจฉัยครั้งกรองในเบื้องต้นเสียก่อนว่าคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมเป็นการ ได้มาโดยชอบหรือไม่ เมื่อเป็นพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา 226 แล้ว ศาลฎีกาจึงได้ใช้อำนาจหรือดุลพินิจซึ่งนำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ซึ่งเมื่อนำคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม ของจำเลยมาฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น แล้วฟังว่าจำเลยกระทำความผิด

ประการที่สอง ศาลฎีกาวินิจฉัยประเด็นปัญหาที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) ที่บัญญัติว่า “ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุม หรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าย่อยคำนั้นเป็นคำ รับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐาน” จะใช้บทบัญญัติแห่ง กฎหมายนี้บังคับใช้แก่คดีนี้ได้หรือไม่เพียงใด

เนื่องจากเหตุคดีนี้เกิดก่อนที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรค ท้าย (ที่แก้ไขใหม่) มีผลบังคับใช้ คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมซึ่งเป็นถ้อยคำที่จำเลย ได้ให้ไว้ต่อผู้จับ ก่อนที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้จะมีผลใช้บังคับ ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยประเด็นปัญหา นี้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ไม่มีผลบังคับย้อนหลัง จึงไม่กระทบต่อกระบวนการพิจารณาความอาญา ที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว ก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับ คำให้การรับสารภาพ ของจำเลยในชั้นจับกุมคดีนี้ จึงไม่ต้องห้ามใช้เป็นพยานหลักฐาน

กล่าวโดยสรุป ศาลฎีกาวินิจฉัยประเด็นปัญหานี้ว่ากฎหมายที่แก้ไขนี้ไม่มีผลบังคับ ย้อนหลัง จึงไม่กระทบต่อคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมที่ได้มาก่อนกฎหมายนี้มีผลใช้ ผลแห่งการนี้ จำเลยจึงได้ประโยชน์จากเหตุบรรเทาโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ศาลใช้ดุลพินิจ

ลดโทษให้รวมไปกับคำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวน ลดโทษให้หนึ่งในสาม จากโทษเดิมก่อนลด ที่จำคุก 4 ปี คงเหลือ จำคุก 2 ปี 8 เดือน

จากคำพิพากษาฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่) และคำพิพากษาฎีกาที่ 2215/2548 ศาลฎีกาวินิจฉัยข้อกฎหมายไปในทำนองเดียวกันว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ไม่มีผลย้อนหลัง ซึ่งมีรายละเอียดและเหตุผลปรากฏในคำพิพากษาฎีกาแต่ละฉบับ ซึ่งผลแห่งการวินิจฉัยดังกล่าว ทำให้คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมยังคงเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังประกอบหลักฐานอื่นของโจทก์ลงโทษจำเลยได้ ซึ่งในกรณีที่คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ก็เข้าลักษณะเป็นเหตุบรรเทาโทษประการหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ศาลก็มีอำนาจใช้ดุลพินิจลดโทษให้จำเลยได้ ดังที่ศาลฎีกาได้ตัดสินเป็นบรรทัดฐานมาโดยตลอด

สำหรับคำพิพากษาฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่) เป็นกรณีที่ศาลรับฟังคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยเป็นพยานหลักฐานประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ลงโทษจำเลย กรณีเข้าหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 แต่ศาลฎีกาใช้ดุลพินิจไม่ลดโทษให้จำเลย โดยเหตุผลว่า พฤติการณ์ของจำเลยทั้งสองที่ร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเป็นจำนวนมากถึง 606,000 เม็ด โดยมีปริมาณเมทแอมเฟตามีนคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ถึง 16,656.789 กรัม หากเมทแอมเฟตามีนจำนวนดังกล่าวถูกจำหน่ายแพร่ระบาดไปในหมู่ประชาชน ย่อมก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นจำนวนมาก การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นภัยอย่างร้ายแรง ซึ่งจะต้องลงโทษสถานหนักที่สุด มิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาเป็นเยี่ยงอย่าง และให้ได้รับผลดี ในการปราบปราม จึงไม่สมควรลดโทษให้จำเลยทั้งสอง การไม่ลดโทษตามคำพิพากษาฎีกานี้เป็นการใช้ดุลพินิจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 จึงไม่เกี่ยวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่)

ส่วนคำพิพากษาฎีกาที่ 2215/2548 ศาลฎีกาใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับคำพิพากษาฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่) แต่ใช้ดุลพินิจลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

คำพิพากษาฎีกาทั้งสองคดีเป็นกรณีที่การกระทำความผิดเกิดขึ้นก่อนมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 ออกใช้บังคับ ซึ่งมาตรา 19 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้อภัยความในมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความใหม่แทน โดยวรรคสุดท้ายของมาตรา 84 ที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2547 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ตาม มาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัตินี้กฎหมายที่แก้ไขใหม่จึงไม่มีผลกระทบต่อสิทธิของจำเลยตามหลักการ รับฟังพยานหลักฐานตามกฎหมายเก่า

อย่างไรก็ตามมีปัญหาที่น่าคิดว่า หากเป็นกรณีที่จำเลยกระทำความผิดภายหลังจากที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคหนึ่ง และมาตรา 83 วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว ศาลฎีกาจะวินิจฉัยปัญหาในเรื่องคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมอย่างไร

ในทางทฤษฎีหรือหลักการ ศาลฎีกาจะต้องไม่นำคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยมาวินิจฉัยรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น เพื่อลงโทษจำเลย เพราะกฎหมายห้ามไว้ แต่ในทางปฏิบัติกรณีที่จำเลยได้รับคำสารภาพด้วยความสมัครใจทั้งนี้ให้การมีรายละเอียดให้เห็นชัดเจนว่าจำเลยน่าจะเป็นผู้กระทำความผิด ศาลฎีกาหรือตุลาการซึ่งเป็นปฎุชนก็อาจมีจิตโน้มเอียงที่จะเชื่อในคำให้การรับสารภาพชั้นจับกุมของจำเลย ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่เนื่องจากกฎหมายห้ามรับฟัง ศาลฎีกาย่อมไม่นำคำให้การรับสารภาพดังกล่าวมาเขียนในคำพิพากษาประกอบพยานหลักฐานอื่นเพื่อลงโทษจำเลย จำเลยก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากการนี้ทั้งๆ ที่ตามความเป็นจริงคำให้การรับสารภาพของจำเลยมีผลต่อการวินิจฉัยของศาล เจตนาของจำเลยที่ต้องการรับสารภาพในชั้นจับกุมเพื่อเป็นการอุกโทษ หรือให้ประโยชน์แก่ศาลก็จะสูญเปล่า โดยเฉพาะในกรณีที่ต่อมาจำเลยมิได้ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนหรือในชั้นศาล

นอกจากนี้ หากมีปัญหาฎีกาขึ้นสู่ศาลฎีกา เพื่อให้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา เป็นเหตุบรรเทาโทษ ซึ่งจำเลยควรได้รับการปราณีหรือลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 หรือไม่ ศาลฎีกาจะต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้ และต้องให้เหตุผลว่า ศาลไม่อาจรับฟังคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐาน เพราะต้องห้ามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย กรณีจึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ศาลฎีกาจึงไม่อาจใช้ดุลพินิจลดโทษให้จำเลยได้ กฎหมายที่แก้ไขใหม่นี้ เป็นการไม่เคารพในสิทธิและเจตนารมณ์ของผู้ต้องหาที่ต้องการจะให้การรับสารภาพ เพื่อบรรเทาความผิดของตน

ผู้เขียนคาดว่าประเด็นปัญหาดังกล่าวจะเกิดขึ้นในอนาคต และคดีคงมีจำนวนไม่น้อย เพราะก่อนการแก้ไขกฎหมายนี้ จำเลยส่วนใหญ่ต่างได้รับประโยชน์จากคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม ดังที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยมาแล้ว

4.2 ผลกระทบจากการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย

จากการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย โดยมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผู้ต้องหามิให้ถูกเจ้าพนักงานของรัฐกระทำการ โดยมิชอบเพื่อให้ได้รับคำสารภาพจากจำเลย แต่การแก้กฎหมายดังกล่าว เป็นการแก้ในหลักการรับฟังพยานหลักฐาน ซึ่ง

มีใค้อยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมายทั่วไป ทั้งกลับส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญาหลายด้าน

4.2.1 ผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าพนักงานผู้จับกุม

แต่เดิมาเมื่อมีความผิดเกิดขึ้น เจ้าพนักงานตำรวจจะจับกุมผู้กระทำผิดและมีการสอบปากคำ หรือสอบถามผู้ต้องหาในเวลาใกล้ขีด หรือต่อเนื่องกับการจับกุม และเนื่องจากคดีอาญาในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นคดีความผิดอาญาทั่วไป หรือกล่าวได้ว่าเป็นคดีอาญาที่เกิดตามท้องถนน ไม่นับคดีอาญาที่มีลักษณะเป็นคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือคดีอาญาที่เป็นขบวนการยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งผู้ต้องหาเหล่านั้นมักเป็นผู้ที่มีการศึกษามีความรู้ และมักดำเนินการเตรียมการกระทำความผิดอย่างเป็นขั้นตอน ผู้ต้องหาเหล่านั้นจะมีวิธีการปกปิดหลักฐานที่จะให้การถึงการกระทำผิดของตน กล่าวคือ มักจะไม่ยอมรับสารภาพโดยง่าย การจะพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาดังกล่าวจึงมักเป็นเรื่องที่เจ้าพนักงานต้องค้นหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ เพื่อให้คนร้ายหรือผู้ต้องหาจนมุม แต่ในส่วนของคดีอาญาตามท้องถนน หรือตามตรอกซอก ผู้ต้องหาส่วนใหญ่มักไม่ใช่ผู้ที่มีการศึกษาสูงไม่ได้เตรียมการกระทำความผิดอย่างมีแผนการ หรือกระทำอย่างลับซับซ้อน ผู้ต้องหาส่วนใหญ่ เมื่อถูกจับกุม จึงมักจะทำให้การรับสารภาพว่าตนเป็นผู้กระทำความผิดภายหลังจากที่ถูกจับกุมไม่นาน และถูกเจ้าพนักงานซักถามในเวลาใกล้ขีดหรือต่อเนื่อกัน บ่อยครั้งที่ผู้ต้องหาให้การโยงโย่ไปถึงผู้ร่วมกระทำความผิด หรือให้การไปถึงการกระทำผิดอื่น ๆ ของตน ทำให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถขยายผลทำการจับกุมผู้ร่วมกระทำความผิด หรือขยายผลไปถึงคดีอื่น หรือสามารถจับคนร้ายอื่นตลอดจนค้นหาทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด หรือทำให้ค้นพบของกลางในการกระทำความผิด ในอดีตที่ผ่านมาคดีเป็นจำนวนมากที่เจ้าพนักงานตำรวจสามารถแสวงหาพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงแห่งคดีได้ค่อนข้างมาก โดยมีจุดเริ่มต้นจากคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหา ทั้งคำให้การรับสารภาพดังกล่าวก็เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อประกอบกับพยานหลักฐานแวดล้อมอื่นมีส่วนช่วยในการตัดสินใจของพนักงานสอบสวน ในการเสนอสำนวนต่อพนักงานอัยการเพื่อสั่งฟ้องคดีหรือสั่งไม่ฟ้องคดีอีกด้วย

จากบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ เป็นเหตุให้ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่รับว่าตนได้กระทำความผิดเป็นอันต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานทุกกรณี คำรับสารภาพดังกล่าวจึงเป็นหมัน ไม่อาจเป็นพยานหลักฐานที่จะอ้างหรือรับฟังได้โดยสิ้นเชิง ทั้งนี้โดยผลของกฎหมาย ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุม ดังนั้นในทางปฏิบัติเมื่อมาตรา 84 วรรคท้าย ที่แก้ไขแล้วมีผลบังคับใช้ เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมอาจไม่สอบปากคำของผู้ถูกจับ อาจเป็นเพราะเห็นว่า ถ้อยคำรับสารภาพดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์ เพราะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ หรืออาจเป็นเพราะเจ้าพนักงานผู้จับกุมต้องการป้องกันตนเองไม่ให้ถูกกล่าวหาว่าใช้วิธีการที่

ไม่ชอบ เช่น ทำร้าย หรือข่มขู่ให้ผู้ต้องหารับสารภาพ การไม่สอบปากคำผู้ต้องหาจึงอาจเป็นทางออกที่ดีของเจ้าพนักงานผู้จับกุม พนักงานตำรวจผู้จับกุมอาจปล่อยให้เป็นที่ของพนักงานสอบสวนที่จะทำการสอบปากคำผู้ต้องหาต่อไป ผลกระทบที่เห็นชัดเจนจากหลักกฎหมายใหม่นี้ คือ คดีขาดพยานหลักฐานที่เคยรับฟังมาแต่เดิมนั้นคือ ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหา พนักงานผู้จับกุมขาดโอกาสในการรวบรวมพยานหลักฐานขึ้นนี้ พนักงานสอบสวนก็ไม่มีถ้อยคำให้การรับสารภาพนี้มาประกอบเป็นพยานหลักฐานในการมีคำสั่งเสนอสำนวนต่อพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการเองก็ขาดพยานหลักฐานขึ้นนี้ ไม่มีถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่จะนำไปประกอบพยานหลักฐานอื่น เพื่อให้คดีของโจทก์มีพยานหลักฐานแน่นอนหา ดังที่เคยปฏิบัติมา และสุดท้ายเมื่อคดีขึ้นสู่ศาล ศาลอาจพิจารณาพิพากษายกฟ้องเพราะพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะรับฟังเพื่อลงโทษจำเลย

4.2.2 ผลกระทบต่อพยานหลักฐานของโจทก์

กฎหมายวิธีพิจารณาความของไทยในปัจจุบัน การเริ่มคดีอาญาโดยเจ้าพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นการเริ่มตาม “คำร้องทุกข์” หรือจะเป็นการเริ่ม “ตามคำกล่าวโทษ” หรือจะเป็นการเริ่มเองโดยพลการ จะมีการดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยการดำเนินการของพนักงานสอบสวน แล้วต่อด้วยการดำเนินการของพนักงานอัยการ การดำเนินการของพนักงานสอบสวนเป็นการกระทำเพื่อนำไปสู่การชี้ขาดคดีในชั้นเจ้าพนักงานของพนักงานอัยการ⁶ เนื่องจากแต่เดิมถ้อยคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถเข้าสู่สำนวน และศาลใช้ดุลพินิจรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ เพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ แต่เมื่อมีการแก้ไขกฎหมาย ตามมาตรา 84 วรรคท้าย หลักการรับฟังพยานหลักฐานเรื่องนี้ก็เปลี่ยนไป ดังนั้นในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่มีประจักษ์พยานหรือ ไม่มีผู้เสียหาย และพนักงานสอบสวนไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานอื่นให้แน่นแฟ้น หรือคดีมีแต่พยานแวดล้อมกรณีที่พยานหลักฐานในคดีไม่มีน้ำหนักหนักแน่น เมื่อกฎหมายห้ามรับฟังถ้อยคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมว่าได้กระทำความผิด แม้คำให้การจะมีรายละเอียดและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด ซึ่งแต่เดิมถือเป็นพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือนำมาเป็นพยานหลักฐานประกอบพยานหลักฐานอื่นได้เพราะบุคคลอื่นนอกเหนือจากผู้กระทำความผิดไม่อาจจะรู้ข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งเป็นความรู้เฉพาะตัวของผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาเอง แต่เมื่อกฎหมายใหม่ห้ามรับฟังถ้อยคำรับสารภาพดังกล่าว ก็อาจทำให้คดีขาดพยานหลักฐาน พนักงานสอบสวน

⁶ คณิต ฅ นกร. เล่มเดิม. หน้า 42.

หรือพนักงานอัยการอาจมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง⁷ หรือเมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ศาลอาจมีคำพิพากษายกฟ้อง เพราะเหตุพยานหลักฐานโจทก์มีเหตุอันควรสงสัยตามมาตรา 227

4.2.3 ผลกระทบต่อศาลในการรับฟังพยานหลักฐานในคดี

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าแต่เดิมถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง ศาลจึงมีอำนาจใช้ดุลพินิจวินิจฉัยพยานหลักฐานทั้งปวง ตามมาตรา 227 แล้วพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิด หรือไม่ได้กระทำความผิด ดังนั้น คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุม ศาลจึงนำมาเป็นพยานหลักฐานประกอบการวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาตามหลักดังกล่าวมาโดยตลอด เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 4956/2543 แม้ตามทางสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อนจับกุมทราบเพียงว่า จำเลยที่ 3 และจำเลยที่ 4 กับพวกอีก 2 คน จะมาส่งมอบเมทแอมเฟตามีน โดยมีได้ระบุชื่อจำเลยที่ 2 ด้วยก็ตาม แต่จำเลยที่ 2 ก็ร่วมเดินทางมาในรถยนต์คันเดียวกับจำเลยที่ 1, ที่ 3, และ ที่ 4 ซึ่งมีเมทแอมเฟตามีนวางอยู่ที่เบาะด้านหลัง ในชั้นจับกุมจำเลยต่างรับสารภาพ ว่าได้ร่วมกันนำเมทแอมเฟตามีนมาส่งมอบแก่ลูกค้า ซึ่งเป็นคำรับสารภาพในชั้นต้น ในทันทีที่ถูกจับยังไม่มีโอกาสคิดปรับปรุงแต่งเรื่องให้ผิดไปจากความจริง คำรับสารภาพของจำเลยที่ 2 สอดคล้องกับจำเลยที่ 1 และที่ 4 ซึ่งมีรายละเอียดของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนของการกระทำความผิดตั้งแต่ต้นจนกระทั่งถูกจับ นำเชื่อว่าเป็นการรับสารภาพตามความจริงโดยสมัครใจ จึงรับฟังลงโทษจำเลยที่ 2 ได้ คำพิพากษาฎีกานี้ ตัดสินตามหลักกฎหมายเดิมจากคำพิพากษาฎีกานี้นอกจากจะชี้ให้เห็นว่า คำรับสารภาพของผู้ถูกจับเป็นพยานหลักฐานที่ศาลรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ ลงโทษจำเลยได้แล้ว ยังชี้ให้เห็นอีกว่าตามหลักการรับฟังพยานหลักฐานแต่เดิมมา ในกรณีที่มีคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมต่อเจ้าพนักงานผู้จับกุม หรือเจ้าพนักงานตำรวจ โดยให้การในทันทีทันใด ที่ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหาไม่มีโอกาสปรับปรุงแต่งเรื่อง คำรับสารภาพเช่นนี้ นอกจากเป็นพยานหลักฐานที่สามารถอ้างและรับฟังได้ตามมาตรา 226 แล้ว ยังเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถืออีกด้วย แต่ในทางกลับกันหากคดีนี้มาสู่ศาล เมื่อมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย และกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้แล้ว ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ต้องหาใช้เป็นพยานหลักฐานไม่ได้ หากพยานหลักฐานอื่นมีน้ำหนักไม่เพียงพอ ศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้อง

ประโยชน์ของถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดจะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ในกรณีที่พยานโจทก์ ซึ่งเคยให้การต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นประโยชน์ต่อรูปคดีต่อมาในชั้นพิจารณา พยานโจทก์เบิกความกลับคำเพื่อช่วยเหลือจำเลย เช่น คำพิพากษาฎีกาที่

⁷ ประมวลวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131

1083/2542 การที่พยานโจทก์ทั้งสองเบิกความขึ้นพิจารณาว่าจำเลยไม่ได้ลักทรัพย์ ชัดต่อเหตุผล เห็นเจตนาได้ชัดว่าเบิกความช่วยเหลือจำเลยมิให้ต้องรับโทษ ศาลย่อมฟังข้อเท็จจริงตามคำให้การ ของพยานโจทก์ดังกล่าวในชั้นสอบสวน ซึ่งสมเหตุสมผลยิ่งกว่าคำเบิกความในชั้นศาลได้ แม้โจทก์ ไม่มีประจักษ์พยานเห็นจำเลยกระทำความผิด แต่จำเลยให้การรับสารภาพมาตั้งแต่ชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน และนำชี้ที่เกิดเหตุแสดงการลักทรัพย์ เมื่อพิจารณาประกอบกับคำพยานและ พฤติการณ์แวดล้อมแล้วฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิด

จากตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่กล่าวมา จะเห็นว่าศาลใช้หลักกฎหมายทั่วไปในการรับ ฟังพยานหลักฐาน โดยเฉพาะคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหา หรือจำเลย ในชั้นจับกุม การที่ศาล จะนำมารับฟังว่าจำเลยกระทำความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ ศาลจะต้องรับฟังด้วยความระมัดระวังเป็น อย่างยิ่ง หรืออาจกล่าวได้ว่า ศาลจะต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยถ่วงถอยพยานหลักฐานอย่างละเอียด รอบคอบ โดยเฉพาะตามตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1083/2542 เป็นกรณีที่พยานโจทก์กลับคำ ช่วยเหลือจำเลย ซึ่งบางคดีจำเลยอาจเป็นผู้มีอิทธิพล หรือเป็นญาติพี่น้องของพยานโจทก์ หากไม่ให้ ศาลรับฟังคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมแล้วยอมเป็นผลร้ายต่อคดี หรือกรณีที่ผู้มีอิทธิพลใช้ อำนาจบีบบังคับพยานโจทก์ ให้เบิกความกลับคำช่วยเหลือจำเลย ถ้าห้ามมิให้ศาลรับฟังคำให้การ รับสารภาพของจำเลยที่ให้ไว้ในชั้นจับกุม พยานหลักฐานโจทก์อาจมีน้ำหนักไม่พอรับฟังว่าจำเลย เป็นผู้กระทำความผิด ศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้องปล่อยจำเลยไป

สำหรับหลักกฎหมายใหม่ ตามมาตรา 84 วรรคท้าย ที่ว่า ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับ ว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานนั้น อาจมีผู้โต้แย้งว่า แม้ผู้ต้องหาไม่ให้การ รับสารภาพในชั้นจับกุม ผู้ต้องหายังสามารถให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนหรือชั้นศาลได้ และ ผลของพยานหลักฐานก็ไม่แตกต่างกัน ซึ่งก็เป็นความจริงบางส่วน แต่ในทางปฏิบัติตามความ เป็นจริง ผู้ต้องหาในประเทศไทยส่วนใหญ่เมื่อถูกจับกุม และเจ้าพนักงานตำรวจสอบปากคำใน เวลาใกล้ชิดกับการถูกจับกุมหรือใกล้ชิดกับเวลาเกิดเหตุ ผู้ต้องหามักให้การรับสารภาพว่าตนได้ กระทำความผิด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะความตกใจ หรือเป็นจิตใจสำนึกที่รู้สึกผิด หรือถูกสอบถามใน เวลาใกล้ชิดกับการกระทำผิดทำให้ไม่มีเวลาหรือความคิดที่จะปรุงแต่งเรื่องราว กรณีเช่นนี้หาก เจ้าพนักงานผู้จับปล่อยเวลาให้ผ่านไปหลายวัน ไม่สอบถามผู้ต้องหาหรือล้วงเลยมาจนถึงชั้น สอบสวน จนผู้ต้องหามีเวลาคิดทบทวนหาช่องทางปกปิดความผิดหรือเมื่อผู้ต้องหาได้พบญาติหรือ ทนายความและได้รับการแนะนำหรือเสี้ยมสอนให้ปกปิดการกระทำความผิด ผู้ต้องหาก็มักให้การ ปฏิเสธ หรือบิดเบือนข้อเท็จจริง ทำให้ยากต่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการตลอดจนศาลใน การค้นหาพยานหลักฐานและตรวจสอบความจริงเพื่อชี้ขาดคดี

4.2.4 ผลกระทบต่อผู้ถูกจับหรือจำเลยในการใช้ดุลพินิจในการลงโทษของศาล

แต่เดิมมาก่อนที่จะมีการแก้ไขกฎหมายมาตรา 84 วรรคท้าย คำรับสารภาพในชั้นจับกุม ถือเป็นเหตุบรรเทาโทษประการหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 วรรคสอง ที่ศาลจะใช้ดุลพินิจลดโทษให้แก่จำเลยได้

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้อ

เหตุบรรเทาโทษนั้นได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้โศกเศร้าบาปบุญ ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้าย แห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงาน หรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามิลักษณะทำนองเดียวกัน”

จากแนวคำพิพากษาฎีกา การลดโทษให้จำเลยเพราะจำเลยให้การรับสารภาพไม่จำเป็น เป็นการรับสารภาพในชั้นพิจารณา ชั้นสอบสวน หรือชั้นจับกุม เหตุบรรเทาโทษ มีลักษณะเหมือนกัน 2 ประการคือ

1. จำเลยให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ซึ่งตามแนวคำพิพากษาฎีกา ส่วนใหญ่ตัดสินว่า ถ้าโจทก์มีประจักษ์พยานยืนยันมั่นคง ไม่ต้องอาศัยคำรับสารภาพของจำเลย คำรับสารภาพนั้นก็ไม่ใช่ประโยชน์แก่การพิจารณา ไม่เป็นเหตุบรรเทาโทษ⁸

2. พฤติการณ์การกระทำของจำเลย ซึ่งศาลพิจารณาควกับหลักเกณฑ์ตามข้อ 1. เช่น คำรับสารภาพของจำเลยไม่ใช่ประโยชน์ต่อการพิจารณา และพฤติการณ์โหดเหี้ยมร้ายแรง ก็ไม่มีเหตุลดโทษให้จำเลย⁹

ตัวอย่างคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ศาลลดโทษให้จำเลย เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 3859/2546 ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน จำคุกกระทงละ 5 ปี รวม 2 กระทงจำคุก 10 ปี เพิ่มโทษจำเลยอีกกึ่งหนึ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 97 เป็นจำคุก 15 ปี จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 หนึ่งในสาม คงจำคุก 10 ปี

แต่จากการที่บทบัญญัติมาตรา 84 วรรคท้ายที่แก้ไขใหม่ ห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดเป็นพยานหลักฐาน ศาลจึงไม่อาจรับฟังคำสารภาพของ

⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 1614/2513, 1913/2514, 1875/2520

⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 175/2527, 2537/2538

จำเลย และเมื่อศาลไม่รับฟังคำสารภาพของจำเลยเสียแล้ว จึงไม่มีถ้อยคำรับสารภาพของจำเลยที่จะเป็นพยานหลักฐานในคดีและย่อมไม่มีถ้อยคำรับสารภาพของจำเลยที่จะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาด้วย กรณีจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลจะลดโทษให้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78

อย่างไรก็ตามในกรณีนี้มีความเห็นเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าศาลยังคงลดโทษให้จำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ได้ แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าไม่อาจนำมาใช้ดุลพินิจในการลดโทษให้แก่จำเลยได้อีก

ฝ่ายที่หนึ่งให้เหตุผลว่า บทบัญญัติในส่วนนี้มีได้ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐผู้จับกุมหรือผู้ที่รับมอบตัวผู้ถูกจับกุมสอบถามผู้ถูกจับกุมในชั้นจับกุมว่าผู้ถูกจับจะให้การอย่างไร เพียงแต่ห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดเป็นพยานหลักฐานเท่านั้น ดังนั้นหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าเจ้าพนักงานได้บันทึกคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดในข้อหาที่ถูกจับกุม ศาลก็น่าจะถือเป็นเหตุบรรเทาโทษได้ เพราะการห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามมาตรา 84 วรรคท้าย เป็นการห้ามมิให้รับฟังเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับมิได้ ห้ามมิให้รับฟังเพื่อเป็นเหตุบรรเทาโทษ

ฝ่ายที่สอง ให้เหตุผลว่า หากศาลนำคำรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมว่าได้กระทำความผิดในชั้นที่ถูกจับกุมมาเป็นเหตุบรรเทาโทษได้ เช่นนี้ ก็อาจยังมีการสอบถามคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับต่อไป ซึ่งไม่ตรงกับความมุ่งหมายของผู้บัญญัติกฎหมายที่ต้องการแก้ไขปัญหาอันเกิดขึ้นในทางปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวก็ไม่มีผลในทางปฏิบัติแต่ประการใด

ความเห็นทั้งสองฝ่ายดังกล่าวยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่¹⁰

สำหรับความเห็นของผู้เขียนเห็นว่า มาตรา 84 วรรคท้ายที่แก้ไขใหม่ หลักการรับฟังพยานหลักฐาน และการลดโทษให้ ต้องแปลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายให้สอดคล้องต้องกัน การแปลกฎหมายไม่ควรจะแปลครั้งๆ กลางๆ เมื่อศาลฎีกาวินิจฉัยมาโดยตลอดว่าคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง ซึ่งศาลรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ลงโทษจำเลยได้ คำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยเช่นนี้ จึงเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาและถือเป็นเหตุบรรเทาโทษ ตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 78 เมื่อกฎหมายห้ามรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด เป็นพยานหลักฐาน ผลแห่งการนี้ จึงเปรียบเสมือนว่า ในการพิจารณาคดีไม่มีคำรับสารภาพของผู้ถูกจับหรือจำเลย เมื่อไม่มีคำรับสารภาพดังกล่าวที่จะนำมาเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา จึงไม่มีเหตุที่จะบรรเทาโทษให้แก่จำเลย¹¹ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ทั้งจากคำพิพากษาฎีกา 931/2548 (ประชุมใหญ่) ดังกล่าวมาแล้วซึ่งศาล

¹⁰ ยงยุทธ สุเรนทร์รังสิกุล. หน้าเดิม.

¹¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 1509/2515, 1803/2532

ฎีกาวินิจฉัยไว้ตอนหนึ่งว่า “หากจะแปลความบทบัญญัติดังกล่าวว่า ขณะที่ศาลมีคำพิพากษา ต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังทุกกรณี ไม่ว่าคำรับสารภาพดังกล่าวจะมีอยู่ก่อนหรือหลังวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ ก็อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิของจำเลยทั้งสองที่จะได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 เพราะเหตุที่คำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยผู้ถูกจับเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา อาจทำให้ศาลไม่อาจลดโทษให้แก่จำเลยได้อีก” ก็มีนัยอยู่ว่าหากมาตรา 84 วรรคท้ายที่แก้ไขใหม่มีผลบังคับใช้แล้ว ศาลไม่อาจลดโทษให้จำเลย เพราะเหตุคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาเพราะคำให้การรับสารภาพถูกห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามบทบัญญัติ ดังกล่าวเสียแล้ว

4.2.5 ผลกระทบต่อสังคม

นอกจากผลกระทบจากหลักกฎหมายใหม่ ที่มีต่อพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ต่อดุลพินิจของศาลในการรับฟังพยานหลักฐาน รวมทั้งต่อจำเลย ที่จำเลยควรได้รับประโยชน์จากการลดโทษ เพราะมีเหตุบรรเทาโทษ ในกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม ตามที่กล่าวมาแล้วในผลกระทบ ข้อ 4.2.1 ถึง ข้อ 4.2.4 ยังเป็นที่เห็นได้อีกว่าผลกระทบที่ตามมายังมีต่อสังคมอีกด้วย ซึ่งถ้าคิดอย่างผิวเผินก็จะดูเหมือนว่าไม่มีผลกระทบต่อสังคมมากนัก แต่ถ้าคิดอย่างละเอียดลึกซึ้งแล้ว จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) ที่มีข้อความสั้นๆ เพียงว่า “ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟัง” มีผลกระทบต่อสังคมมาก ข้อความในบทบัญญัติของกฎหมายนี้ ถ้าแปลเป็นภาษาในทางปฏิบัติก็คือ “ห้ามรับฟังคำให้การรับสารภาพชั้นจับกุม” เป็นพยานหลักฐานในคดีไม่ว่ากรณีใดๆ ไม่ว่าคำให้การนั้นจะได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทตัดพยานโดยเด็ดขาด ศาลไม่มีอำนาจที่จะรับฟังพยานหลักฐานชนิดนี้ ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นคดีที่มีแต่พยานแวดล้อมกรณี ไม่มีประจักษ์พยาน หรือคดีที่มีประจักษ์พยานแต่ประจักษ์พยานไม่มาเบิกความต่อศาล ซึ่งคดีในลักษณะเช่นนี้มีอยู่มาก ดังได้กล่าวมาแล้วในบทก่อนๆ ว่าแต่เดิมมาคดีเช่นนี้ถ้ามีคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม ประกอบกัน ศาลก็รับฟังลงโทษจำเลยได้ แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) เมื่อขาดพยานหลักฐานสำคัญคือคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมที่จะนำไปประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ ทำให้พยานหลักฐานโจทก์ไม่แน่นแฟ้นเพียงพอ ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง ปล่อยตัวจำเลยไป คนร้ายที่กระทำความผิดและถูกปล่อยตัวในลักษณะเช่นนี้ จะมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามจำนวนคดีที่มีมาสู่ศาล และมีพยานหลักฐานในทำนองนี้ ย่อมส่งผลร้ายต่อสังคมเพราะคนร้ายที่กระทำความผิดยังคงลอยนวลอยู่ในสังคม อยู่ใกล้ชิดปะปนกับคนดีในสังคม อาจกระทำ

ความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นอีกสุดแล้วแต่ลักษณะประเภทของคนร้ายนั้น ตัวอย่างเช่น คนร้ายที่ เป็นผู้ผลิต หรือจำหน่ายยาเสพติดเฮโรอีน หรือเมทแอมเฟตามีนรายใหญ่ คดีประเภทนี้ประจักษ์ พยานจะไม่ค่อยมี การกระทำความผิดของคนร้ายจะเป็นลักษณะแอบแฝง เป็นกระบวนการหลาย ๆ ทอด พยานหลักฐานมักจะเป็นพยานบุคคลใกล้ชิดเหตุการณ์ หรือพยานแวดล้อมกรณี จึง จำเป็นต้องอาศัยคำให้การรับสารภาพของผู้กระทำความผิดหรือจำเลยเอง แล้วนำมาประกอบ พยานหลักฐานอื่นหรือพยานแวดล้อมกรณี จึงจะสามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ คนร้ายประเภทนี้ เมื่อถูกจับกุมอาจให้การรับสารภาพ ในชั้นจับกุม แต่พอถึงชั้นสอบสวนมีเวลาคิดหรือไตร่ตรอง หรือกลัวความผิด เพราะคดีมีอัตราโทษสูง หรือมีโทษความให้คำแนะนำ ก็จะทำให้การปฏิเสธใน ชั้นสอบสวน และชั้นศาล เมื่อคดีมาสู่ศาล พยานหลักฐานมีแต่พยานแวดล้อมกรณี คำให้การ รับสารภาพชั้นจับกุมซึ่งจำเลยให้การ โดยสมัครใจ บางกรณีจำเลยอาจเขียนคำให้การเอง ให้รายละเอียดมากมาย น่าจะเป็นประโยชน์ต่อรูปคดีเป็นอย่างมาก แต่ก็ถูกตัดด้วยบทบัญญัติของ กฎหมายห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานเสียแล้ว เมื่อพยานหลักฐาน โทษก็ไม่พอฟังลงโทษจำเลย ศาล ก็ต้องปล่อยคนร้ายที่เป็นภัยต่อสังคมอย่างร้ายแรงไปอย่างน่าเสียดาย จากบทบัญญัติของกฎหมาย ใหม่นี้เอง อาจทำให้เกิดผลต่อคดีในทำนองนี้อีกมากในอนาคต เป็นการเพิ่มจำนวนอาชญากรที่ สมควรจะถูกลงโทษให้ลดขบวนในสังคม เป็นภัยต่อสังคม อย่างน่าเป็นห่วง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 บทนำแล้วว่า โลกในยุคปัจจุบันเป็นโลกที่เจริญก้าวหน้าทางการสื่อสาร การคมนาคม และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และดูเหมือนไม่มีวันสิ้นสุด ในขณะที่เดียวกันโลกของอาชญากรรมก็พัฒนาควบคู่ไปด้วย จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องมีมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะต้องมีกฎหมายที่ทันสมัยและบังคับใช้อย่างได้ผลทันที่

การที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ศาลตัดสินคดีได้ถูกต้องเที่ยงธรรมที่สุด ก็คือ พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลนั่นเอง

กระบวนการก่อนพิจารณาคดีเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นจับกุมซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งในที่นี้จะเน้นเจ้าพนักงานตำรวจ ในชั้นสอบสวนเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) และพนักงานอัยการ หากพนักงานสอบสวนไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานหรือพยานอื่นใดที่สามารถบ่งชี้ได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้ที่กระทำความผิดแล้ว พนักงานอัยการก็อาจมีคำสั่งไม่ฟ้อง หรือศาลอาจมีคำพิพากษายกฟ้องได้

แม้การสอบสวนจะเป็นขั้นตอนที่สำคัญต่อการนำไปสู่การวินิจฉัยชี้ขาดของศาลว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม แต่กระบวนการก่อนสอบสวนคือการจับกุมคนร้าย ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งตอนหนึ่ง กล่าวคือหากเจ้าพนักงานหรือตำรวจจับกุมบุคคลที่ไม่ได้กระทำความผิดหรือจับผิดคน ความยุติธรรม หรือกระบวนการยุติธรรมย่อมเกิดขึ้นโดยไม่ถูกต้อง ดังได้กล่าวมาแล้วว่า คำให้การในเบื้องต้นของผู้ต้องหาโดยเฉพาะคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมที่ให้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับกุมในโอกาสแรกโดยสมัครใจไม่ถูกข่มขู่หรือจูงใจ ทั้งไม่ได้แต่งเติมเสริมเรื่องราวให้ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง น่าจะเป็นพยานหลักฐานส่วนหนึ่งที่ดียิ่งที่สุด อาจกล่าวได้ว่าเป็นเสมือนเข็มทิศที่ชี้ทางให้พนักงานตำรวจสามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับที่ในอดีตที่ถือว่าคำรับสารภาพเป็น Queen of Evidence หรือเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย อาจเป็นการนำไปสู่การจับกุมคนร้ายที่ร่วม

กระทำคามผิด เป็นแนวทางให้เจ้าพนักงานตำรวจสามารถค้นหารวบรวมพยานหลักฐานอื่นๆ ต่อไป รวมทั้งอาจเป็นการขยายผลไปสู่การกระทำผิดของผู้ต้องหาในคดีอื่น ๆ อีกด้วย

นอกจากพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลแล้ว การที่ศาลจะวินิจฉัยชี้ขาด หรือพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างถูกต้อง เทียบธรรม จำเป็นที่จะต้องมีการคุ้มครองการใช้ดุลพินิจในการรับฟังหรือชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีได้อย่างเหมาะสม แต่เดิมมาตั้งแต่มีการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลใช้หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา และการวินิจฉัยพยานหลักฐานในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และมาตรา 227 ตลอดมาไม่เคยเปลี่ยนแปลง

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นการรับฟังพยานหลักฐานมาแต่เดิม ซึ่งมีหลักทั่วไปว่า ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล และไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน หรือชั้นพิจารณาของศาล ศาลนำมาวินิจฉัยได้ทั้งสิ้นเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่มีข้อระมัดระวังเพียงว่าต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่นเท่านั้น โดยเหตุนี้ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยตลอดมาว่า คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมนำมารับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ลงโทษจำเลยได้

เนื่องจากถ้อยคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากมีความสำคัญมาตั้งแต่อดีตกาล และมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ในทุกด้าน โดยเฉพาะคำรับสารภาพเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารกระบวนการยุติธรรม ในอดีตถือว่าคำรับสารภาพเป็น Queen of Evidence หรือเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยทั้งในระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน แต่คำรับสารภาพเองก็มีข้อจำกัด ประเทศต่างๆ จึงได้สร้างหลักประกันความผิดพลาดในการรับฟังคำรับสารภาพเพื่อลงโทษจำเลยขึ้น ประเทศที่ชูเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างสุดโต่ง อย่างสหรัฐอเมริกา ก็ยังเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการรับฟังคำรับสารภาพ แม้ก่อนหน้านี้อเมริกาจะสร้างหลักการที่ตั้งข้อรังเกียจการรับฟังคำรับสารภาพไว้มากมาย แต่ก็ได้พัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานตามที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 โดยเฉพาะ Miranda Rules ก็ยังรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ให้การด้วยความสมัครใจอย่างสมบูรณ์ หลังจากการได้รับการเตือนสิทธิ เช่น สิทธิจะไม่ให้การ หรือสิทธิในการมีทนายความแล้ว

ถ้อยคำรับสารภาพมีความสำคัญมาก ถึงกับมีหลักกฎหมายเกี่ยวกับคำรับสารภาพ ที่เรียกว่า Law of Confession

Law of Confession เป็นกฎหมายที่นักกฎหมายทั้งในวงการนักวิชาการ ตุลาการ และบุคลากรในวงการยุติธรรม รวมไปถึงสาธารณะชนให้ความสนใจอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากคำรับสารภาพเองนั้นอาจมีปัญหาในเรื่องความน่าเชื่อถือของถ้อยคำรับสารภาพว่าอาจจะมาจากการข่มขู่หรือ

การทรมาน แต่ในอีกด้านหนึ่งในทางทฤษฎีและจิตวิทยา รวมถึงวงการศาสนา เชื่อว่าหากบุคคลใดให้ถ้อยคำที่เป็นประปักษ์ ต่อประโยชน์ของตนเองแล้ว ก็น่าเชื่อว่าถ้อยคำเหล่านั้นจะต้องเป็นความจริง ในทางประวัติศาสตร์ได้มีแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคำรับสารภาพนั้นย้อนหลังกลับไปถึงยุค Egypt และ Babylonian แนวคิดเหล่านี้เป็นพื้นฐานและถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นหลักกฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพสมัยใหม่ (Modern confession law) ในระยะสองสามร้อยปีที่ผ่านมาเอง แต่หลักการที่สำคัญของคำรับสารภาพคือ คำรับสารภาพต้องมาจากความสมัครใจ (Voluntariness of confession) หลักการนี้ถูกย่ำโดยศาลอังกฤษในยุคต่อมา ในคดี Ibrahim V. R. (1914) และได้แผ่ขยายไปยังประเทศที่ใช้ระบบ common law อื่น ๆ ด้วย ศาลของสหรัฐอเมริกาได้รับเอาหลักสมัครใจข้างต้นไปใช้ในหลายคดี และต่อมาศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้วางหลักการที่สำคัญ กำหนดวิธีการและรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการสอบปากคำผู้ต้องหาไว้อย่างชัดเจน ทั้งในระดับมลรัฐและระดับรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาในคดี Miranda ปี ค.ศ. 1966 ซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์สูงสุดต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ได้กล่าวมาแล้วว่าแม้ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาวางหลักการ Miranda ในเรื่องหลักประกันตามกฎหมายที่กำหนดให้ตำรวจแจ้งสิทธิให้แก่ผู้ถูกจับ โดยเฉพาะหลักการมีสิทธิที่จะมีทนายความ และสิทธิที่จะไม่พูด (Right to counsel and right of silence) แต่ในขณะเดียวกัน หลักการนี้ยังยืนยันถึงหลักเคารพเจตนาธรรมของผู้ถูกจับ หากเขาได้รับคำเตือนแล้ว ยังสมัครใจกล่าวถ้อยคำประปักษ์ ถ้อยคำดังกล่าวกฎหมายย่อมเคารพเจตนาธรรม อันเป็นอิสระของเขาที่ตัดสินใจพูด โดยฟังถ้อยคำนั้นเป็นพยานหลักฐานได้

อย่างไรก็ตามหลักการข้างต้น เกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพดูเหมือนจะแตกต่างจากกรณีของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ที่แก้ไขใหม่โดยสิ้นเชิง หลักสมัครใจ (Voluntariness doctrine) หรือ หลักไม่ให้ถ้อยคำอันเป็นประปักษ์ต่อตนเอง (The privilege against self-incrimination) ไม่ได้เป็นพื้นฐานของการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพ ว่าตนได้กระทำความผิดของผู้ถูกจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยในปัจจุบัน

สังคมเป็นสิ่งที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงและอาชญากรรมก็เปลี่ยนรูปแบบไปตามความเจริญของสังคม กฎหมายบางอย่างจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไข นั่นหมายถึง กฎหมายที่ล้ำสมัยหรือไม่ทันต่อสภาพสังคม หรืออาชญากร ก็ต้องมีการแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสม

แต่การแก้ไขกฎหมาย คือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้ายที่ว่า “ห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่า ตนได้กระทำความผิด” หมายความว่า ห้ามฟังคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทุกกรณี ไม่ว่าจะได้มาโดยชอบหรือไม่ชอบ ไม่ว่าจะจำเลยจะสมัครใจให้การหรือไม่ เป็นการแก้ไขในหลักการของการรับฟังพยานหลักฐาน

หลักการใหม่นี้จึงมิได้อยู่บนพื้นฐานของหลักทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐาน ทั้งยังก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้านดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4

จากที่กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย และเห็นว่ากระบวนการพัฒนากฎหมายของประเทศไทย โดยเฉพาะเกี่ยวกับมาตรา 84 วรรคท้าย น่าจะมีการทบทวน เพราะดูเหมือนว่า ในขณะที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกยอมรับกันว่าคำรับสารภาพมีความสำคัญและจำเป็นในกระบวนการบริหารงานยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมาย เศรษฐศาสตร์ ศาสนา ทั้งมีหลักประวัติศาสตร์สนับสนุนมาอย่างยาวนานนับเป็นเวลาหลายพันปี แต่ประเทศไทยกลับออกกฎหมายห้ามรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมเป็นพยานหลักฐาน การแก้ไขกฎหมายดังกล่าว นอกจากแก้ไขในหลักการเดิมเกี่ยวกับการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมแล้ว ยังเป็นการสวนกับแนวความคิดของประเทศต่างๆ เกือบทั่วโลก

นอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับเจตนารมณ์ในการแก้ไขกฎหมายนี้ก็เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและเพื่อแก้ไขปัญหาที่เจ้าพนักงานของรัฐมักจะใช้วิธีการที่ไม่ชอบบังคับให้ผู้ถูกจับรับสารภาพตั้งแต่ชั้นจับกุม ผู้เขียนมีความเห็นว่า กฎหมายที่แก้ไขนี้ไม่น่าจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพราะปัญหาเกิดในชั้นจับกุม และแม้ผู้ต้องหาจะให้การรับสารภาพ เจ้าพนักงานของรัฐก็อาจจะทำร้ายผู้ต้องหาได้ การแก้ไขกฎหมายเช่นนี้ กลับจะส่งผลกระทบต่อดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานของศาล กระทบต่อพยานหลักฐานของโจทก์ในคดี กระทบต่อการใช้ดุลพินิจของศาลที่จะลดโทษให้จำเลย ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพชั้นจับกุมและคำให้การรับสารภาพชั้นจับกุมเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา ศาลก็รับฟังคำให้การรับสารภาพชั้นจับกุมของจำเลยเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ คำรับสารภาพดังกล่าวจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา จึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษ ศาลย่อมลดโทษให้จำเลยไม่ได้ไปโดยปริยาย นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อสิทธิของจำเลยโดยตรง ในกรณีที่จำเลยเต็มใจหรือสมัครใจให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมว่าได้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเพราะตกใจกลัวหรือสำนึกผิดก็ตาม เมื่อต่อมาจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นสอบสวนและชั้นศาล จำเลยก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากคำรับสารภาพในชั้นจับกุมเสียแล้ว ผลกระทบต่อจำเลยเช่นนี้จะเห็นได้ชัดเจนในคดีที่มีอัตราโทษสูง ดังตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 ดังนั้นการแก้ไขปัญหานี้จึงไม่น่าจะถูกต้องและไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ ปัญหาที่เจ้าพนักงานของรัฐใช้วิธีข่มขู่ บังคับผู้ถูกจับเพื่อให้รับสารภาพนั้นเป็นปัญหาที่เกิดในทางปฏิบัติ จึงสมควรจะแก้ไขโดยทางปฏิบัติมิใช่แก้ไขโดยออกกฎหมายมาแก้ไขในหลักการ เป็นการแก้ไขไม่ถูกต้อง ทั้งการที่พนักงานของรัฐใช้วิธีการที่ไม่ชอบต่อผู้ถูกจับกุม ก็มีกฎหมายที่จะเอาผิดแก่พนักงานเหล่านั้น เช่น คำเนนการทางวินัย หรือตามกฎหมาย ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาก็มีบทบัญญัติหลายมาตราที่สามารถเอาผิดกับเจ้าพนักงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบอยู่แล้ว นอกจากนี้อาจ

แก้ไขในทางปฏิบัติโดยการจัดให้มีผู้คอยช่วยเหลือดูแลผู้ต้องหาในชั้นก่อนการสอบสวน ตั้งแต่ชั้นตรวจค้น จับกุม เช่น ทนายความจากหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) ไม่น่าจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เจ้าพนักงานมักใช้วิธีการที่ไม่ชอบบังคับให้ผู้ถูกจับรับสารภาพตั้งแต่ชั้นจับกุม ทั้งยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในทางอาญาหลายด้านดังกล่าวมาแล้ว ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอแนะดังนี้

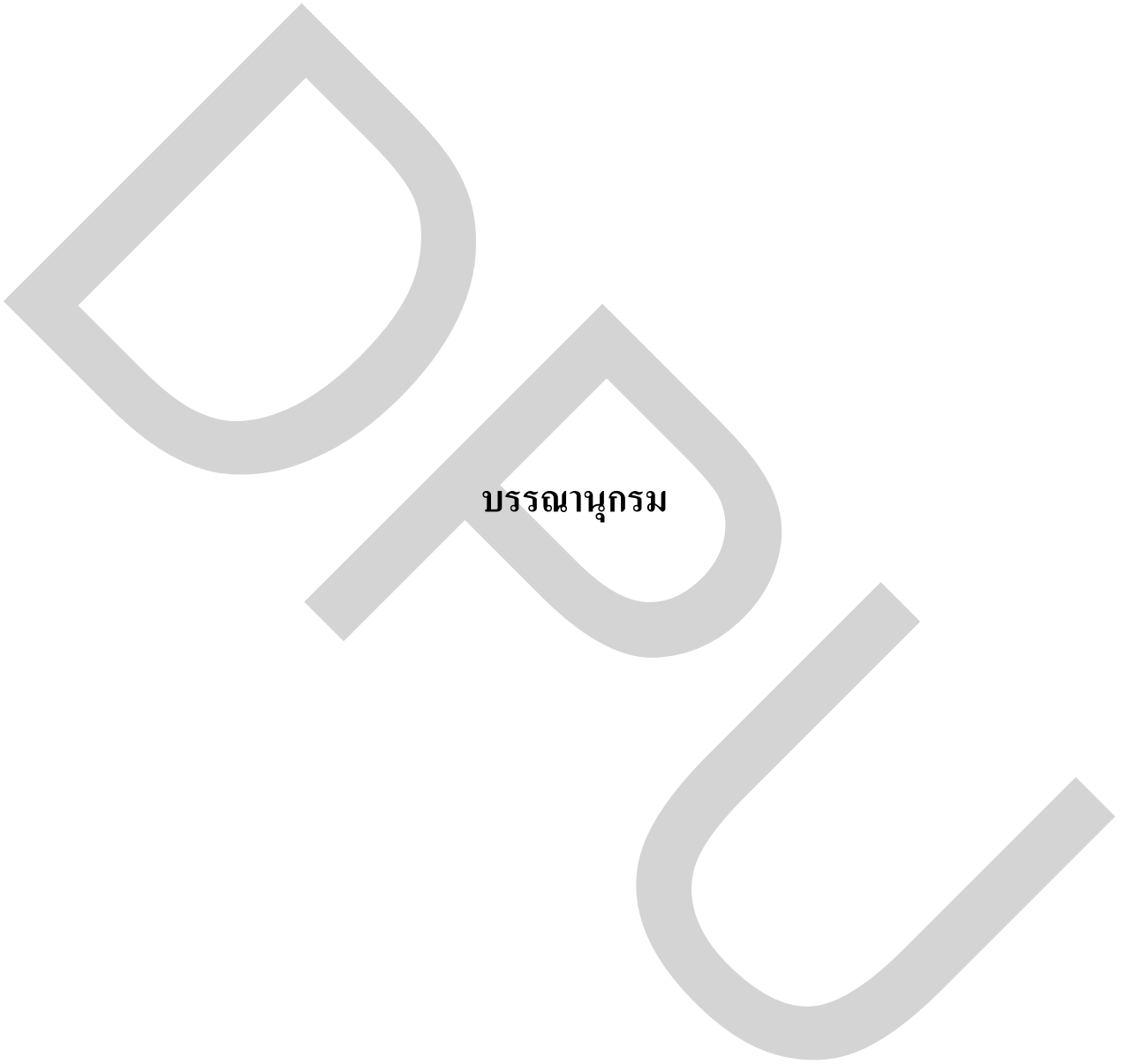
5.2.1 สมควรมีการทบทวนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่) ทั้งนี้เพื่อรักษาหลักการของกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของไทย ให้เป็นหลักสากลตามเดิม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของอารยประเทศ ทั้งให้เกิดความเป็นธรรมต่อสังคม ตลอดจนเพื่อให้มีเครื่องมือที่ดีในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย จำเลยเองก็จะได้รับความเป็นธรรม และได้รับประโยชน์จากหลักการเคารพเจตนาธรรมและความสมัครใจของจำเลยที่จะให้ถ้อยคำรับสารภาพว่าตนได้กระทำความผิดในชั้นจับกุม

5.2.2 สมควรให้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 84 วรรคท้าย ที่ให้มีการแจ้งสิทธิความวรรคหนึ่งหรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับ ในกรณีรับฟัง “ถ้อยคำอื่น” ของผู้ถูกจับเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับ มาใช้กับ “ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด” ทั้งนี้เพื่อให้มีการคุ้มครองผู้ถูกจับต่อการให้ถ้อยคำในชั้นจับกุม ทั้ง “ถ้อยคำอื่น” และถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด “อย่างเท่าเทียมกันอันเป็นหลักประกันในความน่าเชื่อถือต่อถ้อยคำ” ของผู้ต้องหาทั้งสองกรณี

5.2.3 สมควรให้มีหน่วยงานของรัฐให้ความคุ้มครองผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาและจัดให้มีทนายความให้คำแนะนำในเบื้องต้นแก่ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาในระหว่างที่มีการสอบผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาในชั้นจับกุม หน่วยงานนี้อาจจะสังกัดอยู่ในศาลยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะร้องขอความช่วยเหลือได้โดยสมัครใจไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย จัดเป็นบริการของรัฐที่พึงให้แก่ประชาชนที่มีปัญหาต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในทางอาญา

5.2.4 เนื่องจากการค้นในที่สาธารณะตามมาตรา 93 ไม่ได้บัญญัติรายละเอียดและวิธีการค้นไว้ แตกต่างจากการค้นในที่โศฐาน จึงมักเกิดปัญหาต่อคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด เช่น กรณีที่ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาถูกค้นในที่สาธารณะแล้วถูกเจ้าพนักงานกลั่นแกล้งนำของผิดกฎหมาย ได้แก่ เฮโรอีน หรือเมทแอมเฟตามีน(ยาบ้า) จำนวนเล็กน้อยซุกซ่อนหรือยึดยึดให้แกผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาแล้วกล่าวหาว่าค้นได้จากตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา ก็อาจมี

ปัญหาโยงมาถึง “ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด” ว่าเป็นถ้อยคำที่ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาให้การโดยชอบและสมัครใจหรือไม่ เช่น ในกรณีที่เจ้าพนักงานอ้างว่าพบของผิดกฎหมายที่ตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา และมีคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหว่าตนได้กระทำความผิดประกอบด้วยก็อาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของศาลหรือพนักงานอัยการ ยากต่อการใช้ดุลพินิจแยกแยะว่าคำให้การรับสารภาพดังกล่าวได้มาโดยชอบหรือไม่ ดังนั้น หากมีการ ทบทวนแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 84 วรรคท้าย เกี่ยวกับ “ถ้อยคำ รับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด” ห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐาน ตามวิธีการที่เสนอ ในข้อ 1 และ 2 ผู้เขียนขอเสนอความเห็นว่าสมควรที่จะแก้ไข มาตรา 93 ในเรื่องการค้นบุคคลในที่ สาธารณะสถานไปพร้อมกันด้วย โดยอาจนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการค้นในที่สาธารณะมาบังคับใช้ ด้วยโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพการค้นบุคคลในที่สาธารณะสถานและอาจเพิ่มมาตรการอื่น ทั้งนี้เพื่อให้มีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาตั้งแต่เริ่มถูกตรวจค้น จับกุมตลอดจนให้ถ้อยคำ ไม่ว่าจะ เป็น “ถ้อยคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด” หรือ “ถ้อยคำอื่น” เพื่อให้มีการคุ้มครองผู้ถูกจับและผู้ต้องหาอย่างเป็นระบบ ทั้งยังเป็นหลักประกันความน่าเชื่อถือของ ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหว่าตนได้กระทำความผิด ตั้งแต่ชั้นถูกตรวจค้นจนถึงชั้น ถูกจับกุมอีกด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2544). รัฐธรรมนูญและการเมืองการปกครองสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ.
- เข็มชัย ชูติวงศ์. (2542). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ :
นิติบรรณาการ.
- คณิต ฌ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ :
วิญญูชน.
- คณิง ภาไชย. (2544). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- จรัญ ภักดีธนากุล. (2551). กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :
จิริรัชการพิมพ์.
- จินดาภิรมย์ราชสภาบดี, พระยา. (2458). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพิจารณาคำพยานหลักฐาน.
พระนคร : โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ.
- ประมุล สุวรรณสร. (2525). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ :
นิติบรรณาการ.
- สมชาย รัตน์ชื่อสกุล. (2544). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพฯ :
แวนแก้ว.
- สำนักประธานศาลฎีกา. (2548). ข้อพิจารณาประกอบพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2548 และ
พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548
(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุพิศ ปราณีตพลกรัง. (2533). หลักการวินิจฉัยข้อเท็จจริงและชี้แจงนำพยานหลักฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 2
แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ : ประยูรวงศ์ จำกัด.
- โสภณ รัตนากร. (2545). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ :
นิติบรรณาการ.

บทความ

เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์. (2521). “หลักการไม่ยอมรับฟังพยานวัตถุ พยานเอกสาร ซึ่งได้มาโดยการจับ การค้น การยึด ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในสหรัฐอเมริกา.” วารสารนิติศาสตร์, 9, 3. หน้า 120-136.

เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์. (2521, มีนาคม). “การควบคุมอำนาจพนักงานสอบสวน ตัวอย่างของสหรัฐอเมริกา.” วารสารนิติศาสตร์, 9, 4. หน้า 68.,74., 76.

จิรนิติ หะวานนท์. (2527, พฤษภาคม-มิถุนายน). “หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน.” ดุลพาหะ, 31, 3. หน้า 34-35., 40.

ชนกร วรรณปรัชญากุล. (2548, มกราคม-เมษายน). “การรับฟังพยานหลักฐานประเภทต่าง ๆ.” ดุลพาหะ, 52, 1. หน้า 137-143., 153-158.

ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ. (2550, มีนาคม). “กฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพ : บทนำและความสำคัญของคำรับสารภาพ”. บทบัณฑิตย์, เล่มที่ 63, ตอน 1. หน้า 131-136

วิทยานิพนธ์

ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลบ. (2527). หลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประพจน์ ศรีทองคำ. (2542). สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาในกระบวนการสอบสวน : ศึกษาเฉพาะกรณีกระบวนการสอบสวนของกองบัญชาการตำรวจนครบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รุจิรัตน์ ชุมวรรเดช. (2536). พยานผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศานิจ บุญศิริ. (2543). ความชอบด้วยกฎหมายของการแสวงหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำผิดโดยเจ้าพนักงานตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อักรพงษ์ อินทวงศ์. (2547). การห้ามรับฟังถ้อยคำของพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ : ศึกษาเฉพาะกรณีการนำมาใช้ในคดีอื่นซึ่งมิใช่คดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัญชญา สุขสาคร. (2549). การรับฟังคำสารภาพของผู้ต้องหาเป็นพยานหลักฐานในคดีอาญา : ศึกษาตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารอื่น ๆ

ขงยุทธ สุเรนทร์รังสีกุล. (2549). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย (ที่แก้ไขใหม่). งานเอกสารวิชาการประกอบการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ศ.). รุ่นที่ 9. สำนักงานศาลยุติธรรม.

กฎหมายไทย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

Aubry, Arthus S. Caputo, Rudolph R., and Gallati, Robert R.J. (1980). **Criminal Interrogation**. IL : Charles C Thomas.

Carmen, Rolando V. del. (1995). **Criminal Procedure Law and Practice** (3th ed.). CA : Wadsworth.

Cross, Rupert. (1975). **An Out line of the Law of evidence** (4th ed.). London : Butterworths.

Edward, W. Cleary. (1972). **Mc Cormick's Handbook of the Law of Evidence** (2nd ed.). St.Paul, MN: West Publishing.

- Eldefonso, Edward, Coffey and Sullivan, Jame. (n.d.). **Police and Criminal Law** CA :
Goodyear Publishing.
- Emanuel, Steven and Knowles, Steven. (1991). **Criminal Procedure** (12th ed.). New York :
Emanuel Law Outline.
- Ferdico, John N. (2005). **Criminal Procedure for the Criminal justice Professional** (9th ed.).
CA : Wadsworth.
- Israel, Jerold H., and LaFave, Wayne R. (1975). **Criminal Procedure in a Nutshell**.
St.Paul, MN: West Publishing.
- . (1988). **Criminal Procedure in a Nutshell** (4th ed.). St.Paul, MN: West
Publishing.
- Heydon, J.D. (1975). **Cases and Materials of Evidence**. London : Butterworths.
- Jones, David A. (1981). **The Law of Criminal Procedure**. Boston : Little, Brown and
Company.
- Kamisar, Yale. LaFave, Wayne R., and Israel, Jerold H. (1977). **Modern Criminal Procedure**.
St.Paul, MN: West Publishing.
- Kerper, Hazel B., and Israel, Jerold H. (1979). **Introduction to the Criminal Justice systems**.
New York : West Publishing.
- Langbein, John H. (1977). **Comparative Criminal Procedure : Germany**. St.Paul, MN:
West Publishing.
- Neumann, K. (1952). **Manual of German Law Volume II**. London : Her Majesty's Stationary
Office.
- Sykes, Greshman M. and Drabek, Thomas E. (1969). **Law and Lawless**. New York : Random
House.
- Vorenber, James. (1975). **Criminal Law and Procedure Case and Materials**. St.Paul, MN:
West Publishing.
- Weston, Paul B., and Wells, Keneth M. (1971). **Elements of Criminal Investigation**. NJ :
Prentice-Hall.
- . (1972). **Law Enforcement and Criminal Justice : An Introduction**. CA :
Goodyear Publishing.

ARTICLES

Leo, Richard A. (1996, Spring). "Criminal Law : The Impact of Miranda Revisited."

The Journal of Criminal Law & Criminology. 86, 3. p. 679.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายงานการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 21 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ)
วันอังคารที่ 19 ตุลาคม พุทธศักราช 2547 ณ ตึกรัฐสภา

สารบัญ

รายงานการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 21 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันอังคารที่ 19 ตุลาคม พุทธศักราช 2547 ณ ตึกรัฐสภา

	หน้า
เรื่องที่ประธานฯ ขอหารือ	
1. เรื่องแผนทิ้งช่วงที่ภาคอีสาน	1
ผู้อภิปราย	
- นายสมบุรณ์ ทองบุราณ	1
- นายปรีชา ปิตานนท์	3
2. เรื่องการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมวุฒิสภา	5
ผู้อภิปราย	
- พลตำรวจเอก ประทีน สันติประภพ	5
- นายนิพนธ์ วิสิทธิ์ยุทธศาสตร์ (รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง)	7
3. เรื่องการใช้คำพูดในที่ประชุมวุฒิสภา	12
ผู้อภิปราย	
- นายผ่อง เล่งอี้	12
เรื่องที่สมาชิกฯ ขอปรึกษา	
1. เรื่อง การร้องเรียนจากตำรวจ ทหาร ที่ไปรบภาคใต้	9
ผู้อภิปราย	
- นายภิญญา ช่วยปลอด	9
- พลตำรวจเอก ประทีน สันติประภพ	10
นายวีรพงษ์ สกลกิติวัฒน์	10

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม	13
1. รับทราบเหตุขัดข้องที่ไม่อาจบรรจุกระทู้ถามเรื่องการห้ามสตรี ขึ้นไปสักการบูชาพระธาตุ ของ นายประสิทธิ์ พิฑูรกิจจา ถามท่าน นายกรัฐมนตรีเข้าระเบียบวาระการประชุมได้	13
ผู้อภิปราย	
- นายประสิทธิ์ พิฑูรกิจจา	15
ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุม ไม่มี	16
เรื่องที่สมาชิกฯ เสนอ	
- เรื่องเสนอให้ใช้คณะกรรมการสามัญเพื่อพิจารณาเสนอรายชื่อ บุคคลที่เห็นสมควรเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลที่ได้รับ การเสนอชื่อด้วย	16
ผู้อภิปราย	
- นายคำนวณ เหมาะประสิทธิ์	16
- นายสุนทร จินดาอินทร์	17
เรื่องด่วน	
เรื่องด่วนที่ 1 เลือกรรณการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา 15(5) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการพ.ศ. 2521 ซึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2545	17
ผู้อภิปราย	
- นายถวิล ไพรสณฑ์	18
- นายสุนทร จินดาอินทร์	19, 21, 24, 34, 36, 37, 41, 45
- นายสรารุช นิยมทรัพย์	20
- นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์	21, 27
- นายสันติภาพ อินทรพัฒน์	22, 29, 31

ผู้อภิปราย

- นายพนัส ทศนียนนท์	25, 27, 46, 49
- นายภิญญา ช่วยปลอด	25, 45
- นายไสว พรหมณี	30, 35, 37
- นายประสิทธิ์ พิฑูรกิจจา	31, 34
- นายไพบูลย์ อุบัติศฤงค์	32, 44
- นายทองใบ ทองเปาด์	36
- นายณรงค์ นุ่นทอง	38
- พลตรี มนูญกิจ รูปขจร	39
- นายสวัสดิ์ กฤตรัชตนันต์	42
- นายประสิทธิ์ ปทุมรักษ์	44, 47, 48
- พลตำรวจตรี สนาม คงเมือง	49
- นายแคล้ว นรปิติ	69

เรื่องด่วนที่ 2 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่....) พ.ศ.....
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว

71

ผู้อภิปราย

- นายปรีชา ปิตานนท์	75, 146, 149
- นายปราโมทย์ ไผชนม์	77
- พลเอก ศิริ ทิวะพันธุ์	79
- นายคำนวณ ชโลปถัมภ์	80
- นายสวัสดิ์ กฤตรัชตนันต์	82
- นายบรรจรรย์ เกริกพิทยา	83
- นายสนิท จันทรวงศ์	87
- นายวิทยา มะเสนา	89
- นายจรูญ ยิ่งประกาศ	91
- นายส่อง เล็งอี่	99, 162
- นายภิญญา ช่วยปลอด	101
- นายสันติภาพ อินทรพัฒน์	102

ผู้อภิปราย

- นางมาลีรัตน์ แก้วก่า	110
- นางมาลินี สุขเวชชวรกิจ	113
- นายไสว พรหมณี	116
- นายประสิทธิ์ พิฑูรกิจจ่า	120
- นายสมบูรณ์ ทองบุราณ	124
- นายสุนทร จินดาอินทร์	128
- นายเกษม มาลัยศรี	129
- นายบุญทัน ดอกไธสง	132
- นายสมพร คำชื่น	136
- นายอุดร ตันติสุนทร	140
- นายแก้วสรร อติโพธิ	144, 157, 164
- นายพนัส ทศนียนานนท์	147
- นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์	152, 155
- พลเอก วิชา ศิริธรรม	156
- นายณรงค์ นุ่นทอง	159
- นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์	160, 163

เรื่องด่วนที่ 4 ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่...) พ.ศ.

ซึ่งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว 166

ผู้อภิปราย

- นายสุนทร จินดาอินทร์	167
- นายค่านวม เหมาะประสิทธิ์	170

เรื่องด่วนที่ 5 ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่.....) พ.ศ.

ซึ่งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว 170

ผู้อภิปราย

- พลตำรวจเอก วิรุฬห์ ฟื้นแสน	171, 187
- นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์	175, 180

หน้า

ผู้อภิปราย

- นายสุนทร จินดาอินทร์	176, 183
- นายค้ำฉนวน เหมาะประสิทธิ์	176
- นายสมพร คำชื่น	176
- นายสงวน นันทชาติ	178, 184
- นายลัก กอแสงเรือง	178, 189
- นายเสรี สุวรรณภานนท์	181, 183
- นายณรงค์ นุ่นทอง	185
- นายแก้วสรร อติโพธิ	193

เรื่องด่วนที่ 7 ร่างพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

(ฉบับที่...) พ.ศ.ซึ่งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว 193

ผู้อภิปราย

- นายปราโมทย์ ไพชนม์	194, 196
- นายวัลลภ ตังคณานุก์	165
- นายสุนทร จินดาอินทร์	195, 196
- นายเสรี สุวรรณภานนท์	197

การอภิปรายเรื่องด่วนที่ 5 ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่....) พ.ศ.ซึ่งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พิณฑุเสณีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ที่ประชุมเห็นด้วย 98 นะครับไม่เห็นด้วย งงออกเสียง ไม่ลงคะแนนไม่มีครับ เชิญท่านคำนวณครับ

นายคำนวณ เหมาะประสิทธิ์ (อุตรดิตถ์) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม คำนวณเหมาะสมสิทธิ์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดอุตรดิตถ์ ขอลงคะแนนเพิ่มอีก 1 เสียงเห็นด้วยครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พิณฑุเสณีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เพิ่มท่านคำนวณไปด้วยนะครับ อีก 1 เสียง ครับ ท่านสนิทลงคะแนนหรือยังครับ เป็นอันจบการพิจารณาระเบียบวาระเรื่องด่วนที่ 4 นะครับขอบคุณ คณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่) พ.ศ.ทุกท่านครับ

เรื่องด่วนที่ 5 ผมไปร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่) พ.ศ.ซึ่งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พิณฑุเสณีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญคณะกรรมการแถลงเลยครับ ซึ่งขึ้นมาประจำที่อยู่แล้วเชิญครับ

พลตำรวจเอก วิรุพห์ พันแสน (รองประธานคณะกรรมการ) เรียนท่านประธานวุฒิสภา ที่เคารพ กระผม พลตำรวจเอก วิรุพห์ พันแสน รองประธานคณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภา คณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่) พ.ศ.ได้มีท่านกรรมการร่วมกัน มี พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์ เป็นประธานคณะกรรมการ กระผม พลตำรวจเอก วิรุพห์ พันแสน เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง แล้วก็มีคณะกรรมการร่วมกันทั้งหมดฝ่ายละ 12 คน

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกันนะครับ ส่วนใหญ่ของคณะกรรมการได้เห็นด้วยตามร่างที่วุฒิสภาแก้ไข ก็มีข้อที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาให้เห็นแตกต่างไปจากเดิม ก็คือมีเรื่องสำคัญอยู่ ดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 เรื่องตามมาตรา 15 ซึ่งให้ยกเลิกความในมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใน (5) ซึ่งใช้ข้อความว่า “เมื่อผู้เสียหายขอให้จับ โดยแจ้งว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าและความผิดนั้น มีระบุไว้ตามประมวลกฎหมายนี้ และแจ้งด้วยว่าได้ร้องทุกข์ตามระเบียบแล้ว” ข้อความตอนนี้ตาม (5) ได้ตัดออก เพราะปรากฏให้อำนาจในการที่เจ้าพนักงานที่จะทำการจับกุมในกรณีถ้าหากเป็นผู้เสียหายก็ตาม ได้มีบทบัญญัติอยู่ในมาตรา 78 (3) แล้วซึ่งกรณีถ้า

หากว่าอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 (3) ในข้อความว่า “ถ้ามีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ไม่อาจจะขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้ ก็ให้สามารถทำการจับกุมได้” ถ้าหากไม่สามารถจะไปขอหมายศาลได้นะครับ ในกระบวนการตัวนี้ได้ให้อ่านแก่เจ้าพนักงานไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ถ้าหากเป็นกรณีผู้เสียหายแจ้งให้จับ แล้วถ้าหากมีการสอบถ้อยคำหรือสอบพยานหลักฐานเบื้องต้นได้ความชัดเจนว่า บุคคลนั้นได้กระทำความผิดก็สามารถทำการจับกุมได้แล้วนะครับ

เรื่องที่ 2 ในมาตรา 84 วรรคท้ายนะครับ ที่วุฒิสภาได้ตัดออกร่างของสภาผู้แทนฯ ว่า “คำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่า ตนเองได้กระทำความผิดชั้นจับกุม จะรับฟังเป็นหลักฐานมิได้” กรรมการร่วมกันได้แก้ไขถ้อยคำว่า “ถ้าถ้อยคำนั้นรับสารภาพของผู้ถูกจับว่า ได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน และถ้าถ้อยคำอื่นถ้าจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับก็ได้ต่อเมื่อได้แจ้งสิทธิตามมาตรา 83 วรรคสองแก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี” หมายความว่า ถ้อยคำที่ผู้ถูกจับในชั้นจับกุมนั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ต่อเมื่อได้แจ้งสิทธิครับ แจ้งสิทธิตามมาตรา 83 ว่าสิทธิต่าง ๆ ที่เขามีตามมาตรา 83 แล้วก็สามารถจะเป็นพยานหลักฐานได้นะครับ ก็หมายความว่าแจ้งสิทธิเพิ่มเติมให้แก่ผู้ถูกจับขึ้น

ในกรณีต่อไปนะครับ ในกรณีมาตรา 25 ยกเลิกความมาตรา 92 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (4) ในกรณีที่เจ้าพนักงานเขาไปทำการค้นไม่สามารถจะรอหมายศาลได้สรุปสั้นๆ นะครับใน(4) นั้นเราได้มีการเพิ่มเติมคณะกรรมการฯ ทางคณะกรรมการร่วมกันเห็นชอบตามที่วุฒิสภาแก้ไข แต่ให้เพิ่มเข้าไปบอกว่า ในกรณีไปขอเจ้าพนักงานเข้าไปค้นโดยไม่ใช้หมายของศาลนั้น กรณีมีเหตุเร่งด่วนหรือเหตุจำเป็นพิเศษนั้น จะต้องแจ้งเหตุความจำเป็นให้เจ้าบ้านทราบแล้วก็บันทึกเหตุแห่งความจำเป็นให้ผู้ที่ครอบครองสถานที่หรือเจ้าของบ้านทราบด้วย แล้วให้แจ้งว่าเจ้าพนักงานได้ยึดทรัพย์หรือเอาสิ่งของอะไรเข้าไปแล้วมอบหลักฐานนั้นให้เจ้าของบ้านนั้นเขาทราบไว้ด้วยครับ เป็นการเพิ่มเติมให้แก่เจ้าของบ้านเขาให้ทราบถึงสิทธิของเจ้าของบ้านในการครอบครองทรัพย์สินของเขาครับ

ไปมาตราสุดท้าย มาตรา 46 มาตรา 46 ให้ยกเลิกความมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ใช้ความต่อไปนี้แทนนั้นนะครับ ทางวุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมไปนะครับ ทางสภาผู้แทนราษฎรก็แก้ไขเพิ่มเติม วิ. อาญา ไปทางวุฒิสภาก็แก้ไขเพิ่มเติมไปครับ ปรากฏตามข้อความนี้แล้วในการพิจารณาคดีต่อเนื่อง แต่เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วว่า ในบทบัญญัติในการพิจารณาคดีต่อเนื่องนั้น ได้ให้หลักการในการพิจารณาว่า จะต้องทำด้วยความรวดเร็ว แล้วก็ทำด้วยความรวดเร็วเป็นธรรมและต่อเนื่อง ต่อเนื่องรวดเร็วและเป็นธรรมแล้วปรากฏ

จริง ๆ ในรัฐธรรมนูญแล้ว จึงเห็นว่าในมาตรานี้ไม่มีการแก้ไข คือให้ยกเลิกไป ไม่มีการแก้ไข ให้ใช้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามฉบับเดิม ให้ยกเลิกไป ก็เป็นหลักการว่า ทั้งหมดส่วนใหญ่แล้วก็เห็นตามร่างวุฒิสภา มีแก้ไข แต่แก้ไขเพิ่มเติมนี้ส่วนมากก็จะให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนมากขึ้น ก็ให้ที่ประชุมได้พิจารณาตามร่างของพระราชบัญญัติ ซึ่งพิจารณาร่วมกัน ถ้าท่านมีความสงสัยก็จะได้ชี้แจงต่อไปครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พิณฑุเสถียร รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) อาจารย์วัลลภครับ

นายวัลลภ ตังคณานุก์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผม วัลลภ ตังคณานุก์ สมาชิกวุฒิสภา ผมสงสัยในมาตรา 19 คือจำความได้ว่าตอนที่กฎหมายฉบับนี้เข้าสู่วุฒิสภา ในวาระสุดท้ายนี้สมาชิกวุฒิสภาได้ลงมติเกือบเป็นเอกฉันท์แล้ว ถ้าผมจำไม่ผิดนะครับ ให้ตัดถ้อยคำวรรคสุดท้ายของมาตรา 19 คือตัดคำว่า “คำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนเองได้กระทำความผิดในชั้นจับกุม จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานมิได้” พยายามฟื้นความจำว่า ความหมายคล้ายๆ กับบอกว่า ที่ผ่านมานี้ เหตุที่ผู้ถูกจับรับสารภาพมักจะมาจากการถูกซ้อมบ้าง ถูกบังคับ ถูกกดดันต่าง ๆ บ้าง ทำให้เขาต้องรับสารภาพ ด้วยเหตุนี้เองกรมการของวุฒิสภาที่ดี สมาชิกวุฒิสภาที่ดี จึงเห็นด้วยที่จะตัดบรรทัดสุดท้ายออก ที่นี้พอไปสู่กรมการร่วมกัน กรมการร่วมกันก็ไปปรับเป็นภาษาไทยใหม่ เป็นวรรคสุดท้ายที่เขียนขึ้นมาใหม่ คล้าย ๆ กับบอกว่า เฉพาะคำรับสารภาพนี้ โอ.เค. แล้วยื่นตามเรา แต่ถ้อยคำอื่นนี้จะต้องบันทึกเอาไว้ว่าอย่างนั้นเถอะ จะต้องบันทึกเอาไว้ แล้วก็ใช้เป็นพยานไม่ได้ ผมพยายามนึกถึงคำบันทึกการจับกุมของเจ้าพนักงานตำรวจ ผมถามง่าย ๆ นะครับ บังเอิญทั้ง 2 ท่าน ก็เป็นทนายที่ผมเคารพ ท่านสัก ท่านเสรี มนุษย์เราไปถึงโรงพักโดนตำรวจจับนี้ ไม่ใช่อยู่ ๆ ก็จับไปเพียงแต่บอกว่า รับสารภาพหรือไม่รับสารภาพ แต่ขั้นตอนกระบวนการนี้ ถูกกดดันมาหลายเรื่อง แม้กระทั่งกดดันบางที่เขียนนำไปด้วย เขาก็บอกเขียนถูกแล้วเป็นไปตามนี้แล้ว ทั้งที่ไม่ได้เป็นไปตามนี้เลย อันนี้คือถ้อยคำอื่นทั้งนั้นนะครับ เป็นถ้อยคำอื่นทั้งนั้นซึ่งมาจากการถูกกดดันให้ยอมรับ ถ้อยคำอื่นนั้น แต่ท่านใช้คำว่า “คำรับสารภาพ” คำสุดท้ายคำเดียวที่เป็นพยานไม่ได้ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเจตนาผิดไปจากเดิม เพราะถ้อยคำอื่นเป็นถ้อยคำที่เกิดขึ้นได้ทั้งนั้นภายใต้การถูกกดดันกลับยอมรับเอามาใช้ได้ ตรงนี้ผมขอความกระจ่างเถอะครับ โดยเฉพาะท่านสักกับท่านเสรีในแง่ทั้งเป็นทนายด้วย เป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย เป็นกรมการด้วย ท่านตอบให้กระจ่างหน่อยเถอะว่า ทำไมจึงยอมเป็นแบบนี้ได้ นี่เป็นคำถาม คำถามเดียวในกฎหมายฉบับนี้

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พิณฑุเสถียร รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านสุนทร จินดาอินทร์ ครับ

นายสุนทร จินดาอินทร์ (กำแพงเพชร) : กราบเรียนท่านประธานฯ ครับ ผม สุนทร จินดาอินทร์ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดกำแพงเพชร บังเอิญผมสงสัยในมาตราเดียวแล้วที่เกี่ยวกับท่าน วัลลภด้วย คือผมสงสัยว่าคนเขารับสารภาพ ทำไมต้องไปห้ามไม่ให้รับฟังครับ สงสัยจริงๆ ถ้าเขา สารภาพด้วยความสมัครใจ แล้วท่านบอกไม่ให้รับฟังแล้วเหมือนกับท่าน ไปบังคับศาลด้วย ผมไม่เห็นด้วยตรงนี้ครับ แล้วก็เช่นเดียวกับอาจารย์วัลลภว่า แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น ก็ให้รับฟังได้ ก่อนข้าง จะขัดกันอยู่ 2 ส่วนนี้ แต่ผมอยากฟังคำชี้แจงด้วยว่า คำรับสารภาพโดยสุจริตใจจริงๆ พอโดนจับปุ๊บ ทำผิดจริงบอกผมทำผิด กฎหมายบอก ไม่ได้ ศาลรับฟังไม่ได้ แล้วไปรับฟังใคร แล้วจะสอบสวน ทำไมครับ ที่ปฏิเสธท่านรับฟัง พอรับสารภาพท่านไม่ให้รับฟัง ผมขอคำชี้แจงด้วย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่ สอง) ข้างล่างหมดแล้วนะครับ ท่านคำนวณ เหมาะประสิทธิ์ เชิญครับ

นายคำนวณ เหมาะประสิทธิ์ (อุตรดิตถ์) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ กระผม คำนวณ เหมาะประสิทธิ์ สมาชิกวุฒิสภาจากจังหวัดอุตรดิตถ์ เท่าที่ผม ได้ดูที่คณะกรรมการ ร่วมกันได้ไปพิจารณา ก็อยากจะขอชมเชยเพราะว่าคณะกรรมการร่วมกันชุดนี้ที่ไปจากวุฒิสภานี้ มีพิจารณาที่ผมเห็นมีอยู่ 17 ประเด็น 17 ประเด็นตามมาตราต่าง ๆ ในแต่ละประเด็นนี้ เห็นด้วยกับ วุฒิสภา 10 ประเด็น และที่กรรมการร่วมกันทั้งวุฒิสภา ทั้งผู้แทนฯ นี้ก็ไปแก้ไขในรายละเอียดของ มาตรานั้น ๆ อีก 6 ประเด็น และเห็นด้วยกับสภาผู้แทนฯ 1 ประเด็น ก็ถือว่า ก็ต้องขอชมเชย เพราะว่ากรรมการร่วมกันที่ไปนี้ก็ต้องรักษาสีทรี รักษาสิ่งที่พวกเราโหวตในสภาอันศักดิ์สิทธิ์ แห่งนี้ให้เป็นที่ไปตามมติของวุฒิสภา ขอชมเชย ณ ที่นี้ ขอขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่ สอง) ท่านสมพรมีคำถามใหม่ครับ ท่านยกมือเกาหัวหรือว่ายกมือจะถาม

นายสมพร คำชื่น (แพร่) : ยกมือจริงครับท่านประธานฯ ผมไม่เกาหัวหรือครับท่าน ประธานฯ กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม สมพร คำชื่น สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดแพร่ ผมก็ได้ ยินท่านรองประธานอธิบายแต่ว่าอย่างที่ท่านสมาชิกฯ ผู้มีเกียรติที่ถามไป ขอภัยที่เอยนาม ท่านคำนวณ ที่บอกว่า แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ 5-6 มาตรานี้ ผมก็อยากจะไต่ถามท่านเสรี สุวรรณภานนท์ เป็นนักกฎหมาย ลองชี้แจงให้ชัด ๆ สรุปลงให้เห็นเป็นรูปธรรมสักหน่อยได้ไหม ครับ ผมก็อยากฟัง เพราะว่ามีท่านสักด้วย มีท่านเสรีด้วย ก็ขอสรุปให้ชัดเจนอีกสักครั้งเถอะครับ เพราะว่ากฎหมายอาญานี้สำคัญ เกี่ยวกับวิถีชีวิตของพี่น้องประชาชนอย่างมหันต์เลย มากมาย เหลือเกิน ท่านรองประธานผมได้อธิบายแล้ว ผมก็เข้าใจ แต่ว่าก็ขออีกสักครั้งเถอะครับ ขอขอบคุณ ครับท่านประธานฯ ครับ ขอท่านเสรีหรือว่าท่านสักก็ได้ครับ นักกฎหมายครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่ สอง) : เชิญท่านสงวนครับ

นายสงวน นันทชาติ (พะเยา) : ท่านประธานฯ ที่เคารพ ผม นายสงวน นันทชาติ สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดพะเยา ท่านประธานฯ ครับ ผมเพียงแต่จะพูดเหมือนกับท่านคำนวณพูดไปเมื่อสักครู่นี้ เพราะว่าโดยปกตินี้หลายท่านหลายคนทั้งสื่อหรืออะไรต่าง ๆ นี้มักจะวิพากษ์วิจารณ์ว่า วุฒิสภาไม่มีประโยชน์อะไรหรือทั้งเสีย แต่ในข้อเท็จจริงเราจะเห็นว่ากฎหมายแค่ 2 ฉบับนี้ วุฒิสภาช่วยประชาชนได้มากมาย เช่น กฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความแพ่งที่ผ่านมาและกฎหมายอาญานี้ นะครับ เพราะฉะนั้นอยากจะพูดไว้ บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรว่า วุฒิสภามีประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติมาก ขอขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญกรรมการครับ

นายสัก กอแสงเรือง (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพ ผมสัก กอแสงเรือง ในฐานะกรรมการร่วมกัน ขอเรียนอย่างนี้ครับว่า ในมาตรา 19 แก้ไขมาตรา 84 นั้น เป็นเรื่องของการดำเนินการในชั้นจับกุม ไม่ว่าเจ้าพนักงานหรือราษฎรเป็นคนจับนี้ก็จะส่งไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนทันที แล้วก็ในการสอบสวนยังไม่ได้เริ่มการสอบสวนนะครับ เนื่องจากว่าที่มีการร้องกันมาก ก็คือว่า ตอนจับนี้ พอจับแล้วก็มีเหตุการณ์เรื่องของการดำเนินการให้รับสารภาพ แล้วก็รวมทั้งดำเนินการอย่างอื่นด้วยนะครับ ที่นี้ตามหลักในการพิจารณาของคณะกรรมการก็พิจารณาว่าในชั้นสภาผู้แทนฯ ที่เขาเขียนเรื่องของการที่ไม่ให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมมาดำเนินการรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น ก็คือ ยึดหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 243 ของรัฐธรรมนูญ “บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำปฏิบัติโทษต่อตนเอง” อาจจะทำให้ตัวเองถูกฟ้องคดีอาญา สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นสิทธิโดยชอบของผู้ต้องหาในคดีอาญา เพราะฉะนั้นก่อนที่จะถึงมีการสอบสวนในวันจับกุมก็เลย บัญญัติว่าในชั้นนี้ยังรับฟังไม่ได้ แต่ถ้าได้ผ่านกระบวนการอื่นไปแล้ว ซึ่งในมาตรา 84 ก็เขียนไว้ชัดเจนว่าให้เจ้าพนักงาน แจ้งข้อหาก่อน แล้วก็รายละเอียดเกี่ยวกับการจับให้ทราบ รวมทั้งมอบสำเนาบันทึกการจับกุมให้กับผู้ถูกจับด้วย เพื่อคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ นอกจากนั้นยังจะต้องดำเนินการตามมาตรา 7/1 มาตรา 7/1 นี้ก็คือดำเนินการแจ้งสิทธิ เมื่อจับกุมแล้ว ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกควบคุมมีสิทธิที่จะได้รับการแจ้งสิทธิ มีสิทธิที่จะขอให้เจ้าพนักงานแจ้งญาติหรือผู้ซึ่งไว้วางใจทราบถึงว่าเขาถูกจับเมื่อไร อย่างไร ถูกขัง ควบคุมอยู่ที่ไหน เพื่อให้สามารถติดต่อญาติได้ สิทธิต่อไปก็คือพบและปรึกษานายความเป็นการเฉพาะตัว สิทธิต่อไปก็คือให้ทนายความฟังการสอบปากคำของตนในชั้นสอบสวน เพราะฉะนั้นในมาตรานี้ก็เลยเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการร่วมกันว่าถ้าหากว่าเราจะคงเรื่องของคำรับสารภาพนี้ว่าได้ถูกจับในชั้นจับกุมให้คงรับฟังเป็นพยานหลักฐานมิได้นี้ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนฯ ก็น่าจะเป็นหลักที่ถูกต้องนะครับ แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากว่าคำรับสารภาพ ถ้าไม่ใช่คำรับสารภาพที่เป็นถ้อยคำอื่นที่อาจจะไปสู่พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่จะไปประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการพิสูจน์

ความผิดนี้ก็สามารถที่จะดำเนินการได้ต่อเมื่อมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง มีการแจ้งสิทธิตามมาตรา 83 วรรคสองนะครับ เพื่อที่จะให้เขาสามารถได้ผ่านกระบวนการ เช่น ถ้าหากว่ามีมีการแจ้งสิทธิแล้ว มีการใช้สิทธิแล้วนะครับ แล้วก็เพื่อให้เขาสามารถที่จะปรึกษาทนายความแล้ว ให้มีการสอบปากคำต่อหน้าทนายความแล้ว ผมคิดว่าถ้อยคำเหล่านั้นศาลเองก็คงจะฟังโดยปราศจากข้อสงสัยนะครับ ปราศจากความระแวงนะครับ ถ้าหากว่ามีอยู่เป็นปกตินะครับ เพราะเหตุว่าพอถูกจับแล้วพอมีคำรับสารภาพ แล้วก็ถือว่าคำรับสารภาพนั้นสามารถที่จะดำเนินการได้ แต่ในทางปฏิบัติในคดีจริงๆ นี้ พอมีคำรับสารภาพแล้วนี้ พอพนักงานสอบสวนก็ไม่เน้นไปสอบสวนพยานหลักฐานอื่น ไปพิสูจน์ความผิดตามหลักวิทยาศาสตร์อื่น มีแต่คำรับสารภาพ พอไปถึงศาลผู้ต้องหากลับปฏิเสธ พนักงานอัยการ ซึ่งเป็นโจทก์นี้ก็ไม่พยานหลักฐานในสำนวนที่จะไปพิสูจน์ความผิดนะครับ พิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด หรือจะให้ศาลลงโทษด้วยพยานหลักฐานที่รับฟังโดยปราศจากข้อสงสัย เพราะฉะนั้นในหลักการว่าการที่จะให้คำรับสารภาพในชั้นจับกุมนี้เพียงลำพังแค่นี้ก็คงจะไม่สามารถเป็นพยานหลักฐานรับฟังเป็นพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดได้ ส่วนนี้ที่คณะกรรมการร่วมกันมีความเห็นพ้องกันว่า ส่วนนี้น่าจะคงในหลักการนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายนะครับ ขอขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : อาจารย์วัลลภมีคำถามเพิ่มเติม เชิญครับ

นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานฯ ผมมีคำถามสืบเนื่องสั้นๆ นิดเดียวครับ ผม วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา คือเมื่อสักครู่ท่านอาจารย์สักก็ได้อธิบายว่า ถ้าเป็นถ้อยคำนะครับ จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสองแก่ผู้ถูกจับ ผมขอความกระจ่างนิดหนึ่งครับสมมติว่าพอเราแจ้งสิทธิแล้ว โดยเฉพาะแจ้งสิทธิได้พบญาตินี่คือแจ้งเท่านั้นใช่ไหมครับ หรือว่าต้องได้พบ แจ้งสิทธิให้ทราบปั๊บก็บันทึกแล้วก็ โอ.เค. เลย หรือว่าเขาต้องได้พบทนายได้พบญาติก่อน ถ้อยคำนั้นจึงจะเป็นประโยชน์เอามาดำเนินคดีได้ ขอความกระจ่างตรงนี้ ขอขอบคุณท่านประธานฯ ครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านเสรี กรรมการครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรรมการ) : กราบเรียนท่านประธานฯ ที่เคารพครับ ผมเสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา ในฐานะกรรมการร่วมกัน ท่านประธานฯ ครับ ถ้าหากว่าจะดูส่วนที่มีการแก้ไข ในเอกสารซึ่งแจกท่านสมาชิกฯ ไปแล้วนี้ ถ้าหากว่าร่างเดิมนั้นจะอยู่ในหน้า 8 หน้า 8 ของมาตรา 19 วรรคสุดท้ายนี้ได้ตัดข้อความ คำว่า “คำรับสารภาพของผู้ถูกจับ” ว่าตนเองได้กระทำความผิดในชั้นจับกุมจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานมิได้ อันนี้คือหลักว่าในชั้นจับกุมนั้นถ้าเป็น

คำรับก็เป็นสิ่งที่จะนำมาเป็นหลักฐานดำเนินคดี แล้วลงโทษเขาไม่ได้ เนื่องจากว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการรับสารภาพในชั้นจับกุมนั้นถูกกระบวนการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้เข้ามาดำเนินการแทรกแซง เพราะฉะนั้นสิ่งที่กรรมการในวุฒิสภาตัดไปนั้น สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วย เมื่อไม่เห็นด้วยก็ต้องมาหาทางออกว่าสิ่งที่กรรมการร่วมกันจะต้องพิจารณานั้น ถ้าหากว่าเป็นเรื่องของการให้คำรับสารภาพนี้ ถ้าหากว่าให้ความสำคัญไปที่การให้คำรับสารภาพแล้วจะต้องเอาคำรับสารภาพนั้นมาเป็นหลักในการที่จะต้องลงโทษนี้ ก็น่าจะเป็นปัญหาที่ตามมา เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมของเรานั้นถูกครหาหรือถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าได้กระทำการให้ผู้ที่ต้องมารับสารภาพแล้วตนเองต้องติดคุกติดตารางทั้ง ๆ ที่เขาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็ได้ประชุมปรึกษาหารือกันก็เลยแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งก็คือถ้อยคำรับสารภาพที่จะต้องมีการแจ้งสิทธิเสียก่อนถึงจะรับฟังได้ ขอประทานโทษครับ คำรับสารภาพนะครับ โดยหลักก็คือห้ามไม่ให้รับฟัง แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่นถ้าอยู่ในรัฐธรรมนูญมาตรา 243 วรรคสอง ว่าถ้อยคำของบุคคลซึ่งเกิดจากการจงใจมีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกหลวง ถูกทรมาน ใช้กำลังบังคับหรือกระทำโดยมิชอบประการใด มีอาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เพราะฉะนั้นในรัฐธรรมนูญก็ได้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพไว้ระดับหนึ่งนะครับ เมื่อมีการแก้ถ้อยคำดังกล่าวนี้ ถ้อยคำในรัฐธรรมนูญจึงเป็นสิ่งสำคัญที่กรรมการร่วมกันเห็นว่าถ้าจะบัญญัติแล้วก็ควรให้ชัดเจนเสีย ว่าถ้าถ้อยคำดังกล่าวที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อพนักงานผู้ถูกจับ ถ้าจะฟังเป็นหลักฐานได้ก็จะต้องมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสองแก่ผู้ถูกจับเสียก่อน ก็คือเป็นกระบวนการที่รับรองสิทธิของประชาชนในการที่จะนำถ้อยคำของเขาเมื่อถูกจับกุม ไม่ว่าจะเป็นการรับสารภาพที่ดี หรือถ้อยคำอื่น ๆ ก็ดีให้ชัดเจนขึ้น เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านสุนทร จินดาอินทร์ ครับ

นายสุนทร จินดาอินทร์ (กำแพงเพชร) : อีกนิดเดียวครับ ท่านอ้างรัฐธรรมนูญ มาตรา 243 วรรคสอง เขาบอกว่าถ้อยคำที่จะรับฟังไม่ได้นี้ ไม่อาจรับฟังพยานหลักฐานได้นี้ ต้องเป็นถ้อยคำที่เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกหลวง ถูกทรมาน ใช้กำลังบังคับหรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการใดๆ แต่มาตรา 84 วรรคท้ายไม่ได้บอกเลยนะครับ ถึงแม้จะทำโดยสมัครใจ ท่านก็ไม่ให้รับฟัง จะไม่ตรงกับรัฐธรรมนูญหรือครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : เชิญท่านเสรี กรรมการครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ (กรรมการ) : กราบเรียนอีกนิดหนึ่งครับ ท่านประธานฯ พอดีในกระบวนการการรับสารภาพหรือถ้อยคำดังกล่าวนี้ ถ้าหากว่าดูแค่มาตรา 19 วรรคเดียวนี้บางทีก็อาจจะดูเหมือนหนึ่งว่าให้การรับสารภาพทั้ง ๆ ที่สมัครใจแต่ทำไมไม่ฟังเขา แต่จริงๆ แล้วถ้าดู

เนื้อหาใน วิ.อาญา ที่แก่นี้ทั้งหมดใน วิ.อาญา ทั้งหมดนี้จะมีกระบวนการของการพิจารณาคดีที่ฟังพยานหลักฐานที่ชัดเจนขึ้น เพราะฉะนั้นหลักก็คือการที่จะรับสารภาพในคดีใดนั้น ถ้าหากว่ารับสารภาพด้วยความสมัครใจแล้ว ก็จะต้องมีความระมัดระวังอีกระดับหนึ่ง ไม่ใช่รับสารภาพแล้วจะต้องลงโทษทุกคดี เพราะฉะนั้นการรับสารภาพถ้าดูกระบวนการที่มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้แล้ว แม้ว่าจะมีการรับสารภาพจริง แต่ก็มีมารับฟังพยานหลักฐานในเบื้องต้นมาก่อน มีการฟังพยานหลักฐาน มีการเอาพยานหลักฐานมาแสดง มีกระบวนการขั้นตอนมากจนน่าจะฟังได้ว่าจำเลย หรือผู้กระทำความผิดนี้ เขากระทำความผิดถึงจะเอาไปลงโทษ มิฉะนั้นแล้วที่ผ่านมานี้เราก็ใช้วิธีการรับสารภาพ แล้วก็ลงโทษเขาไป โดยไม่ได้ดูเลยนะครับว่าบางที่เขาไม่ได้กระทำความผิดด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้นในกระบวนการ วิ.อาญา ที่แก้ไขทั้งระบบในส่วนนี้จึงมีกระบวนการในการรับฟังพยานหลักฐานที่ชัดเจนมากกว่าเดิม เมื่อฟังชัดเจนมากกว่าเดิมแล้ว คำรับสารภาพไม่จำเป็นเลย การจะลงโทษเขาก็ดูพยานหลักฐานที่เขาสืบพยานกันมา หรือรวบรวมพยานหลักฐานกันมา อันนี้ก็น่าจะเป็นประโยชน์ ถึงแม้ว่าเจ้าตัวเขาจะสมัครใจรับสารภาพ แต่อย่างไรคำว่า “สมัครใจรับสารภาพ” นี้เราไม่มีโอกาสรู้เลยว่า ความเป็นจริงนั้นรับโดยสมัครใจจริงหรือไม่ เพราะฉะนั้นเมื่อรับสารภาพแล้วก็ดูกระบวนการอื่นด้วยใน วิ.อาญา ที่แก้ไข

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง) : ท่านสงวนครับ

นายสงวน นันทชาติ (พะเยา) : ท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพ ผม นายสงวน นันทชาติ สมาชิกวุฒิสภาจากจังหวัดพะเยา ผมเห็นด้วยกับกรรมาธิการเพราะเหตุที่ว่าเราเคยได้ฟังอยู่เสมอว่า คนที่ได้รับผลตามกฎหมายที่แท้จริงนั้นคือคนที่ไม่รู้จักกับคนที่เราฟังกันอยู่เสมอ คนที่ไม่รู้จักคือคนที่ต่ำต้อยในการศึกษาหรือในหลายๆ เรื่องที่บกพร่อง เพราะฉะนั้นกฎหมายที่ท่านแก่นี้ที่จะป้องกันให้ความยุติธรรมสำหรับคนที่ไม่รู้ คนที่ต่ำต้อยในเรื่องการศึกษา เพราะฉะนั้นถ้าหากว่ามีแต่คำรับสารภาพในชั้นจับกุมอย่างเดียวแล้ว ก็ไปลงโทษเขา คนที่ด้อยโอกาสมีอยู่ในสังคมไทย คือถ้าอย่างพวกเราถูกจับ อันนี้ไม่มีปัญหา แต่ว่าประชาชนคนไทยยังมีคนที่เขามีสติปัญญาไม่ดี หรือมีสติปัญญาต่ำ การศึกษาต่ำ ยังมีอยู่นะครับ ก็มีปรากฏอยู่เสมอ มีการข่มขู่หรือมีการบังคับขู่เชือดให้รับสารภาพ เป็นต้น แต่ถ้ามีการรับสารภาพชั้นจับกุมแล้วมีหลักฐานอื่นที่ยืนยันว่าเขาได้ทำผิด ผมว่าอันนี้ศาลก็ลงโทษได้ แต่ถ้ามีแต่คำรับสารภาพชั้นจับกุมอย่างเดียว ก็เป็นเหตุผลที่น่าฟังว่าไม่ควรจะเอามารับฟังแล้ว ไปลงโทษได้ เพราะฉะนั้นคดีที่เกิดขึ้นนี้ ถ้าหากว่ามีคำรับอย่างเดียวแล้วก็ลงโทษแบบนี้ทางระบบราชการก็คงจะไม่ดีขึ้น แต่เป็นเพียงเบื้องต้นเท่านั้น เพราะฉะนั้นผมจึงเห็นด้วยกับคณะกรรมการที่มีการแก้ไขในกฎหมายฉบับนี้ เพื่อที่จะให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ไม่รู้ ผู้ที่ด้อยโอกาสต่างๆ อยู่นะครับ ขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา (นายสหัส พินทุเสนีย์ รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง): ผมจะขอมตินะครับ จะขอมติจากที่ประชุมว่าจะเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่....) พ.ศ..... ตามร่างที่คณะกรรมการร่วมกันเสนอหรือไม่ครับ เรียนเชิญท่านผู้ทรงเกียรติที่มีภารกิจอยู่รอบ ๆ ห้องประชุมครับ ได้กรุณาเข้ามาลงมติครับ ท่านผู้ใดเห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการร่วมกัน กดปุ่ม เห็นด้วย ท่านผู้ใดไม่เห็นชอบด้วยกดปุ่มไม่เห็นด้วย เชิญลงคะแนนนะครับ ขอปิดการลงคะแนนนะครับ รวมคะแนนได้ครับ

(มีสมาชิกฯ เห็นด้วย 99 คะแนน ไม่เห็นด้วยไม่มี)

ภาคผนวก ข

คำพิพากษาฎีกาที่จำเลยได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา 78 ตามหลักการรับฟังคำรับสารภาพในชั้นจับกุม ตามกฎหมายเดิม
และคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยการห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหา
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาที่แก้ไขใหม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7329/2543 พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์
 นายณนัท หรือราชันย์ ปิยะภัทร์หรือปิยะภัทร จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4, 7, 8, 15, 66, 67, 97, 102 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32, 33, 58, 91 ริบเมทแอมเฟตามีน เงินสดจำนวน 860 บาท ของกลาง เพิ่มโทษจำเลยกึ่งหนึ่ง และบวกโทษจำคุกของจำเลยที่รอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 3207/2540 ของศาลแขวงพระนครใต้เข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้กับขอให้คืนธนบัตรจำนวน 120 บาท ที่ใช้ล่อซื้อของกลางแก่เจ้าของ

จำเลยให้การปฏิเสธ แต่รับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษ และบวกโทษ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง, 66 วรรคหนึ่ง การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จำคุก 5 ปี ฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน จำคุก 5 ปี รวมจำคุก 10 ปี เพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 97 กึ่งหนึ่ง เป็นจำคุก 5 ปี บวกโทษจำคุกของจำเลยที่รอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 3207/2540 ของศาลแขวงพระนครใต้เข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้รวมจำคุก 15 ปี 1 เดือน ริบเมทแอมเฟตามีนและเงินสดจำนวน 860 บาท ของกลาง

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้คืนธนบัตรจำนวน 120 บาท ที่ใช้ล่อซื้อของกลางแก่เจ้าของ นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่ศาลล่างทั้งสองฟังว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดตามฟ้องมานั้น ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วย

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาจำเลยข้อสุดท้ายว่า การที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมตามบันทึกการจับกุมเอกสารหมาย จ.4 ศาลต้องลดโทษให้จำเลยหรือไม่ เห็นว่า เมื่อปรากฏว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและศาลได้นำคำให้การรับสารภาพดังกล่าวมาใช้ประกอบการวินิจฉัยลงโทษจำเลย ดังนั้นคำให้การของจำเลยในชั้นจับกุมจึงเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ศาลล่างทั้งสองไม่ลดโทษให้จำเลยนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย เห็นสมควรแก้ไขโดยลดโทษให้จำเลยหนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 และการที่ศาลล่างทั้งสองเพิ่มโทษจำเลยตาม

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 97 กิ่งหนึ่งนั้นกรณีต้องถือว่าส่วนของการเพิ่มคือกิ่งหนึ่ง ส่วนของการลดคือหนึ่งในสาม ดังนั้นส่วนของการเพิ่มจึงมากกว่าส่วนของการลด ศาลฎีกาเห็นสมควรไม่เพิ่มไม่ลดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 54

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ลดโทษแก่จำเลยหนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 และส่วนของการเพิ่มโทษมากกว่าส่วนของการลดโทษเห็นสมควรไม่เพิ่มไม่ลดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 54 รวมจำคุก 10 ปี 1 เดือน ไม่ริบเงินสดจำนวน 860 บาท ของกลาง โดยให้คืนแก่จำเลย นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยการห้ามรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 931/2548 พนักงานอัยการประจำศาลจังหวัดมีนบุรี โจทก์ (ประชุมใหญ่) นายธรรมะหรือเสริฐ ธารักษ์ กับพวก จำเลย
วิธีพิจารณาความอาญา คำรับชั้นจับกุม พยานหลักฐาน (มาตรา 84, 226)

ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) ๑ ออกใช้บังคับ มาตรา 19 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวยกเลิกความในมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความใหม่แทนโดยวรรคสุดท้ายของมาตรา 84 ที่แก้ไขใหม่ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2547 เป็นต้นไป บัญญัติว่าถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าถ้อยคำอื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี แสดงให้เห็นว่ากฎหมายที่แก้ไขใหม่ มุ่งประสงค์ที่จะห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังเป็นพยานหลักฐานต่อเมื่อบทบัญญัติเรื่องการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่ มีผลใช้บังคับแล้วหาได้มีความหมายว่า ขณะที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาคดีนี้ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว ต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมมารับฟังประกอบการพิจารณาลงโทษจำเลยทั้งสองด้วยไม่ เพราะเป็นพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานผู้จับได้จัดทำขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ และโจทก์ได้ส่งอ้างเป็นพยานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 โดยชอบแล้ว ประกอบกับกฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่มีบทบัญญัติให้นำมาตรา 84 วรรคสุดท้าย ที่แก้ไขใหม่มาใช้บังคับ ต้องใช้หลักทั่วไปว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง ศาลฎีกาจึงนำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมมารับฟังเป็นพยานหลักฐานประกอบการลงโทษได้ตามกฎหมายเดิม

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4, 7, 8, 15, 66, 67, 102 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 रिमเมทแอมเฟตามีนของกลาง

จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง (ที่ถูกมาตรา 15 วรรคสอง), 66 วรรคสอง ประกอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 ให้ประหารชีวิตจำเลยทั้งสองริบของกลาง

จำเลยทั้งสองอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

จำเลยทั้งสองฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “...มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามคำพิพากษาศาลล่างทั้งสองหรือไม่ ได้รับความจากคำเบิกความของพันตำรวจตรีสมศักดิ์และดาบตำรวจมนัส โหสุวรรณ ผู้ร่วมจับกุมจำเลยทั้งสองประจักษ์พยานโจทก์ว่า ก่อนเกิดเหตุ 1 วัน พยานทั้งสองกับพวกจับกุมนายหยางหรือคนตรี หมิ่นจินาได้ พร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนจำนวน 40,000 เม็ด กับเฮโรอีนอัดแท่งอีกจำนวนหนึ่ง ในท้องที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร และจากการสอบสวนขยายผลนายหยางให้การชัดทอคว่า นายหยางได้ร่วมกับนายธรรมะหรือเสริฐ ฐรรักษ์ จำเลยที่ 1 คดีนี้และนายเนตรไม่ทราบชื่อสกุล มีเมทแอมเฟตามีนของกลางดังกล่าวไว้เพื่อจำหน่ายให้แก่ลูกค้า นอกจากนี้นายหยางยังให้การอีกว่า ยังมีเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวนหนึ่งซุกซ่อนอยู่ที่บ้านเลขที่ 42/28 และบ้านเลขที่ 42/31 ในหมู่บ้านปิยะพงษ์วิลเลจ แขวงออเงิน เขตสายไหม กรุงเทพมหานครอีกด้วย พยานทั้งสองกับพวกจึงนำนายหยางไปที่หมู่บ้านดังกล่าว และนายหยางได้ซื้อบ้านดังกล่าวทั้งสองหลัง ซึ่งเป็นบ้านแบบทาวน์เฮ้าส์ปลูกอยู่แถวเดียวกันโดยมีบ้านอื่นคั่นอยู่ 2 หลังให้พยานทั้งสองกับพวกดูว่าเป็นบ้านที่ซุกซ่อนเมทแอมเฟตามีน แต่ขณะนั้นเป็นเวลามืดแล้วพยานทั้งสองกับพวกจึงไม่ได้เข้าไปตรวจค้นและจากการสืบสวนต่อมาพยานทั้งสองทราบจากสายลับว่า จำเลยที่ 1 จะพักอยู่ที่การเคหะรามอินทรา กิโลเมตรที่ 4 ถนนรามอินทรา เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เป็นส่วนใหญ่ วันเกิดเหตุพันตำรวจตรีสมศักดิ์สั่งให้ผู้บังคับบัญชาไปเฝ้าดูพฤติกรรมของบุคคลในบ้านที่เกิดเหตุทั้งสองหลัง และให้ร้อยตำรวจเอกเสน่ห์ มณีฉาย ไปขอหมายค้นจากศาลอาญา ส่วนพยานทั้งสองพร้อมด้วยสายลับได้เดินทางไปให้การเคหะรามอินทรา กิโลเมตรที่ 4 เพื่อตามหาจำเลยที่ 1 ต่อมาเวลา 17.30 นาฬิกาพยานทั้งสองพบชายคนหนึ่งเดินอยู่กลางซอยในการเคหะรามอินทราดังกล่าว สายลับได้ชี้ให้ดูและบอกว่าชายคนดังกล่าวคือนายธรรมะ จำเลยที่ 1 พยานทั้งสองจึงแสดงตัวเป็นเจ้าพนักงานตำรวจขอคุ้บัตรประจำตัวประชาชนของชายคนดังกล่าว ปรากฏว่าชายคนดังกล่าว เป็นนายธรรมะหรือเสริฐ ฐรรักษ์ จำเลยที่ 1 คดีนี้จริง พยานทั้งสองจึงนำจำเลยที่ 1 ขึ้นรถยนต์ ไปยังบ้านที่เกิดเหตุ

ในหมู่บ้านปิยะพงษ์วิลเลจ ซึ่งได้มีการสอบถามแล้วจำเลยที่ 1 ก็ยอมรับว่า บ้านดังกล่าวเป็นบ้านพักของจำเลยที่ 1 จริง พยานทั้งสองกับพวกแสดงหมายค้นของศาลอาญา เพื่อขอตรวจค้นบ้านที่เกิดเหตุทั้งสองหลัง ผลการตรวจค้นบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/28 พบเมทแอมเฟตามีนจำนวน 5 มัด (มัดละ 2,000 เม็ด) มีกระดาศกาวสีน้ำตาลมัดห่อไว้วางอยู่บนเตียงนอนภายในห้องนอนชั้นบนซึ่งจำเลยที่ 1 ก็ยอมรับว่าเป็นห้องนอนของจำเลยที่ 1 เมื่อแกะห่อกระดาศออกตรวจนับแล้วปรากฏว่ามีเมทแอมเฟตามีนจำนวน 10,000 เม็ด จากนั้นพยานทั้งสองกับพวกได้เข้าไปตรวจค้นบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/31 ซึ่งอยู่ถัดไป ผลการตรวจค้นพยานทั้งสองพบเมทแอมเฟตามีน (จำนวน 1 มัด) ซุกซ่อนอยู่ใต้บันไดบ้านชั้นล่าง แล้วพยานทั้งสองกับพวกขึ้นไปตรวจค้นชั้นบนพบจำเลยที่ 2 นั่งยองๆ อยู่ที่ชั้นบนและตรวจค้นพบเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวนหนึ่ง (จำนวน 5 มัด) อยู่บนฝ้าเพดานซึ่งมีรอยนิ้วมือติดอยู่ที่ช่องเปิดฝ้ากับพบเมทแอมเฟตามีนอีกจำนวนหนึ่ง (จำนวน 298 มัด) ในห้องน้ำที่อยู่ใต้ฝ้าดังกล่าวรวมเมทแอมเฟตามีนของกลางที่พบที่บ้านที่เกิดเหตุทั้งสองหลัง มีจำนวนทั้งสิ้น 606,000 เม็ด หลังจากตรวจค้นพบเมทแอมเฟตามีนของกลางแล้ว พยานทั้งสองกับพวกได้สอบถามจำเลยทั้งสอง จำเลยที่ 1 บอกว่านายเนตรจะเป็นผู้ดำเนินการเอาเมทแอมเฟตามีนจากท่าอากาศยานกรุงเทพแล้วเอามาเก็บไว้ที่บ้านที่เกิดเหตุสองหลังนี้ซึ่งเป็นบ้านที่นายเนตรเช่าไว้โดยให้จำเลยที่ 1 ฝ้าดูแลบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/28 และให้จำเลยที่ 2 ฝ้าดูแลบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/31 หลังจากนั้นจึงจะเอาเมทแอมเฟตามีนที่ซุกซ่อนนี้ไปส่งให้แก่ลูกค้าเพื่อจำหน่ายต่อไป ชั้นจับกุมพยานทั้งสองกับพวกแจ้งข้อหาแก่จำเลยทั้งสองว่าร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุม เห็นว่า พยานโจทก์ทั้งสองผู้ร่วมจับกุมจำเลยทั้งสองต่างก็เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการกิจไปตามอำนาจหน้าที่ และไม่เคยรู้จักจำเลยทั้งสองมาก่อนไม่มีเหตุให้ระวางสงสัยว่า พยานทั้งสองจะสมคบกันมาเบิกความหรือสร้างพยานหลักฐานอันเป็นเท็จขึ้นมาปรักปรำจำเลยทั้งสองให้ต้องรับโทษในคดีอุกฉกรรจ์เช่นนี้ นอกจากนี้ศาลฎีกายังได้ตรวจดูคำเบิกความของพยานโจทก์สองปากนี้โดยถ้วนถี่แล้ว ก็ปรากฏว่าพยานทั้งสองเบิกความได้สอดคล้องต้องกันในข้อหาสาระสำคัญเป็นอย่างดีและมีเหตุผลติดต่อเชื่อมโยงกันมาเป็นลำดับ มีน้ำหนักน่าเชื่อถือและไร้ข้อพิรุธที่จะชี้ให้เห็นว่ามีการวางแผนกลั่นแกล้งจำเลยทั้งสอง เชื่อได้ว่าพยานทั้งสองเบิกความไปตามความสัตย์จริงตามเหตุการณ์ที่พยานทั้งสองรู้เห็น โดยมิได้ปรุงแต่งเรื่องราวขึ้นมาปรักปรำจำเลยทั้งสอง ที่จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมก็มีเหตุผลน่าเชื่อว่า เป็นเพราะจำเลยทั้งสองถูกจับกุมได้โดยกะทันหันพร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนเป็นของกลางยืนยันความผิดของจำเลยทั้งสอง จำเลยทั้งสองยังไม่มีโอกาสหาข้อแก้ตัวได้ทันในขณะนั้น จึงต้องให้การรับสารภาพไปตามความสัตย์จริง แม้จะปรากฏในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547 มาตรา 19 ให้ยกเลิกความในมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้

ข้อความใหม่แทน โดยวรรคสุดท้ายของมาตรา 84 ที่แก้ไขใหม่ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2547 เป็นต้นไป บัญญัติไว้ว่า “ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตาม วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับ แล้วแต่กรณี” ตามบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ดังกล่าวในความตอนท้าย ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของความตอนแรกที่ว่า ถ้าเป็นถ้อยคำอื่นของคำให้การในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับเมื่อมีการแจ้งสิทธิของผู้ถูกจับตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่โดยพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนี้แก่ผู้ถูกจับแล้ว ก็สามารถนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ แสดงให้เห็นว่ากฎหมายที่แก้ไขใหม่ วรรคนี้มุ่งประสงค์ที่จะห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังเป็นพยานหลักฐานต่อเมื่อบทบัญญัติเรื่องการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับ ตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 83 วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่นี้มีผลใช้บังคับแล้ว หากได้มีความหมายว่า ขณะที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาคดีนี้ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว ต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุม มารับฟังประกอบการพิจารณาลงโทษจำเลยทั้งสองด้วยไม่ เพราะบันทึกการตรวจค้นและจับกุมฉบับดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานผู้จับจัดทำขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับและ โจทก์ได้ส่งอ้างเป็นพยานหลักฐานตามมาตรา 226 ในสำนวนคดีนี้โดยชอบก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ หากจะแปลความบทบัญญัติดังกล่าวว่า ขณะที่ศาลมีคำพิพากษา ต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังทุกกรณี ไม่ว่าจะคำรับสารภาพดังกล่าวจะมีอยู่ก่อนหรือหลังวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ ก็อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิของจำเลยทั้งสองที่จะได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 เพราะเหตุที่คำรับสารภาพ ในชั้นจับกุมของจำเลยผู้ถูกจับเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา อาจทำให้ศาลไม่อาจลดโทษให้แก่จำเลยได้อีกยิ่งกว่านั้นในคดีที่ศาลล่างมีคำพิพากษาก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ ให้ลดโทษแก่จำเลย เพราะเหตุที่คำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 แต่คดีดังกล่าวได้ขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลสูงภายหลังจากกฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว หากศาลสูงต้องห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยผู้ถูกจับในขณะที่มีคำพิพากษา คำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยย่อมไม่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอันจะนำมาเป็นเหตุบรรเทาโทษเพื่อลดโทษให้แก่จำเลยได้อีก นอกจากนี้ยังอาจกระทบกระเทือนต่อสิทธิของโจทก์เสมือนหนึ่งว่าพยานหลักฐานดังกล่าวของโจทก์ถูกตัดออกไปจากสำนวน โดยที่โจทก์ไม่มีโอกาสได้แก้ไข อันอาจทำให้ความยุติธรรมต้องเสียไปได้

กฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่น่าจะมีเจตนารมณ์ให้เกิดผลอันไม่พึงปรารถนาเช่นนั้น ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับที่แก้ไขใหม่ดังกล่าวก็ไม่มีบทบัญญัติให้นำมาตรา 84 วรรคสุดท้ายที่แก้ไขใหม่มาใช้บังคับแก่คดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลยุติธรรมก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่ดังกล่าวมีผลใช้บังคับ จึงต้องใช้หลักทั่วไปว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่จึงเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 84 วรรคสุดท้ายที่แก้ไขใหม่ดังกล่าวไม่มีผลย้อนหลังไปกระทบกระทั่งถึงคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองที่เจ้าพนักงานผู้จับได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและโจทก์ได้ส่งอ้างเป็นพยานหลักฐาน ตามมาตรา 226 โดยชอบด้วยกฎหมายในสำนวนคดีนี้ก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ ศาลฎีกาจึงนำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมมารับฟังเป็นพยานหลักฐานประกอบการลงโทษจำเลยทั้งสองได้ตามกฎหมายเดิม ที่จำเลยที่ 1 นำสืบอ้างว่าชั้นจับกุมจำเลยที่ 1 ไม่ได้ให้การรับสารภาพ แต่ถูกเจ้าพนักงานตำรวจทำร้ายร่างกาย จำเลยที่ 1 จึงบอกว่าถ้าจะให้การรับสารภาพก็ขอรับว่าจำเลยที่ 1 มีเมทแอมเฟตามีนจำนวน 10,000 เม็ด (ที่ตรวจค้นพบในบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/28) เท่านั้น เห็นว่า ความในข้อนี้คงมีแต่ตัวจำเลยที่ 1 เบิกความอ้างลอยๆ และมีได้ถามค้ำพยานโจทก์ทั้งสองผู้ร่วมจับกุมจำเลยที่ 1 ในข้อนี้ไว้ การที่จำเลยที่ 1 มาเบิกความข้างเดียวในภายหลังเช่นนี้ย่อมไม่น่าหนักใจให้รับฟังเป็นความจริงได้ และที่จำเลยที่ 1 ฎีกาอ้างว่าจำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมก็เพื่อที่ทริยาจำเลยที่ 1 จะได้ไม่ต้องถูกจับกุมนั้นก็ก็เป็นข้อที่จำเลยที่ 1 เพ็งยกขึ้นอ้างในชั้นฎีกา โดยในชั้นพิจารณาจำเลยที่ 1 มิได้นำสืบในข้อนี้ไว้ ฎีกาของจำเลยที่ 1 ดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังได้เช่นเดียวกัน ส่วนจำเลยที่ 2 นั้น ได้ฎีกาโต้เถียงในข้อนี้ว่า สาเหตุที่จำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อรับสารภาพในบันทึกการตรวจค้นและจับกุมนั้นเป็นเพราะเจ้าพนักงานตำรวจนำกระดาษหลายแผ่นให้จำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อ จำเลยที่ 2 เป็นเด็กชาวไทยใหญ่ไม่รู้หนังสือไม่เข้าใจภาษาไทยประกอบกับมีเจ้าพนักงานตำรวจบางคนขู่ขู่บังคับให้จำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อในเอกสารดังกล่าว จำเลยที่ 2 ตกใจกลัวจึงได้ลงลายมือชื่อไปนั้น เห็นว่า ความในข้อนี้จำเลยที่ 2 เพ็งยกขึ้นอ้างในชั้นฎีกาเช่นเดียวกันโดยไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 ได้นำสืบต่อสู้ไว้ในชั้นพิจารณาของศาลชั้นต้นแต่อย่างใด ฎีกาของจำเลยที่ 2 ในข้อนี้จึงไม่อาจรับฟังได้ ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ตามที่โจทก์นำสืบว่าจำเลยทั้งสองได้ให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนของกลางจำนวน 606,000 เม็ด ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมเอกสารหมาย จ.3 จริง หากจำเลยทั้งสองเป็นผู้บริสุทธิ์ มิได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา ก็ไม่มีเหตุผลใดที่จำเลยทั้งสองจะต้องให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมเช่นนั้น ตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมฉบับดังกล่าวก็ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองได้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องไว้ โดยพันตำรวจตรีสมศักดิ์ พยานโจทก์เบิกความยืนยันว่า พยานอ่านบันทึกการตรวจค้นและจับกุมฉบับดังกล่าวให้จำเลยทั้งสองฟังเป็นที่เข้าใจดีแล้วจึงให้จำเลยทั้งสองลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน แม้จำเลยที่ 2 จะเป็น ชาว

ไทยใหญ่แต่ก็ปรากฏว่าในชั้นสืบพยานจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 2 สามารถเบิกความตอบคำซักถามของ ทนายจำเลยและคำถามค้านของ โจทก์โดยไม่ต้องผ่านล่ามภาษาท้องถิ่นอันเป็นภาษาพูดของจำเลยที่ 2 แต่อย่างไร แสดงว่าจำเลยที่ 2 สามารถพูดและฟังภาษาไทยเป็นที่เข้าใจได้ สำหรับบันทึกการ ตรวจค้นและจับกุมฉบับดังกล่าว ศาลฎีกาได้ตรวจดูแล้วปรากฏว่ามีการระบุถึงพฤติการณ์ ในการ จับกุมไว้โดยละเอียดสอดคล้องตรงกับที่พยานโจทก์ทั้งสองผู้ร่วมจับกุมจำเลยทั้งสองเบิกความข้างต้น ทุกประการ รวมทั้งได้ระบุไว้โดยชัดแจ้งว่า ขณะตรวจค้นเจ้าพนักงานตำรวจพบจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็น ชาวไทยใหญ่อยู่ในบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/31 มิใช่พบจำเลยที่ 2 อยู่ในบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/28 ตามที่จำเลยที่ 2 อ้าง นอกจากนี้ศาลฎีกาได้ตรวจดูหมายค้นศาลอาญา เอกสารหมาย จ.2 ซึ่งเป็น หมายค้นสำหรับตรวจค้นบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/31 แล้ว ก็ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 แต่ผู้เดียวเป็นผู้ลง ลายมือชื่อรับทราบข้อความในหมายในฐานะผู้เกี่ยวข้องกับสถานที่ถูกตรวจค้น ตามรูปเรื่อง จึงมี เหตุผลให้เชื่อได้ว่า ขณะเกิดเหตุเจ้าพนักงานตำรวจพบจำเลยที่ 2 อยู่ในบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/31 จริงตามที่โจทก์นำสืบ ที่จำเลยที่ 2 นำสืบว่าขณะเกิดเหตุ จำเลยที่ 2 พักอาศัยอยู่ที่บ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/28 ไม่อาจรับฟังหักล้างพยานโจทก์ในข้อนี้ได้ การที่เจ้าพนักงานตำรวจสามารถเข้าไปตรวจค้น บ้านที่เกิดเหตุทั้งสองหลังซึ่งประตูบ้านปิดใส่กุญแจไว้ได้นั้น ก็ได้ความจากคำเบิกความของ พันตำรวจตรีสมศักดิ์ และดาบตำรวจมนัส พยานโจทก์ว่า จำเลยที่ 1 เป็นคนเอาลูกกุญแจของประตู บ้านที่เกิดเหตุทั้งสองหลังมาไขกุญแจเปิดประตูบ้านทั้งสองหลัง อันเป็นเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่า จำเลยที่ 1 เป็นผู้ครอบครองดูแลบ้านที่เกิดเหตุทั้งสองหลังดังกล่าวซึ่งมีเมทแอมเฟตามีนของกลาง ซุกซ่อนอยู่ และได้ความจากคำเบิกความของพันตำรวจตรีสมศักดิ์และดาบตำรวจมนัสพยานโจทก์ อีกว่า เมทแอมเฟตามีนของกลางทั้งหมดที่ตรวจพบจะมีลักษณะการห่อเป็นอย่างเดียวกันกับเมทแอม เฟตามีนที่ตรวจค้นได้จากนายหยาง เป็นพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นอีกว่าเมทแอมเฟตามีนของกลาง เป็นของขบวนการผู้ค้ายาเสพติดให้โทษในกลุ่มเดียวกัน แต่มีการแยกสถานที่เก็บซุกซ่อนไว้หลาย แห่ง ที่เจ้าพนักงานตำรวจสามารถจับกุมจำเลยทั้งสองได้พร้อมด้วยเมทแอมเฟตามีนจำนวนมากจากบ้าน ที่เกิดเหตุทั้งสองหลังนั้นก็สืบเนื่องมาจากการให้การชี้ชัดทอดของนายหยางโดยแท้ แสดงให้ เห็นว่าข้อมูลที่พันตำรวจตรีสมศักดิ์พยานโจทก์ได้มาจากนายหยางเป็นความจริง แม้นายหยางจะให้ การชี้ชัดทอดถึงนายเนตรและจำเลยที่ 1 โดยมีได้กล่าวถึงจำเลยที่ 2 ด้วยก็น่าเป็นเพราะจำเลยที่ 2 มี ฐานะเป็นเพียงเค้กรับใช้ในขบวนการค้ายาเสพติดให้โทษรายนี้ ซึ่งนายเนตรนำมาจากจังหวัด เชียงรายให้มาทำหน้าที่เป็นคนเฝ้าดูแลเมทแอมเฟตามีนของกลางที่บ้านที่เกิดเหตุโดยที่จำเลยที่ 2 มิใช่ตัวการสำคัญเช่นเดียวกับจำเลยที่ 1 และนายเนตรก็ได้ หารือว่าจำเลยที่ 2 มิได้มีส่วนร่วมรู้เห็น กับการกระทำความผิดคดีนี้ตามที่จำเลยที่ 2 ฎีกาไม่ ส่วนที่จำเลยทั้งสองฎีกาอ้างว่าในการเข้าไป ตรวจค้นบ้านที่เกิดเหตุทั้งสองหลัง เจ้าพนักงานตำรวจใช้เครื่องมือบังคับประตูเข้าไปโดยไม่มีการนำ ลูกกุญแจจากจำเลยที่ 1 ไปไขกุญแจประตูนั้น เห็นว่า ความในข้อนี้จำเลยทั้งสองเพิกขังขึ้นกล่าวอ้าง

ในชั้นฎีกา โดยจำเลยทั้งสองมิได้นำสืบและถามค้านพยานโจทก์ในข้อนี้ไว้ ข้ออ้างของจำเลยทั้งสองดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังได้ และการที่เจ้าพนักงานตำรวจตรวจพบเมทแอมเฟตามีนจำนวน 10,000 เม็ดบนเตียงนอนของจำเลยที่ 1 โดยที่เมทแอมเฟตามีนดังกล่าวมิได้ซุกซ่อนไว้ให้มิดชิดนั้นก็ไม่ใช่เพียงพอที่จะนำมาฟังเป็นข้อพิรุธของพยานโจทก์ตามที่จำเลยที่ 1 ฎีกา เพราะจำเลยที่ 1 อาจเกิดความชะล่าใจโดยคิดว่าเจ้าพนักงานตำรวจมิได้ล่วงรู้ความผิดของตนหรือเป็นความมั่งง่ายของ จำเลยที่ 1 จึงได้ทิ้งเมทแอมเฟตามีนของกลางจำนวนดังกล่าวไว้ที่เตียงนอนโดยมิได้ซุกซ่อนให้มิดชิดก็ได้ ส่วนที่จำเลยที่ 1 ต้องขอให้ศาลขอแรงทนายมาว่าความให้จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 1 มิได้ว่าจ้างทนายความมาว่าความเองนั้นก็ไม่ใช่เหตุที่จะนำมาฟังว่าจำเลยที่ 1 มิได้ค้ำยาเสพติดให้โทษจึงเป็นคนยากจนเพราะการที่จำเลยที่ 1 ไม่มีเงินมาว่าจ้างทนายความ อาจเป็นเพราะยังไม่สามารถจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนของกลางไปได้แต่มาถูกจับกุมเสียก่อนก็ได้ สำหรับจำเลยที่ 2 ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจพบว่าอยู่ในบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/31 นั้น ก็ได้ความจากคำเบิกความของพันตำรวจตรีสมศักดิ์ และดาบตำรวจมนัสพยาน โจทก์ว่า จำเลยที่ 2 กำลังนั่งของ ๆ อยู่ที่ชั้นบนของบ้านดังกล่าว โดยมีผ้าห่มหรือหมอนขนาดใหญ่คลุมตัวไว้ในลักษณะซ่อนตัว และจำเลยที่ 2 มีอาการกลัว พฤติการณ์ของจำเลยที่ 2 ดังกล่าวก็เป็นข้อพิรุธชี้ให้เห็นว่าจำเลยที่ 2 เห็นเจ้าพนักงานตำรวจเข้ามาตรวจค้นพบเมทแอมเฟตามีนเป็นจำนวนมากในบ้านที่เกิดเหตุที่จำเลยที่ 2 ฝ้าดูแลอยู่โดยกะทันหันซึ่งจำเลยที่ 2 จะต้องถูกจับกุมดำเนินคดีด้วยจึงทำให้จำเลยที่ 2 มีอาการเป็นข้อพิรุธเช่นนั้น นอกจากนี้ยังได้ความจากคำเบิกความของพันตำรวจตรีสมศักดิ์และดาบตำรวจมนัสพยาน โจทก์อีกว่า ในบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/31 นี้มีก้านรูปมดเป็นกำใส่กระป๋องวางไว้เป็นหย่อม ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นการจุกจุกเพื่อดับกลิ่นเมทแอมเฟตามีน กับพบกระดาษกาวที่มีลักษณะเป็นการฉีกแกะจากห่อเมทแอมเฟตามีนที่งัดเคลื่อนบ้านด้วย น่าเชื่อว่า จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นคนฝ้าดูแลบ้านดังกล่าวจะต้องมีส่วนร่วมรู้เห็นกับการกระทำเหล่านี้ด้วย สำหรับข้อที่จำเลยที่ 2 ฎีกาว่า หากจำเลยที่ 2 ฝ้าดูแลบ้านที่เกิดเหตุเลขที่ 42/31 จริงก็ไม่จำเป็นต้องใส่กุญแจ การปิดประตูใส่กุญแจซึ่งคนไว้ในบ้านย่อมไร้เหตุผลเพราะหากมีอันตรายคนในบ้านจะหาทางออกไม่ได้ นั้น เห็นว่า ข้อนำสืบของโจทก์ข้อนี้ไม่เป็นข้อพิรุธที่จะนำมารับฟังว่าจำเลยที่ 2 มิได้เป็นคนฝ้าดูแลของกลางในบ้านที่เกิดเหตุดังกล่าว เพราะตามทางนำสืบของจำเลยที่ 2 ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 ไม่สามารถเปิดประตูออกจากบ้านที่เกิดเหตุดังกล่าวได้ หากจำเลยที่ 2 ถูกขังอยู่ในบ้านที่เกิดเหตุดังกล่าว ก็ไม่ใช่เรื่องผิดปกติเพราะตัวการใหญ่ ที่ค้ำยาเสพติดให้โทษรายใหญ่รายนี้สามารถกระทำความผิดร้ายแรงเช่นนี้ได้ย่อมจะต้องมีจิตใจที่โหดเหี้ยมผิดจากบุคคลทั่วไป จึงสามารถที่จะขังจำเลยที่ 2 ไว้ในบ้านที่เกิดเหตุเพื่อป้องกันมิให้จำเลยที่ 2 หักหลัง โดยลักลอบนำเมทแอมเฟตามีนของกลางซึ่งมีมูลค่ามหาศาลออกไปได้โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของจำเลยที่ 2 ยิ่งกว่านั้น ศาลฎีกาเห็นว่า การมีเมทแอมเฟตามีนเป็นจำนวนมากถึง 606,000 เม็ด ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้นเป็นความผิดต่อกฎหมายซึ่งมีโทษร้ายแรงถึงขั้นประหารชีวิต ตามปกติ

ผู้กระทำความผิดจะต้องปกปิดเป็นความลับอย่างยิ่งและรู้กันเฉพาะในหมู่ผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันเท่านั้น หากจำเลยทั้งสองมิได้เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการค้ายาเสพติดให้โทษรายใหญ่รายนี้ ก็ไม่มีเหตุผลใดที่บุคคลซึ่งเป็นตัวการใหญ่จะยอมให้จำเลยทั้งสองเข้าไปพักอาศัยอยู่ในบ้านที่เกิดเหตุดังกล่าว เพราะจะเป็นการเสี่ยงต่อการถูกจำเลยทั้งสองพบเห็นความผิดและนำไปเปิดเผยได้ การที่จำเลยทั้งสองเข้าไปอยู่ในสถานที่เก็บซุกซ่อนเมทแอมเฟตามีนของกลางจำนวนมากเช่นนี้ จึงเป็นข้อพิรุธของจำเลยทั้งสองอย่างมาก อันเป็นพฤติการณ์ที่ชี้ให้เห็นว่าจำเลยทั้งสองจะต้องมีส่วนร่วมกระทำความผิดกับบุคคลที่จำเลยทั้งสองอ้างว่าชื่อนายเนตรซึ่งเป็นตัวการใหญ่ด้วย สำหรับคำพิพากษาศาลฎีกาต่างๆ ที่จำเลยที่ 2 ยกขึ้นอ้างมาในฎีกาของจำเลยที่ 2 นั้น ข้อเท็จจริงไม่ตรงกับคดีนี้ จำเลยที่ 2 จึงไม่อาจนำมาอ้างเป็นประโยชน์แก่คดีของจำเลยที่ 2 ได้ สรุปแล้ว ศาลฎีกาเห็นว่า ตามรูปเรื่องและพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมานี้ มีน้ำหนักและเหตุผลเพียงพอให้รับฟังได้โดยปราศจากความสงสัยว่า จำเลยทั้งสองได้กระทำความผิดจริงตามคำฟ้องดังที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัย พยานหลักฐานของจำเลยทั้งสองไม่สามารถหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ได้ ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสองมานั้น จึงต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น และศาลฎีกาเห็นสมควรกล่าวต่อไปด้วยว่า แม้จะปรากฏว่าคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองและคำให้การในชั้นสอบสวนของจำเลยทั้งสองเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง อันเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 แต่ก็เป็นเรื่องอยู่ในดุลพินิจของศาลว่าสมควรจะลดหย่อนผ่อนโทษให้แก่จำเลยทั้งสองหรือไม่ ซึ่งศาลฎีกาได้พิเคราะห์ถึงพฤติการณ์ของจำเลยทั้งสองที่ร่วมกับพวกมีเมทแอมเฟตามีนของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเป็นจำนวนมากถึง 606,000 เม็ด โดยมีปริมาณเมทแอมเฟตามีนคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ถึง 16,656.789 กรัม หากเมทแอมเฟตามีนจำนวนดังกล่าวถูกจำหน่ายแพร่ระบาดไปในหมู่ประชาชนย่อมก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นจำนวนมาก การกระทำของจำเลยทั้งสองกับพวกนับว่าเป็นภัยต่อสังคมอย่างร้ายแรง ซึ่งจะต้องลงโทษในสถานหนักที่สุดเพื่อมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาเป็นเยี่ยงอย่างและให้ได้รับผลดีในการปราบปราม จึงไม่สมควรที่จะลดหย่อนผ่อนโทษให้แก่จำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับจำเลยที่ 2 นั้น ปรากฏว่าขณะเกิดเหตุมีอายุ 18 ปีเศษ เป็นชาวไทยใหญ่ในชนบทห่างไกล ที่ยากจนและไร้การศึกษา จึงอ่อนทงความคิด เมื่อคำนึงถึงสภาพของจำเลยที่ 2 ในขณะที่ถูกจับกุมด้วยแล้วน่าจะเชื่อว่าจะถูกนายเนตรพวกของจำเลยทั้งสองชักจูงให้หลงผิดเข้าร่วมกระทำความผิดคดีนี้ด้วย ควรปรานีลดมาตราส่วนโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 76 ส่วนจำเลยที่ 1 นั้น แม้ขณะเกิดเหตุจะมีอายุ 19 ปีเศษ แต่เมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและความรู้สึกผิดชอบของจำเลยที่ 1 แล้ว ไม่เห็นสมควรที่จะลดมาตราส่วนโทษให้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 76 ด้วย

อนึ่ง แม้จะปรากฏว่าระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ จะได้มีพระราชบัญญัติ
 ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 8 และ 19 ยกเลิกความในมาตรา 15 และ 66 แห่ง
 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 และให้ใช้ข้อความใหม่แทน แต่กฎหมายที่แก้ไขใหม่
 ไม่เป็นคุณแก่จำเลยทั้งสอง ต้องใช้กฎหมายเดิมซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดมาบังคับ
 แก่จำเลยทั้งสอง จึงไม่มีเหตุที่จะต้องพิพากษาแก้ไขปรับบทลงโทษจำเลยทั้งสองตามกฎหมายที่
 แก้ไขใหม่”

พิพากษาแก้เป็นว่า สำหรับจำเลยที่ 2 ให้ลดมาตราส่วนโทษให้หนึ่งในสาม ตาม
 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 76 ประกอบมาตรา 52(1) แล้ว คงให้จำคุกจำเลยที่ 2 ตลอดชีวิต
 นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

(สุรชาติ บุญศิริพันธ์ – กิติศักดิ์ กิติคุณไพโรจน์ – กัชร โพธิ์สุวรรณกุล)

วิชัย ช้างหัวหน้า – ย่อสั้น

เดชา หงส์ทอง – ตรวจย่อสั้น

สุวรรณิ ไชยศิริศิลป์ – ชื่อเรื่อง/ย่อยาว

พรเพชร วิชิตชลชัย – ตรวจชื่อเรื่อง/ย่อยาว

หมายเหตุ

ประเด็นตามคำพิพากษากฎีกาที่หมายเหตุนี้ อยู่ตรงที่ว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 มีผลใช้บังคับย้อนหลังหรือไม่

ปัญหาว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะมีผลใช้บังคับย้อนหลังหรือไม่นั้นตาม
 กฎหมายเยอรมันประเด็นดังกล่าวแทนที่จะถูกอธิบายไว้ในส่วนของกฎหมายวิธีพิจารณาความ
 อาญา กลับถูกอธิบายไว้ในส่วนของกฎหมายอาญาในส่วนที่ว่าด้วยหลักความชอบด้วยกฎหมาย
 (Das Gesetzlichkeitsprinzip)

หลักความชอบด้วยกฎหมายมีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ 1. กฎหมายอาญาต้องม
 ความชัดเจนแน่นอน 2. จะนำกฎหมายจารีตประเพณีมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ได้ 3. จะนำ
 กฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ได้ 4. กฎหมายอาญาไม่มีผลใช้บังคับ
 ย้อนหลังให้เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิด (รายละเอียดของหลักความชอบด้วยกฎหมาย ดูใน สุรสิทธิ์
 แสงวิโรจน์พัฒน์, ความผิดฐานวางเพลิงกรณีพิเศษ, คุณภาพ เล่ม 3 ปีที่ 43 กรกฎาคม-กันยายน
 2539, น.136-141)

ปัญหาก็คือ หลักที่ว่ากฎหมายอาญาไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลัง จะครอบคลุมถึง
 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยหรือไม่ ในประเด็นดังกล่าว ตามกฎหมายเยอรมัน
 ความเห็นทางตำราเห็นว่า โดยหลักการแล้ว กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลใช้บังคับย้อนหลัง
 ได้ ทางศาลเองก็เห็นไปในทำนองดังกล่าว โดยศาลแห่งสหพันธรัฐเยอรมัน แผนกคดีอาญา

(เทียบกับของประเทศไทยแล้ว คือศาลฎีกา) เคยวินิจฉัยไว้ว่า โดยหลักการแล้ว ข้อห้ามของการที่กฎหมายมีผลใช้บังคับย้อนหลัง (Das Ruckwirkungsverbot) ไม่ใช่บังคับสำหรับกฎหมาย วิธีพิจารณาความ ข้อห้ามของการที่ไม่ให้กฎหมายอาญามีผลใช้บังคับย้อนหลังนั้นใช้เฉพาะในส่วนของกฎหมายสารบัญญัติ (Das Sachliche Recht) (BGHSt 20, 27) การที่บทบัญญัติใหม่ๆ ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นับจากวันที่บทบัญญัติเหล่านี้มีผลใช้บังคับแล้วนั้นสามารถใช้บังคับกระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินการมาแล้วนั้น เป็นสิ่งที่รู้ ๆ กันอยู่แล้ว (BGHSt 26, 289) แนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันเองก็ยอมรับ (BVerfGE 24, 33, 55; 25, 269) ทั้งนี้เพราะว่า หลักความชอบด้วยกฎหมาย ทั้งจากถ้อยคำและความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์แล้ว มุ่งเฉพาะการกระทำที่มีโทษทางอาญา โดยไม่รวมถึงการอุดช่องว่างใดๆ ที่มีอยู่ในกฎหมายวิธีพิจารณาความ (vgl. Roxin, Strafrecht : Allgemeiner Teil, 3. Auflage, 1997, บทที่ 5, หัวข้อ 57)

อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลใช้บังคับย้อนหลังได้หรือไม่ ต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไปว่า การย้อนหลังดังกล่าวจะเป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือไม่ เช่น ในกรณีของคำร้องทุกข์ การที่คำร้องทุกข์ถูกยกเลิกไปในภายหลัง (ทั้งๆ ที่แต่เดิมความผิดฐานดังกล่าวต้องมีคำร้องทุกข์) จึงเป็นผลให้ความผิดฐานดังกล่าวซึ่งแต่เดิมต้องร้องทุกข์ก่อน กลายเป็นไม่ต้องร้องทุกข์อีกต่อไป (เท่ากับจากความผิดต่อส่วนตัวกลายเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน) ในกรณีดังกล่าวต้องถือว่ากฎหมายไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลัง เพราะในส่วนของความผิดที่ต้องมีคำร้องทุกข์นั้น (bei Antragsdelikten) สิทธิในการลงโทษผู้กระทำความผิดของรัฐขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้เสียหาย (ว่าจะร้องทุกข์หรือไม่) ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าว เป็นสิ่งที่ผู้กระทำความผิดสามารถที่จะคาดหวังเช่นนั้นได้ (คือ คิดว่าผู้เสียหายอาจจะไม่ร้องทุกข์ก็ได้) หากคำร้องทุกข์ในความผิดที่ต้องมีคำร้องทุกข์ถูกยกเลิกไปในภายหลังและสามารถลงโทษการกระทำเช่นนั้นได้โดยปราศจากคำร้องทุกข์ ก็จะเป็นผลให้ในกรณีดังกล่าว รัฐสามารถที่จะลงโทษ การกระทำเช่นนั้นได้ในภายหลังและสิ่งนี้เองเป็นสิ่งที่ข้อห้ามของการที่กฎหมายมีผลใช้บังคับย้อนหลังตามมาตรา 103(2) กฎหมายพื้นฐานเยอรมัน (เทียบกับของประเทศไทยแล้วคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ) ต้องการที่จะห้าม (vgl. Roxin, อ้างแล้ว, บทที่ 5, หัวข้อ 59)

จากหลักกฎหมายข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า ข้อห้ามที่มีให้กฎหมายอาญามีผลใช้บังคับย้อนหลัง ไม่มีผลใช้บังคับกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เว้นแต่การย้อนหลังของกฎหมายดังกล่าวจะเป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย กฎหมายของอเมริกา กฎหมายของอังกฤษ และกฎหมายของฝรั่งเศส (ดู วิชัย เต็มรัตนศิริกุล, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับหลักห้ามย้อนหลัง, วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536, น.46-47, 51-52, 61) ก็อธิบายไปในทำนองเดียวกัน

แต่กระนั้นก็ตาม ในประเด็นที่ว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลใช้บังคับย้อนหลังหรือไม่นั้น ดูเหมือนว่าศาลฎีกาจะมีความเห็นไปในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ศาลฎีกาวางหลักว่า มาตรา 84 วรรคท้ายที่แก้ไขใหม่ ไม่ใช่บังคับกับคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมที่ได้ให้การรับสารภาพไว้ ก่อนที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 22 จะมีผลใช้บังคับ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ศาลฎีกาเห็นว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลัง (แม้ว่าจะเป็นผลดีแก่ผู้กระทำผิดก็ตาม) โดยให้เหตุผลไว้ 3 ประการ

1. ในด้านสิทธิของจำเลย จะเป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกจับเอง เพราะศาลฎีกาไม่อาจนำคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมมาใช้เพื่อลดโทษให้แก่ผู้ถูกจับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 (น.172)

2. ในด้านสิทธิของโจทก์ จะเป็นผลร้ายแก่คดีของโจทก์ เพราะโจทก์ไม่อาจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องแห่งคดีของตนได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรม และไม่น่าจะใช้เจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติที่ต้องการให้เกิดผลเช่นนี้ (น.172)

3. เหตุผลประการสุดท้าย เป็นผลมาจากการที่ศาลฎีกา มีความเห็นว่าเมื่อไม่ได้มีการเขียนบทเฉพาะกาลของมาตรา 84 วรรคท้ายเอาไว้ จึงต้องใช้หลักกฎหมายทั่วไปที่ว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง (น.172)

เหตุผลทั้ง 3 ข้อ ผู้หมายเหตุ มีความเห็นว่ายังเป็นเหตุผลที่อาจโต้แย้งได้ดังนี้

1. สำหรับเหตุผลในข้อแรกนั้น การนำมาตรา 84 วรรคท้ายที่แก้ไขใหม่มาใช้ย้อนหลัง ไม่ได้ทำให้เป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกจับแต่อย่างใด เพราะมาตรา 84 วรรคท้าย ห้ามเฉพาะให้เป็นผลร้าย กล่าวคือ รับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิด แต่ไม่รวมถึงกรณีที่เป็นผลดีแก่ผู้กระทำความผิดด้วย กล่าวคือ ในการลดโทษด้วย นอกจากนี้ การบัญญัติมาตรา 84 วรรคท้าย เพราะฝ่ายนิติบัญญัติต้องการที่จะปรามการกระทำที่มีขอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าสิ่งที่ทำไปจะไม่มีผลในทางกฎหมายเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ถูกจับ (ดู ข้อพิจารณาประกอบพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฯลฯ พิมพ์ครั้งที่ 2, พ.ศ.2548, จัดทำโดย สวัสดิการสำนักประธานศาลฎีกา, สวัสดิการสำนักวิชาการศาลยุติธรรม, น.66-67) จึงไม่ใช่เป็นการแก้ไขเพื่อที่จะทำให้สิทธิของผู้ถูกจับที่มีอยู่แล้วแต่เดิมต้องลดน้อยถอยลงไปอีก

2. สำหรับเหตุผลในข้อที่สองนั้นจริง ๆ แล้วปัญหาดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นแก่คดีของโจทก์นั้นสามารถแก้ไขได้โดยการเขียนบทเฉพาะกาลไว้สำหรับกรณีของมาตรา 84 วรรคท้าย ว่าไม่ให้ใช้บังคับแก่คดีที่เกิดขึ้นก่อนที่กฎหมายใหม่มีผลใช้บังคับ เมื่อไม่ได้เขียนบทเฉพาะกาลเอาไว้ก็ สามารถตีความได้เป็นสองกรณี กล่าวคือ ฝ่ายนิติบัญญัติไม่ประสงค์ที่จะให้มีบทเฉพาะกาลสำหรับกรณีของมาตรา 84 วรรคท้าย หากพิจารณาว่าบทบัญญัติบางมาตราในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับเดียวกันนี้ (ฉบับที่ 22) เช่น มาตรา 134/1 วรรคสอง มีบท

เฉพาะกาลเขียนเอาไว้โดยเฉพาะแล้ว ก็ดูเหมือนกับว่าจะทำให้คิดไปได้ว่าฝ่ายนิติบัญญัติต้องการให้ มาตรา 84 วรรคท้ายมีผลบังคับได้โดยทันทีจึงไม่ได้เขียนบทเฉพาะกาลเอาไว้ และถ้าเป็นเช่นนั้น แล้วก็ไม่มีเหตุที่ศาลฎีกาจะตีความมาตรา 84 วรรคท้ายให้ขัดกับเจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติหรือ ถ้าไม่ใช่เจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติอย่างที่ศาลฎีกาได้แสดงความเห็นไว้เพราะฝ่ายนิติบัญญัติ มีความเห็นว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความไม่ใช้บังคับย้อนหลัง ถ้าจะให้ย้อนหลังจะต้องเขียนบทเฉพาะกาลเอาไว้ ก็ต้องถือว่าเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของฝ่ายนิติบัญญัติเอง เพราะหลักในเรื่องข้อห้ามของการใช้กฎหมายย้อนหลังกับกฎหมายวิธีพิจารณาความนั้นเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับความเห็นของฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวคือ โดยหลักแล้วกฎหมายวิธีพิจารณาความไม่ใช้บังคับย้อนหลัง ถ้า จะไม่ให้ย้อนหลังต้องเขียนบทเฉพาะกาลเอาไว้ การที่ไม่ได้เขียนบทเฉพาะกาลของมาตรา 84 วรรคท้ายเอาไว้ ต้องถือว่าเป็นความบกพร่องของฝ่ายนิติบัญญัติเอง จึงไม่มีเหตุผลอะไรที่จำเลยจะต้อง มารับบาปเคราะห์จากความผิดพลาดของฝ่ายนิติบัญญัติ

3. สำหรับเหตุผลประการสุดท้ายที่ว่า มีหลักกฎหมายว่า กฎหมายไม่มีผลย้อนหลังนั้น หลักกฎหมายดังกล่าวเป็นหลักที่บัญญัติไว้ในมาตรา 2 ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งในทางตำรา เรียกว่าหลักความชอบด้วยกฎหมายตามที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว แต่ประเด็นตามคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ หมายเหตุนี้ ไม่ใช่เป็นประเด็นในเรื่องของหลักความชอบด้วยกฎหมายที่ว่ากฎหมายอาญาจะมีผลใช้ บังคับย้อนหลังได้หรือไม่ แต่เป็นประเด็นที่ว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายวิธี สบัญญัติว่าจะมีผลใช้บังคับย้อนหลังได้หรือไม่ ศาลฎีกาเองก็เคยวางหลักกฎหมายดังกล่าวไว้ เช่นเดียวกันโดยเคยเห็นว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลใช้บังคับย้อนหลังได้เพราะเป็น กฎหมายวิธีสบัญญัติ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 521-522/2518/, 191/2533, 391/2533 และที่ 1047/2535)

สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พันธ์

หมายเหตุ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้ายที่แก้ไขใหม่ วาง หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกจับที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานผู้จับในชั้นจับกุมหรือรับ มอบตัวผู้ถูกจับ ถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟัง เป็นพยานหลักฐาน

บทบัญญัติดังกล่าวนำมาซึ่งข้อวิพากษ์วิจารณ์พอสมควร เพราะปกติแล้วการที่บัญญัติ มิให้รับฟังพยานหลักฐานใดนั้นจะต้องมีเหตุปัจจัยมาสนับสนุน แต่บทบัญญัติมาตรา 84 วรรคท้ายนี้ เป็นบทตัดพยานโดยเด็ดขาดด้วยเหตุเพียงว่าเป็นถ้อยคำที่ให้อำนาจเจ้าพนักงาน ดังนั้น เจ้าพนักงาน

จึงเป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมในชั้นจับกุมหรือชั้นรับมอบตัวไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

มีการอธิบายในทำนองว่า ถ้อยคำของผู้ถูกจับกุมเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ก็ไม่น่าจะถูกต้อง เพราะถ้าเป็นพยานหลักฐานที่ต้องห้าม ตามมาตรา 226 อยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องเขียนมาตรา 84 วรรคท้าย และถ้อยคำของผู้ถูกจับตามมาตรา 84 วรรคท้ายก็ไม่มีลักษณะของพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบ

ส่วนที่ไปอ้างหลัก Exclusionary Rules ของสหรัฐอเมริกาซึ่งไปกันใหญ่ เพราะหลัก Exclusionary Rules หมายถึง บทคัดพยานหลักฐานที่ได้มาจากการกระทำที่ไม่ชอบของเจ้าพนักงาน เช่น เจ้าพนักงานไปค้นหาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย พยานหลักฐานที่ได้มาจะถูกห้ามมิให้รับฟัง แต่ถ้อยคำของผู้ถูกจับที่เป็นคำรับสารภาพนั้น แม้เจ้าพนักงานจะไม่ได้ทำอะไรที่ผิดกฎหมาย ก็จะต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้ายที่แก้ไขใหม่

สำหรับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 931/2548 (ประชุมใหญ่) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเฉพาะในประเด็นที่ว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 ที่แก้ไขใหม่นี้จะมีผลย้อนหลังไปใช้กับถ้อยคำของผู้ถูกจับที่เจ้าพนักงานได้จัดทำขึ้นก่อนที่กฎหมายใหม่จะมีผลบังคับใช้หรือไม่ ซึ่งศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 84 วรรคท้ายที่แก้ไขใหม่ไม่มีผลย้อนหลัง เนื่องจากขณะที่ได้พยานหลักฐานนั้นมาเจ้าพนักงานได้ปฏิบัติถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้จึงน่าจะชอบด้วยเหตุผลแล้ว แต่ปัญหาตาม มาตรา 84 วรรคท้ายคงยังไม่ยุติ ศาลฎีการคงวินิจฉัยในอีกหลายประเด็นปัญหาตามมา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2215/2548 พนักงานอัยการจังหวัดบุรีรัมย์ โจทก์
นายคำ เงินเรียง จำเลย

วิธีพิจารณาความอาญา ถ้อยคำของผู้ถูกจับ ล่อลวงจงใจให้ให้การ(มาตรา 84 วรรคท้าย, 135)

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22)ฯ (มาตรา 2)

มาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22)ฯ กำหนดให้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา คือ นับตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2547 เป็นต้นไป โดยไม่มีบทบัญญัติให้มีผล บังคับย้อนหลัง จึงไม่กระทบต่อกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว ดังนั้น ข้อความในมาตรา 84 วรรคสุดท้ายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่แก้ไขใหม่ ที่บัญญัติว่า ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ..... ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพ

ของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานนั้น หมายถึง ถ้อยคำที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับภายหลังจากที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้แล้วเท่านั้น แต่คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมคดีนี้ จำเลยให้ถ้อยคำแก่เจ้าพนักงานผู้จับก่อนที่พระราชบัญญัติ ฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้ จึงไม่ต้องห้ามใช้เป็นพยานหลักฐาน

ขณะจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานีตำรวจ จำเลยได้พูดคุยถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ญาติพี่น้องฟัง ญาติพี่น้องจำเลยจึงบอกจำเลยให้รับสารภาพ แสดงว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนโดยสมัครใจ มิได้เกิดจากการจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกหลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น คำให้การดังกล่าวจึงใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันจำเลยในการพิจารณาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4, 7, 8, 15, 66

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษากลับเป็นว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง (เดิม) 66 วรรคหนึ่ง (ที่แก้ไขใหม่) ความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทแต่ระวางโทษเท่ากันจึงให้ลงโทษฐานจำหน่าย จำคุก 4 ปี คำรับชั้นจับกุม และชั้นสอบสวนเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุก 2 ปี 8 เดือน

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “...ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้ฎีกาโต้แย้งกันรับฟังเป็นที่ยุติได้ว่าตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าวในฟ้อง เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยได้พร้อมทั้งยึดเมทแอมเฟตามีนจำนวน 2 เม็ด น้ำหนัก 0.167 กรัม และธนบัตรฉบับละ 100 บาท จำนวน 3 ใบ เป็นของกลาง มีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่า จำเลยกระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค 3 หรือไม่ โจทก์มีสืบตำรวจเอกไพฑูรย์ แพล้นทียะ ผู้ร่วมวางแผนจับกุมเป็นประจักษ์พยานเบิกความว่า ก่อนเกิดเหตุพยานสืบทราบว่ามีพยานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนจึงร่วมกันวางแผนจับกุมโดยนำธนบัตรฉบับละ 100 บาท จำนวน 3 ฉบับ ไปถ่ายสำเนาและลงบันทึกในรายงานประจำวันไว้เป็นหลักฐานแล้วมอบธนบัตรดังกล่าวให้สายลับนำไปใช้ล่อซื้อ โดยโจทก์มีสำเนาธนบัตรและสำเนารายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีเอกสารหมาย จ.1 และ จ.2 มาสนับสนุน

ขณะเกิดเหตุพยานชุมนุมดูการล่อซื้ออยู่ที่บริเวณตรงข้ามกับบ้านที่เกิดเหตุห่างประมาณ 100 เมตร โดยใช้กล้องส่องทางไกลส่องดูเห็นจำเลยพูดคุยกับสายลับแล้วจำเลยส่งมอบวัตถุสีขาวให้แก่สายลับและสายลับส่งมอบเงินให้แก่จำเลย จากนั้นทั้งพยานและสายลับต่างเดินทางไปหาพันตำรวจเอกสุรเชษฐ์ พยานเห็นสายลับมอบวัตถุสีขาวให้แก่พันตำรวจเอกสุรเชษฐ์แจ้งว่าซื้อมาจากจำเลย เมื่อพันตำรวจเอกสุรเชษฐ์ตรวจดูก็ปรากฏว่าภายในมีเมทแอมเฟตามีนของกลางจำนวน 2 เม็ด บรรจุอยู่ และภายหลังเกิดเหตุเมื่อพยานกับพวกเข้าไปตรวจค้นจับกุมจำเลยก็พบธนบัตรของกลางอยู่ในกระเป๋าเกงของจำเลย ในชั้นจับกุมจำเลยให้การรับสารภาพตามบันทึกจับกุมเอกสารหมาย จ.3 นอกจากนี้โจทก์มีพันตำรวจตรีไพศาล สุวรรณทา พนักงานสอบสวนเบิกความยืนยันว่า ในชั้นสอบสวนพยานแจ้งข้อหาแก่จำเลยว่ามีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย จำเลยให้การรับสารภาพ ตามบันทึกคำให้การของผู้ต้องหา เอกสารหมาย จ.6 เห็นว่า พยานโจทก์ทั้งสองดังกล่าวเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการไปตามหน้าที่และไม่ปรากฏว่าเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยมาก่อน จึงไม่มีเหตุให้ระวางสงสัยว่าจะบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อปรักปรำจำเลย น่าเชื่อว่าพยานโจทก์ทั้งสองเบิกความไปตามความสัตย์จริงที่พบเห็นมา มิได้กลั่นแกล้งให้ร้ายจำเลยแต่อย่างใด แม้บริเวณที่เกิดเหตุจะมีงานทำบุญมีคนมาร่วมงานจำนวนมาก แต่เหตุเกิดในเวลากลางวันและบ้านที่เกิดเหตุอยู่ติดถนนใหญ่ ตำแหน่งที่สืบตำรวจเอกไพฑูรย์ชุมนุมดูอยู่ตรงข้ามกับบ้านที่เกิดเหตุ ไม่มีสิ่งใดปิดบังสายตาและใช้กล้องส่องทางไกลส่องดูเหตุการณ์ จึงมีเหตุผลให้น่าเชื่อว่าสืบตำรวจเอกไพฑูรย์มองเห็นจำเลยพูดคุยกับสายลับและส่งมอบสิ่งของให้แก่กันจริงที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม น่าเชื่อว่าเป็นเพราะเจ้าพนักงานตรวจค้นพบธนบัตรของกลางได้ที่ตัวจำเลยเป็นของกลางยืนยันความผิดของจำเลยโดยจำเลยยังไม่มีโอกาสหาข้อแก้ตัวได้ทันจึงยอมรับสารภาพไปตามความสัตย์จริง ส่วนการที่มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ.2547 มาตรา 19 ให้ยกเลิกความในมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ข้อความใหม่แทน ในระหว่างการศึกษาของศาลฎีกานั้น มาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ นับตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2547 เป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติมาตรา 134/1 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป โดยไม่มีบทบัญญัติให้มีผลบังคับย้อนหลัง จึงไม่กระทบต่อกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้วก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้ ดังนั้นข้อความในมาตรา 84 วรรคสุดท้าย แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขใหม่ที่บัญญัติว่า ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ ถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานนั้น หมายถึงถ้อยคำที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อ

เจ้าพนักงานผู้จับ ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้แล้วเท่านั้น แต่คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมตามเอกสารหมายเลข 3 จำเลยให้ถ้อยคำแก่เจ้าพนักงานผู้จับก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้ จึงไม่ต้องห้ามใช้เป็นพยานหลักฐานตามพระราชบัญญัติฉบับนี้สำหรับบันทึกคำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนเอกสารหมายเลข 6 นั้น ก็ได้ความจากคำเบิกความของจำเลยว่าจะขณะที่จำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานีตำรวจ อําเภอหนองกี่ ญาติพี่น้องของจำเลยเดินทางไปเยี่ยม จำเลยได้พูดคุยถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ญาติพี่น้องฟัง ญาติพี่น้องจำเลยจึงบอกจำเลยให้รับสารภาพ แสดงว่าจำเลยให้การรับสารภาพโดยสมัครใจ มิได้เกิดจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น จึงใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันจำเลยในการพิจารณาได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 พยานหลักฐานของโจทก์ประกอบกันมั่นคงรับฟังได้โดยไม่มีข้อสงสัยว่า จำเลยกระทำความผิดจริงตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 3 ที่จำเลยนำสืบต่อสู้อ้างว่าก่อนที่จำเลยจะถูกจับกุม นายพัค ไม่ทราบนามสกุลใช้จำเลยให้ไปเอาของจากนายวินิจ เสกสุวรรณ โดยยื่นเงินให้จำเลย 300 บาท จำเลยจึงไปหานายวินิจบอกนายพัคให้มาเอาของและมอบเงินที่นายพัคให้มาแก่นายวินิจไป นายวินิจส่งของให้จำเลย จากนั้นจำเลยนำสิ่งของดังกล่าวมาให้ นายพัค โดยไม่ทราบว่าสิ่งของที่นายวินิจมอบให้เป็นอะไร และเจ้าพนักงานตรวจค้นตัวจำเลย ไม่พบสิ่งของผิดกฎหมายนั้น เป็นเพียงคำเบิกความของจำเลยลอยๆ ไม่มีน้ำหนักให้นำเชื่อถือรับฟังหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ไม่ได้... คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 3 ชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น”

พิพากษายืน

(สมชัย จึงประเสริฐ – พิรพล จันทร์สว่าง – บุญรอด ต้นประเสริฐ)

ศุภกิจ เข้มประชา – ข้อ
กิจชัย จิตธารารักษ์ – ตรวจ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล อิทธิพนธ์ ศิริบุตร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 นิติศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีปทุม

พ.ศ. 2551 ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2551 ประจำแผนกงานวิจัย กองนิติธรรมทหาร กรมพระธรรมนูญ และได้มีคำสั่ง
เลื่อนยศเป็นร้อยโท เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2551